

Από την εξουσία της
προστασίας στη δημοκρατία
της συμμετοχής

η ΕΞΟΥΣΙΑ...

η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ...

το ΣΥΝΤΑΓΜΑ...

Ιερόσυλες ματιές ενός πολίτη
Πολίτης, ο Ι.Γ. Δημητροκάλλης

Αφιερωμένο, στα μέλη του «Πολιτίζω» που επέλεξαν τον αγώνα για την άρση της διχοτόμησης πολιτισμού και πολιτικής αντί τις προσφορές απαξιωμένων πολιτικών διαχειρίσεων.

Έργο τυράννου

*«Τα μέταλλα επικίνδυνα
Κι ο τύραννος τους κόβει
Αυτιά και γλώσσα*

*Να μην ασματολογούν
Μοχλοί φυλλομετρούνε
Σπαραγμού κι αλλαγαγμοί
Καίνε τυραννίες»*

Από τα «Τυραννίες»
Του Δημήτρη Κακαβελάκη

Περιεχόμενα

1. Κομματικές δομές για υπηκόους.
2. Η περιφρονημένη υπόσταση του πολίτη.
3. Η δόθεν προστασία του Πολίτη και η σκοπιμότητά της.
4. Τα κεκτημένα δημοκρατικά δικαιώματα του Δυτικοευρωπαίου που στερείται ο Έλληνας
5. Η σταθερότητα του εκλογικού συστήματος ως Προστασία της Λαϊκής Κυριαρχίας.
6. Η θεσμική αντιμετώπιση της Αντιπολίτευσης και η συμπεριφορά της ίδιας, οριοθετούν την Προστασία του Πολίτη.
7. Η θεσμοθετημένη λαϊκή συμμετοχή, μόνη αληθής έκφραση της Λαϊκής Κυριαρχίας.
8. Η Αυτοδιοικησία ως προαιώνια κατάκτηση των Λαών και ως θεμέλιο της Δημοκρατίας.
9. Η πνευματική ηγεσία και η Αναθεώρηση

ΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΓΙΑ ΥΠΗΚΟΟΥΣ

Η μεγέθυνση της Πόλης σε εθνικό Κράτος είχε ως συνέπεια να καταστήσει δύσκολη τη φυσική παρουσία του πολίτη στις δημοκρατικές διαδικασίες. Το γεγονός αυτό επέβαλε την αντιπροσώπευσή του ως πολιτικό μέγεθος και προκάλεσε την κοινή άποψη της ομάδας πολιτών, που οδήγησε στη γένεση του θεσμού των κομμάτων.

Η Δημοκρατία μετατράπηκε, έτσι, σε έμμεση και το κόμμα έγινε επίσημο κέντρο συσπείρωσης και έκφρασης εξουσίας, πέραν αυτής του πολίτη.

Το Ελληνικό Σύνταγμα του 1975 αναγνώρισε το κόμμα ως θεσμικό όργανο του πολιτεύματός μας, αλλά δεν επεχείρησε να οριοθετήσει τη δημοκρατικότητα της λειτουργίας του.

Η μη αναφορά στην υποχρέωση δημοκρατικής δομής, η ελάχιστων, έστω, όρων εφαρμογής των αρχών της Δημοκρατίας στη λειτουργία του, δεν προστάτεψαν τον πολίτη από την υποταγή του στο κόμμα και το κόμμα από την υποταγή του στον Αρχηγό.

Η αρχική δομή των κομμάτων, πριν από το 1967, και η ανυπαρξία συνταγματικών περιορισμών, μετά το 1975, επέτρεψε στους πολιτικούς αρχηγούς της μεταπολίτευσης να καπηλευθούν, κυριολεκτικά, την ουσία της Δημοκρατίας, περιφρονώντας την έννοια τα δημοκρατικότητας.

Συνέταξαν καταστατικά που , αν και αντισυνταγματικού σε κάποια σημεία περιεχομένου, τα ενέκριναν, ελαφρά τη καρδία, φανατικοί οπαδοί τους, διακατεχόμενοι από τον αρχηγισμό του παρελθόντος. Σκοπός τους δεν ήταν η εξασφάλιση των δημοκρατικών δικαιωμάτων το πολίτη - μέλους, αλλά η εδραίωση του προέδρου τους, σε αποκλειστικό διαχειριστή της συγκεντρωμένης αυτής εξουσίας. Έτσι, στην εσωτερική κομματική πρακτική, καταργήθηκαν η ισονομία και η ισοπολιτεία από την αυθαιρεσία του Προέδρου και αφαιρέθηκε η εξουσία από τους πολίτες - μέλη. Αυθαιρεσία που πολύ συχνά έφθασε ακόμη και στην παραβίαση συνταγματικών δικαιωμάτων των μελών από την εφαρμογή άρθρων των ιδίων των καταστατικών τους.

Οι πρακτικές αυτές δεν γίνονταν αντιληπτές ευρύτερα, από τους πολίτες, που παρασυρόμενοι από την επιφανειακή δημοκρατικότητά τους , έσπευδαν με ενθουσιασμό να πυκνώσουν τις τάξεις των κομμάτων. "Το κόμμα στην κυβέρνηση, ο Λαός στην εξουσία", άγγιξε ευαίσθητες χορδές του σύγχρονου

έλληνα πολίτη, που δεν διαφέρει καθόλου, σε πολιτική διάθεση, από τον αρχαίο πρόγονό του.

Αντίθετα όμως, με τις εξαγγελίες τους, οι οργανώσεις των κομμάτων, αντί να παράγουν πολιτική σκέψη και να προωθούν τον πολίτη στη διαχείριση της εξουσίας, μεταβλήθηκαν σε γρανάζια μηχανισμών μετάλλαξης του Προέδρου σε Αρχηγό και του Μέλους σε Υπήκοο.

Εγκλώβισαν τους ενεργούς πολίτες μέσα στα δήθεν δημοκρατικά, αλλά στην πράξη άκρως αρχηγικά κόμματα. Συνήργησαν έτσι ακούσια, οι Έλληνες, στην επιβολή ενός άκρατου κομματισμού που κυριάρχησε σε κάθε εξουσιαστικό θεσμό και φορέα, πολιτικό ή κοινωνικό και μετασχημάτισε τα κόμματα από χώρους παραγωγής πολιτικής, σε εξουσιαστικούς μηχανισμούς.

Αντί να επιτύχουν, μέσα από τη δημοκρατική λειτουργία τους, την προσέγγιση της Αντιπροσωπευτικής με την Άμεση Δημοκρατία, οδήγησαν την Κοινοβουλευτική Δημοκρατία σε μια άκρατη Αρχηγοκρατία.

Δεν έγινε κατανοητό ότι η λειτουργία και άσκηση της Δημοκρατίας, από ένα οριοθετημένο σύνολο, είναι ανέφικτη χωρίς οργάνωση με συγκεκριμένους κανόνες. Και είναι σαφές ότι ακόμη πιο απαραίτητοι είναι οι κανόνες στη σχέση του πολίτη - μέλους με το κόμμα, αφού το κόμμα διαμεσολαβεί για να ασκήσει ο πολίτης την εξουσία. Κανόνες που συγκροτούν το καταστατικό του κόμματος και που πρέπει να ρυθμίζουν αδιάβλητα τις εσωτερικές διαδικασίες της σχέσης ηγεσίας - μέλους όπως ακριβώς το Σύνταγμα ρυθμίζει τις σχέσεις πολιτείας - πολίτη.

Είναι πασίδηλο, ότι η επιπόλαιη μη αντιμετώπιση, από το συνταγματικό νομοθέτη του 1975, του Καταστατικού - Νόμου των κομμάτων, επέτρεψε την ισχύ, εν αγνοία των πολιτών, ετεροβαρών και ατελών Καταστατικών που η εφαρμογή τους οδήγησε σε κομματική, πολιτική και δημοκρατική κρίση την Ελλάδα.

Ελπίζουμε, να έχουν καταλάβει, τώρα, όλοι, γιατί η κομματική σχέση που ανεμένετο και όφειλε να έχει τον ενθουσιασμό και το πάθος του ερωτικού δεσμού, κατέληξε στην έντονη διάθεση απελευθέρωσης από μια σχέση γάμου, στην προ του διαζυγίου περίοδο.

Οι Έλληνες πολίτες δεν δέχονται πια το κόμμα όμως σαν θρησκεία για να υπακούουν στη Vox Dei, αλλά προσβλέπουν σε μια κοινότητα που θεός της θα είναι η Vox Poluli.

Όταν η εσωτερική οργάνωση των κομμάτων θα διέπεται από τις δημοκρατικές αρχές, τότε μόνο τα κόμματα θα μπορούν να ισχυρίζονται ότι αποτελούν ουσιαστικά όργανα έκφρασης και διαμόρφωσης της βούλησης τμήματος του Λαού.

Όταν η συμμετοχή του πολίτη θα επηρεάζει τη διαδικασία των εσωτερικών αποφάσεων και θα τον καθιστά συνδιαχειριστή και όχι, όπως σήμερα, παθητικό καταναλωτή, τότε θα υλοποιείται ο συνταγματικός ρόλος του κόμματος για τη σχηματοποίηση της βούλησης μερίδας του λαού, τη συγκέντρωση της ψήφου του, τη συμβολή του στον καθορισμό της εθνικής πολιτικής και τη διεκδίκηση της διακυβέρνησης της χώρας.

"Όσο όμως τα κόμματα δεν θα θεμελιώνουν στο εσωτερικό τους τη Δημοκρατία και δεν θα οικοδομούν την υπόστασή τους στις αρχές της, τόσο το σύγχρονο κράτος ως διοίκηση και η σύγχρονη κοινοβουλευτική δημοκρατία ως καθεστώς, θα βρίσκονται σε πλήρη κρίση. Μόνο η εσωτερική δημοκρατία θα καταστήσει τους πολίτες αυτόνομα και αυτοδύναμα σύνολα και θα τους προστατεύσει από τις απολυταρχικές τάσεις των αρχηγών, τις ολιγαρχικές των ηγετικών ομάδων. Τότε μόνο οι πολίτες θα είναι συνεξουσιαστές σε μια Δημοκρατία και όχι εξουσιαζόμενοι σε μια μοναρχία, ή υπήκοοι μιας ψευδοδημοκρατίας, και μόνο τότε θα αρθεί η βαθιά πολιτική κρίση που εγκυμονεί κινδύνους αλλοίωσης της ίδιας της ουσίας της Δημοκρατίας μας." (Από το βιβλίο του Ι.Γ. Δημητροκάλλη, "Αιχμάλωτη Δημοκρατία")

Δυστυχώς, η σημερινή κομματική πραγματικότητα είναι πολύ πιο δυσάρεστη. Οι εκατοντάδες χιλιάδες από μας, οι οποίοι ανταποκριθήκαμε στο κάλεσμα των κομμάτων, διαμορφώνοντας μια κοινή βούληση και αγωνιζόμενοι στη συνέχεια για την υλοποίησή της, έχουμε ήδη διαπιστώσει ότι σχεδόν εξαπατηθήκαμε, παρά την επιθυμία μας να τα βλέπουμε όλα αγνά και ρόδινα. Τα γεγονότα μας υποχρεώνουν να δούμε ότι οι δήθεν δημοκρατικές οργανώσεις των κομμάτων, συγκροτήθηκαν ως μηχανισμοί προώθησης φιλοδοξιών άτυπων ομαδαρχών και όχι ως φορείς κοινωνικής βελτίωσης.

Όλα και όλοι προσπαθούσαν, άμεσα ή έμμεσα, να περάσουν μέσα μας την ιδέα της λατρείας του Αρχηγού – σωτήρα και να αποκοιμίσουν την επιθυμία συμμετοχής στη συλλογική προσπάθεια του Προέδρου – ηγέτη.

Να προκαλέσουν την ανάγκη του χαρισματικού ηγεμόνα, στον οποίο όλοι πρέπει να υπακούμε και να υμνούμε για να βελτιώσουμε τη ζωή μας. Δεν μας

ρωτούν πια στις σφυγμομετρήσεις “ποιο κόμμα εμπιστεύεστε” αλλά “ποιον αρχηγό εμπιστεύεστε.

Αυτή, όμως, η καθολική συνηγορία στην προώθηση της αντίληψης για την αναγκαιότητα του Αρχηγού, δείχνει το βάθος της εξάρτησης της πολιτικής μας ζωής από κέντρα ιδιοτελών συμφερόντων και όχι από μας τον κυρίαρχο λαό, όπως αναμένεται σε μια δημοκρατική Πολιτεία.

Η αγωνιώδης αναζήτηση του “χαρισματικού” Αρχηγού, εξυπνέτησε και εξυπηρετεί μόνο βαθιά αντιλαϊκές και αντιδημοκρατικές αντιλήψεις και πρακτικές.

Ο ένας, ο Αρχηγός, είναι η εύκολη λεία για τα οργανωμένα συμφέροντα, που υπήρχαν και θα υπάρχουν στις εθνικές και υπερεθνικές κοινωνίες. Για τον έλεγχο του μηχανισμού κατανομής του προϊόντος της κοινωνικής προσπάθειας, τα οργανωμένα συμφέροντα δεν έχουν παρά να επιβάλλουν αυτόν που δείχνει αρεστός σε μας και πρόθυμος να εξαρτηθεί από τους ίδιους.

Ο κατασκευασμένος “χαρισματικός Αρχηγός” είναι η προσφορότερη πλάγια διαδικασία για να μεταβιβασθεί η δύναμη της εξουσίας μας, αυτής που υποτίθεται ότι πηγάζει από τη Λαϊκή Κυριαρχία, στα χέρια των οικονομικών συμφερόντων.

Είναι η έμμεση διολίσθηση της Δημοκρατίας προς την Ολιγαρχία, την οποία απέφευγαν οι αρχαίοι πρόγονοι μας, καθιερώνοντας τον εξοστρακισμό για αυτούς που επικίνδυνα υπερείχαν και ανέθεταν τον έλεγχο της εξουσίας της Πόλης σε πολυμελή όργανα, όπως την Ηλιαία και την Εκκλησία του Δήμου.

Συμπληρωματική προέκταση, αυτής της “ιδεολογίας” του Αρχηγού – σωτήρα, που με κάθε τρόπο προσπάθησαν και πέτυχαν να μας επιβάλλουν, είναι η μεθοδική απαξίωση, μείωση και περιθωριοποίηση, μέχρι απονέκρωσης, των κομματικών μηχανισμών. Εφήρμοσαν και εδώ την ίδια σκέψη, “όσο περισσότεροι αποφασίζουν τόσο δυσκολότερο να ελεγχθούν.”

Με στεγανοποιήσεις, αποκλεισμούς, αποπομπές, δημόσιες κατασυκοφαντήσεις και συνωμοτικές ισορροπίες, εξουδετερώνουν τις όποιες εστίες αντίστασης στελεχών, ή μελών, στη βούληση του Αρχηγού, έτσι ώστε όλοι και όλα να υπηρετούν δουλικά τον ίδιο και τους παρακαθημένους του.

Τα Καταστατικά, τα οποία υποτίθεται ότι κατοχυρώνουν τη δική μας συμμετοχή στις αποφάσεις, μη έχοντας καμιά θεσμική ισχύ, υπάρχουν μόνο

για να ξεχειλώνουν και να στενεύουν, κατά περίπτωση, δικαιολογώντας, πάντα, κάθε ενέργεια στήριξης του Αρχηγού. Έτσι, τα κόμματα από οργανισμοί συνειδητών δημοκρατών κατέληξαν σε μηχανισμούς “αβανταδόρων” των Αρχηγών.

Τα μέλη τους αντί να αγωνίζονται για την ιδεολογία τους, “διολίσθησαν” σε ακούσιους υποστηρικτές ιδιοτελών αποφάσεών τους. Αποφάσεις οι οποίες έδιναν την ευκαιρία στους διαχειριστές της εξουσίας, να τη παραδίδουν στον έλεγχο εξωθεσμικών κέντρων συμφερόντων.

Επιχαίρουν, οι ειδικοί επιστήμονες και πολιτικοί, ότι με το άρθρο 29 του ισχύοντος Συντάγματος θεσμοθετήθηκαν τα κόμματα, τα οποία οφείλουν, με την οργάνωση και τη δράση τους, να εξυπηρετούν την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Προσωπικά θεωρώ τελείως ακατανόητο πως είναι δυνατόν ένας φορέας, ο οποίος δεν έχει υποχρεωτική δημοκρατική οργάνωση και λειτουργία (και άρα μπορεί η δύναμη και να συγκεντρώνεται και να προσωποποιείται επισήμως στα χέρια ενός ή μιας ομάδας), να εξυπηρετεί τη λειτουργία της Δημοκρατίας, της οποίας το κύριο χαρακτηριστικό είναι ο Νόμος που αποπροσωποποιεί την εξουσία.

Πως θα στηρίζει το Λαό, από τον οποίο “πηγάζει και φέρεται κάθε εξουσία του κράτους”, ένας φορέας που συνταγματικά επιτρέπεται να λειτουργεί ως φεουδαρχικό κατάλοιπο, ως σύγχρονη σατραπεία του κατασκευασμένου Αρχηγού.

Κατά τη δική μας άποψη, την οποία επιβεβαιώνει η σημερινή κομματική πραγματικότητα, η παράλειψη να κατοχυρωθεί η δημοκρατικότητα των κομμάτων, ήταν ένα λάθος που το πληρώνουν βαριά οι έλληνες πολίτες.

Η σκόπιμη πορεία των κομμάτων ήταν να παρουσιασθούν ως προπύργια της Δημοκρατίας, πολύ γρήγορα, όμως, αφήρεσαν την ουσία της Δημοκρατίας και νέμονται ανεξέλεγκτα την εξουσία.

Είναι μετρημένη, με δημοσκοπήσεις, η δυσφορία μας απέναντι στους φορείς αυτούς που μονοπωλούν τη διαχείριση της αντιπροσώπευσής μας.

Μια δυσφορία, η οποία οφείλεται στην προϊούσα ανεπάρκειά τους, λόγω των αρνητικών χαρακτηριστικών που απέκτησαν, π.χ.

- Εμμονή στην ιδεολογική θεολογία

- Αυταρχική λειτουργία
- Ανικανότητα να αντιμετωπίσουν τη λεπτομέρεια με τη βοήθεια εξειδικευμένης γνώσης
- Αδυναμία να κατανοήσουν το ρόλο τους ως εκπρόσωποι και όχι ως επιδιορθωτές, της κοινωνίας.

Αναζητώντας τις αιτίες της αποτυχίας τους θα καταγράψαμε ότι:

- Δεν έχουν γνώσεις
- Δεν έχουν επιμερισμό
- Δεν έχουν συγκεκριμένη σχέση με την κοινωνία
- Είναι δογματικά και συντηρητικά

Η δυσφορία αυτή θα τείνει αυξανόμενη, αφού αδυνατούν να συνεισφέρουν στην πρόοδο μας και να καλλιεργήσουν ελπίδες για τη βελτίωση της ζωής μας.

Η επικίνδυνη ανεπάρκεια δημοκρατικότητας των κομμάτων, ωστόσο, παρ' όλον ότι ηθελημένα την προκάλεσαν, έμμεσα, τα διάφορα κέντρα, δεν έχει ενοχλήσει κανέναν από τους πολιτικούς παράγοντες της Χώρας μας. Απόδειξη είναι ότι καμία πρόβλεψη δεν έγινε στην Αναθεώρηση για να αποτραπεί το φαινόμενο του ουσιαστικού αποδημοκρατισμού των κομμάτων. Αντιθέτως, όλοι οι διαπλεγμένοι εξουσιαστές ευχαριστημένοι, πολιτευόμενοι και εξωπολιτικοί παράγοντες, συμμάχησαν σιωπηρά για να διατηρηθεί, και με την καινούργια Αναθεώρηση, αυτό το τόσο βολικό, για τα συμφέροντά τους status quo των χωρίς θεσμικά καταστατικά αρχηγικών κομμάτων. Status quo που επιτρέπει στα κέντρα να κατασκευάζουν και να προωθούν αρχηγούς υποχείριά τους, αλλά και στον κάθε πολιτικό, οσοδήποτε μικρού βεληνεκούς, να ελπίζει ότι κάποια στιγμή θα έχει την τύχη να επιλεγεί από τα μεγάλα αφεντικά του Συστήματος για να υπηρετήσει τα συμφέροντά τους ως Αρχηγός και μετά, με λίγη εύνοια παραπάνω, ως Πρωθυπουργός.

Αδήριτη η ανάγκη νέου εσωκομματικού περιβάλλοντος

Για να μπορέσουμε να μπούμε στο δρόμο της ταχείας ανάπτυξης είναι ανάγκη να βελτιώσουμε πρώτα την ποιότητα της Δημοκρατίας μας. *“Υπάρχει ένας ισχυρός δεσμός ανάμεσα στην ανάπτυξη και στη Δημοκρατία”* γράφει ο

Φουκουγιάμα. Είναι απαραίτητο τα κόμματα να ανταποκριθούν στο βασικό λόγο ίδρυσης και ύπαρξής τους, αυτόν της στήριξης της ουσίας της Δημοκρατίας, την οποία, έχουν ακυρώσει, ήδη, με την αντιδημοκρατική λειτουργία τους.

Είναι απαραίτητο να απεγκλωβιστούν από το δόγμα της θεοποίησης του Αρχηγού, την οποία οι εξωθεσμικοί πάτρωνές τους έχουν επιβάλλει ως ιδέα και πράξη, αλλιώς θα ψάχνουν να βρουν οπαδούς σε άλλες τριτοκοσμικές χώρες.

Εμείς αισθανόμαστε την ανάγκη πολιτικών φορέων που θα βλέπουν, θα σκέπτονται και θα δρουν, αναπτυγμένα σε ένα χώρο πολύ ευρύτερο των σημερινών πλαισίων.

Εμείς θεωρούμε, τώρα πλέον, την αναφορά σε υπάρχουσες ιδεολογίες , η οποία στα προηγούμενα χρόνια πήρε τη διάσταση πολιτικής θεολογίας, ως συμπλήρωμα και όχι ως κυρίαρχο στοιχείο της φυσιογνωμίας τους.

Οι κομματικοί φορείς, τους οποίους θα εμπιστευθούμε και θα ακολουθήσουμε, θα είναι αυτοί οι οποίοι θα έχουν τη διάθεση και την τόλμη να ανατρέψουν τους αρχηγικούς μηχανισμούς και να δημιουργήσουν συνθήκες δημοκρατικής κομματικής διαβίωσης. Αυτό είναι το βασικό κριτήριο μας.

Φορείς οι οποίοι θα είναι προσαρμοσμένοι στην ιδέα της ουσιαστικότερης συμμετοχής μας και θα μας αντιμετωπίζουν ως συγκυριάρχους και όχι ως υποτελείς. Κόμματα, τα οποία θα χαρακτηρίζονται όχι μόνο από τη ενδυνάμωση του πεδίου τοπικών αποφάσεων, αλλά και από τον περιορισμό ελέγχου και εξάρτησης από το κέντρο.

Χρειαζόμαστε κόμματα, στα οποία δεν θα υπάρχει η ανάγκη του αιτήματος "να ακούγεται η βάση", αλλά θα έχει γίνει πράξη το να "αποφασίζει η Βάση". Ο Αρχηγός - ιδιοκτήτης, θα θεωρείται παρελθόν. Κόμματα, τα οποία θα μπουκν σε διαδρομές συναγωνισμού εσωτερικής δημοκρατικότητας και ικανότητας να χαράσσουν επαναπροσδιορισμούς στην εξουσιαστική σχέση Πολίτης - Πολιτικός - Πολιτεία.

Η κομματική πραγματικότητα , είναι σαφές ότι ταυτίζεται ουσιαστικά με τη δομή της πολιτικής ζωής της Χώρας, όπως αυτή καθορίζεται από το Σύνταγμα.

Είναι, λοιπόν, αναγκαίο , το Σύνταγμα να περιλάβει άρθρα που θα περιγράφουν σαφώς, τα πλαίσια λειτουργίας των κομμάτων, ώστε να είναι

πρότυπα νομιμότητας, διαφάνειας και κατοχυρωμένων δημοκρατικών διαδικασιών, οι οποίες θα προστατεύουν την προσωπικότητα του μέλους. Το κόμμα θα πρέπει να έχει νομική υπόσταση και Καταστατικό, το οποίο να κατατίθεται σε αρμόδιο, συνταγματικά καθορισμένο, όργανο. Όργανο το οποίο να πιστοποιεί τη δημοκρατικότητά του και στη συνέχεια να ελέγχει την πιστή εφαρμογή, τόσο του Καταστατικού, όσο και των κανονισμών που θα το συνοδεύουν.

Δεν είναι δυνατόν σε μια ευνομούμενη Πολιτεία, να είναι ανεκτό η Δημοκρατία να μην λειτουργεί μέσα σε καθορισμένα πλαίσια περιχαράκωσής της, μέσα στο χώρο των φορέων που διαχειρίζονται την εξουσία, αλλά, και σε οποιοδήποτε άλλο χώρο συλλογικής δράσης.

Φαίνεται, όμως, ότι είναι αναπόφευκτο, τα κόμματα τα οποία κατασκεύασαν, με την αντιδημοκρατική δομή και λειτουργία τους, την αντικατοπτρική Δημοκρατία που ζούμε να μας ταλαιπωρήσουν, δυστυχώς για αρκετό καιρό, μέχρι να εκπνεύσουν.

Οι επιτελείς τους, αντιλαμβανόμενοι τη δυσμενή γι' αυτούς κατάσταση, σπεύδουν να διακηρύξουν την ανάγκη εκσυγχρονισμού τους, μεταμφιεζόμενοι από καταστροφείς τους σε σωτήρες τους.

Δεν γίνεσαι, όμως, σύγχρονος με το να το δηλώνεις. Ούτε επειδή είσαι αριστερός είσαι και προοδευτικός, ή επειδή είσαι φιλελεύθερος είσαι και εκσυγχρονιστικός, όσο και αν επιδιώκει το Σύστημα να παγιώσει τους ισχυρισμούς αυτούς, ως πολιτικά αξιώματα. Εμάς δεν πρόκειται να μας πείσουν, αλλά κατανοούμε την προσπάθειά τους, διότι όπως λέει ο Λαός μας "αν δεν υποστηρίξεις το σπίτι σου, θα πέσει να σε πλακώσει".

Είναι αναμενόμενο, να επιμένουν στην προστασία του περιβάλλοντος που τους εξέθρεψε, και να μην μπορούν να δεχθούν, και πολύ περισσότερο να αφομοιώσουν, νέες ιδέες και δομές, οι οποίες θα το ανατρέψουν.

Εμείς, όμως, αυτό το "περιβάλλον" θέλουμε να το αλλάξουμε συθέμελα. Έχουμε συνειδητοποιήσει ότι η Δημοκρατία ανάμεσα στα κόμματα είναι οπισθοδρόμηση, που οδηγεί σε καταρράκωση του Κοινοβουλευτισμού, εάν δεν συνδυασθεί με τη Δημοκρατία μέσα στα κόμματα.

Η Λαϊκή Κυριαρχία είναι, πλέον, επιβεβλημένο να αποκτήσει σάρκα και οστά, αποκτώντας την ευκαιρία να εκδηλωθεί πρωτίστως μέσα στα Κόμματα.

Θεωρούμε, λοιπόν, απαραίτητο να υπάρξουν συνταγματικές επιταγές, οι οποίες να καθορίζουν τα πλαίσια των δομών και των λειτουργιών των κομμάτων και το όργανο το οποίο θα εποπτεύει την εφαρμογή τους, ώστε να διασφαλίζεται η δημοκρατικότητα της λειτουργίας τους.

Οι συνταγματικές αυτές επιταγές πρέπει να κατοχυρώνουν, τουλάχιστον, τα παρακάτω:

- Υποχρεωτική αποδοχή του ελεύθερου διαλόγου και της σχηματοποίησης κομματικών τάσεων, σε ότι αφορά στην ερμηνεία των αρχών τους και στην κατάθεση απόψεων για τη διαμόρφωση των προγραμμάτων τους.
- Εκλογικές διαδικασίες για την επιλογή των υποψηφίων από τα τοπικά μέλη κάθε εκλογικής περιφέρειας - στις οποίες θα υπόκεινται και οι απερχόμενοι βουλευτές - δεσμευτικές για τους αρχηγούς, κατά τη συγκρότηση των εκλογικών συνδυασμών
- Σύσταση και λειτουργία με συγκεκριμένο νομικό πλαίσιο και με σαφώς διευκρινισμένη τη νομική τους υπόσταση, απέναντι στους Νόμους και στα Δικαστήρια.
- Εγγύηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ατόμου και των πολιτικών του πολίτη, ως μέλος του κόμματος. Δυνατότητα προσφυγής σε ειδικό συνταγματικό όργανο, όταν αυτά παραβιάζονται από κομματικές αποφάσεις.
- Διαχείριση των εσόδων και εξόδων υπό μορφή οικονομικής εταιρείας με Α.Φ.Μ., ελεγχόμενη ετησίως από ειδική φορολογική υπηρεσία.
- Πηγές εσόδων μόνο διαφανείς, με τήρηση των νόμιμων διαδικασιών.
- Καθιέρωση έκπτωσης από το φορολογητέο εισόδημα των εισφορών ιδιωτών, και απόδοση ποσοστού στην εφορία από τις εκδηλώσεις των οικονομικών εξορμήσεων.
- Παραχώρηση τηλεοπτικού και ραδιοφωνικού χρόνου, από τους δημόσιους και ιδιωτικούς σταθμούς, κάθε εβδομάδα και προεκλογικώς κάθε ημέρα, στα κόμματα της Βουλής.
- Καθορισμός του ύψους της ετήσιας επιχορήγησης σε σταθερό ποσοστό επί του Εθνικού Προϋπολογισμού.
- Το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 100, στο οποίο υπάγονται η εκδίκαση ενστάσεων, η άρση συγκρούσεων και τα ασυμβίβαστα, να

επιλαμβάνεται και του ελέγχου της δημοκρατικότητας των καταστατικών των κομμάτων και των ενστάσεων κατά αντισυνταγματικών αποφάσεων των πειθαρχικών τους, μέχρις ότου υπάρξει αρμοδιότερο όργανο.

Το ποιες είναι οι επιταγές που πρέπει να περιλαμβάνει το Σύνταγμα για να καλύπτονται αυτές οι ανάγκες είναι θέμα των Συνταγματολόγων, αλλά το ότι τα παραπάνω πρέπει να είναι συνταγματικά κατοχυρωμένα είναι απαίτηση δική μας.

Και είναι απαίτηση επιτακτική, γιατί έχουμε συνειδητοποιήσει απολύτως ότι μόνο έτσι πρόκειται να βελτιωθεί η ποιότητα της Δημοκρατίας μας.

Η νομική υπόσταση

Στο ισχύον Σύνταγμα υπάρχουν 30 άρθρα για τη Βουλή, 20 για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, 14 για τη Δικαιοσύνη, 11 για την Κυβέρνηση και Διοίκηση, περίπου 12.000 λέξεων συνολικά, και μόνο 1 άρθρο εβδομήντα λέξεων για τα κόμματα.

Αυτή η ελάχιστη αναφορά στο, συνταγματικό πλέον, θεσμό του κόμματος προξενεί, εύλογες, κατά τη γνώμη μας, απορίες.

Διερωτώμεθα γιατί περιλαμβάνει, το Σύνταγμα, τόσο εκτεταμένες αναφορές για τα άμεσα αλλά παράγωγα όργανα της Πολιτείας, και μια μόνο λιτή διατύπωση, για το θεσμό του κόμματος το οποίο αντιπροσωπεύει το Λαό, που τα αναδεικνύουν.

Γιατί, υπάρχουν τόσες λεπτομερειακές επιταγές, για το πώς εκλέγονται ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, η Βουλή, η Κυβέρνηση, η Δικαιοσύνη και δεν υπάρχει καμία που να οριοθετεί τη δημοκρατική συγκρότηση του ίδιου του θεσμού, μέσω του οποίου εκλέγονται.

Γιατί περιγράφεται, τόσο δεσμευτικά, η λειτουργία των αμέσων οργάνων της Πολιτείας, για το πώς θα ασκούν τις αρμοδιότητές τους, και δεν αναφέρεται τίποτα για τη δημοκρατική λειτουργία του θεσμού από την οποία παράγονται τα ίδια τα άλλα τα όργανα.

Οι νομικοί, ασφαλώς, θα έχουν απαντήσεις να μας δώσουν, οι όποιες, όμως, ερμηνείες τους δεν ανατρέπουν τις αντιφάσεις της πολιτικής μας πραγματικότητας.

Αντιφάσεις που προκύπτουν από το ότι όλη η δημοκρατική ουσία του Συντάγματος στηρίζεται στο κόμμα, το οποίο, όμως, έχει την άνεση να λειτουργεί έξω και πέρα από τις επιταγές του Συντάγματος. Έχει το υψηλό χρέος να διαχειρίζεται τη νόμιμη εξουσία, αλλά το ίδιο, ως φορέας, αυτοτοποθετούμενο εκτός νομιμότητας, διαφεύγει των κανόνων του Δικαίου. Ενώ έχουμε πολυκομματισμό, ταυτίζεται εννοιολογικά, όταν του ανατίθεται η Κυβέρνηση, με την ίδια την Πολιτεία, όπως συμβαίνει στα μονοκομματικά καθεστώτα.

Ενώ εκπροσωπεί, στην εξουσία, ένα Μέρος της κοινωνίας, αισθάνεται ως νομιμοποιημένος απόλυτος κυρίαρχος, στον οποίο έχει παραδοθεί άνευ όρων το Όλον της κοινωνίας.

Δεν έχει και δεν αισθάνεται, την υποχρέωση να λογοδοτήσει πουθενά και για τίποτα, διότι θεωρεί ότι όχι μόνο εκπροσωπεί αλλά και παράγει την ίδια την εξουσία, η οποία πηγάζει από το Λαό.

Ήταν, λοιπόν, αναμενόμενο, το κόμμα, ως δυναμική και πολυπληθής αγωνιστική ένωση κατάκτησης της εξουσίας, να μη διστάζει να προκαλεί αυτές τις τόσο βολικές για το ίδιο, αλλά ανατρεπτικές για την ευνομία, αντιφάσεις.

Η άρνηση του συνταγματικού νομοθέτη του 1975-6 να συμπεριλάβει κάποιες στοιχειώδεις προδιαγραφές δομής και λειτουργίας του, επέτρεψε να παγιωθεί ένα καθεστώδες παράτυπων διευκολύνσεων για το κόμμα, άτυπων ουσιαστικών δυσχερειών, όμως, για το πολίτευμα.

Είναι απίστευτο και όμως αληθινό, ότι στα ελληνικά κόμματα, στα οποία το Σύνταγμα αναθέτει αποκλειστικά την αντιπροσώπευση της Λαϊκής Κυριαρχίας, συμβαίνει, π.χ.

- Να ιδρύονται και από ένα μόνο πρόσωπο, με μια απλή δήλωση γνωστοποίησης του κομματικού ονόματος στον Αρειο Πάγο. Να μην απαιτούνται ιδρυτικά μέλη, ούτε και καταστατικό, όπως επιβάλλει ο Νόμος για τον πιο ασήμαντο σύλλογο.
- Να μην προκαλεί, η ψήφιση του καταστατικού κόμματος, την ανάγκη κατάθεσής του σε πολιτειακό όργανο, για τη διασφάλιση ύπαρξης και τήρησης μιας ελάχιστης δημοκρατικότητας.
- Να επιτρέπεται η ισχύς καταστατικών επιταγών, οι οποίες υπερβαίνουν τα συνταγματικά δικαιώματα των εγγεγραφόμενων, ως μέλη, πολιτών. (Να είναι

π.χ. η προσβολή της προσωπικότητας του μέλους θέμα διάθεσης της ηγεσίας τους.)

- Να μην καταγράφονται οι ιδιωτικές εισφορές, να μην τηρούνται βιβλία εφορίας και να μην έχουν αριθμό φορολογικού μητρώου.
- Να μην έχουν νομική υπόσταση και επομένως να μη μπορούν να αποκτήσουν περιουσία, ούτε να προσέλθουν σε έγκυρη συμβολαιογραφική δικαιοπραξία.
- Να διενεργούν εράνους με κουπόνια, τα οποία δεν είναι διάτρητα από την εφορία, κατά παράβαση του Νόμου. Να διαχειρίζονται τα εισπραττόμενα με ανεπίτρεπτη αδιαφάνεια και να μην αποδίδουν στο δημόσιο τα εκ του νόμου καθορισμένα ποσοστά.
- Να αναπτύσσουν την περιφερειακή τους οργάνωση ως πυραμιδικό μηχανισμό του αρχηγού, και όχι με τη δικτυακή σχέση όπως υπαγορεύει η Αρχή της Επικουρικότητας.
- Να μην έχουν αντιπροσωπευτικά όργανα, δεδομένου ότι τους λείπει το στοιχείο των αποκλειστικών αρμοδιοτήτων. (Η σύγκλησή τους και η ημερήσια διάταξη εξαρτώνται από τον Πρόεδρο του Κόμματος, ο οποίος και μπορεί να θεωρεί οποιαδήποτε απόφασή τους απλώς ως γνωμοδοτική.)

Ο Πρ. Παυλόπουλος γράφει στην Ελευθεροτυπία (30-3-98):

“Είναι σαφές ότι τα κόμματα κινούνται αρκετά έξω απ’ αυτό που θα λέγαμε έννομη τάξη με την έννοια, όχι ότι είναι παράνομα, αλλά ότι δεν μπορείς τις αποφάσεις τους να τις μετρήσεις εύκολα με έναν κανόνα δικαίου.”

Το συμφέρον το δικό μας απαιτεί, τα κόμματα που παράγουν τη νομιμότητα, να είναι τα ίδια υποδείγματα νομιμότητας και όχι υπεράνω του Νόμου ή παρά το Νόμο.

Ακούσαμε πολλούς εξουσιομανείς πολυτευόμενους να υποστηρίζουν ότι τα κόμματα πρέπει να υπάρχουν και να λειτουργούν χωρίς ελέγχους και εξαρτήσεις.

Είναι, όμως, ανεκτό όταν η ίδια η Λαϊκή Κυριαρχία αποδέχεται να κλειστεί στα καλούπια ενός συντάγματος, το κόμμα που την αντιπροσωπεύει να μπορεί να λειτουργεί έξω από τις επιταγές του;

Γράφει ο Κ.Τράκας:

“Το όργανο του Κράτους που παραβιάζει το Σύνταγμα ή τον Νόμο ουσιαστικώς αποκόπτει την έννομη υπηρεσιακή τους σχέση και καθίσταται αυτέκθετο της νομιμότητας, ευθυνόμενο για την παράνομη συμπεριφορά (πράξη ή παράλειψή του).”

Ο Yves Meny, στη μελέτη του για τα πολιτικά κόμματα, γράφει:

“Η θεσμοποίηση, από νομική σκοπιά, υποδηλώνει την αναγνώριση και τη θεσμική ενσωμάτωση των κομμάτων στο πολιτικό σύστημα” και συνεχίζει:

“Αρχικά τα κόμματα θεωρούνταν παράγοντες διαταραχής της δημοκρατίας, εστίες διαίρεσης και οργανώσεις ασύμβατες με το δημοκρατικό ιδεώδες. Έτσι το κόμμα αντιμετωπιζόταν ως συνώνυμο της φατρίας ή της ολιγαρχικής ομάδας. Στις μέρες μας, αντίθετα, το συνηθέστερο φαινόμενο είναι η θεσμοποίηση των κομμάτων που αποσκοπούν στη μονοπώληση της διαμεσολάβησης μεταξύ κυβερνώντων και κυβερνωμένων.

Στις δυτικές χώρες δεν υπάρχει τύπος *ad hoc* οργάνωσης για τα πολιτικά κόμματα. Η οργάνωσή τους διέπεται από το νομικό πλαίσιο που ισχύει γενικά για τους συλλόγους.”

Ο Νόμος περί κομμάτων στη Γερμανία, γράφει ο Χαρίτων Κορυζής δεν αρκείται στον καθορισμό της νομικής τους μορφής, αλλά καθορίζει τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να χαρακτηριστεί ως πολιτικό κόμμα, μια ομάδα πολιτών:

“Τα “κόμματα είναι ενώσεις πολιτών οι οποίες συνεχώς ή επί μακρόν χρόνον επηρεάζουν την διαμόρφωσιν της πολιτικής θελήσεως και επιδιώκουν όπως συμπράξουν εις την εκπροσώπησιν του λαού εις της γερμανικής Βουλής. Υπό την προϋπόθεσιν ότι παρουσιάζουν ικανοποιητική εγγύηση δια την σοβαρότητα των τεθειμένων σκοπών συμφώνως προς την γενικήν εικόνα των πραγματικών συνθηκών, ιδίως ως προς την έκτασιν και σταθερότητα της οργανώσεώς των, προς τον αριθμόν των μελών των και προς την προβολήν των εις την δημοσιότητα.”

Βεβαίως, οι δικοί μας "δημοκράτες" θέλουν να μας πείσουν ότι αυτές οι προϋποθέσεις αποτελούν δεσμεύσεις της λαϊκής κυριαρχίας. Εμείς όμως, αντιθέτως, πιστεύουμε, ότι η έλλειψή τους επιτρέπει την καπηλεία της. Μια καπηλεία, η οποία έχει υπερβεί κατά πολύ, πλέον, τα όρια ανοχής των ελλήνων πολιτών.

Είναι προκλητικό για μας, να προσπαθούν να μας πείσουν, ότι η σύγχυση και η αсуδοσία είναι αυτές οι οποίες προσδίδουν ελευθερία στη Δημοκρατία και όχι τα πλαίσια που καθορίζει ο Νόμος.

Είναι ένας απαράδεκτα ιδιοτελής ισχυρισμός, ο οποίος οδήγησε βαθμιαίως, στη διαμόρφωση μιας νεφελώδους και συγκεχυμένης ατμόσφαιρας.

Και όπως είναι γνωστό, εκεί που υπάρχει *“ομίχλη”* αυτοί που ωφελούνται δεν είναι οι νομιμόφρονες πολίτες, αλλά οι ισχυροί και οι παγαπόντηδες. Είναι η ατμόσφαιρα, που επιτρέπει την ανάπτυξη της διαπλοκής, που διευκολύνει την αρπαγή και την εκμετάλλευση της δικής μας εξουσίας από τα μεγαλοσυμφέροντα.

Είπε ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ ότι:

“είναι ζήτημα τεράστιας σημασίας” η ρητή εισαγωγή στο Σύνταγμα της “Αρχής της Τριτενέργειας”. Δηλαδή η ισχύς των Συνταγματικών δικαιωμάτων και στις ιδιωτικές σχέσεις. Γεγονός που επηρεάζει κάθε είδους σύγκρουση ανάμεσα σε ένα ανίσχυρο άτομο και έναν ισχυρό θύλακα εξουσίας, είτε αυτό είναι κρατικός είτε είναι ιδιωτικός”

Και διερωτώμεθα εμείς οι μη νομικοί, υπάρχει ισχυρότερος θύλακας εξουσίας από το κόμμα;

Πως, όμως, θα υπερασπιστεί τα συνταγματικά του δικαιώματα ένας πολίτης που προσβάλλεται η προσωπικότητά του από μια κομματική ενέργεια, ή ένας πολιτικός που διαγράφεται για λόγους ανταγωνισμού από, την ηγεσία του, όταν το κόμμα αφ’ ενός δεν έχει νομική υπόσταση και αφ’ ετέρου έχει το δικαίωμα να λειτουργεί πέραν των επιταγών του Συντάγματος;

Δηλώνει ο Πρ. Παυλόπουλος στην Ελευθεροτυπία στις 30-3-98:

“Οι κομματικές αποφάσεις ανάγονται στη λήψη μιας πολύ σημαντικής πολιτικής απόφασης, η οποία υπερβαίνει το κανονιστικό κομμάτι της κοινωνίας και δεν μπορεί να κριθεί η εγκυρότητα της π.χ. από το Πρωτοδικείο.”

Εμείς, δεχόμαστε την επιστημονική του άποψη, μπορεί όμως να μας πει από ποιο έγκυρο όργανο θα προστατευθούν τα συνταγματικά δικαιώματά μας, απέναντι στο κόμμα;

Ή, πρέπει να εύχεται κάθε πολίτης να μην το βρεί η κακιά ώρα, της κομματικής κακομεταχείρισης, διότι αλλιώς θα πάει *“σαν το σκυλί στ’ αμπέλι”*;

Αρνούμεθα να αποδεχθούμε, ως μη ανατρεπτέα, την κατάσταση που περιγράφει ο Κυριάκος Ι. Διακογιάννης στο βιβλίο του *“Οι σάπιοι”*:

“Ανάμεσα στους στυγνότερους εκμεταλλευτές της Δημοκρατίας οι καιροσκοπικοί κομματικοί μηχανισμοί! Στην Ελλάδα δεν υπάρχει δημόσιο πρόσωπο που να μην αναφέρεται στους θεσμούς! Όλοι τους, θεωρούν ελλειμματική την παρουσία τους, αν δεν μιλήσουν για θεσμικά πλαίσια, θεσμικές αλλαγές, θεσμικό έργο, θεσμικούς εκσυγχρονισμούς! Κανένας όμως δεν θυμάται ότι σε τούτη τη χώρα έχουν ψηφισθεί από δεκαετίες, και ισχύουν ακόμη, πάνω από οκτώ χιλιάδες νόμοι, εκ των οποίων ούτε ένας, εκτός μερικών θεατρινίστικων κανόνων και αγνώστων, αγνοουμένων κανονισμών της Βουλής, ούτε ένας δεν αφορά στις υποχρεώσεις των βουλευτών! Δηλαδή οι ίδιοι θέτουν εαυτούς εκτός και υπεράνω νόμων, ούτε ένας θεσμός δεν προσδιορίζει τις λειτουργίες των κομμάτων, κυρίως δεν προβλέπει κυρώσεις της όποιας συνταγματικής παράβασης, αφού ούτε το ίδιο το Σύνταγμα δεν περιλαμβάνει άρθρα αφορώντα στον κολασμό κομματικών παραβάσεων` κι αν κάποιοι επικαλεσθούν σχετικές παραγράφους άρθρων συνταγματικών, γνωστό είναι ότι κανείς δεν ενδιαφέρεται γι’ αυτές, κανείς δεν τις σέβεται, οι πάντες τις αγνοούν και τις περιφρονούν.

Έτσι τα κόμματα λειτουργούν ανεξέλεγκτα. Ασύδοτοι αρχιτέκτονες που οικοδομούν ένα κοινοβουλευτισμό στα μέτρα τους, στα μέτρα του ηγέτη, στα μέτρα του αρχηγού, στα μέτρα της ομάδας “κορυφής”, στα μέτρα των “συγγενών” κομμάτων, στα μέτρα των “αδελφών” κομμάτων, μιας κι όλα τα κόμματα, μικρά και μεγάλα, από το κοινό ταμείο σιτίζονται, με κοινό συσσιτιάρχη το λαό!”

Εμείς πιστεύουμε, χωρίς να είμαστε σε θέση να “θεωρητικολογήσουμε”, ότι το ελευθεριάζον αυτό κομματικό κατεστημένο, το οποίο νοθεύει συστηματικά και εντατικά, τη Δημοκρατία μας, μπορεί να εξυγιανθεί, εύκολα. Αρκεί να γίνει αντιληπτό ότι, όταν νοθεύεται η ουσία, με το να θίγεται το απόλυτο, της Λαϊκής Κυριαρχίας, τότε είναι άνευ δημοκρατικής αξίας η Αντιπροσώπευσή της μέσα στη Βουλή. Και θίγεται βάνανυσα η Λαϊκή Κυριαρχία, όταν τα συστατικά της στοιχεία, εμείς οι πολίτες, δεν έχουμε τρόπους να υπερασπισθούμε τα ατομικά και πολιτικά μας δικαιώματα, απέναντι στο φορέα που συμπίηξαμε για να μας εκπροσωπεί, το Κόμμα. Για να είναι επιτεύξιμη αυτή η υπεράσπιση, δεν χρειάζεται παρά να θεσπιστούν:

- η νομική υπόσταση του κόμματος απέναντι στους νόμους και στα δικαστήρια,
- η εγγύηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη ως μέλος κόμματος, και
- ο σεβασμός των δημοκρατικών αρχών του Συντάγματος στις εκλογικές και λοιπές εσωτερικές διαδικασίες του, οι οποίες του διασφαλίζουν την εσωκομματική Δημοκρατία.

Η εσωκομματική Δημοκρατία

Μαζί με την ανάδειξη του κόμματος σε, αναγνωρισμένο συνταγματικά, όργανο διαμόρφωσης και σχηματοποίησης μέρους της λαϊκής θέλησης ανεφύει το αίτημα της εσωκομματικής Δημοκρατίας.

Είναι αυτή, η οποία εξασφαλίζει τη συμμετοχή, του πολίτη- μέλους, στην εσωτερική διαδικασία λήψης αποφάσεων, και η οποία, από παθητικό καταναλωτή, τον καθιστά συμπαραγωγό της κομματικής πολιτικής.

Είναι αυτή, η οποία δίνει στο μέλος του κόμματος τη μεγαλύτερη, από τους άλλους πολίτες, δυνατότητα επίδρασης επί των πολιτικών διαδικασιών της πατρίδας του.

Το 1976, στην αυγή της προσπάθειας διαμόρφωσης δημοκρατικών κομμάτων στην Ελλάδα, το αίτημα για την αναβάθμιση του ρόλου του πολίτη, μέσα από τις εσωκομματικές διαδικασίες, ήρθε ως ζωογόνος δημοκρατικός αέρας εξυγίανσης των αρχηγικών κομμάτων του παρελθόντος. Των κομμάτων εκείνων που επιδεικνύοντας μια υπερκινητικότητα στην κορυφή προκαλούσαν αδράνεια στη Βάση.

“Έτσι οι πολιτικοί είχαν μεγάλα περιθώρια αυθαιρεσίας στη δράση και στις επιλογές τους, απαλλαγμένοι από τον έλεγχο μιας οργανωμένης βάσης.

....ο πολιτικός λειτούργησε ως ιδιότυπος πατριάρχης μιας φυλετικής ομάδας και συνειδητά συνέβαλε στο να μείνει το κόμμα περισσότερο ένα μέσο προσωπικών υπηρεσιών παρά μια λειτουργία της Πολιτείας και της Κοινωνίας”, έγραψε ο Παύλος Μπακογιάννης.

Αυτή, ίσως, ήταν η δομική αδυναμία του πολιτικού συστήματος που επέτρεψε την άνετη επιβολή της επτάχρονης δικτατορίας.

“Η παραίτηση του αθηναϊκού Λαού από το να πηγαίνει στις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου, που προηγουμένως ήταν υπέρμαχος των δικαιωμάτων του και με επίγνωση των υποχρεώσεών του απέναντι στη πολιτική κοινότητα επέφερε το τέλος της ελληνικής κλασσικής πόλεως” παρατηρεί ο C. Mossé.

Παρά, όμως, τις κακές ιστορικές εμπειρίες και παρά τις διαβεβαιώσεις των πολιτικών ταγών για ικανοποίηση του αιτήματος, η εσωκομματική Δημοκρατία, παραμένει μια φρούδα ελπίδα μέχρι και σήμερα.

Το Σύστημα επιμένει στην πρακτική του “μπρούτζινου νόμου της ολιγαρχίας” τον R. Michels, κατά τον οποίο:

“Κάθε οργάνωση, και ιδιαίτερα αγωνιστική, πρέπει να είναι οικοδομημένη ιεραρχικά και η ηγεσία θα πρέπει να αποκτήσει αναπόφευκτα αποφασιστική, σχεδόν μη ελεγχόμενη, επιρροή στη διαμόρφωση της θελήσεως. “Με την αυξανόμενη οργάνωση η δημοκρατία αρχίζει να φθίνει... Η δύναμη των ηγετών αυξάνει κατά το ίδιο μέτρο όπως η οργάνωση.”

Αρχηγισμός, δηλαδή, ξανά Αρχηγισμός, και μόνο Αρχηγισμός.

Έτσι τα κόμματα, αντί να σχηματίζουν τη κομματική βούληση από κάτω προς τα πάνω, πήραν μια ισχυρή αντιδημοκρατική εξέλιξη σε “προς τα πάνω συσταλθείσες ελιτίστικες οργανώσεις”.

Στα 25 μεταδικτατορικά χρόνια η Δημοκρατία αντί να αναπτυχθεί μέσα στα κόμματα, περιορίστηκε ανάμεσα στα κόμματα. Αυτή, όμως, η “Δημοκρατία” εκμηδενίζει τον πολίτη αντί να τον αναβαθμίζει.

Οι μειωτικοί χαρακτηρισμοί για τα κόμματα είναι πολλοί και ποικίλοι, και προέρχονται από όλους τους χώρους της δημόσιας ζωής μας. Παρουσιάζουμε ελάχιστους ενδεικτικά:

- *“Τα κόμματα μοιάζουν με ιδιόρρυθμες εταιρίες, αυστηρότατα ιεραρχημένες, όπου οι μεγάλοι παίρνουν τις αποφάσεις, τα αξιώματα και όσα συνακόλουθα ωφελήματα ενώ οι μικροί, με την ελπίδα κάποιου ρουσφετιού, οφείλουν να κάνουν τα θελήματα, προπάντων να κολλούν αφίσες και να κραυγάζουν συνθήματα. Σε κάθε περίπτωση, τα κόμματα λειτουργούν ως εκτροφεία φιλοδοξιών και ελπίδων για όσους έχουν αντίστοιχες ανάγκες”* Γεώργιος Κουμάντος Καθημερινή 9-3-97
- *“Λέγεται με έμφαση ότι υπάρχουν δημοκρατικές δομές και τα κόμματα λειτουργούν δημοκρατικά. Ίσως είναι μια από τις σημαντικότερες εκ των*

επαναλαμβανόμενων ψευδαισθησιών'' Βιργινία Τσουδερού,
Ελευθεροτυπία 3-7-94

- *''Στη σημερινή εποχή, τα κόμματα γνωρίζουν αντίστοιχες μεταλλαγές, αλλά σε αντίστροφη κατεύθυνση. Το μέλος ενός κόμματος ουσιαστικά δεν είναι καν εντολοδότης και ελεγκτής της ηγεσίας του. Το καταστατικό εκλαμβάνεται ως δημοκρατικό συμβόλαιο συγκεντρωτικής εκχώρησης των δικαιωμάτων των μελών ενός κόμματος στην ηγεσία του''* Νίκος Κοτζιάς, Κράτος και Πολιτική, 1993

Αν στην άμεση Δημοκρατία η συμμετοχή του πολίτη ήταν προϋπόθεση, στην αντιπροσωπευτική Δημοκρατία είναι διπλά απαραίτητη, αφού η μη συμμετοχή δεν οδηγεί σε αδράνεια, όπως στην άμεση, αλλά σε απελευθέρωση των αντιπροσώπων για ανεξέλεγκτη δράση.

Όταν περιορίζεται ο αριθμός των δραστηριοποιημένων μελών, και ακόμη περισσότερο όταν περιορίζονται ή εξαφανίζονται ουσιαστικά, οι δημοκρατικές διαδικασίες, ο Αρχηγισμός επικρατεί απολύτως. Το κόμμα αντί χώρος συμμετοχής του Λαού, εκλαμβάνεται ως τιμάριο εκχωρηθέν από το Λαό στον Αρχηγό, ο οποίος ενεργεί, πλέον ως τιμαριούχος.

''Επιδιώκει να πάρει στα χέρια του και να κατευθύνει τη διοίκηση χρησιμοποιώντας ανθρώπους εξαρτωμένους απ' αυτόν, δούλους, αυλικούς, στους οποίους παρέχει προσόδους σε χρήμα ή είδος...Και επιδιώκει να δημιουργήσει ένα στρατό, που να εξαρτάται προσωπικά απ' αυτόν'' όπως γράφει ο Max Weber.

Όταν, όμως, επικρατεί ο Αρχηγισμός οι θέσεις του κόμματος δεν αντικατροπτίζουν, πλέον, τη γενική βούληση του κόμματος του Λαού που αποδέχεται την ιδεολογία του, αλλά τη βούληση του πιο φανατικού κομματιού του, όπως του την έχει διαμορφώσει ο Αρχηγός.

Μια διαμόρφωση, που ξεκινά με την πειθώ και τη γοητεία, με αναφορά στα ανθρώπινα ιδανικά, και με υποσχέσεις για συλλογικές επιδιώξεις, και καταλήγει σε εκμετάλλευση της καλής θέλησης και στο σφετερισμό της εμπιστοσύνης του μέλους, που άβουλο, πλέον, κατευθύνεται χωρίς αντιστάσεις.

Γράφει ο Revel για τις πολιτικές εκτροπές:

“Να γίνεις κύριος ενός μέσου μεταφοράς που δεν σου ανήκει, ενός πληρώματος από επαγγελματίες που θα ήταν αδύνατον να βρείς, ταξιδιωτών που επιθυμούν να μεταβούν σε κάποιο άλλο μέρος, καυσίμων, που δεν είχες να πληρώσεις, και να καταφέρεις να φθάσεις σε κάποιον άλλο προορισμό, εντελώς διαφορετικό από τον αρχικό. Να λοιπόν το εύρημα που ο κομμουνισμός κατάφερε να εφαρμόσει στον πολιτικό τομέα. Στην περίπτωση αυτή η απάτη υπερισχύει της βίας ή προπορεύεται της βίας.”

Στην μεταπολιτευτική Ελλάδα κατάφερε τα ίδια ο Αρχηγισμός.

Στη δική μας πολιτική ζωή η πρωταρχική και πολύ αυθεντική εκτροπή πραγματοποιήθηκε εις βάρος των κομματικών οργανώσεων. Ξεκίνησαν οι οργανώσεις, των νέων κομματικών σχηματισμών, με το δημοκρατικό ενθουσιασμό και την ελπίδα του ελεύθερου διαλόγου και κατέληξαν στον αρχηγικό φανατισμό και στην υποταγή στην εντολή.

Όποιος πιστέψει στο συνεχές υμνολόγιο των αρχηγών τους για δημοκρατικότητα και επιζητήσει την εφαρμογή της, εκτίθεται ως μαύρο πρόβατο, και αν επιμένει οδηγείται στη “σφαγή”.

Ο κανόνας του “ένιαίου πολιτικού λόγου”, που εκτιμάτο ότι συνεισέφερε στη συνοχή των κομμάτων, ήταν μια εν εξελίξει ύπουλη ασθένεια, η οποία μπορεί να μη μείωσε τη βιωσιμότητα των κομμάτων, λειτούργησε, όμως, ως εσωτερική διάβρωση της Δημοκρατίας.

Ήταν μια χαίνουσα πληγή για τη Δημοκρατία, την οποία άφησαν, οι πολιτικοί μας, να “κακοφορμήσει” ενώ δεν ήταν ακαταμάχητη η αιτία της.

Αυτή η ελλιπής “Δημοκρατία μεταξύ των κομμάτων”, ευτελίστηκε στη “Δημοκρατία μεταξύ των Αρχηγών”

Όπως σημειώνει ο Yves Meny:

ο R. Michels, από τις αρχές του προηγούμενου αιώνα “με αξιοσημείωτη ενάργεια, εγείρει το θεμελιώδες πρόβλημα της εσωκομματικής δημοκρατίας για τη διαχείριση των συμφωνιών και την επίλυση των συγκρούσεων”. Συγκεκριμένα έγραψε:

“Το κόμμα έπαψε να ταυτίζεται με το σύνολο των εγγεγραμμένων μελών, και έγινε αυτοσκοπός. Απέκτησε τους δικούς του στόχους και συμφέροντα και σιγά-σιγά διακριτή οντότητα από το κοινωνικό κομμάτι που εκπροσωπεί”.

Οι διαπιστώσεις και οι αναζητήσεις, δηλαδή, για τη θεσμική υπόσταση και εσωτερική λειτουργία των κομμάτων, τις οποίες το εδώ Σύστημα ούτε καν

συζητά, έχουν ξεκινήσει ένα αιώνα πριν. Στη συνέχεια έγιναν αρκετά βήματα, όπως:

- η συνταγματική θεσμοθέτηση των κομμάτων άνοιξε με το άρθρο 49 του Ιταλικού συντάγματος
- το άρθρο 2 του θεμελιώδους νόμου της Βόννης ορίζει ότι η εσωτερική οργάνωση πρέπει να διέπεται από τις δημοκρατικές Αρχές.
- *“το δεύτερον τμήμα του ειδικού νόμου της Γερμανίας αναφέρεται εις την “εσωτερικήν τάξιν” των κομμάτων, εις το καταστατικόν, το πρόγραμμα, την διάρθρωσιν, τα όργανα, τις συνελεύσεις μελών και αντιπροσώπων, τα δικαιώματα μελών, ως και εις την συγκρότησιν της εσωτερικής οργανώσεως”*

Εν τούτοις, στην Ελλάδα, ο αρχηγισμός εξακολουθεί να συγκεντρώνει εσωτερικές δυνάμεις, οι οποίες αποδυναμώνουν τα κόμματα. Δυνάμεις, οι οποίες πρέπει να διαχυθούν, όπως παρατηρεί η Βιργινία Τσουδερού (Ελευθεροτυπία, 3-7-94) *“Τα ελληνικά κόμματα πρέπει κι αυτά να βρουν τρόπους να περιορίσουν την συγκέντρωση δυνάμεων σε ένα πρόσωπο. Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος να προστατευτούν από τις σημερινές αδυναμίες των, που επιτρέπουν την ποδηγέτησή τους από δυνατά και ιδιοτελή συμφέροντα, είναι να διαχέεται σε πολλούς η κομματική ισχύς.”*

Πολιτικοί και συνταγματολόγοι όχι μόνο συμφωνούν με τη θέση αυτή, αλλά, όπως δήλωσε ο Δ. Τσάτσος στη Ντόρα Νταλιάνη, (Ελευθεροτυπία 15-2-98), θεωρούν ότι:

“ακόμα και τώρα, που δεν έχουμε ρητή διάταξη, η αρχή της εσωκομματικής δημοκρατίας προκύπτει από τη γενική δημοκρατική αρχή του Συντάγματος, συνιστά δηλαδή ισχύον συνταγματικό δίκαιο”

Παρ όλα αυτά, το Σύστημα ενώ προέβη στην Αναθεώρηση του 80% των άρθρων του Συντάγματος, δεν περιέλαβε ούτε μια λέξη για την ανάγκη εσωκομματικής Δημοκρατίας, ώστε να αποκτήσουμε μια γνήσια αντιπροσωπευτική Δημοκρατία.

Ακόμη και στο 2001, όταν σε διεθνή κλίμακα, αναβιώνει το ελπιδοφόρο όραμα, αλλά και αιώνιος πόθος, της άμεσης Δημοκρατίας στα κείμενα διανοομένων και στις αναζητήσεις πολιτικών, κάθε προέλευσης, στην

Ελλάδα δεν έχει συνειδητοποιηθεί από τους πολυτευόμενους ότι στην αντιπροσωπευτική Δημοκρατία η καλή δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων είναι η αρχή της και η κακή το τέλος της.

Αντιθέτως, ήταν ομόψυχη η άτυπη άρνηση, των πολιτικών κομμάτων, να αναφέρουν, στις διαδικασίες της Αναθεώρησης, έστω υπό μορφή σχολίων παρότρυνσης, την αναγκαιότητα θεσμικής κατοχύρωσης της εσωκομματικής Δημοκρατίας.

Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής για την Αναθεώρηση, ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ, αφού ανέλυσε στο σχετικό κομμάτι της εισήγησης του, το κομματικό φαινόμενο και το συνέδεσε με την αντιπροσωπευτική Δημοκρατία είπε ότι στη Δημοκρατία της ψηφιακής εποχής:

“Τα πολιτικά κόμματα πρέπει να μετεξελιχθούν, πρέπει να αποκτήσουν άλλη φυσιογνωμία και άλλες λειτουργίες, προκειμένου να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της σύγχρονης δημοκρατίας. Εδώ πρέπει ευθαρσώς να πούμε ότι υπάρχουν αγκυλώσεις, υπάρχουν υστερήσεις, υπάρχουν στερεότυπα που κυριαρχούν στο λόγο μας στον προβληματισμό μας.”

Βεβαίως στην ανάλυσή του δεν συμπεριέλαβε ότι οι αγκυλώσεις και οι στερήσεις προέκυψαν από την ανυπαρξία εσωκομματικής Δημοκρατίας, ούτε θυμήθηκε εδώ τον “καθοδηγητικό ρόλο” του Συντάγματος για να προτείνει συνταγματικές επιταγές. Επιταγές οι οποίες θα επηρέαζαν, προς τη σωστή κατεύθυνση, τη μετεξέλιξη των κομμάτων και θα τα προετοίμαζαν να λειτουργήσουν σωστά στη νέα ψηφιακή εποχή.

Ο Πρωθυπουργός και Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ ουδεμία νύξη έκανε για τη λειτουργία των κομμάτων, θεωρώντας προφανώς ότι δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα.

Ο εισηγητής της Ν.Δ., τόσο στην εισήγησή του στην Επιτροπή Αναθεώρησης, όσο και στην ομιλία του στη συζήτηση επί της Αρχής, στη Βουλή, αλλά και ο ίδιος ο Πρόεδρος της Ν.Δ. στην εκτεταμένη ομιλία του στην ίδια συνεδρίαση της Βουλής, δεν έκαναν καμία αναφορά περί εσωκομματικής Δημοκρατίας.

Προφανώς και για τη Ν.Δ. “όλα βαίνουν καλώς” στα κόμματα και δεν απαιτούνται διορθωτικές βελτιώσεις.

Ο εισηγητής του Κ.Κ.Ε. απάντησε στην προσωπική πρόταση της κ. Α. Μπενάκη, για δημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία των κομμάτων, και αναρωτήθηκε:

“Που πάμε με τέτοιες διατάξεις; Ζητείται να ελέγχεται αλήθεια από ποιόν – η λειτουργία των κομμάτων. Εάν είναι δυνατόν κάποια κυβέρνηση, κάποιο όργανο, να κρίνει αν λειτουργεί δημοκρατικά το Κ.Κ.Ε. ο Συνασπισμός και το ΔΗΚΚΙ”

Είναι προφανές, η άρνηση με, αντιμετώπιση του καθορισμού των πλαισίων δημοκρατικής λειτουργίας ως φόβο ελέγχου και όχι ως ευκαιρία διαφάνειας.

Σχετική αναφορά δεν έκανε ούτε η Γραμματέας του Κ.Κ.Ε. στη συζήτηση επί της

Αρχής στη Βουλή.

Ο εισηγητής του Συνασπισμού, πέραν της απασχόλησής του για τα οικονομικά των κομμάτων, δεν θεώρησε ότι υπάρχει θέμα θεσμικής κατοχύρωσης της δημοκρατικής λειτουργίας των κομμάτων και δεν αναφέρθηκε καθόλου. Την ίδια στάση ακολούθησε και ο Πρόεδρος του Συνασπισμού στη συζήτησή του στη Βουλή.

Ήταν αναμενόμενο όλοι Αρχηγοί των κομμάτων να “ομοσιωπήσουν” στο θέμα της εσωκομματικής Δημοκρατίας “Η καρέκλα καλά κρατεί” ποιος ο λόγος να την ταρακουνήσουμε. Όσον αφορά στην καλή λειτουργία της Δημοκρατίας ας το λύσουν οι επόμενοι το θέμα.

Όσους από τους βουλευτές αναφέρθηκαν, αντιστεκόμενοι στην συντεχνιακή αντίληψη, στην ανάγκη συνταγματικής θέσπισης της εσωκομματικής δημοκρατίας, κατά τις συζητήσεις της Αναθεώρησης, θα πρέπει να τους δεχθούμε ως “σκαπανείς” μέσα στον κοινοβουλευτικό χώρο. Αξιомνημόνευτη είναι η συζήτηση που έγινε στην Επιτροπή κατά την οποία ο ειδικός εισηγητής του ΠΑΣΟΚ πρότεινε θεσμοθέτηση του τρόπου λειτουργίας των κομμάτων.

Έσπευσε, όμως, ο γενικός εισηγητής του ΠΑΣΟΚ να τον αντικρούσει λέγοντας πως *“η πολυφωνία και η δημοκρατία είναι στοιχεία της πολιτικής και ιδεολογικής ταυτότητας των κομμάτων και δεν καθιερώνονται με νομοθετικές ρυθμίσεις”*

Στην πρότασή του ειδικού εισηγητή του ΠΑΣΟΚ συνειγόρησε η κ. Α. Μπενάκη προσθέτοντας:

“Θα ήθελα παραδείγματος χάρη να είμαστε πιο τολμηροί στο άρθρο 29 και να επεμβαίναμε στη λειτουργία των κομμάτων. Ξέρω ότι αυτή η γνώμη έχει πολλές αντίθετες απόψεις, τη θεωρία της αυτονομίας των κομμάτων και άλλα

παρεμφερή. Πιστεύω, όμως, ότι σήμερα ο μόνος τρόπος να βοηθήσουμε τα κόμματα να εκτελέσουν τον προορισμό τους και κυρίως να ανακτήσουν το κύρος τους, είναι να στηρίξουμε τη δημοκρατική τους λειτουργία.

Και δυστυχώς στο άρθρο 29 κάναμε μια σχετικά δειλή ακόμη ρύθμιση για τα οικονομικά των κομμάτων, αλλά δεν προσπαθήσαμε να κατοχυρώσουμε τη δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων με τρόπο δεσμευτικό από το Σύνταγμα και με τη δυνατότητα έκδοσης νόμου για τα κόμματα, όπως συμβαίνει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, που θα καθιερώνει τις βασικές αρχές λειτουργίας των κομμάτων''

Ο τότε Υπουργός Δικαιοσύνης κ. Ε. Γιαννόπουλος φρόντισε άμεσα να την "επαναφέρει στην τάξη" λέγοντας:

''Είναι, ιδεολογικά, πολιτικά και κομματικά απαράδεκτη η υπέρμετρη δέσμευση της ιδεολογίας των κομμάτων. Θα δώσουμε τη δυνατότητα στις μειοψηφίες των κομμάτων να προσφεύγουν με κάθε αφορμή στα δικαστήρια''

Η παρατήρηση ήταν σαφώς γενικόλογη, αν μη ''εκτός θέματος'', αλλά δείχνει με πόση ευαισθησία καλύπτεται ως "άβατον" το "ιερόν και όσιον" του αρχηγισμού.

Ο τέως Πρωθυπουργός κ. Μητσοτάκης ήταν αυτός που ανέλαβε να απαντήσει στον Ε. Γιαννόπουλο πως ''δεν υπάρχει Σύνταγμα που να μην έχει αυτή τη διάταξη και πως δεν μπορεί μικρές, αφανείς και ανεύθυνες ομάδες να αποφασίζουν για λογαριασμό των κομμάτων''.

Μέσα σ' αυτό το γενικό κλίμα αντιπάθειας, σε ότι αφορά στην έννοια της δημοκρατικότητας, φαντάζει ονειρικό αυτό που περιγράφει ο Μ. Παπακωνσταντίνου για τις Ηνωμένες Πολιτείες:

''Έτσι, στην ουσία, το κόμμα αντιμετωπίζει και διεξάγει δύο εκλογές κάθε φορά, μια ενδοκομματική για να διαλέξει τον υποψήφιο ανάμεσα στους φιλοδοξούντες ομοϊδεάτες ν' αντιπροσωπεύσουν το κόμμα και ν' αναμετρηθούν με το αντίπαλο, και μια την ίδια την αναμέτρηση με τους υποψηφίους του άλλου ή των άλλων κομμάτων για την κατάληψη του αξιώματος.''

Να υπάρξουν, δηλαδή, προκριματικές εκλογές για την επιλογή εκείνων που θα συμπεριλαμβάνονται στον εκλογικό συνδυασμό, στις οποίες θα συμμετέχουν ως υποψήφιοι και οι θητεύοντες βουλευτές.

Εμείς θα τις απαιτήσουμε, ανεξάρτητα αν αντιλαμβάνονται ή όχι οι αντιπρόσωποί μας την αναγκαιότητα τους. Μόνο μέσα από συνεχή

εσωκομματικό διάλογο και έγκυρες εσωεκλογικές διαδικασίες, το κόμμα θα είναι ένας πολύ ισχυρότερος προεκλογικός μηχανισμός και το σημαντικότερο, όταν κυβερνά δεν θα μεταβάλλεται σε ένα σύνολο πιστωτών που ζητούν τα δανεικά, αλλά σε ένα συγκροτημένο σύνολο που με αυτοπεποίθηση θα πραγματώνει, θα στηρίζει και θα προβάλλει, το κυβερνητικό έργο.

Οι θεσμοθετημένες τάσεις

Οι τάσεις μέσα στα ελληνικά κόμματα όχι μόνο θεωρούνται απαγορευμένος καρπός, αλλά αντιμετωπίζονται ως η βαρύτερη από τις "επτά πληγές του φαραώ".

Ο Τζον Κέννεντυ, όμως, είχε πει:

“Η χώρα μας υπερνίκησε σοβαράς κρίσεις διότι αι ιδέαι μας είχαν μεγαλύτερα δύναμιν, μεγαλύτεραν φρόνηση και διότι ήσαν περισσότερον σταθεραί. Και το σημαντικώτερον, διότι ενεθαρρύναμεν όλας τα γνώμας, τόσο τας πλέον ορθοδόξους όσον και τας λιγώτερον συμβατικές, τόσο τας πλέον προοδευτικές όσον και τα πλέον παραδοσιακάς”

Το καταστατικό του σοβιετικού κομμουνιστικού κόμματος αντιθέτως, όπως αναθεωρήθηκε το 1952, έγραφε:

“είναι αναφαίρετο δικαίωμα του κάθε μέλους του κόμματος να συζητεί ελεύθερα και απ’όλες τις απόψεις θέματα που αφορούν στην πολιτική του κόμματος...αλλά η συζήτησις αυτή πρέπει να οργανώνεται με τρόπον ώστε να μην επιτρέπει σε μία ασήμαντη μειοψηφία να ζητεί όπως επιβάλει την θέλησί της στη πλειοψηφία του κόμματος, ούτε να συνιστά ομάδες τάσεων, ούτε να καταστρέφει την ενότητα του κόμματος, ούτε να δημιουργεί φράξια η οποία θα εκινδύνευε να διαταράξει την ισχύ και σταθερότητα του σοσιαλιστικού συστήματος.”

Τα δύο μικρά αυτά κείμενα προκύπτουν από δυο τελείως διαφορετικές πολιτικές φιλοσοφίες, από δύο τελείως διαφορετικά πολιτικά συστήματα. Τα ελληνικά κόμματα, ενώ διακηρύσσουν τη φιλοσοφία του πρώτου κειμένου, ακολουθούν στην οργάνωσή τους την πρακτική του δεύτερου.

Οι ιδεολογικές τους αρχές υμνούν τον ελεύθερο διάλογο και το σεβασμό της διαφορετικής άποψης, αλλά αυτοαναιρούνται με τη στείρα πίστη στον “ενιαίο πολιτικό λόγο” και τον κολασμό των μη συμμορφουμένων.

Αυτή η αυτοαναίρεση είναι πηγή διπλού κακού για τη Δημοκρατία μας. Καταστρέφει την ουσία της και αναπτύσσει την επίφασή της.

Είναι η αιτία που οδηγεί σε κομματικό λειτουργικό αδιέξοδο, ιδιαίτερα τα δύο μεγάλα πολυσυλλεκτικά κόμματα εξουσίας.

Από τη μια καυχώνται για το ευρύ ιδεολογικό τους φάσμα και από την άλλη απαιτούν να χωρέσουν πολλά πρόσωπα στην ίδια μάσκα. Από τη μια επιδιώκουν να εκφράσουν διαφορετικές κοινωνικές συνιστώσες και από την άλλη προσπαθούν να στεγανοποιήσουν την έκφρασή τους. Από τη μια επιδεικνύουν τάσεις συναίνεσης και ιδεολογικού συμβιβασμού, που οδηγεί στην απόιδεολογιοποίησή τους και από την άλλη εμμένουν πεισματικά, σε στερεότυπα δομών και ξεπερασμένων διαχωρισμών.

Ματαιοπονούν σε ένα φαύλο κύκλο συγκρουόμενων προσπαθειών και το αποδεικνύουν οι αλλεπάλληλες εντάσεις στο εσωτερικό τους και η συνεχώς αποσαθρούμενη συνοχή τους.

Γράφει σχετικά ο Θ. Διαμαντόπουλος:

“Η προσπάθεια ορισμένων κομμάτων να τονίσουν και να προβάλλουν τη μονολιθικότητα και τη (συνειδητή;) μονοφωνία τους, δύσκολα αποκρύπτει το βασικό γεγονός, πως κάθε κόμμα δεν είναι παρά ένα σύστημα αλληλεπιδράσεων και εντάσεων, ένας μηχανισμός εξισορρόπησης των ροπών...Όση δύναμη επιβολής, λοιπό, και όσο “εξουσιαστικό κεφάλαιο” και αν διαθέτει ο ηγέτης, ή όσο μονολιθική και δύσκαμπτη και αν είναι η δόμηση του κομματικού μηχανισμού, κάθε κόμμα δεν είναι παρά ένα πεδίο εσωτερικών εντάσεων και το μόνο που μπορεί να διαφοροποιηθεί είναι η δυνατότητα θεσμοποίησης, αναγνώρισης, αυτοοργάνωσης, αποτύπωσης στην επίσημη λειτουργία του κόμματος των εντάσεων αυτών.”

Η δεδομένη κατάσταση, στην οποία μόνα τους τα κόμματα, οδηγήθηκαν, στην προσπάθειά τους να φθάσουν στην Κυβέρνηση, της πολυσυλλογής οπαδών και στελεχών ευρέως ιδεολογικού φάσματος, απαιτεί στρατηγική εσωτερικής διαχείρισης, βασισμένη σε μια συγκεκριμένη πολιτική φιλοσοφία.

“Όλοι όσοι σκέφτηκαν ότι η αληθινή ισότητα και ελευθερία έγκεινται στην ταύτιση του ατόμου με μια τάξη, με μια εξουσία, άνοιξαν το δρόμο σε αυταρχικά καθεστώτα. Η ισότητα των πολιτών, για να είναι δημοκρατική, πρέπει να προάγει τη διαφορετικότητα, πρέπει δηλαδή να σημαίνει το δικαίωμα του καθένα να επιλέγει και να διευθύνει τον τρόπο της ύπαρξής του

ενάντια σε όλες τις πιέσεις που ασκούνται για την “ηθικοποίηση” του και την “ομαλοποίησή” του.... Η δημοκρατία είναι ο τόπος του διαλόγου και της επικοινωνίας, είναι η αναγνώριση του άλλου ως φορέα μιας ιδιαίτερης απάντησης-διαφορετικής από τη δική μου – σε κοινά ερωτήματα... Όλα όσα επιβάλλουν *one best way*, όπως έλεγε ο τείλορισμός, δηλαδή ένα κανόνα συμπεριφοράς – που ταυτίζεται μάλιστα με την οικουμενικότητα του λόγου – είναι μια απειλή για τη δημοκρατία.” (Αλέν Τουρέν, *Ελευθεροτυπία*, 24-7-94)

Την πρόταση για αναγνώριση των τάσεων στα κόμματα έχουν υποστηρίξει και πολλοί αρθρογράφοι στον ημερήσιο τύπο. Γράφει, π.χ., η *Ελευθεροτυπία* (22-3-92):

“ΚΑΚΑ τα ψέματα. Στα ελληνικά πολιτικά κόμματα δεν υπάρχει δημοκρατία και πολυφωνία.

... ΑΥΤΗ η κατάσταση των κομμάτων – λόχων δεν μπορεί να συνεχιστεί. Και η συνοχή των κομμάτων δεν μπορεί πια να διατηρείται με διαγραφές και απομακρύνσεις.

... ΤΑ ΚΟΜΜΑΤΑ σήμερα έχουν δύο δρόμους να διαλέξουν. Ή θα προχωρήσουν στην καταστατική αναγνώριση των τάσεων και ρευμάτων ή θα διασπαστούν. Ας το σταθμίσουν αυτό οι ηγεσίες των κομμάτων. Η αντιπολίτευση στα κόμματα είναι ζωογόνος, όπως είναι και το πολυκομματικό κοινοβουλευτικό μας σύστημα”

Πρέπει, όμως, να επισημάνουμε, εμείς εδώ και τον αρνητικό ρόλο που παίζουν στο σύνολο τους τα Μ.Μ.Ε. στην εγκατάσταση της εσωκομματικής Δημοκρατίας και των τάσεων. Η επιδίωξη της “είδησης” τα οδηγεί στο να πρωταγωνιστούν στην έκθεση κάθε διαφορετική φωνής ως αιρετικής που καταστρέφει τη συνοχή και όχι ως ανησυχίας που θέλει να προλάβει το κακό, ή εάν πάσει περιπτώσει απλώς διαφορετικής.

Την τακτική αυτή των Μ.Μ.Ε. εκμεταλλεύονται συχνά πολιτικοί που δεν έχουν αποκρυσταλλωμένες “διαφορετικές” απόψεις, αλλά επιδιώκουν την προβολή τους, με μια δήθεν διαφορετική άποψη.

Ασφαλώς, δεν υπάρχει πρόθεση να μεταθέσουμε το βάρος της ευθύνης στα Μ.Μ.Ε., αλλά είναι βέβαιο ότι με μια αυτοσυγκράτησή τους θα συνέβαλαν ουσιαστικά στον εκδημοκρατισμό των κομμάτων.

Θα βοηθούσαν να συνειδητοποιηθεί αυτό που έγραψε ο Pierre Avril, ότι *“το κόμμα δεν είναι μια πυραμίδα, ούτε ένα σύνολο από ομόκεντρους κύκλους, αλλά αποτελεί τη συνάρθρωση του εκλογικού πεδίου”* με τις διαφορετικότητες του και τα επίπεδά του.

Ιδιαίτερα όταν το κόμμα, αυτοκαθορίζεται ως πολυσυλλεκτικό, αποκτά και μια πρόσθετη επεκτατική δυναμική που το οδηγεί σε μια ακόμη πιο πλατειά συνάρθρωση.

Ένα πολυσυλλεκτικό κόμμα, αν παραμείνει αυστηρά ενιαίο, μοιάζει με το μπαλκόνι που όσο το φουσκώνεις, διαστέλλεται αλλά και λεπταίνει, όλο και περισσότερο, το τοίχωμά του. Αν, κάτω από μια τυχαία πίεση, ανοίξει μια μικρή τρύπα θα σπάσει και θα εξαφανιστεί. Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με το πολυσυλλεκτικό κόμμα που όσο διευρύνεται, αποδυναμώνεται η διαφορετικότητά του από τα άλλα και μειώνεται η συνοχή του.

Το πολυσυλλεκτικό κόμμα έχει, εξ' ορισμού, εκλογικό σώμα πολυποίκιλο και είναι πολύ πιο ασύμφορο να ενοποιηθεί και να ομοιομορφοποιηθεί, από το να γίνει αποδεκτός ένας χαλαρός τεμαχισμός του σε ομάδες ταυτόσημων ιδεών.

Η ίδια η κοινωνία συναπαρτίζεται από ομάδες, τις οποίες έχουν συμπήξει άτομα με συνδετική ύλη τις παραπλήσιες επιθυμίες, ή τις ίδιες αντιλήψεις, ή την πολιτιστική συνάφεια, ή την ισόρρυθμη κινητικότητα, ή την ανάλογη ηθική, ή τις παρόμοιες συνήθειες, ή την όμοια φιλοσοφική αντιμετώπιση, ή το σχετικό τρόπο ζωής ή κάθε άλλου είδους “ιδιώματα”, τα οποία ενώνουν σε ομάδες ξεχωριστούς, μέσα στο σύνολο, ανθρώπους.

Ομάδες οι οποίες εξασφαλίζουν τη συναναστροφή σ' εκείνους οι οποίοι απλώς συνυπήρχαν μέσα στο σύνολο, και κατά συνέπεια και την ευδοκίμησή του κοινού τους έργου.

Εξ' άλλου μια κοινωνία πολιτών, που θεωρούμε ότι είναι μια εξέλιξη με προοπτική, τι άλλο είναι από τη συνισταμένη αυτών των ομάδων.

Αντίστοιχες ομάδες γεννιούνται, και υπάρχουν μέσα σε κάθε ευρύ κομματικό φάσμα, στις οποίες όταν εκχωρηθεί το δικαίωμα έκφρασης της ιδιαιτερότητάς τους, απελευθερωμένες από την εσωτερική καταπίεση της διαφορετικότητας, επιδίδονται σε πολύ ποιοτικότερη πολιτική παραγωγή. Η χαρά της πρωτοβουλίας και της_αμεσότερης συμμετοχής στην επί μέρους προσπάθεια, που συμβάλλει, καταλυτικά, στην επίτευξη του κοινού σκοπού.

Όπως η κοινωνία είναι τεμαχισμένη σε άπειρες ομάδες, αλλά αντί να θρυμματίζεται συντίθεται και προοδεύει, έτσι και το κόμμα αντί να αποδυναμώνεται με τις σχηματοποιούμενες τάσεις, θα ενδυναμώνεται και θα επιταχύνεται η πορεία του προς την εξουσία.

Θα πρέπει εξ' άλλου να επισημανθεί ότι για να υπάρξουν οι τάσεις, σημαίνει ότι υπήρξε μια προηγούμενη μεγάλη συγκέντρωση, ένα ισχυρό κέντρο που συνέστησαν αυτοί που πήραν την πρωτοβουλία της ίδρυσης. Κέντρο το οποίο διαθέτει την κοινοβουλευτική του ομάδα, τον κομματικό του μηχανισμό, και την εκλογική του βάση, με ισχυρή συνδετική ύλη την ιδεολογική του υπόσταση. Ένα κέντρο παγιωμένο και θωρακισμένο από την αυτόβουλη προσέλευση μελών και οπαδών και το οποίο δεν κινδυνεύει και δεν αμφισβητείται, από τις επιμέρους τάσεις του, αλλά ενισχύεται και αναβαθμίζεται σε επιτελικό κέντρο διεύθυνσης, όχι μόνο μελών, αλλά και ομάδων μελών.

Η χαλαρή, εσωτερική ομαδοποίηση, λοιπόν, δεν προκαλεί κίνδυνο διάσπασης, αλλά συμβάλλει σταθερά στο να αποφεύγονται οι γενικότερες εσωτερικές κομματικές εντάσεις, οι οποίες είναι εκείνες που προσλαμβάνουν διαλυτικό χαρακτήρα.

Η εσωτερική ομάδα, με αυτές τις προϋποθέσεις, θα λειτουργήσει ως "τάση συνοχής", ως "ρεύμα σύνθεσης", και όχι πλέον ως φράξια, ή ως μυστική ομάδα ανατροπής. Αυτή η πραγματικά δημοκρατική θεώρηση και πρακτική προτείνουμε να θεσμοθετηθεί, για να οικοδομείται μέσα στα κόμματα το δημιουργικό δημοκρατικό πνεύμα αντί του διαλυτικού αρχηγικού κομματικού αυταρχισμού.

Ένα σύνολο "τασιακά" αυτονομημένων ομάδων, συνεπικουρούμενο από άλλες παράλληλες οργανώσεις παραπλήσιων στόχων, οι οποίες θα συμπορεύονται, με την αίσθηση της ασφάλειας, την οποία δίνει η ομπρέλα της "μεγάλης ομάδας", προς τον κοινό στρατηγικό σκοπό, δίνει έναν έντονο αποτελεσματικό συνδυασμό. Συνδυασμό ο οποίος θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για τη σύσταση νέου τύπου κομματικού φορέα, χαλαρής μεν συνοχής, ευρυτάτης, όμως, κοινωνικής επιρροής. Αυτό θα ήταν ένα πραγματικό "άνοιγμα στην κοινωνία", που τόσο επιδιώκουν, ανεπιτυχώς, τα υπάρχοντα κόμματα.

Το να διαιρείς τους αντιπάλους σου και τους ανταγωνιστές σου, ήταν πάντοτε ένας από τους πιο εκτιμώμενους κανόνες της διπλωματίας.

Φαίνεται, όμως, ότι στην εποχή της υπερτεχνολογίας των επικοινωνιών, όπου ο άνθρωπος εύκολα συνδέεται με τον "ταυτόσημο" του και ομαδοποιείται, το να διαιρείς τις δυνάμεις σου, σε μικρές παραγωγικές ομάδες, θα αποδειχθεί χρυσός κομματικός κανόνας. Πρέπει τα κόμματα να αρχίσουν να αισθάνονται όχι πια σαν ήπειροι μονοκρατοριών μιας φυλής, αλλά σαν αρχιπέλαγα νήσων, με τη δική τους κάθε μία ιδιαιτερότητα.

Ας παραδειγματιστούν από το χρηματιστήριο. Η επένδυση σε μια μετοχή μπορεί να επιτύχει μεγάλα κέρδη αλλά έχει και πολύ περισσότερο ρίσκο από την τοποθέτηση σε αμοιβαία κεφάλαια. Ένας γιγαντωμένος μηχανισμός του κόμματος είναι δυσκίνητος και σκουριάζει εύκολα. Ένα σύνολο από μικρότερους μηχανισμούς, οι οποίοι δουλεύουν παράλληλα προς το κοινό σκοπό, είναι περισσότερο παραγωγικοί και σπανιότερα θα αδρανοποιηθούν ταυτοχρόνως, όπως συμβαίνει με τις μετοχές ενός αμοιβαίου κεφαλαίου.

Ας παραδειγματιστούν από το, μέχρι πρότινος, πνεύμα της παγκοσμιοποίησης των αμερικανών, οι οποίοι δεν επιδίωκαν τη σφικτή στρατιωτική επιβολή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, αλλά έστηναν την πλανηταρχία τους με πολιτιστική διείσδυση σε ανεξάρτητα κράτη και ελεύθερα άτομα. Τους στοίχιζε πολύ λιγότερο και δυστυχώς για τους Λαούς ήταν πολύ πιο στέρεα. .

Οικονομική ενίσχυση

Όσο ελάχιστα απασχόλησε τα κόμματα η νομική τους μορφή και η εσωκομματική Δημοκρατία, τόσο περίσσεια αναλώθηκαν σε συζητήσεις για τα οικονομικά τους.

Στην Επιτροπή της Αναθεώρησης, ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ εξέφρασε τη λύπη του διότι δεν συζήτησαν το κομματικό φαινόμενο: *“αντιλαμβανόμενοι τα θέματα με σφαιρικότητα και προσεγγίζοντας τα από την ευθεία και βασιλική οδό”* (κανένας βεβαίως δεν τους απαγόρευσε ή δεν τους εμπόδισε να το κάνουν. Όλως αντιθέτως, προσδοκούσαμε με μεγάλη λαχτάρα, να εντάξουν τη λειτουργία των κομμάτων στη "σφαιρικότητά" τους. Απλώς δεν το ήθελαν οι ίδιοι).

“ Δυστυχώς, είπε, στο άρθρο 29 είμαστε υποχρεωμένοι να πάμε από μια πολύ δύσκολη και επικίνδυνη ατραπό. Αυτή που αναφέρεται στα οικονομικά των πολιτικών κομμάτων και των βουλευτών και των υποψηφίων βουλευτών και των πολιτικών προσώπων εν γένει. Από μια πολύ δύσκολη και δυσάρεστη ατραπό που έχει σχέση με το “πολιτικό χρήμα”, που θέτει δηλαδή επί τάπητος το πρόβλημα των σχέσεων, ανάμεσα στην πολιτική και την αγορά, ανάμεσα στην πολιτική εξουσία και την οικονομική εξουσία”.

Παρουσίασε, στη συνέχεια τους πολιτικούς ως θύματα που έχουν ανάγκη “έναν θώρακα που θα προστατεύσει την πολιτική εξουσία από τις πιέσεις, τις παρεμβάσεις, και τις εξαρτήσεις”.

Οι δικές μας απορίες είναι, αφ’ ενός πώς “πιέζεται” κάποιος για να πάρει χρήματα, και αφ’ ετέρου, πώς ο ίδιος δεν δίστασε να αναρωτηθεί, δημόσια, αφού γνωρίζουμε όλοι πόσο “παραδομένοι” είναι οι περισσότεροι πολιτευόμενοι και τα κόμματα στην ιδέα του “πολιτικού χρήματος”.

Ο εισηγητής της Ν.Δ. δεν είχε τέτοιους προβληματισμούς και ευθαρσώς είπε:

“Το κόμμα ή ο πολιτικός που δέχονται μεγάλα χρηματικά ποσά αποδέχονται ότι αναλαμβάνουν δεσμεύσεις, ότι υπογράφουν γραμμάτια, τα οποία θα πρέπει να εξοφληθούν, κάποτε, μαζί με τους τόκους. Η οικονομική λειτουργία των κομμάτων είναι σκοτεινή. Κατά κανόνα, τα κόμματα δηλώνουν ότι καλύπτουν τις συνήθως υπέρογκες εκλογικές τους δαπάνες από την κρατική επιχορήγηση. Αυτός ο ισχυρισμός είναι αυταπόδεκτα αναληθής, διότι η διαφορά μεταξύ κρατικής επιχορηγήσεως και δαπανών είναι τεράστια.”

Αλλά και ο εισηγητής του ΣΥΝ προσέθεσε:

“Εγώ σας αφήνω, κύριοι συνάδελφοι του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας, να συναγωνίζεστε για το ποιος έχει κάνει τις μικρότερες και ποιος τις περισσότερες δαπάνες και από την άλλη μεριά να δηλώνετε ότι δεν έχετε χρηματοδότες.”

Όλοι, λοιπόν, γνωρίζουν καλά ότι το πολιτικό χρήμα “ρέει και δεν μαζεύεται”.

Εξ’ άλλου και ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ δεν είχε πρόθεση να το αρνηθεί αφού επεξέτεινε τη “ροή” του, έμμεσα, και σε άλλους χώρους επισημαίνοντας ότι:

“...συζητούμε πάρα πολύ για φαινόμενα αδιαφάνειας και διαπλοκής στην πολιτική εξουσία, συζητούμε πάρα πολύ για φαινόμενα διαφθοράς και

αδιαφάνειας στη δημόσια διοίκηση και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, αλλά αφήνουμε φυσικά εκτός του πεδίου της συζήτησης τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, αφήνουμε πολύ συχνά εκτός συζήτησης τη δικαιοσύνη, αφήνουμε εκτός συζήτησης τους λειτουργούς του συστήματος.’’

Αυτό που επισημαίνουμε, εμείς σε εκείνον, είναι ότι η πολιτική εξουσία είναι η μόνη εντεταλμένη από τη Λαϊκή Κυριαρχία να παράγει και να διαφυλάττει το Νόμο και εν τούτοις προδίδει το καθήκον της και προσέρχεται αυτόβουλα στην παράνομη σχέση της διαπλοκής.

Ο εισηγητής της Ν.Δ., μια και το κόμμα του βρίσκεται στην Αντιπολίτευση, μίλησε ως "εξαγνιστής":

‘‘Η κυβερνητική πλειοψηφία απέδειξε, με τις ενέργειές της και με τις παραλείψεις της ότι δεν επιθυμεί το φως, αλλά επιθυμεί τη διατήρηση της αδιαφάνειας και τους σκότους. Διότι αλλιώς, πώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι όλες οι προσπάθειες οι νομοθετικές που έγιναν μέχρι σήμερα, από το 1984 μέχρι τώρα, έγιναν για να ρίξουμε στάχτη στα μάτια του κόσμου, διότι είχαν εξ υπαρχής το σπέρμα της αποτυχίας.’’

Σχολιάζοντας το πόρισμα επιτροπής, υπό την προεδρία του αντιπροέδρου της Βουλής κ. Λουκά Αποστολίδη, σε εφαρμογή του Ν. 2429/96 για τις προεκλογικές δαπάνες των βουλευτών και των κομμάτων στις εκλογές του 1996 αποκαλύπτει:

‘‘Το πόρισμα αναφερόταν στο ότι όλοι, ανεξαιρέτως, οι υποψήφιοι δήλωναν ως προεκλογικές δαπάνες ποσά πολύ μικρότερα απ’ αυτά που πραγματικά δαπάνησαν...

Το πόρισμα ήταν σαφές. Παρά την προσχηματική διαδικασία, είχε στοιχεία. Τελικά δεν έγινε τίποτε, διότι επεβλήθησαν μερικά πρόστιμα από πεντακόσιες πενήντα χιλιάδες έως τρία περίπου εκατομμύρια σε υποψηφίους που δεν εξελέγησαν, ούτε, όμως, αυτά κατεβλήθησαν και έτσι το κεφάλαιο των κυρώσεων του νόμου που ψήφισε η Βουλή έμεινε ατελέσφορο. Έτσι η ίδια η Βουλή έριξε στο καλάθι των αχρήστων το νόμο, που η ίδια είχε ψηφίσει.’’

Για την άρση αυτής της απαράδεκτης κατάστασης, η οποία γίνεται πολύ πιο πνιγηρά με τη σκέψη ότι έχει αφαιρεθεί από τη Δικαιοσύνη το δικαίωμα να παρεμβαίνει, ενώ έχει προορισμό να μας προστατεύει και από τέτοιου είδους υπερβάσεις του Νόμου εκ μέρους των πολιτικών, ο εισηγητής της

πλειοψηφίας δεν προτείνει μια δραστική επιταγή του συντάγματος αλλά το αφήνει στον κοινό νομοθέτη λέγοντας ότι:

“Πρέπει ο νόμος να ορίζει τις εγγυήσεις διαφάνειας, όχι μόνο για τις εκλογικές δαπάνες, αλλά γενικά για την οικονομική διαχείριση, άρα και την καθημερινή οικονομική διαχείριση των λειτουργικών δαπανών των κομμάτων, των υποψηφίων βουλευτών, φυσικά των βουλευτών, όλων των πολιτικών προσώπων και αυτών που ενεργοποιούνται στην τοπική αυτοδιοίκηση”.

Είναι προφανές ότι για να αμβλύνει τις δυσάρεστες εντυπώσεις εις βάρος των πολιτικών, εμπλέκει, με νομική μαεστρία, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, το Συνδικαλισμό, τα Επιμελητήρια, τις επιστημονικές ενώσεις, στον έλεγχο αυτό, λες και έχουν την ίδια ευθύνη εξουσιάζοντας και εξουσιαζόμενοι.

Στη συνέχεια αντί να απολογείται, ως πολιτευόμενος, γι’ αυτό το φαινόμενο προχωρημένης πολιτικής παρακμής και να υπόσχεται σθεναρή αντίσταση και θωράκιση του δημόσιου βίου, παρουσιάζει με την πιο ήπια προσέγγιση κάποιες διαδικασίες άμβλυνσής του, οι οποίες ελάχιστα πείθουν για τη διαφάνεια και αποτελεσματικότητά τους.

“Ο νόμος επιβάλλει επίσης ανώτατο όριο εκλογικών δαπανών. Πιστεύω, όμως, ότι το μόνο πρακτικό είναι να απαγορεύονται, όπως εν μέρει συμβαίνει ήδη, αλλά αυτό το προβλέπει το Σύνταγμα, ορισμένες μορφές προεκλογικής προβολής που έχουν ιδιαίτερα υψηλό κόστος. Και όλα αυτά συνδέονται πλέον με το άρθρο 58 του Συντάγματος, μπορούν δηλαδή να συνιστούν εκλογική παράβαση που ελέγχεται από το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο και μπορεί να φτάσει μέχρι και στην έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα.”

Δεν παραλείπει, όμως, να υπερηφανευθεί ότι:

“Η πρώτη, μεγάλη καινοτομία που εισάγεται με τη νέα διατύπωση του άρθρου 29, είναι το συνταγματικό δικαίωμα των κομμάτων στην οικονομική ενίσχυση τους από το κράτος. Και η οικονομική αυτή ενίσχυση αποσαφηνίζει τελικά, ότι δεν αφορά μόνο τις εκλογικές, αλλά και τις λειτουργικές δαπάνες των κομμάτων.”

Τα κόμματα, δηλαδή, εδικαιοούνται συνταγματική κατοχύρωση, για να παίρνουν την κρατική επιχορήγηση, από τους φόρους που δίνουμε εμείς. Για να ξέρουμε, όμως, εμείς οι ίδιοι που πάνε τα χρήματα μας και για να τιμωρούνται οι παραβάτες, δεν χρειάζονταν συνταγματική ρύθμιση.

Ο εισηγητής της Ν.Δ. αφού κατηγορεί το ΠΑΣΟΚ ότι: *“αγνόησε όλες τις δικές μας επισημάνσεις, γιατί απλούστατα δεν έχει την πολιτική βούληση να λύσει το μεγάλο αυτό θέμα.”*, προχώρησε στις δικές του επισημάνσεις και προτάσεις. (Ελπίζουμε να τις θυμηθούν ο ίδιος και το κόμμα του, οψέποτε αναλάβουν τη διακυβέρνηση της Χώρας.)

“Δύο είναι οι βασικές αδυναμίες των μέχρι σήμερα ισχυουσών ρυθμίσεων. Πρώτον ότι τον έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων και τα των υποψηφίων βουλευτών τον κάνει η ίδια η Βουλή και δεύτερον ότι οι κυρώσεις είναι αποτελεσματικές.

Εμείς προτείνουμε ο έλεγχος των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών να γίνεται από το Ελεγκτικό Συνέδριο και δεύτερον, ειδικά για τα φυσικά πρόσωπα, η μόνη αποτελεσματική κύρωση για υπέρβαση του ανωτάτου ορίου των δαπανών είναι η έκπτωση από το βουλευτικό αξίωμα και όχι αυτό που προτείνει, κατά τρόπο ασαφή και περίτεχνο, ο Εισηγητής της Πλειοψηφίας. Πρέπει να οδηγηθούμε ευθέως στο ότι, όταν υποψήφιος βουλευτής υπερβαίνει το ανώτατο όριο δαπανών, θα εκπίπτει του αξιώματός του. Άλλωστε, αυτή η διάταξη των οποία προτείνουμε, μπορεί να είναι πρωτόγνωρη στο ελληνικό δίκαιο, αλλά δεν είναι πρωτόγνωρη σε κανένα άλλο δίκαιο του κόσμου. Θα σας θυμίσω ότι εξέπεσε το 1883 στη Μεγάλη Βρετανία ο Κάπταιν Γκρην, ο οποίος είχε εκλεγεί Βουλευτής στην περιφέρεια του Ήστ Ντόρσετ, διότι μοίρασε στους ψηφοφόρους του πορτραίτα του ιδίου. Από το 1883 εφαρμόζεται αυτή η διάταξη ανελλιπώς από το αγγλικό Κοινοβούλιο.

Η ίδια αυστηρή νομοθεσία ισχύει στις Ηνωμένες Πολιτείες”.

Ο εισηγητής του ΚΚΕ επιφυλακτικός για κάθε έλεγχο που προέρχεται από την εξουσία, (προφανές κατάλοιπο των ταλαιπωριών μιας άλλης εποχής) προτιμά να μείνουν τα πράγματα όπως έχουν:

“Εδώ υπάρχουν δύο προτάσεις: Η μια πρόταση αφορά στον έλεγχο των οικονομικών των Κομμάτων. Σήμερα φαίνεται να μην υπάρχει πρόβλημα με τον έλεγχο των οικονομικών, αλλά έχουμε ξαναπεί ότι, σε συνθήκες όξυνσης της πολιτικής αντιπαράθεσης, τα μη αρεστά κόμματα μπορεί να βρουν το “μπελά” τους από αυτές τις διατάξεις, πολύ περισσότερο, εάν γίνουν συνταγματικές. Ας αφήσουμε τις διατάξεις αυτές να υπάρχουν στο Νόμο. Προς τον οποίο βέβαια είμαστε αντίθετοι. Δεν είναι ανάγκη να υπάρξει συνταγματική διάταξη.”

Ο εισηγητής του Συνασπισμού αντιθέτως απαιτεί πλήρη διαφάνεια και εξωπολιτικό έλεγχο των οικονομικών των κομμάτων, αλλά και πλήρη κάλυψή τους από το Δημόσιο.

“Θέλουμε να αντιμετωπίσουμε με αποφασιστικότητα το ζήτημα των εκλογικών δαπανών; Μια είναι η λύση. Το ίδιο το Σύνταγμα να προβλέπει ότι απαγορεύεται η υπέρβαση του ποσού που αναλογεί στην κρατική επιχορήγηση προς τα κόμματα. Αυτό δηλαδή που δίνει το κράτος – και ορθώς το δίνει από τον προϋπολογισμό του για τη στήριξη της λειτουργίας των κομμάτων – αυτό να είναι και το ποσόν που θα μπορούν τα κόμματα να δαπανούν.

Ο, τιδήποτε άλλο πιστεύω ότι είναι υποκριτικό. Ο, τιδήποτε άλλο αφήνει ανοικτές τις πόρτες να πηγαίνουν τα κόμματα και να παίρνουν χρήματα από τους συγκεκριμένους χρηματοδότες, που είναι βέβαιο ότι προσφέρουν χρήματα στα κόμματα, όχι γιατί θέλουν να στηρίξουν την πολιτική τους δράση- η οποία αναδεικνύεται αναγκαία για το πολιτικό σύστημα- αλλά γιατί θέλουν να εγγράφουν υποθήκες για μελλοντικές εξυπηρετήσεις...

Έχω τη γνώμη ότι είναι αναγκαία η συνταγματική ρύθμιση για την υποχρέωση των κομμάτων και των βουλευτών να εξασφαλίζουν δημοσιότητα και διαφάνεια στα οικονομικά τους. Αυτή η δημοσιότητα δεν αμφισβητεί την αυτονομία των κομμάτων. Ενισχύει το κύρος τους έναντι των πολιτών, οι οποίοι έχουν εγείρει την αμφισβήτησή τους για την οικονομική συμπεριφορά των κομμάτων.”

Εκτενής, λοιπόν, η συζήτηση για τα οικονομικά των κομμάτων και στην Επιτροπή Αναθεώρησης, αλλά και στη Βουλή, όπου αναφέρθηκαν σχετικά και οι αρχηγοί με ανάλογες με τους εισηγητές τους σκέψεις, αλλά και αποκαλυπτική όσον αφορά στις προθέσεις των πολιτικών μας.

Το ερέθισμα δεν ήταν η δημοκρατική ευαισθησία του αντιπροσώπου που θέλει να είναι έντιμος απέναντι στον εντολέα του, αλλά η ανάγκη να “ξεπλυθεί η ντροπή” που συσσωρεύθηκε εις βάρος τους στα μάτια των πολιτών.

Η βασική τους “έννοια” ήταν να μας πείσουν ότι αγωνίζονται για τη διαφάνεια, ώστε να αποκαταστήσουν, απέναντί μας, τη χαμένη αξιοπιστία τους. Καλή η πρόθεση, αλλά ημιτελής η προσπάθεια.

Και η ένσταση δεν είναι στο να καταβάλλονται από το Δημόσιο οι δαπάνες των κομμάτων, διότι από τη μια είναι “θεσμός των ευρωπαϊκών κρατών η επιχορήγηση των κομμάτων” όπως είπε ο Δ. Τσάτσος στην Α. Παναγιωταρέα,

(Καθημερινή, 8-1-95), και από την άλλη *“η λειτουργία της Δημοκρατίας έχει ένα κόστος, που είναι πολύ προτιμότερο, από το πολύ μεγαλύτερο της απώλειας εκατοντάδων δισεκατομμυρίων εξαιτίας των χαριστικών συμβάσεων”* όπως έγραψε ο Αργ. Καρράς (Καθημερινή, 7-12-97).

Η ένσταση είναι στην απροθυμία διαφάνειας της διαχείρισης κυρώσεων για τους παραβάτες, οι οποίοι αντί να προσφέρουν τον εαυτό τους ως πρότυπα τηρητών του Νόμου, γίνονται παραδείγματα αποφυγής.

Γράφει ο Ξενοφών για τον Αγησίλαο.

“Ανάμεσα στις μεγαλύτερες υπηρεσίες που πρόσφερε στην Πόλη του, θεωρεί το ότι, ενώ ήταν ο ισχυρότερος στην Πόλη ήταν ολοφάνερα και ο πιο υποταγμένος στους Νόμους”

Περιμέναμε, λοιπόν, κι εμείς, από τους αντιπροσώπους μας στην εξουσία, να αναλάβουν τις ευθύνες τους, έστω και καθυστερημένα. Δυστυχώς, όμως, οι Αντιπρόσωποί μας με όσο πάθος επιδιώκουν να ελέγξουν την εξουσία, με άλλο τόσο μισούν κάθε έλεγχο που αφορά στη διαχείρισή τους. Αυτοδικαιολογούνται με τον ισχυρισμό ότι κι αλλού γίνονται αυτά. Ο ισχυρισμός τους είναι έωλος και οφείλουν να καταλάβουν ότι θα έπρεπε στην εποχή μας, όπου η είδηση μεταδίδεται αστραπιαία και παντού, να είναι πολύ πιο προσεκτικοί, πολύ πιο ευαίσθητοι, σε θέματα προσωπικής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος.

Αν πράγματι τους ενδιαφέρει η διαφάνεια και η νομιμότητα και αν πράγματι συνειδητοποίησαν τη σημασία του ρόλου τους ως κοινωνικά πρότυπα είναι βέβαιον, ότι πολύ εύκολα θα βρούν τι πρέπει να θεσπίσουν.

Η ΠΕΡΙΦΡΟΝΗΜΕΝΗ ΥΠΟΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Θεμελιώδης σκοπός της Πολιτικής, κατά τον Σωκράτη, είναι η προτροπή των πολιτών να πράττουν προς το βέλτιστον και όχι προς το ήδιστον, και επομένως αυτοί που θέλουν να ασκούν πολιτική και να εξουσιάζουν οφείλουν να προετοιμάζονται επιμελώς.

Είναι σαφές, όμως, ότι οι σημερινοί πολιτικοί της Ελλάδας διαμόρφωσαν μια νέα απλουστευτική αντίληψη για την Πολιτική. Θεωρούν ότι, προκειμένου να γίνονται δυσάρεστοι αποτρέποντας την ενασχόληση με το “ήδιστον” και πιεστικοί προτρέποντας την απασχόληση με το “βέλτιστον”, είναι προτιμότερο να αδιαφορούν εντελώς για τους πολίτες.

Έτσι, και οι ίδιοι δεν καταπονούνται προετοιμαζόμενοι και τους πολίτες που αντιπροσωπεύουν δεν καταπονούν.

Είναι μια ευδαιμονιστική προσέγγιση της πολιτικής, που επέβαλε το Σύστημα, προς χάριν δήθεν των πολιτών, αλλά που “εντελώς συμπτωματικά” εξασφαλίζει στους εκπροσώπους του μια απόλυτη άνεση στη διαχείριση της εξουσίας.

Είναι μια συγγνωστή τακτική, η οποία εφαρμόζεται, διαχρονικά από όλα τα κόμματα, και η οποία όταν κρίνεται απολύτως απαραίτητο, για δικό τους πάντα όφελος, αποκαλύπτεται σε στιγμές, δήθεν αυτοκριτικής. Η Αναθεώρηση του Συντάγματος απετέλεσε μια τέτοια ευκαιρία εξομολογήσεων, οι οποίες έδειξαν πεντακάθαρα όχι μόνο την αδιαφορία, αλλά και την περιφρόνηση των πολιτικών προς την έννοια του πολίτη.

Η Αναθεώρηση του Συντάγματος, πραγματοποιηθείσα μέσα σε ένα κλίμα πλήρους αμφισβήτησης των πολιτικών από τους πολίτες, υποτίθεται ότι θα έπρεπε να αντιμετωπίσει με θεσμικές αλλαγές την αδιαφορία, των πολιτών προς την πολιτική, αφού έχει επέλθει ως αποτέλεσμα της αμφισβήτησης των πολιτικών. Το μόνο, όμως, που έλαβε χώρα ήταν κάποιες εκφράσεις παραδοχής, εκ μέρους των πολιτικών, της αδιαφορίας τους για τον πολίτη, όπως αυτή του Εισηγητή του ΠΑΣΟΚ, ο οποίος είπε παρενθετικά σχολιάζοντας τα άρθρα 14 και 15 του Συντάγματος:

“προστατεύουμε τον πολίτη, με τον οποίο έχουμε πολύ λίγο ασχοληθεί εδώ, λιγότερο απ’ ό, τι ασχολούμαστε με τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, δηλαδή με τα θέματα που ενδιαφέρουν το πολιτικό προσωπικό της χώρας”

Πράγματι, η περιφρόνηση της πολιτικής υπόστασης του πολίτη είχε δύο εκφάνσεις κατά τη διάρκεια της Αναθεώρησης.

- Η μια ήταν η έλλειψη οποιασδήποτε προσπάθειας εμπλοκής των πολιτών, μέσω των κοινωνικών φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στη διαμόρφωση, ή έστω την έκφραση γνώμης, των αναθεωρούμενων διατάξεων.
- Η άλλη ήταν η αποφυγή οποιασδήποτε θεσμικής αλλαγής η οποία θα οδηγούσε στη συμμετοχή του πολίτη στη διαχείριση της εξουσίας.

Η μη συμμετοχή των πολιτών στις διαδικασίες της Αναθεώρησης καταδικάστηκε, ιδιαίτερα, από τον Εισηγητή του Συνασπισμού:

“Η αναθεώρηση του Συντάγματος – ας το επισημάνουμε – δεν είναι υπόθεση που πρέπει να περιοριστεί σε διαδικασίες και συζητήσεις κεκλεισμένων των θυρών της Βουλής. Ο διάλογος έπρεπε να είναι δημόσιος, με την κυριολεξία του όρου. Έπρεπε να πάρουν μέρος σ’ αυτόν – και τώρα νομίζω δεν είναι αργά – οι κοινωνικές οργανώσεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση, η Γ.Σ.Ε.Ε., Α.Δ.Ε.Δ.Υ, η πανεπιστημιακή κοινότητα, οι πολίτες. Η αναθεώρηση του Συντάγματος δεν είναι υπόθεση που αφορά κάποιους ειδικούς. Είναι υπόθεση που αφορά ολόκληρη την κοινωνία. Η ευθύνη για την απουσία ενός τέτοιου διαλόγου είναι συνευθύνη των πολιτικών δυνάμεων”.

Ο εισηγητής της Ν.Δ. επεσήμανε και εκείνος:

“Την πλήρη αδιαφορία που επιδεικνύει η κοινή γνώμη για την αναθεώρηση του Συντάγματος. Και αν δεν υπήρχε ζήτημα της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, κανείς, μα κανείς δεν θα είχε αντιληφθεί ότι επίκειται αναθεώρηση του Συντάγματος. Γιατί, όμως, υπάρχει αυτή η αδιαφορία; Η βαρειά ευθύνη ανήκει στους πολιτικούς σχηματισμούς της Χώρας, ανήκει σε εμάς τους ίδιους. Διότι, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, πλην της προσυνεδριακής διαδικασίας της Νέας Δημοκρατίας, κανένας άλλος πολιτικός σχηματισμός δεν αναφέρθηκε προεκλογικά στην αναθεώρηση του Συντάγματος. Ας ελπίσουμε ότι, τώρα, θα υπάρξει μία αφύπνιση του ενδιαφέροντος των πολιτών και ας ελπίσουμε ότι η συμβολή των μέσω μαζικής

ενημέρωσης, ηλεκτρονικών και εντύπων, θα βοηθήσει στη δημιουργία ενός κλίματος ενδιαφέροντος.''

Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ παρέκαμψε το γεγονός και αποτιμώντας το εύρος της Αναθεώρησης είπε:

''Εισάγονται δεκαοκτώ μεγάλες θεσμικές τομές, δεκαοκτώ τομές με τεράστια πρακτική και πολιτική κρισιμότητα για τον πολίτη, για το κοινωνικό υποκείμενο, για τα κόμματα, για το πολιτικό σύστημα, για την οικονομία, για όλα όσα αφορούν το δημόσιο βίο.''

Ουδόλως, δηλαδή αισθάνθηκε την ανάγκη να απολογηθεί, έστω, για την έλλειψη οποιασδήποτε ευκαιρίας στους πολίτες να εκφράσουν τις απόψεις τους γι' αυτές τις "μεγάλες κρίσιμες τομές" του δημόσιου βίου, για τις οποίες *"Το Σύνταγμα άλλοτε κάνει οριστικούς διακανονισμούς, γιατί δεν εμπιστεύεται την εκάστοτε πλειοψηφία και άλλοτε διαμορφώνει γενικά πλαίσια ιδεολογικά, πολιτικά, φιλοσοφικά, νομικά..."*

Η πεφωτισμένη δική τους κομματική πλειοψηφία, η οποία αρκούσε στις περισσότερες αλλαγές, διέθετε, κατά, την άποψή του, ιστορικό βάρος, μεγαλύτερο από οποιαδήποτε άλλη πλειοψηφία, αλλά και περισσότερη γνώση και από μας τους ίδιους, για το τι θέλουμε. Έτσι, αποφάσισε "πριν από μας για μας".

Κατά την άποψη του Εισηγητού του ΠΑΣΟΚ όλα πρέπει να αποφασίζονται από την κυβερνώσα πλειοψηφία και εμείς, θα πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι που μας δίνουν την ευκαιρία να τα διαφυλάσσουμε. Όπως είπε: *''Τα πάντα τελικώς επαφίενται στον πατριωτισμό των Ελλήνων, δηλαδή στην ευαισθησία του Ελληνικού Λαού''*.

Εξ άλλου, η χαμηλή εκτίμηση που τρέφει για την πολιτική ωριμότητά μας αναδύεται σαφέστατα και από την εξής αποστροφή του λόγου του: *''...ένας Έλληνας πολίτης έχει εύλογο πολιτικό ενδιαφέρον για τον Αρχηγό του Κράτους, αλλά μπορεί να έχει μεγαλύτερο ενδιαφέρον προσωπικά και κοινωνικά για το θεσμό της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης, για τις χρήσεις γης, για τον πολεοδομικό σχεδιασμό ή για τα όρια της προφυλάκισης αυτού που κρίνεται προφυλακτέος, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Συντάγματος.*''

Αποδίδει, δηλαδή, σε μας την σκληρή ιδιοτέλεια από την οποία διακατέχονται οι ίδιοι, ισχυριζόμενος, με εκπλήσσοσα βεβαιότητα, ότι οι Έλληνες πολίτες ενδιαφέρονται περισσότερο για το πόσο γρήγορα θα εισπράξουν τα χρήματα

από μια απαλλοτριώση παρά για το πώς θα εκλέγεται ο Αρχηγός του Κράτους.

Η διάψευσή του επήλθε αμέσως μετά, από το γεγονός ότι η μόνη τομή που ήλκυσε το ενδιαφέρον μας ήταν αυτή της άμεσης εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, ανεξάρτητα αν η "φωτισμένη" πλειοψηφία τους, που αποφασίζει πριν από μας για μας, την απέρριψε.

Η προστασία που προκαλεί το μέγιστο των αποκλεισμών

Η αποφυγή, έστω και κάποιων συζητήσεων για το ενδεχόμενο, καθιέρωσης νέων θεσμών λαϊκής συμμετοχής στη διαχείριση της εξουσίας τονίστηκε, ιδιαίτερα από τα μικρά κόμματα.

Ο Εισηγητής του ΠΑΣΟΚ δεν θεώρησε ότι έπρεπε να συμπεριληφθεί ένας θεσμός λαϊκής συμμετοχής, μέσα στις τόσες "μεγάλες τομές". Παρενθετικά μόνο, αναφερόμενος στην ανάγκη του μη αποκλεισμού συμπεριέλαβε και το "μη αποκλεισμό του πολίτη από την πολιτική ζωή".

Αγνόησε, εντελώς, το γεγονός του πρόσφατου απαράδεκτου αποκλεισμού του πολίτη από τις συζητήσεις για την Αναθεώρηση. Πέρασε στο "ντούκου" ότι ο μέγιστος αποκλεισμός είναι αυτός που υφίσταται ο Έλληνας πολίτης, ο οποίος αν και εταίρος της εξουσίας, έχει αποκλειστεί, εντελώς, από τη διαχείριση της.

Ο εισηγητής της Ν.Δ. κατέθεσε την **προσωπική του άποψη** "ότι θα έπρεπε να προχωρήσουμε στην αμεσότερη λειτουργία της Δημοκρατίας".

Πρέπει να σημειώσουμε ότι στην πρώτη εισήγηση της Ν.Δ. για την αναθεώρηση του Συντάγματος, τον Ιανουάριο του 1995, περιλαμβάνοντο και τρεις προχωρημένες προτάσεις για την ενίσχυση της πολιτικής υπόστασης του πολίτη.

- "Διεύρυνση της λαϊκής Κυριαρχίας, με καθιέρωση θεσμών άμεσης δημοκρατίας.
- Σαφής διάκριση των τριών εξουσιών, με ιδιαίτερη έμφαση στην κατοχύρωση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης
- Ενίσχυση της αξιοπιστίας των κομμάτων, με τη συνταγματική, πλέον, καθιέρωση της δημοκρατικής οργάνωσης και λειτουργίας τους"

Σε συνέντευξή του ο εισηγητής της Ν.Δ., μέσα στον ίδιο μήνα (Καθημερινή 22-1-95) αναφέρθηκε μόνο στα περί της εσωκομματικής δημοκρατίας.

Ο ίδιος ο τότε πρόεδρος της Ν.Δ., σε διεξοδικό για την αναθεώρηση άρθρο του, δεν επανήλθε σε καμιά από τις τρεις τολμηρές αρχικά δημοσιευθείσες προτάσεις.

Και βέβαια δεν επανασυμπεριελήφθη καμιά τελικά στην εισήγηση για την Αναθεώρηση. Το Σύστημα τους επανέφερε έγκαιρα στην "τάξη".

Είναι προφανές, ότι η απόδοση σεβασμού, στην πολιτική οντότητα του πολίτη ήταν μια έμπνευση της στιγμής, σαν μια φωτοβολίδα που σβήνει πολύ γρήγορα.

Η Γραμματεύς του ΚΚΕ εξέφρασε στη Βουλή τη γνώμη ότι: *''Το υπό αναθεώρηση Σύνταγμα, άμεσα ή έμμεσα, στέκεται εντελώς εχθρικό και περιφρονητικό σε κάθε έννοια λαϊκού θεσμού, σε κάθε θεσμό, δηλαδή, που δεν διαμορφώνεται με αποφάσεις του κοινοβουλίου και του Συντάγματος, αλλά διαμορφώνεται στην πορεία δράσης του Λαού.''*

Ο Πρόεδρος του Συνασπισμού, κατέκρινε, στη Βουλή, την Αναθεώρηση λέγοντας:

''Δεν προχωρά αυτή η Αναθεώρηση θεσμούς κοινωνικής συμμετοχής και δημοκρατικού διαλόγου δεσμευτικού με συνταγματική εγγύηση. Εξακολουθεί να θέλει τον διάλογο προσχηματικά, συμβουλευτικά, έτσι όπως μέχρι σήμερα έχει χρησιμοποιηθεί για να διεκπεραιώνει μονομερείς κυβερνητικές αποφάσεις...

Δεν επιδιώκει αυτό το μοντέλο την πλουραλιστική δημοκρατία, τη δημοκρατία των συνθέσεων, την κοινωνική δημοκρατία της διευρυμένης συμμετοχής. Δεν είναι μια Αναθεώρηση ανοικτή στην κοινωνία, δεν εμπιστεύεται την κοινωνική αυτοοργάνωση και αυτονομία, δεν προωθεί τα διευρυμένα κοινωνικά και θεσμικά ερείσματα που χρειάζεται η πολιτική δημοκρατία σήμερα για να βγει από την κρίση''.

Υπάρχουν, όμως, και άλλες ποικίλες αναφορές των πολιτικών, από τις οποίες έμμεσα συνάγεται η περιφρόνηση που τρέφει το Σύστημα προς την οντότητα του πολίτη.

Δηλώνει π.χ. ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ: *''Έως τώρα για λόγους που δεν αφορούν τη Βουλή, αλλά για λόγους που αφορούν στη λειτουργία του επικοινωνιακού συστήματος, το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και των μέσων*

ενημέρωσης, έχει εστιαστεί σε ελάχιστες διατάξεις από αυτές που τελούν υπό αναθεώρηση''.

Δηλαδή, δεν θεώρησε υποχρέωσή τους να μας ενημερώνουν για τις αλλαγές του καταστικού χάρτου, τις οποίες πραγματοποιούν μόνοι τους, αλλά επετίμησε τα ΜΜΕ γιατί δεν το έκαναν εκείνα. Είναι σαφές ότι διακατέχονται από μια άνευ ορίων περιφρόνηση, για μας, την οποία δεν κάνουν τον κόπο ούτε να τη συγκαλύψουν.

Δηλώνει, ακόμη, ότι οι προτεινόμενες θεσμικές αλλαγές *''εμμέσως πλην σαφώς επικυρώθηκαν και από το εκλογικό σώμα στις τελευταίες γενικές εκλογές''.*

Το ερώτημα το δικό μας, που αποκαλύπτει την ένδεια των πολιτικών μας δικαιωμάτων, είναι *''τι εάν είχαμε κάνει δεν θα εθεωρείτο δική μας επικύρωση των δικών τους αποφάσεων''.* Προφανώς μόνο εάν δεν είχε πάει κανένας Έλληνας να ψηφίσει, ώστε να μην υπάρξουν αντιπρόσωποί μας, να μας κοροϊδεύουν κατάμουτρα. Άλλο δικαίωμα δεν είχαμε στη διάθεση μας να αντισταθούμε, εκείνοι δε,

ουδεμία διάσταση έδωσαν, κατά την προεκλογική περίοδο στις επικείμενες τότε συνταγματικές αλλαγές. Ποτέ δεν ερωτηθήκαμε, κανένα τρόπο δεν είχαμε να εκφραστούμε, καμία δυνατότητα να αρνηθούμε και όμως, κατά τον εισηγητή του ΠΑΣΟΚ, εμείς έχουμε επικυρώσει τις αποφάσεις τους.

Αυτή κι αν είναι προκλητική περιφρόνηση, αυτή και αν είναι αντιδημοκρατική αντίληψη.

Ο εισηγητής του Συνασπισμού επικαλέσθη την έλλειψη δυνατότητας του κόμματός του να *''καταθέσει μια αυτοτελή πρόταση διότι του έλλειπε ο απαιτούμενος αριθμός των πενήντα βουλευτών''.*

Και το δικό μας ερώτημα είναι, μία πρόταση συνταγματικών αλλαγών έχει αξία μόνο εάν κατατεθεί στη Βουλή και όχι εάν παρουσιασθεί στον Ελληνικό Λαό; Εάν σέβεσαι πραγματικά το Λαό, και όχι απλώς τον επικαλείσαι όταν σου είναι βολικό, είναι σαφές ότι σε ενδιαφέρει περισσότερο η γνώμη του, από εκείνη της Βουλής.

Επανελήφθη, πολλάκις, ο ισχυρισμός ότι *''όλες οι τομές που γίνονται είναι προς το συμφέρον του πολίτη''*, προφανώς για να αποδείξουν το ενδιαφέρον τους για μας. Εμείς, όμως, οδηγούμεθα στο τελείως αντίθετο συμπέρασμα.

Την αδιαφορία και την περιφρόνηση τους για μας, διαπιστώνουμε με τις αναφορές τους.

Εάν το ενδιαφέρον τους είχε ουσιαστικό περιεχόμενο, τότε θα έπρεπε να υπολογίζουν και να τιμούν τη γνώμη μας και να μετέρχονται κάθε πρόσφορου τρόπου και μέσου για να την έχουν. Όμως, ούτε καν δημοσκοπήσεις δεν καταδέχτηκαν να κάνουν, με περιεχόμενο τις “μεγάλες τομές” που πραγματοποίησαν “για το συμφέρον μας”.

Η εκτίμησή τους φθάνει μέχρι του σημείου να αναφέρονται στο “αξίωμα” του πολίτη, όχι και να το τιμούν. Στην αντίληψή τους δεν χωρά η ιδέα, ότι θα έπρεπε να έχουμε κι εμείς άμεσο λόγο, κατά τη λήψη των αποφάσεων που μας αφορούν, και ότι η αποκλειστικότητα τους στις επιλογές είναι εντελώς αντιδημοκρατική

Για τους εκπροσώπους του Συστήματος, κάθε θέμα το οποίο δεν συμπεριλαμβάνονταν στα “μεγάλα” ζητήματα που συγκέντρωναν το δικό τους ενδιαφέρον ήταν ανάξιο ιδιαίτερης προσοχής. Με μερικές γενικές αναφορές θεώρησαν ότι συμπεριέλαβαν ό, τι το αναγκαίο και το έλυσαν “ρηματικά”. Αγνόησαν, ως αμελητέα, αυτά τα οποία επεσήμανε π.χ. ο Σωτήρης Κούβελας για την ανάγκη ύπαρξης κάποιων διατάξεων επιτακτικού χαρακτήρα ενίσχυσης της εθνικής μας ταυτότητας, απέναντι στους κινδύνους της παγκοσμιοποίησης, υπέρ των πολυτέκνων απέναντι στο δημογραφικό μας πρόβλημα, υπέρ των κατοίκων των παραμεθωρίων περιοχών απέναντι στην εγκατάλειψη οικισμών και την έμμεση, αλλά έντονη συρρίκνωση των κατοικούμενων περιοχών της Ελλάδος.

Υπάρχει μια, ακόμη, επισήμανση από την οποία τεκμαίρεται η περιφρόνηση του Συστήματος για τη σημασία του διαρκούς ρόλου μας ως πολίτες, στην πολιτική ζωή. Κάθε σκέψη σύνθεσης σώματος εκλεκτόρων ή διεύρυνση υπάρχοντος, για την εκλογή βασικών αξιωματούχων της χώρας, όπως του Προέδρου της Δημοκρατίας ή των προεδρείων των Ανωτάτων Δικαστηρίων, ή των μελών των Ανεξαρτήτων Διοικητικών Αρχών, ή τη διενέργεια δημοψηφισμάτων, προσέκρουσε στην άρνησή τους. Το Σύστημα έχει επιβάλλει ότι πρέπει να αποφασίζει για όλα η Βουλή.

Προφανώς κρίθηκαν απρόσφορα, για τα ελληνικά δεδομένα, αυτά που σε άλλες χώρες ισχύουν από 10ετίες, διότι τόσο εμείς οι πολίτες, όσο και οι φορείς που συγκροτούμε, δεν διαθέτουμε την απαιτούμενη κριτική ικανότητα.

Η "μεγάλη αλήθεια" μας αποκαλύπτεται μόνο για μια στιγμή, τη στιγμή που ανακαλύπτουμε το μεγαλείο της ιδιοφυΐας τους και τους ψηφίζουμε για αντιπροσώπους μας.

Μια άλλη γενικότερη έμμεση απόδειξη της περιφρόνησης των πολιτικών για τα πολιτικά μας δικαιώματα, προέκυψε από τις συζητήσεις για την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ιδιαίτερα, από τον εισηγητή του ΠΑΣΟΚ επανελήφθη, πολλάκις, η ανάγκη αποφυγής παρεμβολής εκλογών, ως να επρόκειτο περί της μεγίστης απειλής του Πολιτεύματός μας. Ήταν μια προσέγγιση η οποία αναιρούσε βάνουσα, την αξία της μόνης συνταγματικής δυνατότητας που έχουμε να εκφράζουμε την πολιτική μας βούληση.

Ο χαρακτηρισμός της περίπτωσης εκλογών ως "κινδύνου" και "απειλής" για τη διακυβέρνηση της χώρας, αποτελεί ουσιαστική άρνηση της αξίας της Λαϊκής Κυριαρχίας.

Η όλη ατμόσφαιρα της συζητήσεως για την αναθεώρηση, η οποία στηρίχθηκε σε μια απέραντη καυχησιολογία για τις προστασίες που μας παρέχουν, μας "ζωγράφιζε", έδινε την εικόνα για μας, σαν κάποιους "κακομοίρηδες", που είναι τυχεροί διότι τους προστατεύουν οι αφέντες τους. Η εικόνα ενός ελεύθερου λαού που μπορεί να έχει την ευθύνη του εαυτού του, αποκρύπτεται επιμελώς. Είναι η χείριστη των υπηρεσιών που "προσφέρουν" στον Ελληνικό Λαό. Διαιωνίζουν το σύνδρομο του αφέντη προστάτη και αποδυναμώνουν το ριψοκίνδυνο του χαρακτήρα του Έλληνα, το προσόν που επέτρεψε τα πιο μεγάλα τολμήματα της Φυλής.

Ολόκληρο το Σύστημα πασχίζει να καλλιεργήσει στον πολίτη αμφιβολίες για τον εαυτό του και υποψίες για τους άλλους. Αμφιβολίες για το τι μπορεί να κάνει μόνος του και υποψίες για τις διαθέσεις των άλλων απέναντί του.

Του προξενούν τον πανικό της ευθύνης, που τον διακατέχει, πλέον, ανεξιλέωτα, απέναντι σε πράγματα που θα μπορούσε με άνεση να ορίζει. Προσπαθούν με κάθε τρόπο να τον θρυμματίσουν εσωτερικά για να μην τους αντιστέκεται εξωτερικά. Γράφει ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος: *''Πόσοι Νεοέλληνες, όταν σου μιλούν, σε κοιτάζουν στα μάτια, σε κοιτάζουν κατά πρόσωπο – και χωρίς αυθάδεια – με την ήρεμη αυτοπεποίθηση του ανθρώπου που δεν έχει τίποτε ν' αποκρύψει; Πόσοι Νεοέλληνες παίρνουν απάνω τους, και χωρίς δισταγμό, την ευθύνη εκείνου που έχουν πράξει; Ο καθένας προσπαθεί να μεταθέσει τις ευθύνες του στους ώμους του άλλου. Επιθυμεί να καρπωθεί μια*

ενέργεια, χωρίς να διακινδυνεύσει τίποτε. Αυτό το πανάρχαιο, το ομηρικό “υπόδρα ιδών” είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της νεοελληνικής αγωγής. Της δυσπιστίας προς τους άλλους”.

Οι Έλληνες πολίτευόμενοι καλλιεργούν, με επιτηδειότητα, την ανασφάλεια στον Έλληνα, διότι ο μόνος τους σκοπός είναι να τον διαφεντεύουν αλυτρωτικά. Έχουν συνεχώς στα χείλη τους της λέξη Δημοκρατία όχι διότι την πιστεύουν, αλλά διότι την χρησιμοποιούν σαν μαγικό ραβδί παραπλάνησης, για να μας μετατρέπουν σε πρόβατα μέσα στο μαντρί, που εκείνοι σαν βοσκοί μας ορίζουν.

Η Δημοκρατία γι’ αυτούς δεν είναι το Κράτος του Δήμου, αλλά το περίβλημα μέσα στο οποίο βάζουν το Δήμο για να τον αποκοιμίζουν και να τον απομυζούν, δήθεν φροντίζοντάς τον.

Ο τίτλος του πολίτη δεν σημαίνει τίποτα περισσότερο γι’ αυτούς, από την υποχρέωση του ατόμου να τους ψηφίζει μια φορά στα 4 χρόνια και να ανανεώνει τυπικά την εξουσία τους. Ο ρόλος του πολίτη αρχίζει και τερματίζεται τη στιγμή της ψηφοφορίας.

Ο Έλληνας ψηφοφόρος είναι στιγμιαίας χρήσεως, και μιας χρήσεως ανά 4ετία, προφανώς, διότι κατά την άποψη των αντιπροσώπων του δεν αξίζει περισσότερο.

Η ΔΗΘΕΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ Η ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Η εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας στην αρχαία Αθήνα θεωρείται ή σημαντικότερη πολιτευματική μεταρρύθμιση στην παγκόσμια ιστορία. Για πρώτη φορά η ελευθερία προσδιοριζόταν ως συμμετοχή στην εξουσία και όχι ως προστασία από την εξουσία.

Η σχέση Πολίτη – Πόλης μετεβλήθη από υπόταξη σε σύνταξη.

Η κατεστημένη εξουσία από κυρίαρχη επί της κοινωνίας, μετασχηματίστηκε σε κυρίαρχη από την κοινωνία.

Βασικός σκοπός της εξουσίας έπαψε να είναι η υποταγή του κοινωνικού συνόλου και έγινε η διασφάλιση των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων των μελών του και ταυτοχρόνως ο περιορισμός των δυνατοτήτων καταχρήσεως της εξουσίας εκ μέρους των ισχυρών.

Στο χώρο των δικαιωμάτων το άτομο αντιμετωπίστηκε πλέον ως δισυπόστατη, οντότητα. Ως άνθρωπος και ως πολίτης.

Ως άνθρωπος γίνεται κάτοχος όλων των δικαιωμάτων που συνδέονται με αυτήν του την ιδιότητα.

Δικαιώματα, όμως, απρόσωπα τα οποία, όπως γράφει ο Γ. Γεωργαλάς, τα έχεις και διατηρούνται αυτομάτως, όσο υπάρχεις. *''Είναι μια περιουσία, που αποκτήθηκε παθητικά, από την εύνοια της τύχης, που σ' έκανε άνθρωπο, χωρίς μια δική σου προσπάθεια...*

Τα πολιτικά δικαιώματα όμως είναι περιουσία προς κατάκτησιν. Η απόκτησή τους εξαρτάται από σένα, από τη δική σου προσπάθεια. Τα πολιτικά, είναι προσωπικά. Τα κατακτάς και τα διατηρείς με συνεχή προσπάθεια.''

Τα πολιτικά δικαιώματα, όσα έχουν στατική μορφή, είναι, πλέον, κατοχυρωμένα στην εποχή μας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν όσα προτρέπουν σε ενέργεια. Είναι τα προνόμια που αποκτούν αξία μόνο ενεργοποιούμενα.

Τα πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή, δεν είναι μόνο οι πολιτικές ελευθερίες, οι οποίες εξαντλούνται επάνω στο ίδιο το άτομο, και οι οποίες ούτε επηρεάζουν τη διαμόρφωση του κοινού καλού, ούτε συμβάλλουν στην εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος.

Αυτές για τις σύγχρονες Δημοκρατίες είναι δεδομένες προϋποθετικά.

Ο Κ. Τσουκαλάς γράφει στο Βήμα (23-1-00): *“...από τη στιγμή που οι συλλογικές αξίες εξαντλούνται με το αίτημα της συντήρησης των υφιστάμενων ατομικών ελευθεριών και φαντασιώσεων, η δημοκρατία, όσο αναγκαία και αν είναι, αυτοπαγιδύεται στην αναπαραγωγή ενός ελεύθερου και φιλ – ελεύθερου πλαισίου που αντί να ενθαρρύνει την ανιδιοτελή μετασχηματιστική κινητοποίηση και βούληση των πολιτών, τις αποτρέπει”*.

Τα πολιτικά δικαιώματα σε μια πραγματική Δημοκρατία, προεκτείνονται πέρα από τις πολιτικές ελευθερίες, της ισηγορίας και της ισονομίας.

Πέρα από το εκλέγειν και εκλέγεσθαι. Είναι αυτά που δομούν την ενεργητική “σχέση του ατόμου με το Όλον” που δίνουν νόημα στην ισότητα, και την δικαιοσύνη, που ευνοούν την αλληλεγγύη, που σχηματοποιούν το δημόσιο χώρο ως κοινό πεδίο συλλογικής δράσης.

Είναι αυτά, που δεν αποτελούν τυπικές προϋποθέσεις της Δημοκρατίας, αλλά κατακτώνται από τους λαούς που αποδεικνύουν με τους αγώνες τους ότι είναι άξιοι να τα κατέχουν.

Αυτά που δίνουν ευκαιρίες στους ενδιαφερόμενους για τα κοινά να αξιοποιήσουν υπέρ του συνόλου το ενδιαφέρον τους. Που αναγνωρίζουν την ιδιορρυθμία του ατόμου και του παρέχουν ευκαιρίες ιδιαίτερων επιλογών δράσης.

Είναι αυτά που “σέβονται το ιδιαίτερο μεγαλείο της παρουσίας του ανθρώπου ως αυτόνομης ατομικής οντότητας”.

Μια Πολιτεία η οποία εξακολουθεί να εξαντλεί το ρόλο της στο να “προστατεύει” τα πολιτικά δικαιώματα των πολιτών της δεν έχει αναπτυχθεί και δεν έχει “καρπίσει”, ακόμη, ως Δημοκρατία.

Είναι σε στάδιο προετοιμασίας, σε “προδημοκρατική” φάση.

Η προστασία προϋποθέτει, προστάτες, και προστατευόμενους, άρα διαχωρισμό σε προϊσταμένους και υφισταμένους. Στη Δημοκρατία, όμως, δεν χωρούν διαχωρισμοί και ιεραρχήσεις. Το άτομο από “αντικείμενο” γίνεται υποκείμενο της εξουσίας και από παθητικός υποτακτικός της αναδεικνύεται σε ενεργητικό εταίρο της.

Οι εξουσιαστικοί κανόνες δεν αποσκοπούν, πλέον, στην πολιτική αδρανοποίηση των ατόμων, αλλά στην ενεργοποίησή τους.

Η συμμετοχή, ως υποχρέωση και δικαίωμα, στην άσκηση της εξουσίας, αποτελεί την άμεση πρακτική έκφραση των κατακτημένων, πλέον, δικαιωμάτων της ισονομίας και της ισηγορίας.

Η ανάγκη απάλειψης κάθε πιθανότητας συγκρότησης κέντρων συγκέντρωσης της εξουσίας, της οποίας η λογική είναι πάντα κεντρομόλος, επιβάλλει την εξασφάλιση της ενεργούς συμμετοχής όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού πολιτών στη διαχείρισή της.

Το άτομο χαμένο μέσα στο πλήθος, δεν αισθάνεται τη δυνατότητα και δεν έχει τη γενναιότητα, να απαιτήσει τα δικαιώματά του, παρά μόνο όταν υπάρχουν θεσμικοί μηχανισμοί που επιτρέπουν τη συλλογική δράση. Μηχανισμοί των οποίων, όμως η δημοκρατική τους λειτουργία αποτρέπει στο να τεθούν υπό τον έλεγχο ισχυρών ατόμων ή ομάδων. Μόνο τότε επιτυγχάνεται η πλήρης απελευθέρωση, του ατόμου που είναι και ο τελικός στόχος της δημοκρατικής εξουσίας.

Δεν αρκεί, δηλαδή, η θέληση των πολιτών να δρουν αυτόνομα, δεν αρκεί η προστασία των δικαιωμάτων τους για να το μπορούν, πρέπει να υπάρχουν και οι κατάλληλοι θεσμοί που να τους παρέχουν την ευκαιρία να το πράξουν.

Το Σύνταγμα, λοιπόν, ως “σύμβαση συνεξουσίας” των πολιτών, πέρα από την εγγυητική λειτουργία του, πρέπει να έχει δομημένη στην οργανωτική του λειτουργία τη συμμετοχή των πολιτών.

Οι κανόνες που διατυπώνονται στο κείμενό του πρέπει να είναι επιλεγμένοι έτσι, ώστε να δίνουν σπουδαιότητα όχι μόνο στην προστασία των δικαιωμάτων, αλλά και στη διευκόλυνση της άσκησής τους.

Η οποία επιταγή “νέας προστασίας” που ενσωματώνεται στο Σύνταγμα πρέπει να μην προκαλεί μια νέα εξάρτηση από τον προστατεύοντα, αλλά να γεννά και μια νέα ευκαιρία δράσης του προστατευομένου, με βάση το νέο “αίτιο”.

Η αναγκαιότητα των θεσμών προστασίας είναι καταφανής, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και ικανοί, να παράσχουν στο άτομο τα αγαθά εκείνα, τα οποία η δική του άμεση συμμετοχή εξασφαλίζει.

“Η ποιο επικίνδυνη πολιτική είναι, ίσως, εκείνη που έχει την πρόθεση να κάνει ευτυχισμένους τους ανθρώπους. Η προσπάθεια να πραγματοποιηθεί πάνω στη Γη ο παράδεισος παράγει διαρκώς την κόλαση” γράφει ο Καρλ Πόπερ. Ο

παράδεισος της πολιτικής για το ελεύθερο άτομο δεν μπορεί να είναι μια ομπρέλα προστασίας, αλλά ένας ορίζοντας δράσης.

Η ανακάλυψη νέων κινδύνων, οι οποίοι υπερφημίζονται για να υπερτιμηθεί η επικινδυνότητά τους; δεν νομιμοποιεί την επιβολή νέων προστασιών, εάν το ίδιο το άτομο δεν της θεωρεί απαραίτητες, κρίνοντας ότι δεν έχει τη δυνατότητα να αυτοπροστατευθεί.

Είναι “δώρο Αργείων” όπως ο Δούρειος Ίππος, ο οποίος δεν περιείχε την ευλογία της απαλλαγής από τον εχθρό, αλλά την άλωση υπό του εχθρού.

Είναι μια μεθόδευση της σύγχρονης πολιτικής εξουσίας, κατ’ αντιστοιχία με τους νόμους της αγοράς.

“Κεντρίζουν όλο και περισσότερες ανάγκες και εξωθούν τους ανθρώπους να αγοράζουν νέα προϊόντα πείθοντάς τους ότι τους είναι πραγματικά απαραίτητα” γράφει ο Χ. Μαρκούζε.

Η προσφορά των “νέων προστασιών” από τους πολιτικούς είναι η αποτελεσματική μέθοδος “χειραγώγησης της συνείδησης και κατεύθυνσης του ασυνείδου” για να αποτρέπουν τον πολίτη από τις διεκδικήσεις του για αμεσότερη συμμετοχή στη διαχείριση της εξουσίας.

Του προσθέτουν προστασία, για να μην τους αφαιρέσει εξουσία. Του προσφέρουν τα άχρηστα για να μην τους ζητήσει τα χρήσιμα.

Πλαταίνουν την προστασία για να βαθαίνουν την εξάρτηση.

Αλώνουν τη βούληση του για να τον κρατούν εξαρτημένο της προστασίας τους, διότι δεν τον ανέχονται ως συνεταίρο της εξουσίας.

Κατασκεύασαν, ετσιθελικά, μία νέα τάξη, την τάξη των προστατών, και ταυτίστηκαν μαζί της, για να κυριαρχούν.

“Την προσωπική εξάρτηση (του δούλου στον αφέντη) την αντικατέστησε μια άλλη μορφή εξάρτησης, από μια αντικειμενικά υπάρχουσα τάξη πραγμάτων” επισημαίνει ο Μαρκούζε. Κάθε νέα τάξη, όμως είναι μια νέα κυριαρχία, και στην ανόθευτη Δημοκρατία δεν μπορεί να υπάρχει άλλη πλέον της λαϊκής κυριαρχίας.

“Είναι κακό, όπως λέει ο Πόπερ, η συνύπαρξη ανελευθερίας και ελευθερίας”.

Η συνύπαρξη, όμως, εξάρτησης και ανεξαρτησίας είναι παντελώς αδύνατη.

Η συμμετοχή εξασφαλίζει την ελευθερία ενώ η προστασία προκαλεί εξαρτήσεις

Η Πολιτεία, λοιπόν, ως φορέας της εξουσίας των πολιτών, δεν είναι δυνατόν να οργανώνεται με βάση μόνο την προστασία. Βασικό στοιχείο της πρέπει να είναι το πνεύμα της αλληλοαναγνώρισης των αξιών, κυβερνώντων και κυβερνωμένων. Η αξία του αντιπροσώπου μοιραία είναι προϊόν της αξίας των αντιπροσωπευομένων. Το συλλογικό συμφέρον, λοιπόν, απαιτεί μια ισόρροπη ανάπτυξη των δράσεών τους. Ο αντιπρόσωπος οφείλει να προστατεύει το πεδίο δράσης των αντιπροσωπευομένων και όχι να ακυρώνει ή να υποκαθιστά τη δράση τους με “πονηρές” προστασίες.

Ο προστατευτισμός της Πολιτείας πρέπει να εξικνείται μέχρι το στάδιο της ανακούφισης και της ελάφρυνσης από τις ανθρώπινες ανάγκες. Όχι να προχωρεί σε καταπιεστική επιβάρυνση της ελευθερίας των πολιτών. Η εγγύηση των πολιτικών δικαιωμάτων από την Πολιτεία, είναι κενός τύπος. Περιέχει μέσα της την αντίφαση, εάν δεν περιλαμβάνει τη γόνιμη διαδικασία της άμεσης συμμετοχής με την ατομική κατάθεση η οποία δομεί τη δυναμική της συλλογικότητας.

Η Πολιτεία δεν πρέπει να είναι μόνο ο φύλακας άγγελος των πολιτικών δικαιωμάτων, αλλά και ο εκπαιδευτής, ο οποίος εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις, διδάσκει τον τρόπο χρήσης τους, και προτρέπει στη δημιουργική αξιοποίησή τους, μέσα από τις συνταγματικά κατοχυρωμένες συμμετοχικές διαδικασίες. Η εκπαίδευση πρέπει να αρχίζει από τα αυτονόητα για να οδηγεί σε προσδοκώμενα και διεκδικούμενα.

Ο Μ. Παπακωνσταντίνου γράφει π.χ. για τις Ηνωμένες Πολιτείες:

“Φροντίζει το κράτος να κατατοπίζει τον Αμερικανό πώς να ψηφίζει” φροντίζουν και τα κόμματα. Κυκλοφορούν αμέτρητα κρατικά και κομματικά φυλλάδια και βιβλία με οδηγίες και σε εκατομμύρια αντίτυπα. Σε κάθε σχεδόν αμερικανικό σπίτι, ακόμα και σε κείνα που οι ένοικοί του δεν ενδιαφέρονται για την πολιτική, υπάρχει το “εγχειρίδιο του ψηφοφόρου”, από όπου μαθαίνουν τι αξία έχει η ψήφος, ότι πρέπει οπωσδήποτε να χρησιμοποιήσει ο πολίτης αυτό το ιερό το δικαίωμα, πως μ’ αυτό θα ρυθμίσει την τύχη και το μέλλον του, μ’ αυτό θα κρατήσει τις ελευθερίες του και την πατρίδα του ανεξάρτητη και δυνατή. Ακόμα δίνονται οδηγίες πως θα συμπληρώσει το ψηφοδέλτιο, πως θα το ρίξει στην κάλπη ή με ποιο τρόπο θα χρησιμοποιήσει τα νέα μηχανήματα με τα οποία ψηφίζουν χιλιάδες χιλιάδων την ίδια μέρα πατώντας τα κουμπιά που ανταποκρίνονται στο κόμμα και στους υποψήφιους της προτιμήσεως τους.”

Η φροντίδα κατατοπισμού για τα απλούστερα δημιουργεί μια κοινωνική ψυχολογία συμμετοχής και σεβασμού στις πολιτικές διαδικασίες οι οποίες είναι το κύριο γνώρισμα μιας υγιούς Δημοκρατίας.

Η Δημοκρατία η οποία καλλιεργεί την κυριαρχία των πολιτών και όχι την υποταγή των υπηκόων.

Η Δημοκρατία, στην οποία ο πολίτης αντιλαμβάνεται τα πολιτικά του δικαιώματα ως ανήκοντα, αυτονόητα, στον ίδιο και όχι ως παραχωρηθέντα από αυθέντες προς υποτελείς.

Όπου τις ανάγκες του, όπως γράφει ο Γ. Γεωργαλάς: "...τις καθορίζει ο ίδιος, χωρίς τεχνητή όξυνσή τους, χωρίς παραπλανητική διαφήμιση, χωρίς παρότρυνση στην επίδειξη, χωρίς παγίδευση στο περιπτώ, χωρίς έμμεσο εξαναγκασμό του να μετατραπεί σε ισόβιο κυνηγό διαρκώς αυξανόμενων αναγκών".

Στη Δημοκρατία ο πολίτης δεν αρκείται στην εκλογή κυβερνώντων, αλλά θέλει να συγκυβερνά και ο ίδιος. Επιλέγει ως εργαζόμενος, ως κάτοικος, ως πολίτης, τις διεκδικήσεις του και συμμετέχει ο ίδιος στις διαδικασίες ικανοποίησής τους.

Στην πολιτική ζωή της Ελλάδας, όμως, έχουν εδραιωθεί τελείως διαφορετικές πολιτειακές αντιλήψεις. Αποτελεί πεποίθηση, των πολιτικών και των συνταγματολόγων, ότι το πνεύμα των συνταγματικών θεσμών πρέπει να στηρίζεται στην επιτακτικότητα των υποχρεώσεων του πολίτη προς την Πολιτεία και όχι στη διεύρυνση των δικαιωμάτων του έναντι της Πολιτείας.

Η μείζων προστασία, ερμηνεύεται ως μείζων προσφορά, παραγνωριζόμενης της μείζονος εξάρτησης που αναπτύσσεται.

Είναι μια καθυστερημένη, κατά δεκαετίες, φάση της εξέλιξης των δυτικοευρωπαϊκών συνταγμάτων, τα οποία, πράγματι συντάχθηκαν για να προστατεύσουν, κατά παραχώρηση, το άτομο από τον ύστερο φεουδαρχισμό, του οποίου δημοκρατική μετεξέλιξη υπήρξε ο πρώτος φιλελεύθερος κοινοβουλευτισμός.

Πρέπει να μην λησμονούμε, όμως, κάποιες έντονες διαφορές στον τρόπο ίδρυσης των δυτικοευρωπαϊκών κρατών, σε σχέση με το ελληνικό. Εκείνα απέκτησαν συντάγματα κατοχύρωσης των δικαιωμάτων κατ'αρχάς ορισμένων, τάξεων και μετέπειτα ίσχυσε η καθολική ψήφος και ιδρύθηκαν τα μαζικά κόμματα.

Η φιλελεύθερη συγκρότηση των κρατών αυτών ήταν κατάκτηση της ανερχόμενης αστικής τάξης απέναντι στους ομοεθνείς τους φεουδάρχες. Οι Πολιτείες τους ήταν συνενώσεις φεουδαρχιών, στις οποίες το άτομο αντιμετωπιζέτο ως ανθρώπινη οντότητα χωρίς δικαιώματα.

Τα Συντάγματά τους, λοιπόν, ήταν χάρτες παραχώρησης δικαιωμάτων από πάνω προς τα κάτω. Μια παραχώρηση των δυνατών της εξουσίας, προς τους αδύνατους που δυνάμωναν. Ένας αναπόφευκτος εξουσιαστικός συμβιβασμός.

Το δικό μας, όμως, Κράτος είναι απόκτημα ενός Λαού που κέρδισε την ελευθερία του αποτινάσσοντας το ζυγό του κατακτητή.

Γεννήθηκε μέσα από μια επανάσταση, η οποία απάλλαξε τη χώρα μας από μια ξένη κυριαρχία και χάρισε την ελευθερία και την εθνική ανεξαρτησία στους Έλληνες. Ο Ελληνικός Λαός δεν διεκδίκησε δικαιώματα από την κατεστημένη εξουσία, αλλά κατέκτησε την ίδια την εξουσία.

Δεν είχε λόγο, λοιπόν να ζητά παραχωρήσεις και προστασία, μέσα από ένα παραχωρημένο Σύνταγμα. Αντιθέτως, προέβη ο ίδιος σε εκχώρηση της εξουσίας του προς τους αντιπροσώπους του, με βάση το δημοκρατικό Σύνταγμα, το οποίο ο ίδιος ψήφισε διότι το θεώρησε απαραίτητο. Η καθολική ψήφος και τα κόμματα προϋπήρχαν της ψήφησης του Συντάγματος και τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα δεν ήταν προσφορά κανενός, αλλά όροι συμβίωσης και συγκυβέρνησης μεταξύ των μελών μιας ελεύθερης κοινωνίας.

Οι πολίτευόμενοι οφείλουν να θυμούνται ότι το σύνολο της εξουσίας, ανήκε στους πολίτες και με τη δική τους θέληση τους παραχωρήθηκε, επί τηρεία, ως αντιπροσώπους τους, για ευρυθμότερη διαχείριση της κρατικής εξουσίας.

Ήδη, όμως, είναι εμφανές ότι η απόλυτη αντιπροσώπευση κατέστησε δυσχερή τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, διότι ακριβώς λησμονήθηκε αυτή η υπαρκτή για την αντιπροσωπευτική Δημοκρατία σχέση αντιπροσώπων - αντιπροσωπευομένων.

Οι πολίτευόμενοι δεν αρκέστηκαν να αντιμετωπίσουν την Ελληνική Πολιτεία ως το νέο Όλον των παλαιών Μερών, των Κοινοτήτων, το οποίο αναλαμβάνει να διεκπεραιώσει τις νέες ανάγκες διαχειριζόμενο τη νέα εξουσία. Θέλησαν τα πάντα υπό τον έλεγχό τους, υπό την κατοχή τους, αυτοπροβιβαζόμενοι από αντιπρόσωποι σε κυριάρχους μας.

Απέτρεψαν τη βαθμιαία μετεξέλιξή μας από δημότες σε πολίτες και μας έσυραν, εν' ονόματι πάντοτε του δικού μας δήθεν καλού, στη δική τους "προστασία" ως υπηκόους.

Για να αποβάλλουν, δήθεν, τις "κακές συνήθειες" πολέμησαν με πάθος τον τοπικισμό που γεννά τον κοινοτισμό και κρατά ενωμένο το Λαό.

Παραγνωρίζοντας την ιδέα του Έθνους που ενώνει τις κοινότητες, τον κατηγόρησαν ότι παρακώλυε, εμποδίζει και δυσκόλευε, την ευρύτερη συλλογικότητα και οδηγούσε σε καταστρεπτικό ανταγωνισμό.

Ο τοπικισμός, όμως, εκείνος είχε αναπτυχθεί ως συνιστώσα του εθνικού πατριωτικού πνεύματος και ήταν παράμετρος υγιούς συναγωνισμού, δημιουργικής συλλογικής δράσης και καθολικής προόδου.

Το μικρό μέγεθος της ομάδας, η οποία σχηματιζόταν στα στενά όρια της Κοινότητας απελευθέρωνε το άτομο και του παρείχε το αίσθημα της αυτεξουσιότητας και της αυτονομίας. Όμως, ακριβώς αυτό ήταν που ήθελαν να ακυρώσουν.

Είχε κρυσταλλωθεί μέσα τους η, συμφέρουσα τους ίδιους, ιδέα του κράτους – αφέντη – προστάτη, και παραγνώριζαν το γεγονός *“της επιφύλαξης του Έλληνα απέναντι στην κεντρική εξουσία και την υψηλή κοινωνικότητα του πολιτικού του χαρακτήρα, η οποία διαμορφώθηκε στα πλαίσια της κοινότητας, της οποίας τη λειτουργία συμμετείχε ενεργά και ισότιμα”* όπως έγραψε ο Παύλος Μπακογιάννης.

Η δήθεν προστασία αφορά σε ανύπαρκτες απειλές

Το πολιτικό κατεστημένο στην Ελλάδα αυτοπροσδιορίστηκε από την αρχή ως "Κράτος", διαστρεβλώνοντας την έννοια του όρου, και το επαναλαμβάνει αδιαλείπτως ως δηλωτικό της κυριαρχίας του.

Η Πολιτεία ως φορέας της εξουσίας έχει εξαφανισθεί από το πολιτικό λεξιλόγιο και η αντιπροσώπευση ως πηγή της εξουσίας τους, αποσιωποποιείται μεθοδικά.

Το Κράτος Δικαίου, το Κοινωνικό Κράτος, το Κράτος Προστάτης, και όλα τα άλλα συμπαρομαρτούντα, περί κοινωνιών αλληλεγγύης, ευαισθησίας, συνοχής, μη αποκλεισμού κ.λ.π. ταυτίζονται μαζί του.

Επιδιώκουν να προβάλλουν και να επιβάλλουν μια εικόνα στους πολίτες, η οποία εξυπηρετεί μόνο τους πολιτευόμενους, την εικόνα του Κράτους-Πατέρα, που εμπνέει ταυτόχρονα την αγάπη και το δέος.

Την αγάπη για να αποδεχώμεθα ευμενώς την προστασία τους και το δέος για να εξοβελίζεται κάθε πιθανότητα μιας άλλης διεκδίκησης, απαίτησης ή έστω αιτήματός μας. Ο όρος Κράτος θέλουν να λειτουργεί σαν υπνωτικό χάπι για την έννοια του ενεργού πολίτη και σαν δυναμωτικό για την έννοια του υπηκόου.

Μέχρι κάποια χρονική στιγμή τα είχαν καταφέρει καλά. Ήδη, όμως, έχει παύσει προ πολλού να μας θυμίζει το "Κράτος" και τον πατέρα που αγαπά και τον "μπαμπούλα" που φοβίζει. Ένα αδύναμο γέροντα μας θυμίζει, ο οποίος δεν στέκεται καλά στα πόδια του, κρατά, όμως, πεισματικά μια περιουσία την οποία δεν μπορεί, πλέον, ο ίδιος να τη διαχειριστεί και κάποιοι αετονύχηδες την εκμεταλλεύονται προς όφελός τους.

Οι αετονύχηδες του Συστήματος, παρά την υποτιμητική κατάσταση στην οποία μας έχουν οδηγήσει, επιμένουν να θεωρούν ότι υπάρχει κλίμα πρόσφορο να εφευρίσκουν νέους κινδύνους, να προσφέρουν νέες προστασίες, να χαλκεύουν νέες εξαρτήσεις για το Λαό.

Αδυνατούν να συνειδητοποιήσουν ότι είναι ανήμποροι, πλέον, να μας κρατούν καθυστερημένους και δέσμιους του σκουριασμένου Συστήματός τους, και το μόνο θετικό και δημιουργικό που θα έπρεπε να επιδιώξουν είναι μια νέα οργάνωση του πολιτικού μας βίου, με αντικατάσταση της παθητικής προστασίας από την ενεργό συμμετοχή.

Ο ισχυρισμός ότι δεν είναι δυνατή η άμεση και συνεχή συμμετοχή του Λαού στην εξουσία, στα σύγχρονα κράτη, διαψεύδεται από την πραγματικότητα της Ελβετικής ομοσπονδίας, αλλά και των Ηνωμένων Πολιτειών.

Τα κράτη αυτά των οποίων οι Λαοί έχουν αποκτήσει διεθνώς το υψηλότερο μέσο εισόδημα και τα οποία κατάφεραν να μετατρέψουν τις αδυναμίες τους σε δυνάμεις, είναι αυτά που στο πολίτευμά τους εμπεριέχονται τα περισσότερα στοιχεία άμεσης Δημοκρατίας. Είναι και τα δύο κράτη, στα οποία οι πολίτες τους, παρά την εθνική τους ανομοιογένεια, διεφύλαξαν στα συντάγματά τους προνόμια άμεσης παρέμβασης στην εξουσία της οποίας τη διαχείριση ανέθεσαν υπό όρους στους αντιπροσώπους τους. Δεν αποστασιοποιήθηκαν από την εξουσία, γιατί τα Συντάγματά τους ήταν αποτέλεσμα συμβάσεων

μεταξύ των και όχι παραχωρητηρίων και συνθηκών από άλλους ισχυρότερους.

Δεν αρκέστηκαν στην ανά 4 ετία ψήφο, αλλά διατήρησαν πολλές άλλες πρόσθετες δυνατότητες πολιτικής παρέμβασης.

Εάν για λόγους “πολλής δημοκρατίας”, στην οποία είμαστε ακόμα “αμάθητοι”, πρέπει να αποφύγουμε το ελβετικό μοντέλο, το αμερικανικό Σύνταγμα μπορεί να αποτελέσει ένα ασφαλή οδηγό, για το σχεδιασμό ενός νέου ελληνικού προτύπου, που θα είναι αντάξιο της σημερινής πολιτικής υπόστασης του μέσου Έλληνα πολίτη.

Ένα πρότυπο, που δεν θα αρκείται να περιλαμβάνει μόνο τις πολιτικές ελευθερίες, των οποίων θα υπενθυμίζει, απλώς τη σπουδαιότητα αν και είναι ήδη κατοχυρωμένη από διεθνείς συμβάσεις, το οσονούπω, σύνταγμα της Ε.Ε., και, την ίδια την ελληνική πολιτική πραγματικότητα.

Ο άξονας των πολιτικών δικαιωμάτων μας στο νέο Σύνταγμα θα πρέπει να είναι η άμεση συμμετοχή μας στο Όλον και στα Μέρη της κρατικής εξουσίας.

Ήταν αρκετά κουραστικό και βαρετό, για μας, να διαβάζουμε στις εισηγήσεις για την τελευταία Αναθεώρηση, περί “απειλών” απέναντι στις οποίες πρέπει να μας προστατεύσουν και ότι *“το Σύνταγμα εγγυάται όταν θωρακίζει τον πολίτη εξοπλίζοντάς τον με δικαιώματα, αλλά και με θεσμικές εγγυήσεις που καθιστούν αποτελεσματικότερη στην Πράξη την άσκηση των δικαιωμάτων αυτών”*

Αισθανόμαστε ότι μας “δουλεύουν” επαναλαμβάνοντας, καλλιεπώς, επιταγές των οποίων η ισχύς είναι δεδομένη αρκετές δεκαετίες πριν.

Όσο για τις “απειλές”, από τις οποίες θέλουν να μας προστατεύουν, δεν υπάρχουν άλλες εκτός από εκείνες που εκπορεύονται από τους ίδιους. Ακόμη και οι δικτατορίες που υπέστημεν, ήταν γέννημα της αναξιοτήτάς τους και, όχι συνειδητή επιλογή οποιουδήποτε Έλληνα να μας κυβερνήσει δικτατορικά. Απόδειξη, ότι ήταν όλες βραχύβιες σε σχέση με τη διεθνή πραγματικότητα.

Αυτό, όμως, που μας προξενεί οργή είναι το γεγονός ότι με την πιο προκλητική άνεση επιμένουν να χαρακτηρίζουν το Σύνταγμά μας “προοδευτικό”.

Ακόμη και ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ, το οποίο απεχώρησε κατά την ψήφισή του το 1975, λέει στην εισήγησή του.

*“Είναι ένα από τα πιο προοδευτικά συνταγματικά κείμενα των χωρών – μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως στον τομέα των αμυντικών δικαιωμάτων, δηλαδή των κατά κυριολεξία ατομικών δικαιωμάτων που οργανώνουν το *suatus negenivus*, το χώρο ελεύθερης ύπαρξης και δράσης του ατόμου σε σχέση με την κρατική εξουσία.”*

Και μας προξενεί οργή διότι οι αντιπρόσωποί μας, με τη θέση τους αυτή και μόνον, δείχνουν ότι μας θεωρούν Λαό υπηκόων, υποταγμένο σε μια ανώτερη εξουσία από την πλήρη δουλεία της οποίας μας κάνουν τη χάρη να μας γλιτώνουν. Λαό εγκατεστημένο όχι στη δημοκρατική Ενωμένη Ευρώπη του 2001, αλλά στην αποικιοκρατούμενη κεντρική Αφρική του 1901. Διότι το “ιδίως” αναφερόμενο στον τομέα των αμυντικών δικαιωμάτων εκφράζει πολυτιμότητα, της εποχής εκείνης.

Υπερηφανεύονται δηλαδή, διότι μας διασφαλίζουν το να εξακολουθούμε να είμαστε ίσοι απέναντι στο Νόμο να μιλάμε ελεύθερα, και να ψηφίζουμε, ή να είμαστε υποψήφιοι, κάθε 4 χρόνια.

Υπερηφανεύονται, ακόμη, ότι μας επιτρέπουν ελεύθερα να υπάρχουμε και να δραστηριοποιούμεθα, ενώ κατά τις εκτιμήσεις τους θα ήταν πιθανόν να μας είχαν “μπουντρουμιάσει” σε κάποια κάτεργα.

Είναι αφόρητη, κυριολεκτικά, η υποκρισία και η ιδιοτέλεια, με τις οποίες στηρίζουν οι πολιτευόμενοι το Σύστημα και απίστευτη η υποτίμηση, με την οποία μας αντιμετωπίζουν, προκειμένου να διατηρήσουν αυτό το αποικιοκρατικής δομής, πλέον, για την εποχή μας Σύνταγμα.

Σύνταγμα το οποίο θεωρούν ότι δεν ψηφίστηκε από το Λαό για το Λαό, αλλά από κάποιο ελέω θεού μονάρχη για τους υπηκόους του, τον οποίο και εκπροσωπούν και το οποίο έχουν κάθε συμφέρον να το παρουσιάζουν ως “προοδευτικό”.

Μα αν το περιεχόμενο του Συντάγματος είναι προοδευτικό, και η μεταπολιτευτική μας ζωή κατέληξε σ’ αυτήν την οπισθοδρόμηση, την κρίση και το αδιέξοδο, τότε ή οι αντιπρόσωποί μας είναι ανίκανοι να το λειτουργήσουν, ή εμείς είμαστε κοινωνικά ανέτοιμοι να το βιώσουμε.

Η εμφανής αλματώδης κοινωνική, οικονομική και πνευματική ανάπτυξη των Ελλήνων, όμως, τις δύο τελευταίες δεκαετίες αποδεικνύουν ότι το οποίο έλλειμμα δεν είναι προς την πλευρά μας.

Οι πολιτικές επιτυχίες με την Ευρώπη και η οικονομική δραστηριότητα του κράτους είναι δηλωτικά της αξιοσύνης των αντιπροσώπων μας. Ούτε στην πλευρά τους, λοιπόν, υπάρχει αναξιοσύνη.

Η αιτία του κακού, επομένως, δεν μπορεί παρά να βρίσκεται μέσα στις επιταγές του Συντάγματος, οι οποίες ελαχιστοποιούν το περιεχόμενο της έννοιας του πολίτη και γιγαντοποιούν αυτό της έννοιας των αντιπροσώπων του.

Η όποια υπερβολή, όμως, στη Δημοκρατία και η όποια αδυναμία των θεσμών της να εμποδίσουν την κατάχρηση της εξουσίας, την οδηγούν σε εκφυλισμό. Και αυτή ακριβώς είναι η “ύβρις” που εμπεριέχουν οι επιταγές του Συντάγματός μας. Απογυμνώνουν από αρμοδιότητες εμάς τους πολίτες και στολίζουν με χρυσοποίκιλτους χιτώνες αρμοδιοτήτων τους αντιπροσώπους μας, οι οποίοι, όμως, με “θεωρία επισκόπου και καρδιά μυλωνά”, αδυνατούν να τις αξιοποιήσουν δημιουργικά. Έτσι, στρέφονται σε φαινομενικές προσπάθειες, όπως είναι αυτές της προστασίας μας από ανύπαρκτους κινδύνους, ή της δήθεν προστασίας μας από υπαρκτούς.

Ποιοι είναι, όμως, στην εποχή μας, οι επιβουλές των δικαιωμάτων μας από τους οποίους θα μας προστατέψουν;

Δεν είχαμε φεουδάρχες, δεν έχουμε πλέον βασιλιάδες, ο κομμουνιστικός ολοκληρωτισμός δεν ενεδρεύει, η ένταξή μας στην Ευρώπη αποτρέπει επίδοξους κατακτητές.

Ο μόνος κίνδυνος είναι η εκμετάλλευσή μας από το μεγάλο κεφάλαιο, στο οποίο όμως, οι ίδιοι μας παραδίδουν, με τη διαπλοκή, που θέλουν να μας σώσουν.

“Ο τρόπος σου δολιότητος γέμει παράνομε. Ει’ γάρ πλούτον ηγαπας τι τω περί πτωχείας διδασκοντι εφοίτας; Ει δε και εφιλεις, ίνα τι επώλεις τον ατίμητον;” λέει ένα τροπάριο της Μεγάλης Πέμπτης αναφερόμενο στον Ιούδα, και το οποίο ειδικά τους αφιερώνουμε.

Αφορά στον ισχυρισμό τους ότι προστατεύουν εμάς, ενώ μας παραδίδουν προς πολιτική εκμετάλλευση στους οικονομικά ισχυρούς, με τις διαπλοκικές σχέσεις που αναπτύσσουν μαζί τους.

Πρέπει να τους υπενθυμίσουμε, ακόμη, ότι η σχέση η δική μας με τους μεγαλοεπιχειρηματίες είναι σχέση εργοδότη και εργαζομένου ή και συνεταίρου και άρα μόνο παραγωγική. Πολιτική υπόσταση μόνο μέσω των

Αντιπροσώπων μας αποκτά. Μόνο οι ίδιοι μπορούν να την καταστήσουν πολιτική εξάρτηση και δεν δικαιούνται επομένως να ισχυρίζονται ότι μας προστατεύουν από άλλους.

Ο Υπουργός επί της Δικαιοσύνης δήλωσε ότι: *“Παραδοσιακά τα συνταγματικά δικαιώματα απέβλεπαν στην προστασία του πολίτη απέναντί του κράτους, από το οποίο μπορούσαν να προέρχονταν οι κίνδυνοι καταπίεσης του πολίτη...*

Σήμερα ο πολίτης πρέπει να προστατεύεται έναντι και αυτών που προέρχονται από τους ιδιώτες”

Ο εισηγητής της Κυβέρνησης επέμεινε στη Βουλή ότι απαιτείται *“η επέκταση της ισχύος των δικαιωμάτων και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών, διότι εκεί παράγονται οι απειλές”*

Λησμονούν και οι δύο ότι οι υπαρκτοί κίνδυνοι είναι μόνο αυτοί που κατασκευάζονται στους κόλπους τους, ερήμην του Λαού, κατά του Λαού. Στην ουσία προκατασκευάζουν αφηρημένους κινδύνους για να παραλλάξουν τους συγκεκριμένους που οι ίδιοι προκαλούν. Είναι και εδώ μια ακόμη εφαρμογή της τακτικής "παραλλαγής" που ακολουθούν και η οποία τους οδηγεί να προσπαθούν να πληθύνουν τα αμυντικά μας δικαιώματα, ώστε με την προβολή τους να καλύπτουν το έλλειμμα των “επιθετικών”.

Να καλύπτουν το βαθύ έλλειμμα της ουσιαστικής ισοπολιτείας μεταξύ αντιπροσώπων και αντιπροσωπευομένων για να παραμένουν κυρίαρχοι και αποκλειστικοί διαχειριστές της κρατικής εξουσίας.

Η υπερπροστασία επιφέρει την επικυριαρχία της Πολιτείας επί του πολίτη

Οι πολυτευόμενοι στην Ελλάδα παρουσιάζονται ως λάτρεις της φιλελεύθερης Δημοκρατίας, αλλά υπηρετούν την πλέον “προστατευτική” παραλλαγή της.

Αυτή, η οποία καταπνίγει την υποκειμενικότητα στο όνομα του γενικού συμφέροντος, και θυσιάζει την αυτενέργεια και την πρωτοβουλία της ατομικότητας στο όνομα μιας υποτιθέμενης συλλογικής προσπάθειας.

Αυτή που, κατά τους ισχυρισμούς τους μπορεί να μας προστατεύσει από την μελλοντική παγκόσμια χρήση των κωδικών της γενετικής, αλλά σήμερα επιτρέπει να υφιστάμεθα *“από τους τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς*

σταθμούς τις επιθέσεις κάθε λογής διαστροφών, χωρίς κανένα ίχνος προστασίας όλων εκείνων τα οποία στο Σύνταγμά μας συμβολίζει ο όρος ανθρώπινη αξία". (Γ.Κ. Βλάχος).

Υπηρετούν και υπερασπίζονται τον προστατευτισμό, ο οποίος τους επιτρέπει να απολυτοποιούν εντελώς σχετικές δυνατότητες προφύλαξης μας από μακρινούς ενδεχόμενους κινδύνους, και να σχετικοποιούν το απόλυτο δικαίωμά μας να είμαστε προστατευμένοι από τη διαφθορά της διαπλοκής.

Μιλούν για προστασία των προσωπικών δεδομένων και ακούγεται σαν ανέκδοτο από το παρελθόν, όταν οι εξελίξεις στην πληροφορική δίνουν τη δυνατότητα να καταγράφεται από δορυφόρους κάθε συνομιλία μας, ακόμη και μέσα στο σπίτι μας, κάθε κίνησή μας ακόμη και στην αυλή μας και αφού βεβαίως έχουν υπογράψει διεθνείς συμβάσεις που επιτρέπουν αυτά και άλλα παρόμοια "αλυσοδέματα".

Οι Έλληνες πολίτευόμενοι δεν ενοχλούνται καθόλου, από το ρηματικό του χαρακτήρα της προστασίας που μας προσφέρουν. Αντιθέτως, τους ικανοποιεί η αίσθηση ότι χωρίς να μας δίνουν τίποτα, τα παίρνουν όλα. Παίρνουν την ανεξέλεγκτη διαχείριση της εξουσίας και εκμεταλλεύονται, ακόμη, και την ύπαρξή μας, παρέχοντάς μας φρούδες ελπίδες, και ανεκπλήρωτες υποσχέσεις, για μια ποιοτικότερη Δημοκρατία.

Η ρηματική προστασία τους, είναι μια υποπερίπτωση της ρηματικής τακτικής τους, η οποία τους δίνει πολλά χωρίς να τους κοστίζει τίποτα.

Γράφει ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ: *"Είναι βεβαίως προφανές ότι η καθολική εμμονή στο κοινωνικό κράτος είναι ρηματικού χαρακτήρα. Είναι μια πολιτική και ιδεολογική δήλωση. Είναι μια εκδήλωση κοινωνικής ευαισθησίας. Είναι όμως και μια πολιτική απόρριψη της κοινωνίας του αποκλεισμού, της κοινωνίας των δύο τρίτων. Είναι μια έκφραση πολιτικής ευαισθησίας απέναντι στο πρόβλημα της απασχόλησης που έχει καταστεί πρόβλημα ζωής για μεγάλα τμήματα των σύγχρονων μεταβιομηχανικών κοινωνιών"*. (Βήμα 22-2-98).

Και απτόητος, για το "πολύτιμον" των ρηματικού χαρακτήρα διαβεβαώσεων, συνεχίζει, επεκτείνοντας τους χώρους ισχύος τους. *"Να έχουμε ένα Σύνταγμα το οποίο να ενισχύει τον κοινωνικό του χαρακτήρα με τη ρητή αναφορά στην αρχή του κοινωνικού κράτους δικαίου"*.

Η ρηματική εμμονή, κεντρίζει τη βουλιμία τους, αντί να ευαισθητοποιεί την αιδώ τους. Η πολιτική δεν είναι πλέον, βάσει της τακτικής τους, η τέχνη του εφικτού, αλλά η τέχνη του φανταστικού. Αντί να κάνουν έργα, λένε λόγια. Αντί να οικοδομούν το αύριο σκηνοθετούν το σήμερα. Αντί να ορθοτομούν με το αληθινό, παραπλανούν με το πλασματικό. Αντί, ως ηγέτες, να προσφέρουν υπηρεσίες στο Λαό, απολαμβάνουν ως άρχοντες αγαθά από το Λαό.

Δογματικά, μας οδηγούν επίμονα προς την ίδια κατεύθυνση, υποστηρίζοντας ότι μόνο προς τα εκεί θα βρούμε το δρόμο της ελπίδας, το δρόμο της εννοιατικής ιδέας.

Μας δείχνουν την κατεύθυνση, όμως, προς την οποία δεν υπάρχει παρά ο εικονικός ορίζοντας των ρηματικών διαβεβαιώσεών τους. Επιχειρηματολογούν με πάθος για τον κρατικό θεσμό *“τον ύπατο εγγυητή της αυταπάτης και προπαγανδιστή του Νόμου”* (Φ. Σατελέ)., και μακιγιάρουν με δεξιοτεχνία, την γκρεμισμένη εκ θεμελίων και εκμηδενισμένη εικόνα του, προκειμένου να διασώσουν το δικό τους δήθεν σωτήριο ρόλο.

Γράφει ο Φ.Σατελέ: *“Εκείνο που ενδιαφέρει είναι να επισημάνουμε μαζί με τον Legendre την εφαρμογή μιας “μεθόδου” που πάει να γενικευθεί στον πολιτικό κόσμο: “Εκμηδένιση της επιθυμίας και ταυτόχρονο παραμερισμό της δυστυχίας από την έλλειψη. Ο θεσμός δεν μπορεί προφανώς να είναι ... παρά μόνο μια μεγάλη μηχανή που κρύβει την αλήθεια, δημιουργεί την αυταπάτη με τις μάσκες, προτείνει πάντα το υπέροχο άλλο πράγμα, αντί για την αλήθεια της πιο κραυγαλέας επιθυμίας”*

Στον ορισμό του Ηροδότου *“δημοκρατία είναι η ισονομία”* και στον ορισμό του Ένγκελς *“δημοκρατία είναι η δικτατορία του προλεταριάτου”* προσθέτουν το δικό τους *“ιδεολογικό”* ορισμό *“δημοκρατία είναι η ρηματική απεικόνιση του ιδεατού”*. Το ρηματικό νέφος που σκεπάζει την πραγματικότητα και αντιφεγγίζει ένα ανύπαρκτο ουράνιο τόξο.

Δημοκρατία γι' αυτούς δεν είναι το καθεστώς που *“προβάλλει το ιδιαίτερο μεγαλείο της παρουσίας του ανθρώπου ως αυτόνομης ατομικής οντότητας”* αλλά εκείνο που εξασφαλίζει το χώρο της δικής τους εξουσιαστικής ανάδειξης. Είναι οπαδοί της ρήσης του Νίτσε ότι *“μόνο μια μειοψηφία της ανθρωπίνης φυλής έχει ηθική σημασία”* και ταυτίζουν τη μειοψηφία αυτή με τη δική τους τάξη των πολιτευόμενων και την ηθική με τον πολιτικό τους αριβισμό.

Αδίστακτα, προσπαθούν με κάθε τρόπο να εκμεταλλευθούν υπέρ τους, και το καταφέρνουν, κάθε λειτουργική αδυναμία της κατ' επίφασην Δημοκρατίας που μας έχουν επιβάλλει, και περισσότερο αυτήν την οποία ο Θ. Π. Τάσιος περιγράφει ως *“την τάση η προσοχή μας να συγκεντρώνεται στο φαρδομάνικο κι όχι στην καρδιά του Παπά”*

(Βήμα 17-3-96)

Οι "προστάτες" μας κυβερνούν ως από καθέδρας, με την καθηγητική τήβενο στους ώμους τους. Η εξουσία τους ασκείται *“ενισχυμένη με την επιβλητικότητα του διδάκτορα, του ικανού να απαγγείλει το λόγο του Κυρίου και να κάνει αισθητή και αποδεκτή τη λογική του”* γράφει ο Φ. Σατελέ. Διαπλάθουν το Λαό ως υπηκόους και τους επιβάλουν τη βούλησή τους ως *“αυθεντικό αντικείμενο της επιθυμίας του”*.

Καθιερώνουν μια ολόκληρη μηχανή εικονικών επεξεργασιών των προβλημάτων του Λαού, προσπαθώντας να τον πείσουν ότι επιδιώκουν προσεκτικά τη λύση τους, για να τον συναρπάσουν. Εξουδετερώνουν έτσι τα αιτήματά του και τον καθιστούν *“κυριευμένο, από το θεσμό, υποκείμενο”*.

Το θεσμό της αντιπροσώπευσης, ο οποίος τους καθιστά, κατά την εκτίμησή τους, παντοδύναμους ποντίφηκες, με ανέκκλητα δικαιώματα, προκειμένου δήθεν να μας προστατεύουν, αλλά στην ουσία να επιτυγχάνουν τους σκοπούς τους, να προσποιούνται να υποκρίνονται, να παραπλανούν.

Οι πολυτευόμενοι απαξιούν να έχουν την άποψή μας, προτιμούν να την καθορίζουν και να την ταυτίζουν ρηματικά με τις αντιλήψεις τους. Αν αυτά είναι διαδικασίες Δημοκρατίας ή φασισμού, ουδόλως απασχολεί, μια και το μόνο που τους ενδιαφέρει είναι η απόλυτη διαχείριση της κρατικής εξουσίας.

Δεν δέχθηκαν ποτέ τη συλλογιστική, η οποία στηρίζεται στην ουσία και όχι στον τύπο της Λαϊκής Κυριαρχίας. Αυτή που εκφραζόταν απλά στο άρθρο 2 της σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Ρουμανίας, ότι *“όλη η εξουσία ανήκει, στο Λαό, ελεύθερο και κύριο της τύχης του”*. (Π. Γιαννακούρος).

Αντίθετα έγιναν οπαδοί και αποδέχτηκαν, απολύτως, την πρακτική του *“Πατερούλη που φροντίζει για όλους και για όλα”*.

Με αυτό το ιδιοτελές πνεύμα είδαν τις καθόλου διαδικασίες της Αναθεώρησης.

Μόνοι τους την αποφάσισαν, μόνοι τους τη συζήτησαν, μόνοι τους την διεμόρφωσαν. Εμάς ούτε για χειροκροτητές δεν μας χρειάστηκαν αυτή τη

φορά. Μας έχουν καταδικάσει σε συνεχή αφάνεια, σε μόνιμη απομόνωση, ακόμα και για θέματα τα οποία αφορούν τη μοίρα μας ως ανθρώπους.

Μας αναγνωρίζουν τα δικαιώματα που εκείνοι ορίζουν και μας στερούν το βασικό, του να ορίζουμε εμείς το καθεστώς της συμβίωσής μας.

Έτσι προχώρησαν σε μια Αναθεώρηση της οποίας *''ο συναινετικός χαρακτήρας διαπιστώθηκε στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων τόσο για την ανάγκη της Αναθεώρησης, όσο και για την κατεύθυνση που πήρε''* όπως περίπου μας διαβεβαίωσε ο εισηγητής της Πλειοψηφίας, υπερήφανος για τη δική του συμβολή, αλλά τελείως αδιάφορος για τη δική μας απουσία από κάθε διαδικασία.

Μας διαβεβαίωσαν, ακόμη, οι εκπρόσωποί μας ότι τα άρθρα του Συντάγματος βελτιώθηκαν υπέρ του πολίτη, και προφανώς κατά τη γνώμη τους πρέπει να είμαστε ενθουσιασμένοι αφού όπως ο εισηγητής της Πλειοψηφίας επισήμανε: *''Το βασικό χαρακτηριστικό της Αναθεώρησης είναι το μεγάλο εύρος της καθώς εκτείνεται σε όλα ανεξαιρέτως τα κεφάλαια της συνταγματικής ύλης''*.

Εμείς, όμως, όχι μόνο δεν είμαστε ενθουσιασμένοι, αλλά αντιθέτως είμαστε για άλλη μια φορά εξαιρετικά απογοητευμένοι, αφού τις όποιες προτεραιότητες και βελτιώσεις επέβαλαν και αποφάσισαν οι ίδιοι, ερήμην του Λαού.

Προσέθεσαν βελτιωτικές επιταγές για τη θέση μας, απέναντι στη Διοίκηση και στη Δικαιοσύνη, θεωρώντας μας, όμως, πάντα υπηκόους και όχι πολίτες εταίρους της εξουσίας.

Ουσιαστικά, δηλαδή, βελτίωσαν τις συνθήκες υπόταξής μας, και παρέμειναν απαθείς και αδιάφοροι στην ανάγκη αναγνώρισης του οφειλόμενου σεβασμού στη γνώμη του κάθε ελεύθερου και αυτόνομου ατόμου, μέλους της δημοκρατικής μας κοινωνίας.

Οι βελτιωτικές αλλαγές, στις οποίες προχώρησαν, αφορούσαν σε χώρους που είτε ήταν επιβεβλημένες από διεθνείς συνθήκες, είτε αφορούσαν σε τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας που συνδέονται με τα συμφέροντα του Συστήματος.

Τομείς που δεν σχετίζονταν άμεσα με το συμφέρον του Συστήματος παραβλέφθηκαν και παραμελήθηκαν. Όπως γράφει ο Γ. Γεωργαλάς: *''Η δημόσια υγεία, οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία, οι πινακοθήκες, οι συναυλίες της καλής μουσικής, η έκδοση καλών βιβλίων, η αισθητική των δημόσιων*

μεγάρων, η δημιουργία των πάρκων, η μεταφορά των απορριμμάτων, ο καλλωπισμός των πόλεων, η βελτίωση της ζωής των οικονομικώς ασθενέστερων στρωμάτων ή λαών δεν υποστηρίζονται ως μη κερδοφόρες και αρκετές φορές καταπολεμούνται από το Αστικό Σύστημα. Αυτό συμβαίνει όταν αντιστρατεύονται την επιδίωξή του για άλλα κέρδη, όπως λ.χ. η προστασία του περιβάλλοντος, η δημιουργία χώρων πρασίνου κ.λ.π.”

Η έννοια του κράτους δικαίου έχει διαμορφωθεί στη σκέψη τους με την εντελώς μονομερή διάσταση των κανόνων που εξασφαλίζουν στους ίδιους το απρόσκοπτο στη μονοπωλιακή και ανεξέλεγκτη, διαχείριση της κρατικής εξουσίας.

Δεν διστάζει, λοιπόν, ο εισηγητής της Πλειοψηφίας να θριαμβολογήσει αρθρογραφώντας ότι: “Δεν έχει εμφανισθεί πρόταση περιορισμού κάποιου συνταγματικού δικαιώματος, ενώ αντιθέτως τα κόμματα συγκλίνουν στην ανάγκη να προστεθούν νέες ρητές εγγυήσεις προστασίας του ατόμου απέναντι σε σύγχρονες απειλές που προέρχονται από την κοινωνία των πολιτών και την τεχνολογία (ηλεκτρονική επεξεργασία στοιχείων, βιοϊατρικά πειράματα κλπ).

(Βήμα 2-4-98).

Δηλαδή πρέπει να είμαστε ευχαριστημένοι που δεν περιέκοψαν και μερικά από τα κεκτημένα και προστατευμένα από διεθνείς συνθήκες ατομικά δικαιώματά μας, και μάλιστα για να μας προστατέψουν “από την κοινωνία των πολιτών και την τεχνολογία”. Δηλαδή δεν είναι αυτοί που απειλούν τα δικαιώματά μας με το ιδιοτελές για λογαριασμό τους “κράτος δικαίου” που έχουν κατασκευάσει, αλλά η δική μας κοινωνία των πολιτών, η οποία είναι καθηλωμένη ως δρώσα πολιτική συνιστώσα και ανύπαρκτη ως συνταγματικός θεσμός. Και ακόμη δεν φταίνει οι ίδιοι που ενδίδουν στα διάφορα κέντρα εκμετάλλευσης της επιστήμης εις βάρος μας, αλλά η ίδια η επιστήμη που προάγει την τεχνολογία.

“Η χώρα, **ισχυρίζονται**, εισέρχεται στον 21^ο αιώνα με βεβαιωμένο τον δικαιοκρατικό της θώρακα” και θα πρέπει, κατά τη γνώμη τους, να μην θεωρούμε “καθόλου αυτονόητη η μηχανιστική την κοινή θέληση όλων των πολιτικών δυνάμεων να ενισχυθούν οι αμυντικές και οι θεσμικές εγγυήσεις που περιβάλλουν όλα τα συνταγματικά δικαιώματα, ιδιαίτερα σε μια σύγχρονη όψη του κράτους δικαίου που είναι καχύποπτη απέναντι σε κάθε είδους νεωτερική, βιοιατρική, τεχνολογική, τηλεπικοινωνιακή, επικοινωνιακή πολιτική και

κοινωνική απειλή''

(Βήμα 22-2-98).

Η συμμετοχή στην ευθύνη και όχι η προστασία από την απειλή, βελτιώνουν την ποιότητα της Δημοκρατίας

Το πόσο αρνητική είναι η θέση τους απέναντι στην ουσία της Δημοκρατίας το επιβεβαιώνουν συνεχώς με την επιμονή τους να αντικαθιστούν την παντελή έλλειψη συμμετοχικών διαδικασιών με "θώρακες" "εγγυήσεις", "άμυνες" και "προστασίες" των οποίων την ιδιαίτερη ανάγκη δεν αισθανόμαστε, πλέον, εμείς, μια και οι διεθνείς συνθήκες μας κατοχυρώνουν έναντι των απειλών στις οποίες αναφέρονται. Τις θεωρούμε ως "ρηματικές" επαναλήψεις, χωρίς ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ως περιττές ενέργειες άνευ αποτελέσματος.

Το ζητούμενο για μας είναι να μην αντιμετωπιζόμαστε πλέον, ως προστατευόμενοι υπήκοοι, αλλά ως υπεύθυνοι ενεργοί πολίτες. Προσβλέπουμε σε μια βελτίωση της θέσης μας ως εταίροι και όχι ως υπήκοοι της εξουσίας.

Όταν ο εισηγητής της Πλειοψηφίας υποστηρίζει ότι η Αναθεώρηση συμβάλλει *''στη συγκρότηση και άσκηση της κρατικής εξουσίας και ιδίως τα ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα''* εμείς αναζητήσαμε, επί ματαίω, ποιους σκοπούς πρότεινε για τον εκσυγχρονισμό – αμεσότερες ευκαιρίες, περισσότερες επιλογές – των πολιτικών μας δικαιωμάτων στο εξουσιαστικό γίγνεσθαι.

Σε όλο αυτό το εύρος τόσο της συναίνεσης, όσο και των αναθεωρηθεισών διατάξεων, για το οποίο επαίρονται, δεν διαβάσαμε ούτε μια διάταξη η οποία να αμβλύνει την δική μας απομόνωση από την εξουσία και να "διορθώνει" τη δική τους ασυδοσία.

Στην επικαιροποίηση της *''προοδευτικότητας''* του τόσο *''προοδευτικού''* περιεχομένου, όπως διαλαλούν, του Συντάγματος, δεν θεώρησαν ότι υπήρχε ανάγκη κάποιας, μικρής έστω, συνταγματικής εξόδου του Έλληνα από την προστατευτική τους ομπρέλα.

Κάποιας θεσμοθετημένης αναγνώρισης συμμετοχικών μας δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής τετραετίας, ή θεσμοθέτησης κάποιων ευκαιριών αμφισβήτησης ή ελέγχου της.

Για τον E. Laclau, *“η Δημοκρατία δεν είναι απλώς μια παγιωμένη κατάσταση, ή ένα σύστημα διακυβέρνησης ως “φυσικό” δικαίωμα των πολιτών, αλλά η ίδια η καταστατική δυνατότητα αμφισβήτησης του status quo και το ανοικτό πεδίο ανταγωνισμού, των διαφορετικών πολιτικών λόγων”*.

Κατά την άποψη του Συστήματος όμως, στην Ελλάδα η Δημοκρατία ταυτίζεται δυστυχώς, με την καταστατική έμμεση φήμωση της όποιας αμφισβήτησης του status quo. Είναι η Δημοκρατία της αιώνιας υποταγής, η Δημοκρατία της αέναης “προστασίας”. Ευτυχώς η ανάγκη της αναπόφευκτης εναρμόνισης των επιταγών του Συντάγματός με αποφάσεις υπερεθνικών πολιτικών οργανισμών και με επιταγές διεθνών συμβάσεων, τους υποχρεώνει σε κάποιες ευνοϊκές για τον πολίτη αποφάσεις, στη λήψη των οποίων όμως, το ενδεχόμενο της όποιας συμμετοχής μας αποκλείεται επισταμένως.

Ο εισηγητής της Πλειοψηφίας όρισε ως δεύτερη Αρχή της Αναθεώρησης *“την αρχή της συμμετοχής του πολίτη”*. Μια συμμετοχή, όμως, που την εκφυλίζει στην *“αποκατάσταση μακροχρόνιων ανισοτήτων εις βάρος των γυναικών ή και άλλων κοινωνικών ομάδων θυμάτων άνισης μεταχείρισης”* και σε *“μια σειρά άρσης περιορισμών στην άσκηση δικαιωμάτων ομαδικής δράσης”* όπως είναι η κατάργηση των περιορισμών στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι των δημοσίων υπαλλήλων”.

Ακόμη και στην έννοια της συμμετοχής, δηλαδή, προσδίδουν μια αρνητική διάσταση αφού δεν πρόκειται για κάποιους νέους θεσμούς, αλλά για τυπική άρση περιορισμών, τους οποίους ως κοινωνία έχουμε ξεπεράσει προ πολλού. Προσπαθούν να ικανοποιήσουν μια πολύ μεγάλου βάθους καίρια ανάγκη με μέτρα ρηχά και ασήμαντα.

Προβάλλουν την ανταπόκρισή τους σε διεθνείς υποχρεώσεις, για άρση περιορισμών, ως “συμμετοχή”, ενώ δεν πρόκειται παρά για επέκταση εδραιωμένων πολιτικών ελευθεριών. Διαδηλώνουν τη συναίνεση των πολιτικών κομμάτων στην ανάγκη διεύρυνσης των ατομικών δικαιωμάτων, αλλά τηρούν σιγή ιχθύος για τη θεσμοθέτηση πολιτικών δικαιωμάτων συμμετοχής, τα οποία θα μας δώσουν τη δυνατότητα να αυτοπροστατευόμαστε ως ελεύθεροι υπεύθυνοι πολίτες.

Η ποιότητα της Δημοκρατίας, την οποία απαιτούμε να βιώσουμε, δεν μετρίεται μόνο από τον απονεμόμενο σεβασμό στον πολίτη, αλλά κυρίως από το βαθμό συμμετοχής του στη διαχείριση της εξουσίας.

Τα νέα πολιτικά μεγέθη στις ποιοτικές Δημοκρατίες δεν κρίνονται, πλέον, από τις ταμπέλες προστασίας, αλλά από τις ευκαιρίες συμμετοχής. Οι πολιτικοί δεν κρίνονται, πλέον, από την ένταση των διακηρύξεων περί αυτονομίας του πολίτη, αλλά από τις ευκαιρίες που θεσμοθετούν για να την απολαμβάνει.

Όσο βαρύγδουπα ή όσο "μεγαλοπρεπώς" και αν παρουσιασθούν οι όποιες διαβεβαιώσεις προστασίας δεν θέλγουν και δεν πείθουν κανένα.

Αντιμετωπίζονται ως άνευ ενδιαφέροντος απολιθώματα πολιτικού λόγου, που δεν έχουν καμιά προοπτική.

Η θέση των πολιτευομένων ότι έχουν ολοκληρώσει το καθήκον τους απέναντι στον κυρίαρχο Λαό με το να βαφτίζουν ως νέες απειλές τα "γεγονημένα" και να αρκούνται να του παρέχουν νέες προστασίες όχι μόνο δεν πείθει, πλέον τον Έλληνα πολίτη, αλλά αντιθέτως τον κάνει να αγανακτεί. Αυτά που λείπουν στον Έλληνα είναι νέα "απροστάτευτα" πολιτικά δικαιώματα, και αυτών η θεσμοθέτηση θα έπρεπε να είναι ο βασικός στρατηγικός άξονας της Αναθεώρησης.

Η πραγματοποιηθείσα εξακολουθεί να οδηγεί τον πολίτη σε εφησυχασμό, σε κοινωνική πλαδαρότητα, σε πολιτική αδράνεια. Αναδίδει τη μυρωδιά του καλού αφέντη που φροντίζει για όλους και όλα. Μια μυρωδιά που προκαλεί το αίσθημα ότι το Σύνταγμα δεν είναι συμβόλαιο ελευθερίας, αλλά συμφωνία εκούσιας άρνησής της.

Η ώριμη πολιτική σκέψη, του μέσου Έλληνα, αντιμετωπίζει αυτό το κρεσέντο του νεοπροστατευτισμού με τον οίκτο που παρακολουθεί κάποιος τα "κατορθώματα" ενός ανήμπορου γέροντα.

Το πελατειακό σύστημά τους έχει εκφυλισθεί και δεν πείθει πλέον η "Πραμμάτεια" του. Όταν, όμως, ένα πολιτικό σύστημα χωλαίνει, χρονίως, δεν ορθοποδεί με μικροδιορθώσεις. Απαιτείται αλλαγή στους βασικούς του άξονες. Και εν προκειμένω για την Ελλάδα, ο άξονας της προστασίας από τους Αντιπροσώπους πρέπει να αντικατασταθεί από τον άξονα της υπεύθυνης συμμετοχής των αντιπροσωπευομένων.

Για να αρθεί η αντίθεση του Έλληνα με την Πολιτεία, και η απογοήτευσή του για το Κράτος, πρέπει να αλλάξει, η φιλοσοφία του Συντάγματος.

Υπάρχει ανάγκη θεμελίωσης μιας νέας συμμετοχικής Δημοκρατίας σε ασφαλείς βάσεις, με τολμηρές θεσμικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις. Ο Ισοκράτης αποκαλεί το Σύνταγμα “αληθινή ψυχή” της Πόλης. Πως είναι δυνατόν, όμως, να ταιριάζει στην ψυχή του Έλληνα “του υπερεγώ της έντονης ατομικότητας, του πάθους για την ελευθερία, του μίσους για την υποταγή, της τάσης προς ανυπακοή (Α.Ε. Βακαλόπουλος, *Ο Χαρακτήρας των Ελλήνων*) μια “ψυχή”, ένα Σύνταγμα, που τον αντιμετωπίζει ως ένα άτομο αδύναμο να υπερασπισθεί τον εαυτό του, που χρήζει προστασίας κάθε στιγμή, για κάθε έκφραση της ιδιωτικής και δημόσιας ζωής του.

Ο T.A. Sinclair γράφει ότι “γίνεται αποδεκτό με ενθουσιασμό ένα Σύνταγμα εάν θεωρηθεί ότι έχει κατακτηθεί χάρι στην αξία των πολιτών, και όχι όταν έχει παραχωρηθεί από μια ανώτερη εξουσία.

Ο Αισχύλος, συνεχίζει, βάζει στα χείλη των αρχηγών του ελληνικού στόλου στη Σαλαμίνα το “Εμπρός παιδιά της Ελλάδος Ελευθερώστε τη χώρα σας...

...Πολεμάτε για εκείνο που μας ανήκει”

Παρακίνηση για δράση και πρωτοβουλίες είχαν οι Έλληνες από τους αρχηγούς του για να μεγαλουργήσουν και όχι “προστασία των δικαιωμάτων” τους των κοινωνικών, των ατομικών, των ανθρώπινων.

ΤΑ ΚΕΚΤΗΜΕΝΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΔΥΤΙΚΟΕΥΡΩΠΑΙΟΥ ΠΟΥ ΣΤΕΡΕΙΤΑΙ Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Στην Ευρώπη ξεκίνησε μια σαφής σχηματοποίηση του ρεύματος επιστροφής της διακυβέρνησης από τα κόμματα στους πολίτες.

Μια ανατροπή της θεωρίας που βλέπει τη Δημοκρατία μεταξύ των κομμάτων και επιβολή της άποψης ότι «η Δημοκρατία πρέπει να ανθεί μέσα στα κόμματα».

Η ανά 4 ετία ψήφος του πολίτη, που με τόσο πάθος εκθειάζουν οι πολιτικοί στην Ελλάδα, μια και αυτή τους παραδίνει την αποκλειστική διαχείριση της εξουσίας, δεν θεωρείται πλέον από τους ευρωπαίους πολίτες δημοκρατικό προνόμιο, αλλά δημοκρατικός εγκλωβισμός και μια παράδοση άνευ όρων στις φιλοδοξίες και ιδιοτέλειες των πολιτικών.

Στη γερμανική, γαλλική, ιταλική και αμερικανική Δημοκρατία, οι συνταγματικοί νομοθέτες έχουν αποφύγει να αποδώσουν το μονοπώλιο της εκπροσώπησης στα κόμματα. Οι πολίτες των άλλων δυτικών χωρών, για να εκφράζονται και στο μεσοδιάστημα των εθνικών εκλογών, επιδιώκουν πρόσθετα δημοκρατικά προνόμια και μεταρρυθμίσεις που θα τους εξασφαλίζουν περισσότερες ευκαιρίες έκφρασης και ταυτόχρονα θα περιορίζουν δραστικά οπδήποτε αντιστρατεύεται την επιβολή της βούλησής τους.

Καταγράφουμε, στις παρακάτω γραμμές, μια ελεύθερη σύνοψη των κεκτημένων δικαιωμάτων των Δυτικοευρωπαίων και των Αμερικανών, τα οποία στερείται καθ' ολοκληρίαν ο Έλληνας πολίτης, από το βιβλίο «Συγκριτική πολιτική» του Yves Meny:

A. Προβάλλονται ενστάσεις στο δημοκρατικό ιδεώδες «ένα άτομο, μια ψήφος» και το γαλλικό συνταγματικό δικαστήριο υποθέτει ότι θα μπορούσε να υπεισέρχονται στην αρχή της αντιπροσώπευσης κι άλλα πέραν του δημογραφικού προτάγματα.

B. Υπάρχει δικαστική εγγύηση των δικαιωμάτων του ατόμου, ως μέλους και ως πολίτη. Όπου δεν υπάρχει τύπος *ad hoc* νόμιμης οργάνωσης για τα πολιτικά κόμματα, αυτά διέπονται, τουλάχιστον, από το νομικό πλαίσιο που ισχύει για τα Σωματεία. Η θέση τους απέναντι στους Νόμους και τα ανώτατα δικαστήρια είναι σαφώς διευκρινισμένη νομικά.

Γ. Η δυνατότητα της εκάστοτε πλειοψηφίας της Βουλής να μεταρρυθμίζει προς το συμφέρον της το εκλογικό σύστημα, θεωρείται εγκλωβισμός των ψηφοφόρων. Η εκλογή, ως διαδικασία επιλογής των εκπροσώπων από τους πολίτες, απαιτείται να καθορίζεται από το Σύνταγμα.

Δ. Στις Ηνωμένες Πολιτείες υπάρχει δραστική δικαστική παρέμβαση στη διαμόρφωση της σχέσης εκλογικών περιφερειών και αναλογουσών εδρών.

Σε άλλες χώρες αντιμετωπίζεται ο καθορισμός των εδρών κάθε περιφέρειας ως πηλίκον του πλήθους των ψηφισάντων σε συγκεκριμένο αριθμό ψηφοφόρων, τον ίδιο σε όλη την Επικράτεια.

Ε. Στις εκλογές που γίνονται με λίστες, υπάρχουν διαδικασίες προεπιλογής, όπου εκφράζονται οι ψηφοφόροι και δεσμεύουν την σύνθεσή τους. Π.χ.

- Στη **Μεγάλη Βρετανία** και σε άλλες δυτικές χώρες, οι Τοπικές Επιτροπές επιβάλλουν τις απόψεις τους στην ανάδειξη των υποψηφίων, στις διαδικασίες των οποίων μπαίνουν και οι απερχόμενοι βουλευτές. Έτσι αναβαθμίζεται η σχέση βουλευτή και Τ.Ε., βελτιώνεται η ανταπόκρισή του στα αντιπροσωπευτικά του καθήκοντα και αποδυναμώνεται η υποταγή του στην κομματική ηγεσία.
- Στη **Γερμανία** κάθε υποψήφιος που συγκεντρώνει 200 υπογραφές υποστήριξης μπορεί να είναι μεμονωμένος υποψήφιος στην εκλογική του περιφέρεια. Ο ψηφοφόρος διαθέτει δύο ψήφους, μια για τον τοπικό υποψήφιο και μια για την προτίμηση λίστας σε επίπεδο κρατιδίου, ακόμη και διαφορετικού κόμματος.
- Στη **Γαλλία** σε κοινότητες κάτω των 3.500 κατοίκων ο ψηφοφόρος έχει τη δυνατότητα να σβήσει ονόματα υποψηφίων.
- Στην **Ιταλία** έχει το δικαίωμα να τροποποιήσει τη σειρά των υποψηφίων στη λίστα.
- Στις **Η.Π.Α.** οι κομματικές συνελεύσεις των περιφερειών ορίζουν οι ίδιες τον τρόπο επιλογής των υποψηφίων, όπου η όποια παρέμβαση των ηγεσιών δεν είναι επιτρεπτή. Αν αποτολμηθεί έχει ανεξέλεγκτα αποτελέσματα, ενώ αντίθετα ελέγχονται οι διαδικασίες από τις δικαστικές αρχές.
- (Στην **Ελλάδα** όχι μόνο δεν υπάρχει ουσιαστική παρέμβαση των μελών αλλά τα διάφορα κέντρα ελέγχουν την πολιτική δομή μέσω των καναλιών, επηρεασμού των αρχηγών των κομμάτων που μονοπωλούν τη δυνατότητα

επιλογής του πολιτικού δυναμικού. Έτσι, οι περισσότεροι βουλευτές είναι επιλεγμένοι και όχι εκλεγμένοι. Η πρόκριση του υποψηφίου από τον αρχηγό κατέληξε να είναι πολύ σημαντικότερη και από την ίδια την ψήφο του Λαού)

ΣΤ. Υπάρχουν δεσμεύσεις για παραίτηση του βουλευτή σε περίπτωση προσχώρησής του σε άλλο κόμμα ή υποχρέωσή του σε εκ περιτροπής θητεία με άλλον υποψήφιο.

Ζ. Η υποχρέωση σε παραίτηση πριν τη λήξη της θητείας οποιουδήποτε αιρετού εκπροσώπου, είναι ένας άμεσος έλεγχος που επιτρέπει η διαδικασία της Ανάκλησης, την οποία έχει στη διάθεσή της η πλειοψηφία του εκλογικού σώματος στις Η.Π.Α. Είναι μια διαρκής σωφρονιστική απειλή για τους αυθαιρετούντες, τους ανίκανους και τους ανάρμοστης συμπεριφοράς αιρετούς δημόσιους λειτουργούς.

Η. Το δημοψήφισμα μέσον έκφρασης της λαϊκής κυριαρχίας, αντιμετωπίζεται, όλο και συχνότερα, ως αναγκαίο αντίβαρο στην επιρροή των τεχνοκρατών και των γραφειοκρατών επί των κυβερνητικών αποφάσεων.

- Στο άρθρο 20 του γερμανικού συντάγματος διατυπώνεται η αρχή ότι “η κυριαρχία ασκείται από το λαό **μέσω των εκλογών και των δημοψηφισμάτων**”
- Στο άρθρο 71 του Συντάγματος της Ιταλίας προβλέπεται η ψήφιση νόμων μέσω της κατάθεσης πρότασης νόμου που υπογράφεται από 50.000 τουλάχιστον ψηφοφόρους. Οι προτάσεις κατατίθενται στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο.
- Στο άρθρο 75 προβλέπεται η μερική ή ολική κατάργηση ενός νόμου, μέσω δημοψηφίσματος, αν το ζητήσουν 500.000 ψηφοφόροι, ή πέντε περιφερειακά συμβούλια. Διεξάγεται δημοψήφισμα, το οποίο θεωρείται έγκυρο αν συμμετάσχει η πλειοψηφία του εκλογικού σώματος και καταργείται ο νόμος αν έτσι αποφασίσει η πλειοψηφία των ψηφισάντων. Είναι ευνόητο ότι υπάρχουν σταθεροί κανόνες οργάνωσης των δημοψηφισμάτων με νόμο του κράτους.
- Στην Ελβετία οι νόμοι που ψηφίζονται από το Κοινοβούλιο και οι κυβερνητικές αποφάσεις υπόκεινται σε συνεχή απ’ ευθείας έλεγχο και

αμφισβήτηση από το Λαό μέσω δημοψηφισμάτων που διεξάγονται με πρωτοβουλία ορισμένου αριθμού πολιτών.

- Στις Ηνωμένες Πολιτείες διενεργούνται κάθε χρόνο εκατοντάδες δημοψηφίσματα σε εθνικό επίπεδο και χιλιάδες σε τοπικό, στο πρότυπο της αρχαίας Ελλάδας και της σύγχρονης Ελβετίας, στα οποία η κομματική γραμμή δεν έχει θέση.

Διενεργούνται δημοψηφίσματα για τοπικά θέματα, για τη μη ισχύ νόμων, ή για την έγκριση νόμων.

Υπάρχουν ακόμη οι διαδικασίες της λαϊκής πρωτοβουλίας για λαϊκή γνωμοδότηση και προτάσεις νόμων χωρίς την παρέμβαση των κομμάτων.

Θ. Στις Η.Π.Α. η κοινοβουλευτική εκπροσώπηση, που στηρίζεται στην καθολική ψηφοφορία παραμένει κεντρικό σημείο αναφορά της εξουσίας στη φιλελεύθερη δημοκρατία.

Πέραν αυτής όμως, λειτουργούν χωρίς να την υποκαθιστούν μέσα και έξω από τα κόμματα, τα θεσμοθετημένα ενδιάμεσα σώματα, ως έκφραση του δημοκρατικού πλουραλισμού.

Τάσεις στη Μεγάλη Βρετανία, ρεύματα στην Ιταλία, ομάδες στη Γερμανία, Λόμπυ στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Τα Λόμπυ στις Ηνωμένες Πολιτείες, δρουν από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και το 1946 αναδιοργανώθηκε η παρουσία τους με νομοθετική πράξη. Σήμερα λειτουργούν περισσότερα από 15.000 με στόχο τον επηρεασμό της νομοθεσίας.

Ι. Η αποδοχή του ελεύθερου διαλόγου και της ετερότητας μέσα στα κόμματα, επέτρεψε τη σχηματοποίηση κομματικών εσωτερικών τάσεων, που αντιπαράτίθενται σε ότι αφορά στην ερμηνεία των αρχών του κόμματος και στην πολιτική του. Στη Γαλλία, το σοσιαλιστικό κόμμα τις θεσμοθέτησε το 1978.

ΙΑ. Επιτυγχάνονται αλλαγές στην κυβερνητική πολιτική και παρεμβάσεις για την αντικατάσταση κυβερνητικών αξιωματούχων, με πίεση των κομματικών οργάνων που ελέγχονται ουσιαστικά από τα μέλη και όχι από τον αρχηγό. Στα ετήσια κομματικά συνέδρια, γίνεται ουσιαστικός έλεγχος για την ταυτότητα, την ποιότητα και την ποσότητα του κυβερνητικού έργου και την απόδοση των μελών της κυβέρνησης.

ΙΒ. Η εξελιγμένη επιστημονικά στατιστική και οι δυνατότητες που δίνει η προηγμένη τεχνολογία, επιτρέπει σκέψεις για κάποιας μορφής θεσμοποιημένο ρόλο των επιστημονικών δημοσκοπήσεων.

Κάποιοι θα αντιπαραθέσουν ότι όλες αυτές οι δυνατότητες δημοκρατικής έκφρασης που διαθέτουν οι Δυτικοευρωπαίοι και οι Αμερικανοί, σπάνια ενεργοποιούνται. Το σημαντικό όμως είναι ότι υπάρχουν και λειτουργούν έντονα αποτρεπτικά, δρομολογώντας ψυχολογικούς επηρεασμούς, έστω και εάν εφαρμόζονται μια φορά στα 20 χρόνια. Είναι βέβαιο ότι αποτελούν συστήματα συναγερμού των κυβερνώντων, πολύ ισχυρότερα της όποιας δημοσκόπησης, ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα του όποιου δημοψηφίσματος, λαϊκής πρωτοβουλίας ή διαδικασίας ανάκλησης.

Η περιγραφή όλων αυτών των ευκαιριών έκφρασης της βούλησής τους, που έχουν οι άλλοι λαοί και της δυνατότητας παρέμβασής τους με τα εξισορροπητικά κέντρα αποφάσεων στη διακυβέρνηση των χωρών τους, υποθέτουμε ότι θα προκαλέσει κατάθλιψη στον έλληνα πολίτη – αναγνώστη. Για την Ελλάδα και μόνο η δυνατότητα μιας λελογισμένης ανακλητικότητας των αιρετών αξιωματούχων, θα επιδρούσε καταλυτικά στον περιορισμό των αυθαιρεσιών και των ιδιοτελειών της πολιτικής τους συμπεριφοράς.

Πέραν αυτών, πρέπει να κατανοήσουμε ότι η αντιπροσωπευτικότητα στην οποία στηρίζεται ο κοινοβουλευτισμός, δεν αποτέλεσε πρόοδο της Δημοκρατίας, αλλά αναγκαιότητα λόγω της διεύρυνσης του δημοκρατικού συνόλου και της αύξησης της πολυπλοκότητας των προβλημάτων.

Δεν σημαίνει όμως αυτό ότι πρέπει να καταργήσουμε την ουσία της Δημοκρατίας. Θα μπορούμε να μιλάμε για αληθινή Δημοκρατία και να έχουμε αποτελεσματική διακυβέρνηση, όταν επιδιώξουμε τη λύση των τοπικών θεμάτων με διαδικασίες αμεσότερης Δημοκρατίας και αφήσουμε μόνο τα μεγάλα και γενικά, στην ευθύνη των αντιπροσώπων μας στο Κοινοβούλιο''

(Από το βιβλίο "Αιχμάλωτη Δημοκρατία" του Ι.Γ. Δημητροκάλλη)

Το κείμενο αυτό γραμμένο το 1995, δίνει μια αμυδρή εικόνα της υπάρχουσας πολιτευματικής μας μειονεξίας, σχηματοποιημένη με διεθνή έγκυρα στοιχεία και όχι με προσωπικές απόψεις και εκτιμήσεις των θαυμαστών του Συντάγματος του 1975.

Η Αναθεώρηση λοιπόν του Συντάγματός μας, θα έπρεπε να έχει ως βασικό άξονα αλλαγών την εδραίωση της έννοιας της Λαϊκής Κυριαρχίας σε πεδία εφαρμογής, αντί της σημερινής θεωρητικής επίκλησής της.

Θα έπρεπε να καθορίζει ρητώς τις αρμοδιότητες, οι οποίες θα ασκούνται απ' ευθείας από εμάς το Λαό και τους συλλογικούς φορείς μας.

Να περιλαμβάνει επιταγές οι οποίες θα εξασφαλίζουν τη δημοκρατική λειτουργία των κομμάτων, αφού αυτά εξακολουθούν να αναλαμβάνουν τη διαχείριση της εξουσίας, ώστε η ψήφος μας να κατευθύνει τις αποφάσεις τους και όχι να επικυρώνει τις προτιμήσεις των αρχηγών.

Να μας απαλλάσσει από αυτήν την άκαρπη και επιβλαβή αρχηγοκρατία, η οποία αμβλύνει τα δημοκρατικά στοιχεία του χαρακτήρα μας και μας οδηγεί σε μια επικίνδυνη αρχηγομανία.

Να θέτει τα θεμέλια μιας νέας Πολιτείας, της οποίας η νέα δομή και η νέα λειτουργία θα δημιουργούν μια κρατική εξουσία, η οποία δεν θα πηγάζει μόνο κατ' όνομα από τη Λαϊκή Κυριαρχία, αλλά θα εδράζεται άμεσα και εμφανώς σ' αυτήν. Η εξέλιξη αυτή δεν θα επιτευχθεί με προστατευτικές επιταγές υπέρ του αδύναμου Πολίτη, έναντι της ισχυρής Πολιτείας, αλλά με "συμμετοχικές επιταγές", οι οποίες θα καλλιεργούν στον Πολίτη την αφομοίωση της εταιρικής και όχι της υποτακτικής σχέσης του με την Πολιτεία.

Να μας παράσχει θεσμοποιημένους τρόπους έκφρασης, πέρα από τα κόμματα και τους αντιπροσώπους μας, ώστε όταν εκτιμούμε ότι η Κυβέρνηση μας παραπλανά και κάνει σημαντικά λάθη, να έχουμε τη δυνατότητα να απαιτούμε και να προτείνουμε τη διόρθωσή τους, χωρίς να καταφεύγουμε σε επιζήμιες για όλους μας ακραίες λαϊκές διαμαρτυρίες και αντιστάσεις. Η έννοια της ψήφου μας να μην είναι ανέκκλητη τετραετής έκφραση της βούλησης μας, αλλά να είναι "το πολύ για μια 4ετία" αναλόγως των προθέσεων των χειρισμών' και των συμπεριφορών των Αντιπροσώπων μας που ακούσια, ή εκούσια, δεν ενεργούν πάντοτε υπέρ ημών.

Να κατοχυρώνει, πέρα από τα κατακτημένα και μη απειλούμενα στην Ελληνική κοινωνία ανθρώπινα δικαιώματα και πολιτικές ελευθερίες, τις νέες αρχές δόμησης των λειτουργιών των προοδευτικών κρατών, όπως της Επικουρικότητας, της Εξατομίκευσης της ευθύνης, της Συμπόρευσης πολιτισμού και πολιτικής.

Κάθε νηφάλιος συζητητής θα παραδεχθεί ότι οι όποιες νέες πολιτικές αρχές προστίθενται δεν σημαίνει ότι καταργούν τις παλιές, αλλά ότι βελτιώνουν υπέρ του πολίτη, το πολιτικό γίνεσθαι και τη λειτουργία της Πολιτείας.

Είναι ύψιστη ανάγκη να τολμήσουν οι ιθύνοντες, σε κάθε τομέα του δημόσιου βίου της χώρας μας, μέσα κι έξω από τα κόμματα, να αναλάβουν την ευθύνη μιας Συνταγματικής Αναθεώρησης, η οποία θα καταστήσει διεθνώς το πολίτευμά μας πρότυπο. Πρότυπο ταύτισης εθνικής ταυτότητας και παγκοσμίων τάσεων, όπως αυτή της αμεσότερης Δημοκρατίας.

Η ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΛΑΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Μετά τα πρώτα 10 μετεπαναστικά χρόνια Μοναρχίας οι Έλληνες ορίσαμε ως πολίτευμά μας διάφορες μορφές της αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, η οποία συνίσταται στη διαχείριση της εξουσίας από μια ομάδα πολιτών οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το Λαό, και εκλέγονται από τους πολίτες κάθε 4 χρόνια.

“Στοιχεία του Αντιπροσωπευτικού Συστήματος, είναι υποχρεωτικά, η Εκλογή, ο πολιτικός χαρακτήρας της Εκλογής, η δημοσιότητα της λειτουργίας και η αποφασιστική αρμοδιότητα των εκλεγμένων Σωμάτων.

- Η Εκλογή πρέπει να επαναλαμβάνεται κατά τακτά χρονικά διαστήματα λογικής διάρκειας
- Ο πολιτικός χαρακτήρας της Εκλογής εννοεί την ανάδειξη των Αντιπροσώπων προς πραγματοποίηση πολιτικών σκοπών, δια να εκφράζουν οιαδήποτε βούληση εν’ ονόματι του Λαού, χωρίς όμως να καθορίζεται υπό των εκλογέων το περιεχόμενό της.
(Ενώ κατά την “επιτακτική εντολή” ο Αντιπρόσωπος είναι υποχρεωμένος να συμμορφούται προς τας εντολές των εκλογέων του)

- “Αι εκλογικαί Περιφέρειαι εξυπηρετούν πρακτικούς σκοπούς διευκολύνοντας την επικοινωνία των ψηφοφόρων με τους υποψηφίους και την στενότερη και ταχύτερη έκδοση των αποτελεσμάτων.

Ο τρόπος καθορισμού τους δύναται να ασκήσει επίδραση, έστω περιορισμένη, στα αποτελέσματα των εκλογών, νοθεύοντας την αρχή της ισότητας του εκλογικού δικαιώματος, με την διαφορετικότητα της βάσης εκλογής των αντιπροσώπων.

- Εις την στενήν Περιφέρεια ο εκλεγόμενος είναι ενήμερος των αναγκών της περιφέρειας και τονούται η ανεξαρτησία του έναντι του κόμματος

Μειονεκτήματα είναι η επικίνδυνη ανάπτυξη εκλογικών συναλλαγών, η ενίσχυση της διαφθοράς εκλογέων και εκλογίμων, η μείωση της ανεξαρτησίας του εκλεγέντος έναντι των εκλογέων του.

- Εις την ευρεία Περιφέρεια διευκολύνεται η δημιουργία κομμάτων αρχών έναντι των προσωπικών και η ψήφιση με γνώμονα την πραγματοποίηση προγραμμάτων και όχι τα προσωπικά συμφέροντα.

Μειώνεται η εξάρτηση του βουλευτού έναντι των εκλογέων του, αλλά ενισχύεται έναντι του αρχηγού του κόμματος και καθίσταται αδύνατη η ανάδειξη ανεξαρτήτων βουλευτών.

(Ελεύθερη σύνοψη από το “Συνταγματικό Δίκαιο” – Κ. Γεωργόπουλου).

Κορυφαία, λοιπόν, η στιγμή, “ιερή” την αποκαλούν κάποιοι μεταφορικά, και πρωταρχικής σημασίας η διαδικασία της ψηφοφορίας, αφού τότε εκδηλώνεται η θέληση του Λαού.

Ο εκλογικός Νόμος, ο οποίος καθορίζει τη διαδικασία της εκλογής, είναι η εγγύηση διαφάνειας που προσφέρει η Πολιτεία στους πολίτες, για μια γνήσια μεταβίβαση των ατομικών συμμετοχικών δικαιωμάτων τους επί της εξουσίας, στους Αντιπροσώπους

τους. Ένα πιστοποιητικό γνησιότητας, η παραχάραξη του οποίου νοθεύει την αντιπροσώπευση, και επομένως το ίδιο το Πολίτευμά μας.

Την “παράλειψη” του συντακτικού νομοθέτη του 1843 να θέσει κάποιους προστατευτικούς περιορισμούς για τη γνήσια έκφραση της λαϊκής βούλησης, εκμεταλλεύθηκαν κατά κόρον οι εκάστοτε κρατούντες, όλες τις επόμενες τετραετίες, για να ανακαταλαμβάνουν με μεθοδεύσεις, επιτυχώς κάποτε, ανεπιτυχώς άλλοτε, την εξουσία.

Ο εκλογικός Νόμος, αντί να λειτουργεί με τις εγγυήσεις νομισματοκοπείου, λειτουργούσε ως επίσημο παραχαράκτηριο. Δημιουργούσε συχνά πλασματικές πλειοψηφίες, παραχαράσσοντας τη λαϊκή θέληση και νοθεύοντας, ως εκ τούτου, την έκφραση της Λαϊκής Κυριαρχίας.

Στάθηκε η πρώτη, πιο συστηματική και πιο υπονομευτική παραβίαση του Συντάγματος, από τους ίδιους τους υπερασπιστές του. Παραβίαση που ξεθεμελίωνε το Σύνταγμα, αφού υπονόμει το θεμέλιό του, τη Λαϊκή Κυριαρχία.

Η Ελλάδα έχει πληρώσει ακριβά, ως Κράτος και ως Δημοκρατία, τις απαράδεκτες συνεχείς αλλαγές του εκλογικού Νόμου, οι οποίες δεν είχαν απολύτως κανένα άλλο σκοπό, εκτός της πιο “επιτήδειας” κάθε φορά νόθευσης των διαδικασιών έκφρασης της λαϊκής ετυμηγορίας, για την επανεκλογή των εκάστοτε κυβερνώντων.

Αλλαγές που απετέλεσαν, διαχρονικά, ένα σταθερό σημείο τριβής και αντιπαραθέσεων μεταξύ Κυβέρνησης και Αντιπολίτευσης, με εναλασσόμενους, μεταξύ των κομμάτων, ρόλους ανάλογα στην εκάστοτε πλειοψηφία.

Το κάθε μεγάλο κόμμα επεφύλασσε για τον εαυτό του το δικαίωμα να χρησιμοποιεί τον εκλογικό Νόμο, κατά περίπτωση, ως πολυεργαλείο και μπαλαντέρ παραμονής του στην εξουσία, ή ως ευκαιρία ανάδειξης του σε εισαγγελέα καταγγελίας της νόθευσης της λαϊκής βούλησης.

Η επιλογή του χρόνου των εκλογών, η διοικητική διαίρεση της χώρας, το πλήθος του εκλογικού σώματος, το σύστημα ανάδειξης της πλειοψηφίας, όλα στη διάθεση της Κυβέρνησης μέσα σε μια ομιχλώδη ατμόσφαιρα, η οποία της επέτρεπε να διαμορφώνει τις πλέον ευνοϊκές για την ίδια συνθήκες, ώστε να μπορεί να αιφνιδιάζει τους αντιπάλους της και να παραχαράσσει την επιλογή του Λαού.

Με συνεχή περιφρόνηση της ουσίας του Συντάγματος, και με παρατεταμένη κακολειτουργία των επιταγών του, προσπαθούσαν να διαμορφώσουν την έκφραση της λαϊκής βούλησης, συμφώνως προς το εκάστοτε κομματικό τους συμφέρον.

Το πανθομολογούμενο της συνταγματικής αυτής ατασθαλίας δεν εμπόδιζε τις εκάστοτε πλειοψηφίες της Βουλής να το “λησμονούν” και να προσαρμόζουν τον εκλογικό Νόμο, είτε κατά το δοκούν, είτε με εκβιαστικές κομματικές συναλλαγές, προς τις διαφαινόμενες εκλογικές προοπτικές τους.

Με ανεπίτρεπτο αριθισμό, συνομιλούσαν τα κόμματα, όταν δεν ήταν αρκετές οι δυνάμεις του ενός, για να καταλήξουν σε δημόσιες συμφωνίες κορυφής όχι προγραμματικών συγκλίσεων, αλλά επίσημης επισφράγισης των ανομολόγητων διαθέσεών τους, για αντιποίηση της προτιμώμενης από το Λαό Αρχής.

Η διαχρονική αυτή αντιδημοκρατική τακτική προέκυψε από την παράλειψη του συνταγματικού νομοθέτη να βάλει κάποια πλαίσια στον κοινό νομοθέτη. Η παγίωσή της απετέλεσε μια από τις αποτελεσματικότερες μεθοδεύσεις του καταστημένου πολιτικού Συστήματος για την ποδηγέτηση του ελληνικού Λαού.

Στην παρούσα Αναθεώρηση οι ρόλοι είχαν πάλι την ίδια διανομή. Ο Εισηγητής της πλειοψηφίας υπεστήριξε, κατά τα έγγραφα “κοινοβουλευτικά συνήθια”, το υπάρχον καθεστώς λέγοντας: *“Παρά την περί του αντιθέτου διαδεδομένη αντίληψη, πως η χώρα μας είναι, δηλαδή, μια χώρα στην οποία υπάρχει υψηλός βαθμός αστάθειας ως προς το εκλογικό σύστημα, αστάθειας που συνάδει με τριποκοσμικές και όχι με ευρωπαϊκές χώρες, η αλήθεια είναι ότι, όπως έχει αποδείξει και η επιστημονική έρευνα, από το 1958 έως σήμερα, με τη μαύρη φυσικά παρένθεση της δικτατορίας, τα κατά καιρούς ισχύσαντα εκλογικά συστήματα, με εξαίρεση ίσως το εκλογικό σύστημα με το οποίο διεξήχθησαν οι εκλογές του 1989 και του 1990, θα οδηγούσαν σε ίδια αποτελέσματα, αν εφαρμοζόταν το καθένα σε όλες τις άλλες εκλογικές αναμετρήσεις...*

Δεν μας εξήγησε, όμως, προς τι, τότε, οι αλλεπάλληλες αλλαγές, του εκλογικού συστήματος και κατά πόσο τα αποτελέσματα των εκλογών ήταν σύμφωνα με την εκάστοτε πραγματική λαϊκή θέληση.

Εμείς θέλουμε να τον διαβεβαιώσουμε, πάντως, ότι ανεξάρτητα από την “αλήθεια” των σχηματιζόμενων πλειοψηφιών, αυτές καθ’ αυτές οι αλλαγές μας προξενούσαν την αίσθηση μιας “πολιτικής κομπίνας”, η οποία μας γέμιζε υποψίες και ανασφάλεια και απαξίωνε στα μάτια μας την πολιτική και τους πολιτικούς.

Ο εισηγητής της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης κατήγγειλε, ως κατά παράδοση “ώφειλε” τις αλλαγές του εκλογικού Νόμου: *“Πράγματι, ένα μεγάλο αγκάθι στην πολιτική μας ζωή ήταν η ευκαιριακή μεταβολή του εκλογικού νόμου, παραμονές συνήθως των εκλογών, προς όφελος και προς εκμετάλλευση από το εκάστοτε κυβερνών κόμμα”* και προσέθεσε ότι : *“δεν μπορεί ο εκλογικός Νόμος να γίνεται μέσω αλλοιώσεως του εκλογικού φρονήματος”*.

Αυτά η Ν.Δ. ως Αντιπολίτευση, γιατί ως Κυβέρνηση τον άλλαζε και εκείνη, προφανώς για “διασφάλιση” του φρονήματος του Λαού.

Ο εισηγητής του Συνασπισμού αναρωτάται: *“Η ήδη εξασθενημένη λαϊκή κυριαρχία είναι επιτρεπτό να καθίσταται περαιτέρω ασθενής και με τις ρυθμίσεις των εκλογικών νόμων και όπως κατά καιρούς αυτοί οι εκλογικοί νόμοι έχουν εφαρμοσθεί στον τόπο μας; Εμείς πιστεύουμε ότι τα εκλογικά συστήματα, που κατά καιρούς ίσχυσαν, έχουν δημιουργήσει ασφυξία στην πολιτική ζωή, έχουν παραχαράξει την λαϊκή κυριαρχία, δεν εξέφραζαν και δεν εκφράζουν τους πραγματικούς κοινωνικούς και πολιτικούς συσχετισμούς.”*

Άφθονα κείμενα, εξωκοινοβουλευτικών αρθρογράφων, σχολιάζουν και αναλύουν την αντιδημοκρατικότητα αυτής της κατάστασης. Επιλέγουμε ένα απόσπασμα από το άρθρο του Γ. Παπαδημητρίου το οποίο γράφτηκε με αφορμή τις “διάχυτες δυσλειτουργίες” χαρακτηριζόμενες έτσι “με εξαιρετικά επιεική διατύπωση” που παρατηρήθηκαν την πρώτη Κυριακή των δημοτικών εκλογών του 1994.

“Τα εκλογικά “παρατράγουδα” που συνέβησαν δεν πιστοποιούν απλώς τη βαθιά και ενδημική κρίση των θεσμών. Θέτουν σε αμφισβήτηση την ποιότητα και τη βαθύτερη ουσία του πολιτικού πολιτισμού μας. Τις αιτίες θα έπρεπε λοιπόν να τις αναζητήσουμε, κατά πρώτο λόγο, στη δομή του πολιτικού μας συστήματος. Οι σκέψεις που ακολουθούν έχουν πάντως περιορισμένη στόχευση. Επιχειρούν να αναδείξουν την ανάγκη άμεσης μεταρρύθμισης της εκλογικής νομοθεσίας και να υποδείξουν τις βασικές επιλογές που επιβάλλεται να υιοθετήσουν τόσο ο νομοθέτης όσο και η διοίκηση... Αξίζει εν πρώτοις να σημειώσω ότι οι ρυθμίσεις που διέπουν την εκλογική διαδικασία και οι πρακτικές, με τις οποίες αρθρώνεται στην πράξη, είναι απίστευτα αναχρονιστικές. Τις περισσότερες φορές αντιστοιχούν στις συνθήκες που επικρατούσαν κατά την προδικτατορική – σε ορισμένες δε περιπτώσεις την προπολεμική – περίοδο και αποτυπώνουν εντελώς παρωχημένες ή και αρχαϊκές αντιλήψεις. Από πού, αλήθεια, να αρχίσει κανείς και που να καταλήξει για να βεβαιώσει του λόγου το ασφαλές; Ένα πράγμα είναι πάντως αναμφισβήτητο: η άμεση ανάγκη ενός ευρύτατου εκσυγχρονισμού και εκδημοκρατισμού της εκλογικής διαδικασίας”

(ΒΗΜΑ, 30-10-94)

Οι δημοκρατικοί στόχοι ενός τιμίου εκλογικού συστήματος

Η μη ύπαρξη κάποιων συνταγματικών κατευθύνσεων, έδινε στην κάθε πλειοψηφία τη δυνατότητα να δίνει στον Εκλογικό Νόμο την όποια μεθοδευμένη μορφή, έτσι ώστε να αλλοιώσει την έκφραση της λαϊκής θέλησης προς το συμφέρον της.

Το δικό μας συμφέρον, όμως, απαιτεί το εκλογικό σύστημα να μη δίνει νοθές κυβερνήσεις από πλασματικές πλειοψηφίες, αλλά να καταγράφει γνήσια τη θέλησή μας μέσα σε σταθερά πλαίσια ασφαλούς διακυβέρνησής μας.

Θα πρέπει, ακόμη, μέσα από τις διατάξεις του να επιτυγχάνονται οι εξής στόχοι:

- Να συμβάλλει στην αποκατάσταση της αξιοπιστίας της Αντιπροσώπευσης.
- Να οδηγεί στον ελάχιστο αριθμό αντιπροσωπευομένων ανά αντιπρόσωπο.
- Να ελκύει άξιους και προβεβλημένους, για το καλό, πολίτες της κοινωνίας να συμμετέχουν στις εκλογικές διαδικασίες
- Να επιτρέπει τη συμμετοχή και των οικονομικά ασθενέστερων πολιτών στον πολιτικό συναγωνισμό.
- Να διευκολύνει την ανάδειξη των αρίστων, ως αντιπροσώπους μας.
- Να εξασφαλίζει τις προϋποθέσεις για πολιτική σταθερότητα και ομαλή διακυβέρνηση.

- Να θωρακίζει τη διαφάνεια των διαδικασιών απέναντι σε κάθε ενδεχόμενη εξέλιξη.
- Να καλλιεργεί στους εκλογείς την πρόταξη των αξιοκρατικών κριτηρίων.
- Να ενισχύει τις διαδικασίες ανανέωσης του πολιτικού κόσμου.
- Να αποτρέπει την επέκταση των δεσμεύσεων των πελατειακών σχέσεων.
- Να διασφαλίζει τη δυνατότητα εκλογής ανεξαρτήτων βουλευτών.
- Να αχρηστεύει τους υπάρχοντες μηχανισμούς ευνοιοκρατικής προώθησης των υποψηφίων.
- Να αμβλύνει τον επηρεασμό των κεντρικών ΜΜΕ, υπέρ αυτού των περιφερειακών, επί του εκλογικού αποτελέσματος.
- Να διαχέει, κατά το δυνατόν, την προεκλογική επιρροή των όποιων κέντρων συμφερόντων.
- Να διασφαλίζει την αντιπροσώπευση των μικρών διεσπαρμένων μειοψηφιών αλλά και να μεγενθύνει την κοινοβουλευτική πλειοψηφία του πρώτου κόμματος.
- Να αποθαρρύνει την αντιστοίχιση αντιπροσώπων και ομάδων εργαζομένων ή τοπικά συγκεντρωμένων μειονοτήτων. (Η εμφιλοχώρηση της απόλυτης αντιστοιχίας, μεταξύ ειδικών κοινωνικών ομάδων και αιρετών αντιπροσώπων, γεννά κινδύνους εθνικής διχόνοιας και αφαιρεί από τον αντιπρόσωπο την εθνική του διάσταση).

Πέρα από την επιδίωξη αυτών των στόχων, που η επίτευξή τους διαμορφώνει νέες, τελειώς διάφορες των παλαιών, συνθήκες πολιτικού ανταγωνισμού, το σημαντικότερο προσόν του εκλογικού Νόμου είναι η σταθερότητά του, δομημένη με τη συνεργασία όσο το δυνατόν πιο αυξημένης κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας.

Αναπόφευκτη προϋπόθεση, για την εξυγίανση του πολιτικού μας βίου, είναι η Συνεργασία, και όχι απλώς η εκμαιευμένη συναίνεση, των πολιτικών δυνάμεων, για ένα σταθερό εκλογικό σύστημα με κατοχυρωμένη συνταγματικά την πλειοψηφία των 4/5 της Βουλής για την αλλαγή του.

Όταν Κυβερνήσεις άλλων χωρών καθιερώνουν φορολογικά συστήματα ισχύος 10ετιών, είναι απαράδεκτο, για την Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα, να στερείται σταθερών όρων “πολιτικής αγοράς”.

Κατά την τελευταία αναθεώρηση επήλθε μια συμφωνία, η ελάχιστη των αναγκαίων, για το χρόνο έναρξης ισχύος του εκάστοτε εκλογικού συστήματος.

Ο εισηγητής της πλειοψηφίας, μετά την εκτενή αναφορά του, που ήδη τμήμα της, παραθέσαμε, ότι όλα, πλην αμελητέων εξαιρέσεων, βαίνουν καλώς με τους εκλογικούς νόμους στην Ελλάδα σχολιάζοντας την πορεία του ισχύοντος νόμου είπε ότι: *“αναδεικνύει το πρώτο σημαντικό ιστορικό μάθημα από τη μελέτη των εκλογικών συστημάτων και της εκλογικής ιστορίας της χώρας, δηλαδή, πως κυβερνήσεις, οι οποίες*

επιχειρούν να μεταβάλουν το εκλογικό σύστημα, συνήθως υφίστανται τα επίχειρα αυτής της προσπάθειάς τους.”

Και αφήνοντας πάντα ανεξήγητο, το “προς τι οι συνεχείς αλλαγές” έκανε τη μεγάλη παραχώρηση, όχι να σχηματοποιήσει έστω τον εκλογικό Νόμο, αλλά να προτείνει “να αναθεωρηθεί η παράγραφος 1 του άρθρου 54, προκειμένου το εκλογικό σύστημα και οι εκλογικές περιφέρειες να ορίζονται με νόμο, που ισχύει από τις μεθεπόμενες εκλογές.

Ο εισηγητής της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης “χαιρέτησε ως έδει”, το γεγονός, μη προτείνοντας περαιτέρω συνταγματικές δεσμεύσεις, μια και το Σύστημα πρέπει να έχει πάντα λυμένα τα χέρια όχι μόνο για να χειραγωγεί το Λαό, αλλά και για να παραποιεί την έκφραση της βούλησής του.

“επιτέλους πλέον υπάρχει μια συμφωνία από τα δύο κόμματα και νομίζω ότι από όλες τις άλλες πτέρυγες της Βουλής, ανεξάρτητα από τις θέσεις τους για πάγιο εκλογικό σύστημα, ότι ο εκλογικός νόμος θα πρέπει να ψηφίζεται σε χρόνο αδιάβλητο, σε χρόνο που δεν έχει σχέση με την εκλογική αναμέτρηση και να ισχύει για μεταγενέστερο χρόνο.”

Ο εισηγητής του ΚΚΕ συμφώνησε εις το “ελάχιστον” και επέμεινε στο πάγιο “μέγιστον” της αναλογικής.

“Εκλογικό σύστημα: Αντί να πάμε σε ένα εκλογικό σύστημα, όπου η δύναμη της ψήφου του κάθε Έλληνα πολίτη να είναι η ίδια, πράγμα που σημαίνει απλή αναλογική, συζητάμε για αυτό που ενδιαφέρει κυρίως τον δικομματισμό, δηλαδή αν θα ισχύσει το εκλογικό σύστημα για τις επόμενες ή τις μεθεπόμενες εκλογές. Αυτό αφορά στους κανόνες του παιχνιδιού και στη διαπάλη ανάμεσα στα δύο μεγάλα Κόμματα, κυρίως. Όχι ότι δεν μας ενδιαφέρει και εμάς, αλλά είναι υποκρισία να μιλάμε για τομή. Ποια τομή; Για ποιο ζήτημα; Δεν είμαστε αντίθετοι με το να γνωρίζουμε από νωρίς το εκλογικό σύστημα. Αυτό, όμως, δεν αλλάζει την ουσία του θέματος.

Ο εισηγητής του Συνασπισμού σχολίασε ευρύτερα το θέμα και είπε: “...είμαι υποχρεωμένος να πω ότι καμία συνταγματική προτροπή και επιταγή δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει τον πολίτη στη κάλπη, εάν ο ίδιος ο πολίτης δεν έχει δεχθεί, δεν έχει πεισθεί ότι με την ψήφο του μπορεί να γίνεται συμμετοχος στη διαμόρφωση πολιτικών αποτελεσμάτων και δραστηριοτήτων. Μετέχει ο πολίτης στην εκλογική διαδικασία, από τη στιγμή που πείθεται για την αποτελεσματικότητα της πολιτικής. Και αυτή η αποτελεσματικότητα αναμφισβήτητα, μπορεί να εξασφαλίζεται μόνο με την ίδια την ποιότητα της πολιτικής και όχι με αναφορές στο Σύνταγμα.

Το απογοητευτικό γεγονός είναι ότι και σ’ αυτήν την Αναθεώρηση οι κανόνες του Συστήματος ίσχυσαν και πάλι. Παρέμεινε ο καθορισμός των κανόνων της γνήσιας έκφρασης της εκλογικής θέλησής μας, στους δαιδάλους και στους λαβυρίνθους των σκοτεινών εγκεφάλων, κάποιων μελλοντικών δήθεν εκλογολόγων, αλλά στην ουσία “εκλογομαγεύων”.

Εκλογομαγεύων, οι οποίοι θα επαίρονται εάν το σύστημά τους επιτύχει να αλλοιώσει το εκλογικό αποτέλεσμα, δηλαδή όταν θα έχουν καταφέρει να “κοροϊδέψουν”, εμάς τους αφελείς πολίτες.

Δυστυχώς, ο εκσυγχρονισμός είναι μια πολύ βαρεία υπόθεση, για τις πλάτες των Ελλήνων πολυτεταμένων, μια και το βάρος του Συστήματος, δεν τους αφήνει περιθώρια ανάληψης πρωτοβουλιών. Η αναζήτηση των στρατηγικών για την ικανοποίηση της διαπλοκής δεν τους αφήνει χρόνο να σκεφθούν και για τη Δημοκρατία. Ο σχεδιασμός π.χ. του φορολογικού Νόμου, εξυπηρετεί και ωφελεί άμεσα και τα “αφεντικά”. Ο “σχεδιασμός” της Δημοκρατίας ωφελεί μόνο εμάς, τους πολίτες και δυσκολεύει τους πολυτεταμένους, ως εκ τούτου μπορεί να “περιμένει”.

Το μεικτό εκλογικό σύστημα αποτυπώνει γνήσια τη λαϊκή βούληση και εξασφαλίζει σταθερότητα στη λαϊκή Κυριαρχία.

Οι Πολυτεταμένοι, πειθαρχημένοι στο Σύστημα, υποταγμένοι στα στενά τους συμφέροντα, σκυφτοί και καμπουριασμένοι από τη σκουριά του παρελθόντος, αδυνατούν να ορθώσουν το ανάστημά μας και να πουν στη Βουλή αυτά που λένε μεταξύ τους. Να πουν την αλήθεια, για την ανάγκη θεσμοθέτησης γνωστού και σταθερού εκλογικού συστήματος, προσφέροντας, έτσι, στη χώρα τη θεσμική αναζωογόνηση που χρειάζεται.

Όλοι, ξέρουν, μα όλοι σιωπούν. Εμείς, με τη δύναμη της φωνής του αδικημένου που διεκδικεί το δίκιο του, καταθέτουμε, εδώ, ευθαρσώς και ξεκάθαρα τις σκέψεις μας.

Τα εκλογικά ζητήματα που μένουν ανοιχτά, στη διάθεσή της εκάστοτε πλειοψηφίας, είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την εξέλιξη του πολιτικού συστήματος, και για τη συνέχεια της σταθερότητας της Πολιτείας, διότι αφορούν στην γνήσια έκφραση της εκλογικής μας θέλησης.

Είναι φανερό ότι η ποιοτική βελτίωση των πολιτικών κριτηρίων του εκλογικού σώματος εκθέτει ως απολύτως αναχρονιστική την τακτική της εκάστοτε *ad hoc* σύνθεσης του εκλογικού νόμου, έστω και με τον περιορισμό της ισχύος του από τις μεθεπόμενες, μετά τη σύνταξή του, εκλογές.

Και είναι αναχρονιστική, διότι σε ένα ώριμο πολιτικά Λαό, με ένα αντάξιο της ωριμότητάς του πολιτειακό σύστημα, ο Νόμος που καθορίζει τον τρόπο έκφρασης της θέλησής του, δεν μπορεί να είναι κανόνας ή προσαρμογή του στις εκάστοτε πολιτικές συνθήκες, αλλά αντιθέτως πρέπει το περιεχόμενο του να διαμορφώνει τις συνθήκες του πολιτικού ανταγωνισμού. Τυχόν αστοχία του θα έπρεπε να αντιμετωπίζεται ως εξαίρεση, της οποίας η θεραπεία να συντελείται με τη θέσπιση πιθανότητας αλλαγής του.

Η προϊούσα ολοκλήρωση της Ενωμένης Ευρώπης, η ένταξή μας στην ΟΝΕ, η αλλαγή του ρόλου του ΝΑΤΟ, οι ανάγκες της αναγνωρισμένης ηγετικής μας θέσης στα Βαλκάνια, και πάνω από όλα η καθόλου δυναμική εξέλιξη του Λαού μας,

συνθέτουν ένα εξαιρετικά σταθερό πεδίο πολιτικού ανταγωνισμού, που δεν έχει καμία σχέση με τη ρευστότητα του περιβάλλοντος παλαιότερων δεκαετιών.

Ως προέκταση αυτού προκύπτει ότι το εκλογικό σύστημα δεν είναι δυνατόν, πλέον, να στηρίζεται στην "ενισχυμένη αναλογική", που με τις δεκάδες μορφές της κάλυπτε κάθε φορά τα πονηρά τερτίπια της κομματικής βουλιμίας της πλαστής, ως επί το πλείστον, πλειοψηφίας για επανεκλογή της.

Ο Π. Παναγόπουλος σε άρθρο του στο Βήμα (14-5-2000) επισημαίνει την ανάγκη να αποκτήσουμε "σταθερούς όρους διεξαγωγής του πολιτικού παιχνιδιού" και γράφει για τα ισχύοντα σε άλλες χώρες συστήματα.

"Αν εξετάσει δε κανείς τα εκλογικά συστήματα που ισχύουν σε όλες τις χώρες του κόσμου, θα διαπιστώσει ότι στην ουσία πρόκειται για διαφορετικές εκφάνσεις δύο και μόνον συστημάτων: του πλειοψηφικού και του αναλογικού. Κανείς όμως ποτέ δεν μπόρεσε να απαντήσει στο ερώτημα ποιο είναι το "καλύτερο" ή "δικαιότερο" εκλογικό σύστημα.

Αναμφίβολα το εκλογικό σύστημα παίζει σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή κάθε χώρας. Κάθε όμως εκλογικό σύστημα θα πρέπει να εξετάζεται ή και να θεσπίζεται σε συνδυασμό με την πολιτική παράδοση, την κουλτούρα και το κομματικό περιβάλλον κάθε χώρας.

....Πάνω απ' όλα, να δίνει στην πλειοψηφία τη δυνατότητα να κυβερνά και στη μειοψηφία τη δυνατότητα να ελέγχει."

Το ΚΚΕ και ο Συνασπισμός, σταθερά, προσηλωμένα στην απλή αναλογική απλώς "ανέχονται" οποιοδήποτε άλλο σύστημα.

Είπε ο εισηγητής του Συνασπισμού στην Επιτροπή Αναθεώρησης:

"Θεωρούμε αναγκαία την κατοχύρωση της απλής αναλογικής, ως πάγιου εκλογικού συστήματος. Η απλή αναλογική καταγράφει τους εκλογικούς συσχετισμούς, υπηρετεί τη γνώσια έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, απελευθερώνει ζωντανές πολιτικές δυνάμεις και δημιουργεί δυνατότητες πολιτικών συνθέσεων.

Παρ' όλον ότι, τα μεγάλα κόμματα δεν συζητούν την περίπτωση καθιέρωσης της απλής αναλογικής, πρέπει να επισημάνουμε ότι πέρα από τη Γερμανία και περισσότερο την Ιταλία, που τα συστήματά τους στηρίζονται στην απλή αναλογική, η Ολλανδία και το Ισραήλ έχουν θεσπίσει κατά γράμμα την απλή αναλογική και αποτελούν η κάθε χώρα μια ενιαία εκλογική περιφέρεια.

Κατά τις δικές μας απόψεις απαιτούνται νέες ιδέες, μέσα σε ένα καινούργιο πνεύμα, για τη διαμόρφωση ενός σύγχρονου εκλογικού Νόμου, από την εφαρμογή των διατάξεων του οποίου θα αναδύεται αφ' ενός γνώσια η πραγματική εκλογική μας θέληση, και αφ' ετέρου σχηματοποιημένη προς το καλό του γενικού συμφέροντος.

Προ δεκαετίας, η ένταση της πολιτικής ατμόσφαιρας έδειχνε, αφ' ενός με το παρακμιακό φαινόμενο των αλληλοκαταγγελιών για διαφθορά, και αφ' ετέρου με την

έναρξη των μεγάλων επιδοτήσεων εθνικών έργων από την Ε.Ε., ότι υπήρχε άμεση ανάγκη αλλαγής του μεταπολιτευτικού σκηνικού.

Έπρεπε όχι απλώς να “φρεσκαρισθεί” αλλά να επαναδομηθεί, για να ανταποκρίνεται στο νέο πολιτικό περιβάλλον και στις πολιτικές απαιτήσεις ενός εξελιγμένου κοινού, του οποίου η εκλογική συμπεριφορά έδειχνε ότι και τις συνθήκες και το αντικείμενό της κάθε αναμέτρησης ήξερε να συνεκτιμά, αλλά και από τους κανόνες διεξαγωγής της να επηρεάζεται. Είχαν διαμορφωθεί, ήδη, οι συνθήκες για ριζικά νέες ιδέες.

Μια νέα ιδέα για ριζική αλλαγή του εκλογικού μας συστήματος, σχολιάστηκε ευρέως έκτοτε. Στην αναθεώρηση είδαμε να περνά διάταξη αναφερόμενη σε “μείζονες” και “ελάσσονες” εκλογικές περιφέρειες και ακούσαμε στελέχη των δύο μεγάλων κομμάτων να τοποθετούνται δημόσια υπέρ του μετασχηματισμού του εκλογικού Νόμου προς την κατεύθυνση του “γερμανικού μοντέλου”.

Ο Στρατής Λιαρέλλης και ο Δημήτρης Τσιόδρας γράφουν σε ένα πρόσφατο άρθρο τους στην Ελευθεροτυπία (7-1-2001):

“Το γερμανικό σύστημα, για το οποίο έχουν γίνει οι σχετικές συζητήσεις, προβλέπει εκλογή βουλευτών με δύο τρόπους:

α) Με λίστες σε ευρείες περιφέρειες 100 εξ αυτών και

β) οι 200 σε μονοεδρικές με ενιαίο ψηφοδέλτιο.

Το σύστημα αυτό θα επιτρέψει, σύμφωνα με τους υποστηρικτές του, την ανανέωση του πολιτικού προσωπικού αφού οι εκλεγέντες στις μονοεδρικές θα ψηφιστούν με περισσότερο αξιοκρατικά κριτήρια απ’ ό,τι σήμερα, ενώ ταυτόχρονα οι αρχηγοί θα έχουν τη δυνατότητα “ανανέωσης από τα πάνω”.

Στο ΠΑΣΟΚ οι σχετικές συζητήσεις είχαν ξεκινήσει το 1997, όταν υφυπουργούς Εσωτερικών ήταν ο Λ. Παπαδήμας, όμως στη συνέχεια κρίθηκε ότι δεν πρέπει να υπάρξουν αλλαγές παρ’ ό,τι στελέχη όπως ο Θ. Πάγκαλος και ο Γ. Παπαντωνίου το πρότειναν δημοσίως.

Εσωκομματική συζήτηση είχε ανοίξει πέρυσι και στη Ν.Δ. πριν από το έκτακτο συνέδριο του Μαρτίου. Τότε, σύμφωνα με πληροφορίες, ο Κ. Καραμανλής σε συσκέψεις στη Ρηγίλλης δεν έβλεπε καθόλου αρνητικά το ζήτημα, ενώ στο προσυνέδριο της Αθήνας είχε αφήσει να διαφανεί ότι θα’ βλεπε ένα εκλογικό σύστημα που θα επέτρεπε την καλύτερη εκπροσώπηση των περιφερειών. Ανοιχτά υπέρ του γερμανικού συστήματος έχει τοποθετηθεί η Ντόρα Μπακογιάννη.”

Ο Σωτ. Χατζηγιάκης δημοσίευσε αναλυτικότατο άρθρο (Ελευθεροτυπία 22-1-95) παρουσιάζοντας τα μειονεκτήματα του παρόντος συστήματος και τα πλεονεκτήματα αυτού του “γερμανικού μοντέλου”. Υπέρ του ίδιου περίπου συστήματος είχε ταχθεί και ο Αντ. Μακρυδημήτρης (ΤΟ ΒΗΜΑ, 14-5-00), προτείνοντας πολλές ελάσσονες εκλογικές περιφέρειες.

Πόσο το Σύστημα θα επιτρέψει μια τόσο σημαντική αλλαγή θα φανεί στην πορεία του χρόνου. Είναι, όμως, ήδη σημαντικό το ό, τι συζητείται, πλέον, δημόσια.

Ο Yves Meny γράφει για το “γερμανικό σύστημα” :

“Λόγω της διάρθρωσής του, το γερμανικό εκλογικό σύστημα χαρακτηρίστηκε κατά καιρούς ως μικτό επειδή συνδυάζει την πλειοψηφική με την αναλογική εκπροσώπηση. Με εξαίρεση το όριο του 5% των ψήφων που απαιτείται για το δικαίωμα εκλογής βουλευτών από ένα κόμμα, το εκλογικό σύστημα στη Γερμανία είναι αναλογικό, αλλά η κατανομή των εδρών γίνεται εν μέρει με βάση το σύστημα της λίστας. Πράγματι, ο γερμανός ψηφοφόρος διαθέτει δύο ψήφους. Ψηφίζει για έναν υποψήφιο, σε μια από τις 328 εκλογικές περιφέρειες της χώρας, και ταυτόχρονα για μια κομματική λίστα σε επίπεδο κρατιδίου. Ένας υποψήφιος μπορεί να παρουσιάζεται σε μια εκλογική περιφέρεια και παράλληλα σε μια λίστα. Ο ψηφοφόρος από τη μεριά του έχει το δικαίωμα να μοιράσει την ψήφο του ψηφίζοντας, για παράδειγμα, έναν υποψήφιο σοσιαλδημοκράτη και τη λίστα των φιλελεύθερων. Για την κατανομή των εδρών στα κόμματα οι ψήφοι για τις λίστες παίζουν τον καθοριστικό ρόλο.”

Ας σημειωθεί ότι το ίδιο σύστημα ισχύει στην Ουγγαρία και στη Νέα Ζηλανδία.

Οι Ιταλοί εγκατέλειψαν την αναλογική και καθιέρωσαν ανάλογο σύστημα.

Το αξιοπαρατήρητο, για μας, είναι ότι για τη σύνταξή του νέου Ιταλικού Εκλογικού Νόμου συστήθηκε διακομματική επιτροπή, της οποίας ο Πρόεδρος εξελέγη με μυστική ψηφοφορία της Βουλής. Μετά την έγκριση της εισήγησης από τη Βουλή, ο Νόμος απετέλεσε μέρος του νέου Συντάγματος, μετά από τη διενέργεια σχετικού δημοψηφίσματος. Για μας όλες αυτές οι διαδικασίες φαντάζουν σαν όνειρο.

Είναι προφανές ότι στην Ιταλία αφ’ ενός υπάρχουν και πολίτες, εκτός από τους αντιπροσώπους τους και αφ’ ετέρου οι αντιπρόσωποι των μεγάλων κομμάτων ξέρουν να συνεργάζονται, για την επίλυση των μεγάλων θεμάτων, με αυτούς των μικρότερων, και αποφεύγουν να επιζητούν την εκ των υστέρων συναίνεσή τους.

Στην Ελλάδα, θα μπορούσαμε να περιγράψουμε μόνο δυσάρεστες καταστάσεις. Σε κάθε εκλογές επαναλαμβάνονται απαράδεκτες διαδικασίες, λόγω της προχειρότητας με την οποία η Πολιτεία αντιμετωπίζει τα θέματα των δικαστικών αντιπροσώπων, των εφορευτικών επιτροπών, των διαδικασιών της ψηφοφορίας, της ενημέρωσης του πολίτη. Προχειρότητα που δείχνει πόση αδιαφορία υπάρχει στους ιθύνοντες του τόπου για την ιδέα της Δημοκρατίας, της οποίας την ιερή στιγμή άσκησής της ευτελίζουν σε μια βαρετή διαδικασία ρουτίνας.

Μεταφέρω, ένα απόσπασμα από άρθρο του Γ. Παπαδημητρίου, στο οποίο αφού επισημαίνει και προτείνει λύσεις για τα παραπάνω, αναφέρεται ως εξής στο θέμα των εκλογικών καταλόγων.

“Οι εκλογικοί κατάλογοι δεν επιτελούν τον προορισμό τους, δηλαδή δεν αποτυπώνουν την ακριβή σύνθεση του εκλογικού σώματος, σε επίπεδο επικρατείας, νομού και δήμων ή κοινοτήτων. Η πραγματικότητα αυτή συνεπάγεται προφανείς και πολλές δυσλειτουργίες. Η διοίκηση, μη γνωρίζοντας τον αριθμό των δυνάμει εκλογέων, δεν είναι εν πρώτοις σε θέση να οργανώσει σωστά την εκλογική διαδικασία. Επίσης, με μη εκκαθαρισμένους εκλογικούς

καταλόγους είναι προβληματικός ο διορισμός των μελών των εφορευτικών επιτροπών και, τέλος, υφέρπει πάντοτε ο κίνδυνος διπλοψηφιών.

Η αντιμετώπιση του ζητήματος είναι ωστόσο απλή. Θα αρκούσε έτσι η θέσπιση ενός ειδικού κωδικού εκλογικού αριθμού, με τον οποίο να εξατομικεύεται κάθε πολίτης. Με την επιλογή αυτή και τη χρησιμοποίηση του πρόσφορου προγράμματος πληροφορικής θα αποτυπωνόταν με απόλυτη ακρίβεια η σύνθεση του εκλογικού σώματος και θα εκμηδενίζονταν διαμιάς οι πολλαπλές εγγραφές στους εκλογικούς καταλόγους. (ΤΟ ΒΗΜΑ, 30-10-94)

Εμείς θα προσθέσουμε ότι το μη “ξεκαθάρισμα” των εκλογικών καταλόγων πέρα από το αναδεικνυόμενο πνεύμα περιφρόνησης για την “άσκηση του ύψιστου πολιτικού δικαιώματός μας” (και του μοναδικού που μας συσχετίζει με την άσκηση της Λαϊκής Κυριαρχίας) είναι και απομεινάρι, που ίσως κάποιοι το βλέπουν και ως μελλοντικό “αποκούμπι” της όχι μακρινής εποχής κατά την οποία οι διπλοψηφίες διεμόρφωναν νόθες κυβερνήσεις.

(Ίσως ο κύριος καθηγητής να μη γνωρίζει ότι ένα μεγάλο ποσοστό των κατοίκων της επαρχίας που μετακομίζοντας ανέβασαν τον πληθυσμό της Αττικής σε 3.500.000 διαθέτουν, ακόμη, δύο εκλογικά βιβλιάρια, το παλκό του τόπου καταγωγής τους και το νέο που απέκτησαν στην Αττική).

Η δική μας πρόταση για το εκλογικό σύστημα

Η διαχρονική πολιτική συμπεριφορά του Συστήματος στην Ελλάδα δεν έχει δείξει ότι μπορούμε να αναμένουμε ότι η όποια θητεύουσα κομματική πλειοψηφία θα παραιτηθεί του “πλεονεκτήματός” της να συσκέπτεται “κεκλεισμένων των θυρών”, με άκρα μυστικοπάθεια και με ατέλειωτους χάρτες και πίνακες πληθυσμών, επί παντός σεναρίου συντιθέμενου από ειδικώς ενισχυμένους υπολογιστές, για τον προσδιορισμό του συμφερότερου για το Σύστημα εκλογικού Νόμου.

Ελπίζουμε, όμως, ότι θα πυκνώσουν οι συζητήσεις γύρω από το ενδεχόμενο προσδιορισμού μιας άλλης μορφής εκλογικού συστήματος. Θέλουμε οι διανοούμενοι του τόπου να κρατήσουν το θέμα στο προσκήνιο, προσφέροντας τις γνώσεις τους στην κοινή υπόθεση, είτε μέσα από τα ΜΜΕ είτε με έντυπα, είτε σε πνευματοπολιτικές συγκεντρώσεις. Είναι ένα καθήκον της πολιτικής διάνοησης της Χώρας μας, προς το Λαό, ανεξάρτητα εάν οι “ειδικοί” της Κυβέρνησης θα συνεχίσουν να δρουν στο παρασκήνιο, εν κρυπτώ, χωρίς να θεωρούν ότι χρειάζονται τη δική τους γνώση για τη σύνταξή του και τη δική μας γνώμη για τη στήριξή του.

Εμείς, για να ερεθίσουμε τα αντανakλαστικά όποιων ενδιαφέρονται ειλικρινά για μια ποιοτικότερη Δημοκρατία στην Ελλάδα, καταθέτουμε τη δική μας πρόταση, ως πρόκληση, τοποθετούμενοι σαφώς σε τέσσερα σημαντικά, κατά τη γνώμη μας, προσδιοριστικά στοιχεία του όποιου εκλογικού συστήματος:

- Τρόπος επιλογής των Υποψηφίων
- Καθορισμός του εκλογικού σώματος
- Διαίρεση εκλογικών Περιφερειών
- Χρονικός προσδιορισμός εκλογών

Ο συνταγματικός προσδιορισμός αυτών των στοιχείων θεωρούμε ότι εξασφαλίζει, τα μάλα, τη διαφάνεια των διαδικασιών με τις οποίες εκφράζουμε την εκλογική μας θέληση και σχηματοποιείται η Λαϊκή Κυριαρχία.

Ως ελάχισσωνα εκλογική Περιφέρεια προτείνουμε την Επαρχία, και ως μείζονα την Περιφέρεια, όπως θα καθορίζονται στην πάγια διοικητική διαίρεση της Ελλάδας. Η διοικητική διαίρεση θα πρέπει να σταθεροποιηθεί, κατόπιν δημοψηφισμάτων σε επίπεδο εθελοντικών Δήμων, και να κατοχυρωθεί συνταγματικά, ώστε να μην την αλλάζει η όποια πλειοψηφία της Βουλής. Σχετικές μελέτες υπάρχουν πολλές, τις οποίες θα μπορούσαν να συμβουλευτούν τα κόμματα για να παίξουν το ρόλο τους σωστά.

Στην έκταση της Επαρχίας, οι άνθρωποι, οι οποίοι ασχολούνται με τα κοινά, είναι γνωστοί, εκ του πλησίον, σε όλους τους κατοίκους. Το γεγονός αυτό, μαζί με το γεγονός του μικρού αριθμού αντιπροσωπευομένων κατά Αντιπρόσωπο, προσδίδει αμεσότητα και πιστότητα στη σχέση της Αντιπροσώπευσης. Δύο "αρετές" της Επαρχίας, ως διοικητική μονάδα, πολύτιμες για τον Κοινοβουλευτισμό.

- Ο κάθε πολίτης θα διαθέτει δύο ψήφους. Μια για την εκλογή του Αντιπροσώπου της Επαρχίας του και μια για το κόμμα που θα προτιμά στην Περιφέρειά του.

Η επιλογή των υποψηφίων της επαρχίας θα γίνεται από εμάς τους ίδιους. Τα μεν κόμματα θα διενεργούν επίσημες προκριματικές εκλογές, μεταξύ των μελών τους, νομικά ελεγχόμενες, οι δε ανεξάρτητοι θα προτείνονται από 300, τουλάχιστον, πολίτες.

- Οι υποψήφιοι της Επαρχίας θα συμπεριλαμβάνονται σε ενιαίο ψηφοδέλτιο, με διευκρινισμένη την κομματική τους ταυτότητα.

Τα κόμματα θα αναγράφονται με τους τίτλους τους, σε άλλο ενιαίο ψηφοδέλτιο, επίσης ενιαίο. Με το ένα ψηφοδέλτιό θα ψηφίζουμε σε μία κάλπη το κόμμα που προτιμούμε τοποθετώντας ανάλογα το σταυρό, και με το άλλο, σε άλλη κάλπη, τον υποψήφιο που προτιμούμε, ανεξάρτητα από το κόμμα που ψηφίσαμε.

Έτσι θα εκλέγονται 143 βουλευτές όσες και οι επαρχίες.

- Στη μείζονα εκλογική Περιφέρεια τα κόμματα θα συνθέτουν τους δικούς τους κομματικούς καταλόγους (λίστες) με επιλογές και προτεραιότητες των

κεντρικών τους οργάνων, ή όπως τα ίδια προτιμούν. Είναι μια ευκαιρία που δίνουμε στα κόμματα να επιλέξουν επιτυχημένα κοινωνικά άτομα, τα οποία δεν προσφέρονται να συμμετάσχουν, με δική τους πρωτοβουλία, στον τοπικό πολιτικό ανταγωνισμό, ενώ είναι τόσο χρήσιμα για τα κοινά.

Ελπίζουμε, βέβαια, ότι τα κόμματα θα τοποθετούν, πράγματι, στους συνδυασμούς επίλεκτες προσωπικότητες, (αυτό εξ' άλλου τους συμφέρει διότι θα μας προσελκύουν), και δεν θα καταλήξει ο κάθε αρχηγός να "βολεύει" παρακοιμώμενους, όπως συμβαίνει, συχνά, με τα ψηφοδέλτια επικρατείας. Από τους καταλόγους αυτών θα εκλέγονται 67 βουλευτές, κατανεμημένοι ανάλογα με τον πληθυσμό κάθε Περιφέρειας και κατά κόμμα ανάλογα με το ποσοστό του σε κάθε Περιφέρεια.

- Προτείνουμε ακόμη την εκλογή 40 βουλευτών επικρατείας, από τους οποίους θα πριμοδοτείται το κόμμα το οποίο θα πλειοψηφεί συνολικά στην Επικράτεια.
- Έτσι, θα εκλέγονται στο σύνολο: 250 βουλευτές ως εξής:
 - α. Βουλευτές 143, με αντίστοιχες μονοεδρικές εκλογικές περιφέρειες (Επαρχίες), με ενιαίο ψηφοδέλτιο και πλειοψηφικό σύστημα.
 - β. Βουλευτές 67 από περιφερειακούς κομματικούς καταλόγους (λίστες) με αναλογικό σύστημα, με βάση τα ποσοστά των κομμάτων στην κάθε Περιφέρεια.
 - γ. Βουλευτές 40 από κομματικούς καταλόγους Επικρατείας, από τους οποίους θα εκλέγει τους 20 το πρώτο κόμμα σε όλη την Επικράτεια και από ένα κάθε κόμμα το οποίο συγκέντρωσε πλέον του 1% στην Επικράτεια και δεν εξέλεξε κανέναν σε επαρχία ή περιφέρεια. Τους υπόλοιπους θα μοιράζονται, όλα μαζί τα κόμματα, συμπεριλαμβανομένου του πρώτου, αναλόγως των ποσοστών που συγκεντρώσαν στο σύνολο της Επικρατείας.

Η ημερομηνία των εθνικών εκλογών θα είναι καθορισμένη για τη δεύτερη Κυριακή του Σεπτεμβρίου του ενδιάμεσου των δημοτικών εκλογών έτους, ώστε να δίνεται η ευκαιρία στους πολίτες να εκδηλώνουν τυχόν διαφορετικές τάσεις της βούλησής τους. Εάν μια Κυβέρνηση παραιτηθεί ενωρίτερα, και διεξαχθούν αιφνίδιες εκλογές, η Κυβέρνηση που θα προκύψει θα πρέπει να επαναλάβει τις εκλογές μόνο εάν η επόμενη καθορισμένη ημερομηνία απέχει πέραν του έτους. Εάν είναι μικρότερη απλώς θα επεκτείνεται η διάρκεια της θητείας της. (Ας σημειωθεί ότι οι προεδρικές εκλογές στην Αμερική είναι χρονικά καθορισμένες την Τρίτη που ακολουθεί τη πρώτη Δευτέρα του Νοεμβρίου κάθε 4 χρόνια).

Ο καθορισμός του αριθμού των εδρών κάθε Περιφέρειας θα υπολογίζεται από τον αριθμό των ψηφισάντων στις προηγούμενες εκλογές, αντί των εγγεγραμμένων στα

Δημοτολογία που υποστήριξε η Ν.Δ., ή των αποτελεσμάτων της Εθνικής απογραφής που αποφάσισε το ΠΑΣΟΚ.

Είναι ο πιο αξιόπιστος αριθμός και συμβάλλει στην ιδέα της συμμετοχής, στις εκλογές, των κατοίκων κάθε εκλογικού διαμερίσματος της Χώρας.

Η εκλογή βουλευτών σε μονοεδρικές περιφέρειες ικανοποιεί όλους τους στόχους που αναπτύξαμε, προηγουμένως, ότι οφείλει να υπηρετεί ένα εκλογικό σύστημα.

Θα σηματοδοτήσει μια διάχυση των κέντρων προεκλογικής παρέμβασης, τόσον όσον αφορά στην επιλογή προσώπων, όσο και στην επιρροή των ΜΜΕ, γεγονός που σημαίνει ουσιαστική διάχυση των κέντρων εξουσίας και επομένως δυνατότητα αποφυγής της υποταγής των βουλευτών στα μεγαλοσυμφέροντα.

Ακόμη θα επιτρέψει την συμμετοχή και οικονομικά ασθενέστερων υποψηφίων, αφού στη μικρής έκτασης εκλογική περιφέρεια, θα ελαχιστοποιούνται τα έξοδα της προεκλογικής προετοιμασίας.

Η χρησιμοποίηση ενιαίου ψηφοδελτίου, θα υποχρεώσει τα κόμματα στην εγκατάλειψη των "κραχτών" και στη στήριξη των αρίστων σε κάθε τόπο, διότι αφ' ενός εκεί τα πρόσωπα είναι γνωστά και αφ' ετέρου ο κάθε ψηφοφόρος θα είναι ελεύθερος να σταυρώσει όποιον υποψήφιο θεωρεί καλύτερο, ανεξαρτήτως της κομματικής του ταυτότητας, αφού εκφράζει την κομματική του προτίμηση με την ψήφο του στο ψηφοδέλτιο της Περιφέρειας.

Ένα εκλογικό σύστημα, με τα προηγούμενα προσδιοριστικά στοιχεία, θα απαλλάξει τον Ελληνικό Λαό από πλασματικές πλειοψηφίες και νόθες Κυβερνήσεις, θα δώσει τις δυνατότητες να καταγράφεται με διαφάνεια η βούλησή του, η διακυβέρνησή του να έχει αληθινά δημοκρατικό υπόβαθρο και θα αναβαθμιστεί ποιοτικά το εθνικό πολιτικό δυναμικό.

Πέραν των 250 Ελλαδικών βουλευτών, όμως, ήρθε η ώρα να εκπροσωπηθεί επί τέλους στην Ελληνική Βουλή, η ανά τον κόσμο Ελληνική Ομογένεια.

Η υπερτεχνολογία των τηλεπικοινωνιών μας επιτρέπει, τώρα πλέον, να αποκτήσουμε το Οικουμενικό Ελληνικό Κοινοβούλιο.

Κάθε γεωγραφικός χώρος της υφελίου, ανεξαρτήτως εύρους, στον οποίο θα καθίσταται δυνατή η εγγραφή σε εκλογικούς καταλόγους 60.000 ομογενών, θα θεωρείται ως "επαρχία" και θα εκλέγεται ένας βουλευτής κατά τα ήδη εκτεθέντα. Οι πέραν του εκλογικού μέτρου ψήφοι θα συγκεντρώνονται σε ευρύτερα γεωγραφικά διαμερίσματα και θα εκλέγονται αντίστοιχος με το εκλογικό μέτρο αριθμός βουλευτών. Οι εκ των ομογενών βουλευτές θα τους αντιπροσωπεύουν στην Ελληνική Βουλή, μετέχοντας στις συνεδριάσεις με δικαίωμα λόγου και ψήφου, αλλά μη λαμβάνοντας μέρος στην ψηφοφορία για το σχηματισμό της Κυβερνήσεως. Είναι φανερό, ότι ο

συνολικός αριθμός των βουλευτών κατά το Σύνταγμα θα πρέπει να παραμείνει ανοικτός.

Η επέκταση της Βουλής των Ελλήνων, σε Οικουμενική Βουλή των Ελλήνων, έχει ως προϋπόθεση την ανάλογο προετοιμασία της Πολιτείας για να ανταποκριθούν οι υπηρεσίες της στις ανάλογες τεχνικές απαιτήσεις ενός τόσο σημαντικού εγχειρήματος. Ούτε πολλές είναι, ούτε ανέφικτες, αλλά χρήζουν προσοχής. Χρήζουν πολύ μεγαλύτερης προσοχής από αυτήν που επιδεικνύεται κατά τις διαδικασίες των εθνικών μας εκλογών, σήμερα, διότι θα απαιτηθεί, μοιραία, η ανάμειξη διοικητικών μηχανισμών άλλων χωρών και δεν θα πρέπει να κακοχαρακτηριστούμε ως Κράτος για ανοργανωσιά και προχειρότητα.

Οι διαδικασίες ανάδειξης της Οικουμενικής Βουλής πρέπει να αποτελέσουν, με την καλή προετοιμασία τους, ευκαιρία προβολής εθνικής οργανωτικής ετοιμότητας.

Είναι μια βασική προϋπόθεση και συγχρόνως πειστήριο του εφικτού της ιδέας μας, η οποία πρέπει να αποτελέσει τη σύγχρονη έκφραση του ολυμπιακού πνεύματος. Έκφραση του πνεύματος όχι παροδικής, μόνο, εκεχειρίας των εμπόλεμων, αλλά απαρχής μιας παγκόσμιας αμφικτιονίας για τη διαρκή ειρηνική συνύπαρξη των Λαών.

Πίνακες....

Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΙ Η ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Η υπερσυγκέντρωση της εξουσίας έχει καταστεί το ιδανικό των Αντιπροσώπων μας και τα καταφέρνουν καλά. Έχουν φθάσει, υποστηριζόμενοι έμμεσα αλλά σθεναρά από τα μεγαλοσυμφέροντα, σε μια άτυπη συναίνεση, να ασκούν απόλυτη εξουσία. “Όποιο κόμμα έχει την Κυβέρνηση, τα έχει όλα”. Η δυνατότητα αυτή τους παρέχεται, από το βάθος των συνταγματικών επιταγών, αφού πουθενά δεν προβλέπονται διατάξεις για ανάσχεση, παρεμπόδιση, ή έστω κύρωσης στις περιπτώσεις εμφάνισης ενός τέτοιου διαλυτικού για την ουσία της Δημοκρατίας φαινομένου.

Το πρωθυπουργοκεντρικό πολίτευμα μας έχει αφήσει, ως εκτούτου, ελάχιστα δικαιώματα για την Αντιπολίτευση. Ίσα, ίσα να υπάρχει για να δείχνουν με τις ατέλειωτες, ανούσιες και επιφανειακές συζητήσεις, ότι το πολίτευμα μας είναι δημοκρατικό.

Οι συζητήσεις, για την Αναθεώρηση, δεν έδειξαν ότι ενοχλούνται οι Αντιπρόσωποί μας από αυτό το έλλειμμα Δημοκρατίας του πολιτικού μας συστήματος. Αντιθέτως, απεδείχθη ότι τυγχάνει γενικής αποδοχής. Είναι κι' αυτό ένα σύμπτωμα του αρχηγισμού που έχει κατακυριεύσει την πολιτική μας ζωή και της έχει δώσει πρωτόγονη δομή. Συμβαίνει ότι και στη φύση. Σπάνια κάποιο ζώο δοκιμάζει να αμφισβητήσει τον αρχηγό της αγέλης.

Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ δεν θεώρησε υπάρχον το θέμα και δεν ασχολήθηκε καθόλου. Έμμεσα μόνο, αναφερόμενος στην κύρωση διεθνών συνθηκών, που προβλέπουν τη μεταφορά αρμοδιοτήτων σε όργανα διεθνών οργανισμών είπε:

“Τώρα, με μια θαρραλέα κίνηση, προσθέτουμε διατάξεις που επιβάλλουν αυξημένη πλειοψηφία σε μια σειρά από θέματα, τα οποία έχουν συνταγματικό χαρακτήρα, λειτουργούν στο πλαίσιο της λεγόμενης πολιτειακής διαιτησίας, δηλαδή ουσιαστικά θέτουν τους όρους του δημοκρατικού και πολιτικού παιχνιδιού”

Το ύφος του περιεχομένου της έμμεσης αυτής αναφοράς και μόνο, δείχνει το μέγεθος του απολυταρχισμού στη λογική, η οποία επικρατεί στη Βουλή των Ελλήνων.

Θεωρήθηκε δημοκρατική γενναιοδωρία, και θαρραλέα κίνηση (άραγε ποιον εχθρό αντιμετώπισαν με θάρρος) η απόφαση να εκχωρούνται κυριαρχικά δικαιώματα του Ελληνικού Κράτους μόνο μετά από μια αυξημένη πλειοψηφία. Το ότι σε άλλα κράτη οι αποφάσεις αυτές κυρώνονται και από τον ίδιο το Λαό με δημοψηφίσματα, μάλλον είναι μια ανούσια λεπτομέρεια στις πανεξουσιαστικές αντιλήψεις τους.

Ο εισηγητής της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης δεν έδειξε και αυτός να τον απασχολούν, μέσα στην αφθονία των προτάσεών του, θέματα ισχυροποίησης του ρόλου της Αντιπολίτευσης στην πολιτειακή ισορροπία.

Μια συμπτωματική αναφορά έκανε μόνο μιλώντας για το ότι οι εξεταστικές επιτροπές δεν συμπεριλήφθησαν στις αναθεωρητέες διατάξεις:

“Είναι ατύχημα, διότι η εξεταστική επιτροπή είναι το κύριο όπλο της Αντιπολιτεύσεως. Έτσι, όπως, είναι διατυπωμένη η διάταξη, έτσι όπως ερμηνεύτηκε από τη Ν.Δ. η διάταξη, είναι όπλο στα χέρια της πλειοψηφίας ενώ η εξεταστική επιτροπή θα έπρεπε να είναι όπλο στα χέρια της μειοψηφίας”

Κατά τα άλλα, πλήρης αποδοχή του κατεστημένου της μονοπωλιακής διαχείρισης της εξουσίας από την πλειοψηφία.

Ο εισηγητής του Κ.Κ.Ε. έκανε μια διαπιστευτική αναφορά στην όλη κατάσταση:

“Πρέπει να ενισχυθεί η νομοθετική πρωτοβουλία. Να δοθούν μεγαλύτερες δυνατότητες στην Αντιπολίτευση όσον αφορά στη νομοθετική πρωτοβουλία και τον κοινοβουλευτικό έλεγχο, με ταυτόχρονο περιορισμό – επιτρέψτε μου την έκφραση – της ασυδοσίας της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας”

Αλλά, είτε κάτω από τη διαπίστωση της εφαρμογής της λαϊκής ρήσης “ στο κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα” στην πολιτική μας ζωή, είτε από την επήρεια των συνδρόμων της πίστης του στη θεωρία του μονοκομματισμού, δεν επέδειξε περαιτέρω διάθεση διεκδίκησης.

Ο εισηγητής του Συνασπισμού αναφέρθηκε, κι’ αυτός έμμεσα, στην Αντιπολίτευση με αφορμή τη διαδικασία των εξεταστικών επιτροπών.

“Πρέπει οι Εξεταστικές Επιτροπές να είναι διαδικασία, η οποία θα αξιοποιείται κυρίως από τη μειοψηφία, διότι αν η Εξεταστική Επιτροπή δεν παρέχεται ως δυνατότητα στη μειοψηφία, τότε καθίσταται άνευ αποτελέσματος και άνευ σημασίας, διότι θα αποφασίζει κάθε φορά η κυβερνητική πλειοψηφία αν θέλει ή δεν θέλει την Εξεταστική Επιτροπή. Η Εξεταστική Επιτροπή είναι, κυρίως, μηχανισμός ελέγχου κυβερνητικών πράξεων και ενεργειών. Και δεν είναι δυνατόν αυτή την πρωτοβουλία να την αφήσουμε στα χέρια της εκάστοτε κυβερνητικής πλειοψηφίας. Δεν θέλετε να δώσετε αυτή τη δυνατότητα; Θα συντηρήσετε για άλλη μια φορά το υπάρχον καθεστώς που καθιστά τις Εξεταστικές Επιτροπές χωρίς σημασία”

Σχετική είναι και η πρόταση του Προέδρου του Συνασπισμού για την ενίσχυση του ρόλου της Βουλής:

“Δεν στέργει ατυχώς η Αναθεώρηση στην αναβάθμιση του ελεγκτικού ρόλου της Βουλής προς μια κατεύθυνση κυβερνώσας Βουλή. Όχι για να πάρει η Βουλή τομείς εκτελεστικής εξουσίας, αλλά για να διευρύνει τον πολιτικό της ρόλο, την κοινωνική της νομιμοποίηση και την ελεγκτική της αρμοδιότητα”

Όμως, η ενίσχυση του ελεγκτικού ρόλου της Βουλής, με “στοιχεία κυβερνώσας Βουλής”, εξεταζόμενη από τη σκοπιά των δικών μας δημοκρατικών συμφερόντων, δεν βαθαίνει τη Δημοκρατία του Λαού, αλλά σκληραίνει τη Δεσποτεία των Αντιπροσώπων του.

Ο Κ. Τράκας γράφει στο βιβλίο του για το Σύνταγμα τα εξής:

“Η έκφραση της γενικής θελήσεως του Εκλογικού Σώματος διαμορφώνει την εξουσία του Κράτους, βασικώς, σε δύο μέρη (κατά την Αριστοτελική ρήση της διακρίσεως των λειτουργιών του Κράτους) σε Κοινοβουλευτική πλειοψηφία και σε Κοινοβουλευτική μειοψηφία. Η πρώτη αποτελεί την Συμπολίτευση, η οποία παρέχει και στηρίζει την Κυβέρνηση. “Η κυβέρνηση καθορίζει και κατευθύνει τη γενική πολιτική της Χώρας, σύμφωνα με τους ορισμούς του Συντάγματος και των νόμων” (άρθρο 82 του Συντάγματος). Η δεύτερα αποτελεί την Αντιπολίτευση, η οποία ελέγχει την νόμιμη, αλλά και σκόπιμη, άσκηση της εξουσίας από την Κυβέρνηση (άρθρα 134-141 και επόμενα του Κανονισμού της Βουλής).

Όμως, αυτός ο ρόλος της Αντιπολίτευσης δεν έχει συνειδητοποιηθεί, δεν έχει θεσμοθετηθεί και δεν έχει γίνει πράξη στο πολιτικό μας σύστημα.

Ο Αρχηγός της Ν.Δ. έκανε μια γενική αναφορά για την Αντιπολίτευση:

“... δεν πρέπει να λησμονούμε ότι η δημοκρατία σε έναν τόπο μετριέται κυρίως από τις δυνατότητες που έχει η εκάστοτε Αντιπολίτευση. Εάν εκλείπουν οι δυνατότητες της Αντιπολίτευσης στην ουσία εκλείπει η Δημοκρατία. Και εάν περιορίζονται οι δυνατότητες της Αντιπολίτευσης, αντίστοιχα περιορίζεται η Δημοκρατία”

Είναι μια πολύ καλή τοποθέτηση από την Αντιπολίτευση την οποία προσυπογράφουμε κι εμείς, ως πολίτες, αφού από την Αντιπολίτευση προσδοκούμε να μας προφυλάξει από την αυθαιρεσία της Κυβέρνησης, ελέγχοντας την άσκηση της εξουσίας εκ μέρους μας.

Η απλή αναφορά της τοποθέτησης, όμως θα είναι ως “ως μη γενόμενη” εάν δεν έχει ως συνέχεια μια διαρκή πάλη, ένα ασταμάτητο αγώνα διεκδίκησης συγκεκριμένων μέτρων και τρόπων άσκησης του προστατευτικού, για τα συμφέροντά μας, ρόλου της.

Ο ρόλος της Αντιπολίτευσης μπορεί να πρέπει να είναι ειρηνικός, όμως εκμηδενίζεται όταν γίνεται παθητικός.

Ο Yves Meny γράφει σχετικώς:

“Ο μετασχηματισμός της βίαιης σύγκρουσης σε ειρηνικό πολιτικό ανταγωνισμό με την αναγνώριση στην αντιπολίτευση του δικαιώματος άσκησης της εξουσίας οδήγησε τον Robert Dahl να γράψει ότι η θεσμοποίηση της αντιπολίτευσης ήταν “μια από τις μεγαλύτερες και τις πλέον εκπληκτικές κοινωνικές ανακαλύψεις” της ανθρωπότητας.

Και ο David Beetham γράφει για την ανάγκη σεβασμού αυτής της “ανακάλυψης”:

“Αποτελεί συνηθισμένη παρεξήγηση η εξίσωση της δημοκρατίας με τον κανόνα της πλειοψηφίας. Εάν θεωρήσουμε τον όρο δημοκρατία κυριολεκτικά, ως κράτος του δήμου, εννοούμε εξουσία όλου του λαού και όχι ενός τμήματος του λαού επί του άλλου. Με άλλα λόγια, το ουσιαστικό δημοκρατικό γνώρισμα είναι το δικαίωμα λήψεως αποφάσεων, το οποίο μοιράζονται όλοι εξίσου. Η απόφαση της πλειοψηφίας αποτελεί απλώς διαδικαστικό τέχνασμα για τη λύση της διαφωνίας, όταν άλλες μέθοδοι (συζήτηση, τροποποίηση, συμβιβασμός) έχουν εξαντληθεί. Φυσικά η απόφαση της πλειοψηφίας εμφανίζεται ως περισσότερο δημοκρατική απ’ ό,τι αν οι μειοψηφίες αποφάσιζαν ή μπορούσαν να εμποδίσουν τη θέληση της πλειοψηφίας. Αλλά στο βαθμό που η πλειοψηφία αφήνει τη μειοψηφία ανίσχυρη, χωρίς καμία επιρροή στο

αποτέλεσμα, πρέπει μάλλον να θεωρείται ως χονδροειδές και εύκολο τέχνασμα για την επίτευξη αποφάσεως, παρά ως η αποκορύφωση της δημοκρατικής τελειότητας.”

Ο Κ. Ζουράρις χαρακτηρίζει την πλειοψηφική αρχή ως “τυραννογενές” χαρακτηριστικό της Δημοκρατίας, και ακόμη ως “βαρβαρότητα” διότι “συμπιέζει και καταπιέζει η πλειοψηφία του 50+1% τη μειοψηφία του 49% και για ορισμένο χρονικό διάστημα τη βάζει στο περιθώριο”

Η βαρβαρότητα αυτή γίνεται πολύ πιο έντονη όταν φθάνει το 40% να κυβερνά το 60%, γεγονός που συμβαίνει στην ελληνική πραγματικότητα.

Η Αρχή της Μειοψηφίας δημοκρατικοποιεί την Αρχή της Πλειοψηφίας

Σ’ ένα δημοκρατικό πολίτευμα πέρα από την Αρχή της Πλειοψηφίας πρέπει να ισχύει και η Αρχή της Μειοψηφίας, όπως έγραφε ο Α. Κανελλόπουλος:

“Ας σημειωθεί ότι αν η ομάδα αποφασίζει κατά πλειοψηφία, αυτό δεν σημαίνει ότι η μειοψηφία στερείται δυνατοτήτων. Όπως υπάρχει αρχή της πλειοψηφίας, πρέπει να υπάρχει και αρχή της μειοψηφίας. ... Στη δημοκρατία η συνεχής δυναμική συνίσταται στην τάση της μειοψηφίας να γίνεται πλειοψηφία. Όπως έλεγε χαρακτηριστικά ο Attlee “δημοκρατία δεν είναι απλώς ο νόμος της πλειοψηφίας. Είναι ο νόμος της πλειοψηφίας που σέβεται τα δικαιώματα της μειοψηφίας””.

Στην εποχή μας η Αρχή της Πλειοψηφίας είναι δεδομένη. Η μεγάλη πρόκληση είναι η αποδοχή της “Αρχής της Μειοψηφίας”. Ο σεβασμός στον αντίπαλο που νικήθηκε, ο οποίος, όμως, εκπροσωπεί κομμάτι του Λαού.

Η πλειοψηφία δεν έχει το δικαίωμα να ασκεί αποκλειστικά για δικό της όφελος την εξουσία, αλλά σεβόμενη τη μειοψηφία. Τότε μόνο κυβερνά, όλο το Λαό, όπως το οφείλει. Επιστημαίνει ο Η. Marcuse ότι:

“Το γεγονός ότι η ανθρώπινη εργατική δύναμη χρησιμοποιείται όλο και πιο λίγο στην παραγωγική διαδικασία, σημαίνει ότι η πολιτική δύναμη της αντιπολίτευσης πέφτει. Αν υπάρξει κάποια πολιτική ριζοσπαστικοποίηση, θα έπρεπε να εμφανιστεί μια κάποια ανεξάρτητη πολιτική δράση και συνείδηση στις ομάδες των “ασπρογιακάδων” μια και η αναλογία τους μεγαλώνει σταθερά. Αυτό όμως είναι μάλλον απίθανο.”

Στην Ελλάδα του 2001, η πολιτική “ωρίμανση” του Λαού έχει καταστήσει το απίθανο πιθανό, και απαιτεί έναν “ορθολογισμό” στην άσκηση της εξουσίας “από την πλειοψηφία. Έναν ορθολογισμό ο οποίος να αποτρέπει τις δικές μας “εκρήξεις”, οι οποίες οδηγούν σε αποσταθεροποιήσεις, αλλά και να απωθεί τη μειοψηφία των αντιπροσώπων να παίρνει πρωτοβουλίες υποδαύλισης “λαϊκών κινητοποιήσεων”.

Η εξώθηση της κυβέρνησης σε κατασταλτικές ενέργειες για την αντιμετώπιση αναστατώσεων, όπου η πολιτική βία εντείνεται με την ανάμειξη της εγκληματικότητας του κοινού ποινικού δικαίου, αναπαράγει την κατηγορία του “φασιστικού κράτους” την οποία θέλουμε με κάθε τρόπο να λησμονήσουμε, διότι λειτουργεί εις βάρος μας.

Όταν η πλειοψηφία, που διαχειρίζεται την εξουσία, αποφύγει τις υπερβολές στην άσκησή της, είναι βέβαιον ότι θα αποφύγει τις υπερβολές και η μειοψηφία στις διεκδικήσεις της, διότι αλλιώς, εκτεθειμένη στα δικά μας μάτια, θα απομακρύνει μόνη της το ενδεχόμενο ανάληψης της εξουσίας από την ίδια.

Στο βιβλίο του *Ἑρήμεν των Ελλήνων* γράφει ο Ι.Μ. Παναγιωτόπουλος:

᾽᾽Πως μπορούμε να ελπίζουμε σε καλύτερη μέρα, αν δεν ξεριζώσουμε από το εθνικό σώμα αυτή τη φοβερή ιδιοσυστασία του ᾽᾽ραγιά᾽᾽, που αντιμετωπίζει τον κόσμο με χαμηλωμένα μάτια κ' εξακολουθεί να χαμοσέρνεται λιμνάζοντας στους βάλτους μιας άδροσης ζωής και που σαν αποφασίσει, κατά την κοινή έκφραση, να ᾽᾽σηκώσει κεφάλι᾽᾽, γίνεται ακαταλόγιστος και αυθάδης και καταστρέφει αντί να οικοδομήσει, γιατί η αφύπνισή του δεν είναι απλή έγερση, είναι εξέγερση; Και η εξέγερση είναι σύντομη και παραδοκή. Το θέμα είναι θέμα αγωγής και παραδείγματος ᾽᾽εκ των άνω᾽᾽. Όταν νιώσεις πως δεν υπάρχει η επιβουλή και το κάμεις τούτο, συνειδήσή σου, λυτρώνεσαι σιγά σιγά, με καιρό και με κόπο, από την καχυποψία. Κερδίζεις το ακέραιο σου φρόνημα και βρίσκεις τρόπο να διεκδικείς με όρθιο φρόνημα το δίκιο σου.᾽᾽

Όμως, τα χρόνια πέρασαν, ήρθε η ψηφιακή εποχή, ο ᾽᾽ραγιάς᾽᾽ έγινε ευρωπαίος, και διεκδικεί για τον εαυτό του τη Δημοκρατία των άλλων Ευρωπαίων. Τη Δημοκρατία που η Κυβέρνηση ᾽᾽συνδιαλέγεται᾽᾽ με την Αντιπολίτευση και ᾽᾽διαπραγματεύεται᾽᾽ τα μέτρα που πρόκειται να πάρει.

Γράφει ο Π. Γιαννακούρος από και για το ᾽᾽άγραφο᾽᾽ Σύνταγμα της Μεγάλης Βρετανίας:

᾽᾽ ᾽᾽Αρχηγός της αντιπολίτευσης᾽᾽ σημαίνει αυτό το μέλος της βουλής των κοινοτήτων ο οποίος είναι, για το τρέχον χρονικό διάστημα ο αρχηγός σ' αυτή την βουλή του κόμματος του αντίθετου στην κυβέρνηση της μεγαλειότητάς του που έχει την μεγαλύτερη αριθμητική δύναμη σ' αυτή τη βουλή...

᾽᾽Ο αρχηγός της αντιπολίτευσης και οι κύριοι συνεργάτες του αποτελούν μια ομάδα, που είναι γνωστή σαν το σκιώδες υπουργικό συμβούλιο᾽᾽ κάθε μέλος του οποίου συνεισφέρει την εμπειρία που έχει αποκτήσει, κατά το μεγαλύτερο μέρος, από την υπηρεσιακή πείρα του έργου της άσκησης κριτικής της κυβερνητικής πολιτικής από την άποψη ενός κόμματος που προσφέρεται για την υποστήριξη του έθνους. Αφού η δύναμη της πειθαρχίας ενός σύγχρονου κόμματος καθιστά ένα υπουργείο ευρέως άπρωτο σε ευθεία επίθεση στην βουλή των κοινοτήτων, η επίκριση της αντιπολίτευσης πρωταρχικά κατευθύνεται προς τους εκλογείς, με στόχο για τις επόμενες εκλογές, ή με σκοπό την επιρροή της κυβερνητικής πολιτικής διά μέσου της κοινής γνώμης.

...Η αντιπολίτευση έχει ένα αναγνωρισμένο δικαίωμα για όλες τις διευκολύνσεις που χρειάζονται γι' αυτούς τους σκοπούς – πλήρη ενημέρωση σχετικά με κάθε τμήμα των δημόσιων υποθέσεων, επαρκή δημοσιότητα διά μέσου της ημερήσιας δημοσίευσης των πρακτικών των συζητήσεων, και συγκεκριμένα δικαιώματα για πρωτοβουλία στην εκλογή των θεμάτων της κριτικής. Γι' αυτούς τους σκοπούς, η αντιπολίτευση εθιμικά έχει αποκτήσει το δικαίωμα να ασκεί πρωτοβουλία στην εκλογή του θέματος της συζήτησης σε τέτοιες

περιπτώσεις καθώς η συζήτηση που διεξάγεται σε απάντηση του λόγου της βασίλισσας, οι προτάσεις μομφής και οι ημέρες υπερωτήσεων. Ο αρχηγός της αντιπολίτευσης κατ' έθιμο έχει ορισμένα...δικαιώματα στο να υποβάλει ερωτήσεις στους υπουργούς. Για την αντιπολίτευση, που θεωρείται σαν ένα κοινοβουλευτικός θεσμός, μπορεί να διακηρυχθεί ότι κανένα καλύτερο σύστημα δεν έχει επινοηθεί ακόμη που να εξασφαλίζει ότι η απαραίτητη λειτουργία της κριτικής θα εναρμονίζεται αποτελεσματικά και θα ασκείται μ' ένα εποικοδομητικό και υπεύθυνο πνεύμα (Sir Thomas Erskine May's "διατριβή περί του νόμου, Προνόμια, Διαδικασία και χρήσεις του κοινοβουλίου, 17^η έκδοση (1964) εκδοθείσα από τον Barnett Cocks, σελ 259)"

Μάταια, αναζητήσαμε αντίστοιχη κατοχύρωση της Αντιπολίτευσης στο ισχύον Σύνταγμά μας, το οποίο, όμως, οι πολιτικοί μας χαρακτηρίζουν ως από τα καλύτερα της Ευρώπης.

Πιθανώς βέβαια να είναι από την πλευρά διευκόλυνσης των πολιτικών. Από την πλευρά, όμως, υποστήριξης της Λαϊκής Κυριαρχίας, είναι φανερό πως μειονεκτεί εντόνως.

Ο Μιχ. Παπακωνσταντίνου γράφει για την Αντιπολίτευση στο πολιτικό σύστημα των Ηνωμένων Πολιτειών:

"Αν έχουμε στο μυαλό μας το σύστημα της κοινοβουλευτικής Ευρώπης, κατά το οποίο ο αρχηγός του κόμματος, που πλειοψηφεί στις γενικές εκλογές, γίνεται πρωθυπουργός κι' εκείνος του μειοψηφούντος αρχηγός της αντιπολιτεύσεως μέσα στη βουλή, δε θα μπορέσουμε να σχηματίσουμε σωστή εικόνα της καταστάσεως στην Αμερική.

...Αρχηγός της αντιπολιτεύσεως, έναντι του Προέδρου δεν υπάρχει· υπάρχει, όμως αντιπολίτευση και αρχηγοί ανάλογα με τους τομείς της πολιτικής δραστηριότητας.

...Η αντιπολίτευση δημιουργείται μέσα στα νομοθετικά σώματα, στο Κογκρέσσο, κι' αρχηγός της δεν είναι μόνο ένας, αλλά περισσότεροι, είναι κυρίως οι γερουσιαστές του αντιπάλου προς τον Πρόεδρο κόμματος, οι οποίοι μετέχουν στις κυριότερες από την πολιτική άποψη επιτροπές, δηλαδή στην επιτροπή εξωτερικών, εθνικής αμύνης, οικονομικών κλπ."

Δεν "απολαμβάνουν" δηλαδή, κατά τη διάρκεια μιας κυβερνητικής 4ετίας, οι αμερικανοί "κοκορομαχίες" στη Βουλή και στη Γερουσία τους.

Θεώρησαν, ότι το συμφέρον του Έθνους τους απαιτεί μια συνεχή "κριτική συνεργασία" μέσα στα επί μέρους όργανα που λαμβάνονται οι κυβερνητικές αποφάσεις, με εξειδικευμένες γνώσεις.

Βέβαια, οι δικοί μας πολιτικοί, αποφεύγουν να τα διαβάζουν αυτά και παραμένουν στην "πολιτική εικόνα" των ΗΠΑ, την οποία σχημάτισαν τα "τσιλιμπουρδίσματα" του τέως Προέδρου της.

Ο Νικ. Καλογερόπουλος περιγράφει ότι η ιδεώδης σχέση πλειοψηφίας – μειοψηφίας πραγματοποιείται με τη λύση του "Ελβετικού Συμβιβασμού". Δύο ιδιορρυθμίες γράφει πρέπει να τονισθούν για το Ελβετικό πολιτικό σύστημα:

“Πρώτον, η έλλειψις μονίνου “αρχηγού” της κυβερνήσεως ή πρωθυπουργού. Δεύτερον, το γεγονός ότι το συλλογικό κυβερνητικόν όργανο των επτά Υπουργών οι οποίοι αποφασίζουν κατά πλειοψηφίαν απαρτίζεται από όλα τα κόμματα κατά την αναλογία των ψήφων που έλαβε καθένα από αυτά στις εκλογές. Έτσι, στην Ελβετίαν, η “αντιπολίτευσις” ευρίσκεται εντός της Κυβερνήσεως και οι αποφάσεις είναι συλλογικές. Τούτο έχει συντελέσει στην απόλυτην ανυπαρξία τόσο των πολιτικών παθών όσο και της συνήθους ευτελούς δημαγωγίας που παρατηρείται σε άλλες δημοκρατίες. Αντίθετα, λόγω της συλλογικής ευθύνης, κάθε πρότασις ή απόφασις είναι αποτέλεσμα ενδελεχούς και σοβαράς μελέτης. Ίσως γι’ αυτό η Ελβετία σήμερα είναι η μόνη χώρα όπου ισχύει η ρήσις του Περικλέους: “Θεωρούμεν επιζήμιο το να μη προδιδαχθούμε και μελετήσουμε με τον Λόγον όσα πρέπει να πράξουμε”.

Στην “κατεστημένη λογική”, της δικής μας παντοδύναμης αρχηγοκρατίας, η έλλειψη “Πρωθυπουργάρας” και “Πρωθυπουργού εν αναμονή” φαντάζει σκέτη δυστυχία. Όμως, να που ο Ελβετικός Λαός, χωρίς δικούς του φυσικούς πόρους, ανεδείχθη στον πλουσιότερο της γης, ίσως, σε ένα μεγάλο βαθμό διότι αποδέχθηκε τη “δυστυχία” να μην έχει διακριμένες τις Συμπολίτευση και Αντιπολίτευση, αλλά να μοιράζονται όλοι μαζί και τις ευθύνες και τους κόπους και τα κέρδη.

Ο πολιτικός διάλογος και η συναίνεση, δύο παρεξηγημένες “έννοιες”

Για να απολαύσει ένας Λαός αυτή την ευτυχία της Συνεργασίας, πρέπει να έχει συνειδητοποιήσει την πολυτιμότητα του πολιτικού διαλόγου.

Στην Ελλάδα, όπου λατρεύεται σαν θεός ο ελεύθερος διάλογος, έχει εκλείψει από την πολιτική ζωή από τότε που επικράτησε η “ξύλινη γλώσσα” των κομμάτων.

Γράφει η Άννα Φραγκουδάκη:

“Σήμερα, η συμμετοχή και ο διάλογος είναι σχεδόν ανύπαρκτα στο πεδίο της πολιτικής. Στόχος του πολιτικού λόγου που κυριαρχεί στην κοινωνία είναι να νομιμοποιεί το δικαίωμα του ομιλητή να κατέχει το βήμα. Δεν μεταδίδει ένα μήνυμα μονολιθικά “σωστό”, που συνοδεύει μια ηθική καταδίκη των πολιτικών αντιπάλων που δεν βλέπουν το “σωστό”. Έτσι, η γνώμη του πολιτικού ρήτορα ή του κόμματος που εκπροσωπεί δεν εμφανίζεται ως γνώμη, που άρα χωράει επεξεργασία, ερωτηματικά και απαλήθευση, προτείνεται ως δεσμευτικό απόφθεγμα τόσο αναμφισβήτητο σωστό, που αποκλείει τους ακροατές από τη λογική επεξεργασία του, αποκλείει την επαλήθευση με τον διάλογο και τη συμμετοχή.” (ΤΑ ΝΕΑ, 28-2-00)

Δεν αρκούν, όμως, οι πολιτικοί μας, του διαλόγου που οδηγεί στη δημιουργική σύνθεση ένα εξουσιαστικό σύστημα, από την πρακτική τους, αλλά προχωρούν και στη διαστρέβλωση της έννοιας του σε ορισμένους τομείς.

Γράφει σχετικά η Άννα Φραγκουδάκη:

“ Πολύ χαρακτηριστική της καταστροφής των δημοκρατικών κανόνων του πολιτικού λόγου είναι η σημασία που παίρνει στον λόγο των πολιτικών ηγετών η λέξη “διάλογος” στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής.

Καταγγέλλεται ο διάλογος ως συμβιβασμός και ο συμβιβασμός ως υποχώρηση. Αυτό, όμως, είναι παραβίαση της σημασίας των λέξεων. Ο διάλογος δεν είναι συμβιβασμός, είναι απόπειρα συνεννόησης, είναι το μέσον για την ενδεχόμενη συνεννόηση και όχι το αποτέλεσμα. Ο συμβιβασμός είναι το ενδεχόμενο αποτέλεσμα του διαλόγου. Και πάλι, όμως, συμβιβασμός δεν σημαίνει υποχώρηση, σημαίνει αμοιβαία υποχώρηση.'' (ΤΑ ΝΕΑ, 28-2-00)

Ενώ, λοιπόν, εμείς διαπιστώνουμε μια πλήρη άρνηση, από την πλευρά της Πλειοψηφίας, να προσέλθει σε ουσιαστικό διάλογο με τη μειοψηφία στα θέματα του κυβερνητικού έργου, τα οποία αφορούν άμεσα εμάς, το Λαό, μας εντυπωσιάζει η υπερηφάνεια των αντιπροσώπων της μειοψηφίας, για την επιτευχθείσα ''συναίνεση'' στα μεταξύ τους ζητήματα. Μας εκπλήσσει, πραγματικά, η συγκαταβατικότητα τους.

Θα προσπαθήσουμε να διερευνήσουμε, λίγο το θέμα της συναίνεσης για να καταλάβουμε λίγο βαθύτερα τους πολιτικούς μας.

Είπε στην εισήγησή του ο Πρ. Παυλόπουλος:

''Όσον αφορά τους δείκτες πορείας, πρέπει να σας πω ότι η επιτυχία της Αναθεώρησης αυτής θα εξαρτηθεί κατά βάση από τη συναίνεση η οποία θα επιτευχθεί, διότι το Σύνταγμα, πέρα από τα άλλα θεσμικά μέτρα, απαιτεί συναίνεση και αυτό προκύπτει από το ίδιο το άρθρο 110, το οποίο επιβάλλει τη συναίνεση μέσα από τις αυξημένες πλειοψηφίες. Άρα η επιτυχία του θα εξαρτηθεί από το όσο περισσότερο συναινετικό είναι, γιατί αυτή η συναίνεση του παρέχει και την απαραίτητη δημοκρατική νομιμοποίηση.''

Και επιβεβαιώνει στην ομιλία του στη Βουλή ο Β. Πολύδωρας:

''Η δεύτερη αρετή της συζητούμενης αναθεωρήσεως, είναι ότι έχει μεγάλο βαθμό συναίνεσης. Ελέγχθη ήδη ότι από τις εκατόν τριάντα επτά διατάξεις, ...''

Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ, όμως, τους είχε προκαταλάβει όλους περιλαμβάνοντας στον πρόλογό του, ως βασικό στοιχείο της Αναθεώρησης, τον ''συναινετικό της χαρακτήρα''.

Η θέση της Συμπολίτευσης είτε διαφανής όσον αφορά στις προθέσεις, είτε αδιαφανής όσον αφορά στις σκοπιμότητες ήταν προφανής.

Επιδίωξε το πολιτικό πλεονέκτημα είτε αποφασίζοντας από κοινού, με την Αντιπολίτευση, τις προτεινόμενες από την ίδια διατάξεις, είτε αποφασίζοντας μόνη της, έχοντας επιρρίψει, όμως, την ευθύνη της αρνητικής πρόθεσης στην Αντιπολίτευση.

Η συναίνεση σημαίνει αποδοχή, παραδοχή, συγκατάνευση, συγκατάθεση κάποιου σε κάτι. Εν προκειμένω, η Συμπολίτευση ζήτησε από την Αντιπολίτευση να ''συναινέσει'' στις προτάσεις της και επαίρετο εκ των προτέρων πως θα το επετύγχανε. Όπως απεδείχθη, είχε δίκιο ο εισηγητής της Πλειοψηφίας, αφού η Αντιπολίτευση έσπευσε να εκδηλώσει ότι και εκείνη ήθελε να ''συναινέσει'', ήθελε δηλαδή, να αποδεχθεί κάτι, να προσυπογράψει κάτι, να στέρξει σε κάτι, να συγκατατεθεί σε κάτι, να προσχωρήσει σε κάτι, να συμφωνήσει να γίνει κάτι, να δεχθεί να γίνει κάτι, να

επιτρέψει να συμβεί κάτι. Όπως πάντα δηλαδή, ήταν πρόθυμη για κάθε τι που συμφέρει το Σύστημα.

Η Αντιπολίτευση, αποδεχόμενη *a priori* τη συναίνεση και μάλιστα μετ' επιτάσεως, μας απεκάλυψε ότι η βάση της συλλογιστικής της δεν ήταν ο αγώνας, η διεκδίκηση, η απαίτηση για την ουσιαστικοποίηση της Δημοκρατίας μας, αλλά η συνέργεια, με μια επίφαση κάποιων διαφωνιών, στο να διατηρηθεί αυτή η απόλυτη εξουσία της Συμπολίτευσης, αυτή η ανά τετραετία Πρωθυπουργική Δεσποτεία.

Εμείς οι ταπεινοί Έλληνες, όμως, που σώνει και καλά μας θέλουν υπηκόους και όχι πολίτες προσδοκούσαμε ότι σε αυτήν την Αναθεώρηση, κάποιοι θα πρότειναν ότι είναι καιρός να υπάρξει λίγο Δημοκρατία στην Ελλάδα.

“Αλλά καμιά φορά η πραγματικότητα διαψεύδει τις πιο καλοπροαίρετες, τις πιο ευγενικές διακηρύξεις. Γιατί η εθνική συναίνεση όπως εκφράζεται μέσα από τις κοινές καταφάσεις των κομμάτων (και τρόπος έκφρασης εγκυρότερος δεν υπάρχει) μπορεί να κρύβει πονηρές υστεροβουλίες, σύμφωνες με τα συμφέροντα της “εξουσίας” σε όλες τις κομματικές αποχρώσεις της, αλλά όχι αναγκαστικά σύμφωνες με το συμφέρον του τόπου, πέστε το εθνικό ή λαϊκό. Και ακριβώς οι πρόσφατες συζητήσεις και αποφάσεις στην αρμόδια για την αναθεώρηση του Συντάγματος κοινοβουλευτική επιτροπή προσφέρουν, δυστυχώς, τέτοια παραδείγματα διακομματικών συναινέσεων “εκ του πονηρού” γράφει ο Γ. Κουμάντος (Καθημερινή, 5-11-00) και αφού αναφέρει τα προκύπτοντα δεινά από τη συναίνεση για το περιβάλλον, τα δάση και τη Δικαιοσύνη καταλήγει “Και όλα αυτά, με διακομματικές συναινέσεις, σε μια παράξενη εθνική ομοφωνία καταστροφής. Κάποιες φωνές πρέπει να υψωθούν, έστω και αν ταραζουν τα βαλτόνερα της συναίνεσης.”

Ελπίζαμε κι' εμείς σ' αυτές τις φωνές, της ζωογόνου “σύγκρουσης”. Ελπίζαμε ότι κάποιοι από την Αντιπολίτευση, αντί την αποδοχή της “συναίνεσης” που τους ζήτησε η Συμπολίτευση, δηλαδή την προσχώρηση στον δυνατότερο, θα απαιτούσαν την “συναπόφαση” που περιλαμβάνει την έννοια της ισομοιρίας, αναπόσπαστο στοιχείο κάθε ελεύθερου διαλόγου. Όλοι όμως πανευτυχείς παρέμειναν στη Σύναινεση. Διότι η συναπόφαση χρειάζονταν περισσή γενναιότητα, που δεν υπήρχε ούτε στη Συμπολίτευση για να την προσφέρει, ούτε στην Αντιπολίτευση για να την απαιτήσει.

Ίσως κάποιοι μας καταλογίσουν ότι “γυρεύουμε ψύλλους στ' άχυρα” έχουμε όμως να τους απαντήσουμε “εξ όνυχος του λέοντα”, που προφανώς αισθάνεται καλά βολεμένος. Προτιμά να αποδέχεται τη συναίνεση από το να απαιτεί την συναπόφαση.

Εξ' άλλου, πρέπει να επισημάνουμε, ότι αυτοί που σε μια εποχή μειοψηφούν, ελπίζουν πάντα ότι μια άλλη φορά μπορεί να πλειοψηφούν.

Η απροθυμία να αγωνισθούν για μια συναπόφαση, μπορεί να είναι λόγος για μια νίκη αργότερα, αφού θα έχουν δείξει στους πατρώνες της εξουσίας ότι είναι ``καλά παιδιά``.

Είναι φανερό ότι η συναίνεση της μειοψηφίας προς την πλειοψηφία δεν προέρχεται από δημοκρατική ευαισθησία, αλλά στηρίζεται στον κανόνα της αμοιβαιότητας. Η πλειοψηφία είναι χρονικά περιορισμένη και εναλλασσόμενη όσον αφορά στη σύνθεσή της.

Οι αντιπολιτευόμενοι, λοιπόν, θα βρεθούν με τη σειρά τους στη Συμπολίτευση και οι άλλοι θα πρέπει να τους σεβαστούν με τον ίδιο τρόπο, όπως κι αυτοί.

Ο έλεγχος, όσο καλοπροαίρετος και αν είναι, αποβαίνει πάντα ενοχλητικός για την εξουσία. Σε μια ποιοτική Δημοκρατία, όμως, είναι η πεμπτούσια της. Η συναίνεση αυτής της Αναθεώρησης είναι ακριβώς το αντίθετο. Αποτελεί το ``μεγάλο συμβιβασμό`` μεταξύ των Αντιπροσώπων μας στη Βουλή, εις βάρος των δικών μας πολιτικών δικαιωμάτων.

Οι προτάσεις μας για την ενίσχυση του ρόλου της Αντιπολίτευσης

Το Σύστημα προκειμένου να συντηρήσει την Πρωθυπουργοδημοκρατία δεν θέλησε, ούτε ``για τα μάτια του κόσμου``, να ενισχύσει την Αντιπολίτευση με κάποιες δυνατότητες παρέμβασης στη λήψη των πολιτικών αποφάσεων.

Εμείς, όμως, επιδιώκουμε, διότι μας συμφέρει, να στήσουμε σε υψηλότερο βάθρο την Αντιπολίτευση. Να προσδιορίσουμε με νέο σκεπτικό έναν σημαντικότερο ρόλο γι' αυτήν. Οι γενικότητες δεν αρκούν. Δεν τη θέλουμε ως θεατή και σχολιαστή, αλλά ως επίκληση του Νόμου και της Τάξης. Και αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη αντίστοιχων συνταγματικών επιταγών, για διαφάνεια, για αυξημένες πλειοψηφίες, για διεξοδικότερο διάλογο σε βασικά θέματα.

Πέρα από τη συνταγματική κατοχύρωση των εθιμικών δικαιωμάτων της Αντιπολίτευσης, θα μπορούσαν π.χ.

- Να ψηφίζονται με μεγαλύτερη δυσκολία οι Νόμοι από μια Συμπολίτευση που εκπροσωπεί τη μειοψηφία του Ελληνικού Λαού.
- Να έχει το δικαίωμα η Αντιπολίτευση, ιδιαίτερα όταν εκπροσωπεί την πλειοψηφία του Λαού, να αποφασίζει για τη διενέργεια δημοψηφισμάτων
- Να συζητούνται στη Βουλή, χωρίς ψηφοφορίες, τα θέματα προτού ο Πρωθυπουργός ή οι Υπουργοί δεσμεύσουν τη Χώρα σε διεθνής συνθήκες.
- Να διαφυλάσσεται καθοριστικότερος ρόλος για τα μικρά κόμματα.
- Να υπάρχει η ευχέρεια στη συζήτηση του προϋπολογισμού να μετατίθενται κάποια ποσά σε άλλους κωδικούς.

Εμείς προτείνουμε αυτά ενδεικτικά. Οι Συνταγματολόγοι, εάν λειτουργήσουν προς την κατεύθυνση της προστασίας του Λαού από μία ενισχυμένη Αντιπολίτευση, θα μπορούσαν να προτείνουν πολλά άλλα σημαντικότερα μέτρα στήριξης της Αντιπολίτευσης.

Ενδυναμώνοντας το ρόλο της Αντιπολίτευσης, παίρνει αυτομάτως, για μας, σημαντική πολιτική διάσταση και η ύπαρξη μικρών κομμάτων στη Βουλή, για τα οποία σήμερα επιφυλάσσεται ελάχιστος ρόλος.

Τι περισσότερο προσφέρει ένα "κόμμα εξουσίας" όταν είναι στην Αντιπολίτευση, από άλλα κόμματα; Άλλα κόμματα τα οποία ανεξάρτητα από τα σημερινά μεγέθη τους, έχουν τον δυναμισμό που γεννά τις μελλοντικές διαστάσεις τους. Έχουν διαφορετικές επικεντρώσεις, διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας, εκφράζουν διαφορετικές κοινωνικές απαιτήσεις, αντιμετωπίζουν τα θέματα με αλλιώτικες αντιλήψεις.

Αυτά είναι, τα οποία δυσκολεύουν την επικυριαρχία των εξωθεσμικών παραγόντων, αναχαιτίζουν τις ακραίες αντιλήψεις των εξουσιαστών για την υπέρ αυτών εκμετάλλευση της "εν λευκώ" λαϊκής εντολής μας και στήνουν μια αμυντική ασπίδα των συμφερόντων, μας με την ποικιλομορφία των αντιδράσεων, τους στις κυβερνητικές αυθαιρεσίες και τις προεκτάσεις τους.

Μια άλλη σημαντική ασπίδα προστασίας, από την κυβερνητική αυθαιρεσία, η οποία ενισχύει το ρόλο της Αντιπολίτευσης, είναι η εφαρμογή της Αρχής της Επικουρικότητας. Η άρνηση συνταγματικής θεσμοθέτησής της αποτελεί άρνηση στην ποιοτική βελτίωση της Δημοκρατίας μας.

Το περιεχόμενο της αρχής της επικουρικότητας προσδιορίζει, ως γνωστό, τα πρόσφορα πλαίσια λειτουργίας της Δημοκρατίας. Η κάθε πλειοψηφία πρέπει να έχει υποχρεωτικά ένα συγκεκριμένο πεδίο αναφοράς, γεωγραφικό ή τομεακό και να αποφασίζει μόνο για τα θέματα που αφορούν στο πεδίο δράσης της. Δεν είναι δημοκρατικό μια πλειοψηφία να αποφασίζει για θέματα που αφορούν στην ομάδα ενός άλλου πεδίου.

Η συνεχής άκαμπτη επίκληση, λοιπόν, μας γενικής πλειοψηφίας γεννά την αδικία των πολλών εις βάρος των διαφορετικών. Αντίθετα η επίκληση της επικουρικότητας παρέχει τη δικαιολόγηση της έννοιας του προστατευτικού βέτο, της αρνησικυρίας.

Για τη δική μας προστασία, από τις γενικής χρήσεως αποφάσεις της εξουσιαστικής πλειοψηφίας, η έννοια της επικουρικότητας αποβαίνει, σε κάποιες περιπτώσεις, πολυτιμότερη και από την έννοια της Δημοκρατίας. Είναι η έννοια της λεπτομέρειας η οποία οδηγεί στην πραγματική προστασία του ατόμου. Θέλουμε λοιπόν το πέρασμά της στις συνταγματικές επιταγές, άμεσα και έμμεσα, γιατί θα προσφέρει στην Αντιπολίτευση τρόπους να μας υπερασπίζεται αποτελεσματικά.

Το συνταγματικό καθεστώς για τον ελάχιστο ρόλο της Αντιπολίτευσης, των μικρών κομμάτων, της επικουρικής και του κοινωνικού ελέγχου δεν καθιερώθηκε, ούτε συνεχίζεται τυχαία. Εγκαταστάθηκε με φανερή σκοπιμότητα το να μην παρεμποδίζεται η υπερσυγκέντρωση και η ανεξέλεγκτη άσκηση της εξουσίας από την εκάστοτε πλειοψηφία, με επιχείρημα την αναγκαιότητα ύπαρξης κυβερνητικής σταθερότητας.

Η κυβερνητική σταθερότητα, όμως, είναι ωφέλιμη για μας μόνον όταν λειτουργεί βαθιά η Δημοκρατία. Σε διαφορετική περίπτωση, η σταθερότητα αυτή είναι εις βάρος μας, αφού υφιστάμεθα μια αυταρχική εξουσία, η οποία ενεργεί κυρίως υπέρ των μεγαλοσυμφερόντων.

Το δικό μας συμφέρον, λοιπόν, απαιτεί να ενδυναμωθεί ο ρόλος και της Αντιπολίτευσης και των μικρών κομμάτων και να διευρυνθεί η εφαρμογή της Αρχής της Επικουρικής.

Η ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΜΕΝΗ ΛΑΪΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ, ΜΟΝΗ ΑΛΗΘΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Η αδιαφορία των Ελλήνων απέναντι στα κοινά, είναι μια επίκτητη αρνητική ιδιότητα της τελευταίας δεκαετίας, αποτέλεσμα του παροχημένου πλέον πολιτεύματος, του 1975, το οποίο επιμένει να υμνεί και να διατηρεί το Σύστημα, παρά τις επισημάνσεις αρκετών πολιτικών για ανάγκη αλλαγής του.

Οι πολитеυόμενοι, όμως, εκπρόσωποι του Συστήματος, επιμένουν στην πεποιθήση του σύγχρονου του χαρακτήρα του. Θεωρούν ότι οι πιθανές συνταγματικές μορφές, έχουν εξαντληθεί και αρνούνται το ενδεχόμενο να επινοηθεί μια άλλης ποιότητας Δημοκρατία στην Ελλάδα, η οποία θα ανταποκρίνεται στις σημερινές απαιτήσεις του έλληνα πολίτη, η οποία και θα τον διαπερνά ως συναίσθημα και θα τον συναρπάζει για δράση.

Μια Δημοκρατία, η οποία θα είναι βαθιά ριζωμένη μέσα του και θα τον διακατέχει το πνεύμα της, σε κάθε εξωτερική του εκδήλωση, όχι μόνο ως πολίτη, αλλά και ως κοινωνικό άτομο.

Μια Δημοκρατία στην οποία οι αντιπρόσωποι του δεν θα δρουν μόνο επ'ονόματί του αλλά και για λογαριασμό του, και η εξουσία δεν θα ασκείται με μια τυπική συναίνεσή του, αλλά με ουσιαστική συμμετοχή του.

Μια Δημοκρατία, την οποία θα αισθάνεται ότι τον χειραφετεί και δεν τον χειραγωγεί.

Η αμφισβήτηση της ιδέας της αμιγούς Αντιπροσώπευσης έχει επέλθει, στις δυτικοευρωπαϊκές Δημοκρατίες, προ πολλών δεκαετιών.

Ο μικρός αριθμός των Αντιπροσώπων, έναντι του μεγάλου πλήθους των αντιπροσωπευομένων, ο μικρός αριθμός των κομμάτων, μέσα στο Κοινοβούλιο, και ο ακόμα μικρότερος, συνήθως μόνο ένα, εκείνων που σχηματίζουν τη “δεδηλωμένη” και κυβερνούν, έχει καταστήσει πολύ γενικευμένο το περιεχόμενο της γενικής θέλησης και πολύ “αχνή” την έκφραση της Λαϊκής Κυριαρχίας.

Ο Δ. Δημητράκος γράφει : “Η “συλλογική θέληση” της κοινωνίας είναι ένας μύθος και ο “λαός”, ως ένα ενιαίο σώμα με συλλογική προσωπικότητα, δεν είναι παρά μια νοητική κατασκευή, που μπορεί να είναι χρήσιμη ορισμένες φορές αλλά δεν αποτελεί αντικειμενική οντότητα με την ίδια έννοια που ο Ατλαντικός Ωκεανός ή ο γείτονάς μας αποτελούν τέτοιες οντότητες.” (ΤΟ ΒΗΜΑ, 5-5-00).

Ο Θ. Γιαλκέτσης γράφει ότι ο Σουμπέτερ : “αμφισβητεί τα ίδια τα θεμέλια της παραδοσιακής δημοκρατικής θεωρίας: την ιδέα του “κοινού καλού” (common good) και την ιδέα της “λαϊκής θέλησης” (will of the people). (Ελευθεροτυπία, 22-9-96)

Στην πραγματικότητα, υποστήριζε ο Σουμπέτερ, ο λαός δεν αποφασίζει για κανένα πρόβλημα. Αυτοί που αποφασίζουν στη θέση του είναι οι ομάδες των επαγγελματιών της πολιτικής και οι

εκπρόσωποι των οικονομικών συμφερόντων. Αυτές οι ομάδες είναι σε θέση να διαμορφώνουν ή ακόμη και να δημιουργούν τη λαϊκή βούληση. Σύμφωνα με το συντηρητικό πολιτικό “ρεαλισμό” του Σουμπέτερ, το κλασικό δημοκρατικό ιδεώδες αποτελεί έναν από τους μεγάλους πολιτικούς μύθους του παρελθόντος.”

Το πολυποίκιλο των απόψεων των αντιπροσωπευομένων, που αντιστοιχούν σε κάθε αντιπρόσωπο και το πολυειδές των απαιτήσεων, που προσδοκούν ικανοποίηση, από τη διακυβέρνηση, της εκφράζουσας τη γενική θέληση Πλειοψηφίας, συνθέτουν ένα ποικιλόμορφο σύνολο στο οποίο δεν είναι δυνατόν, εκ των πραγμάτων, να ανταποκριθεί ούτε ο Αντιπρόσωπος, ούτε η Κυβέρνηση.

Με δεδομένη την τάση των εξουσιαζόντων να ιδιοποιούνται την εξουσία, η οποία τους παραδίδεται προς διαχείριση, αλλά και των αντικειμενικών δυσκολιών που αντιμετωπίζει κάθε Κυβέρνηση, στην άσκηση του έργου της προκαλείται μέγα χάσμα μεταξύ των παροχών των κυβερνώντων και των προσδοκιών των κυβερνωμένων. Οι κυβερνώμενοι, βεβαίως, οποίοι δικαίως τα περιμένουν όλα από την Κυβέρνηση, αφού το Πολίτευμα τους έχει αποστασιοποιήσει εντελώς, από τις ευθύνες της εξουσίας.

Η συμμετοχή τους, εξ άλλου, στα κόμματα, τα οποία εκφράζουν τις επί μέρους “γενικές θελήσεις” του Λαού, έχει καταστεί κι αυτή εντελώς τυπική, αφού η κομματική θέληση είναι η θέληση του αρχηγού επενδεδυμένη με υποτυπώδεις δημοκρατικές διαδικασίες. Γράφει ο Χρήστος Γιανναράς στην Καθημερινή (3-12-00): “Όταν η δημοκρατία είναι μόνο πρόσχημα και κενή ρητορεία τα περιθώρια ενδοκυβερνητικών και εσωκομματικών διαφορών και αντιθέσεων διευρύνονται στο έπακρο. Τα ίδια τα κόμματα δεν είναι πολιτικοί σχηματισμοί, δεν αντιστοιχούν σε ανάγκες και στόχους συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων. Το ομολογούν με αφελή καύχηση ότι είναι “πολυσυλλεκτικά” όχι μόνο ψήφων, αλλά και απόψεων, ιδεολογικών αντιλήψεων, κοινωνικών επιδιώξεων. Δηλαδή απολιτικά συνδικάτα συμφερόντων. Γι’ αυτό και τα κομματικά συνέδρια, οι κεντρικές επιτροπές, τα εκτελεστικά γραφεία των κομμάτων λειτουργούν στην προσχηματική δημοκρατία μόνο σαν εκφάνσεις ενός στερεότυπου τελετουργικού. Ούτε εκφράζουν κοινωνικά αιτήματα ούτε παράγουν πολιτική. Φιλοξενούν ρητορικές κορώνες και υπηρετούν τα κενά προσχήματα – στην καλύτερη περίπτωση και τηλεοπτικές εντυπώσεις.”

Θυμίζει δε εις το άρθρο του τον ορισμό του κόμματος, που έδωσε από το 1875 ο Εμμανουήλ Ροΐδης για την προσχηματική Δημοκρατία και παραμένει πάντα επίκαιρος: “Κόμμα είναι ομάς ανθρώπων ειδότης να αναγινώσκωσι και να ανορθογραφώσιν, εχόντων χείρας και πόδας υγιείς αλλά μισούντων πάσαν εργασίαν, οίτινες, ενούμενοι υπό ένα οιονδήποτε αρχηγόν, ζητούσι να αναβιβάσωσιν αυτόν διά παντός μέσου εις την έδραν πρωθυπουργού, ίνα παράσχη αυτοίς τα μέσα να ζώσι χωρίς να σκάπτωσι”.

Ο πολίτης απογοητευμένος, εν τέλει, από τη μη ανταπόκριση στις προσδοκίες του των τριών οντοτήτων που έχουν αναλάβει να τον αντιπροσωπεύουν πολιτικά,

(Βουλευτής, Κυβέρνηση, Κόμμα), σχημάτισε την πιο θλιβερή εικόνα για τους πολυτευόμενους και αποστασιοποιήθηκε από την πολιτική.

Το φαινόμενο, όμως, αυτό συνιστά τη μεγίστη κρίση, την οποία είναι δυνατόν να υποστεί η Δημοκρατία, αφού ο πολίτης αποκόπτεται από την Πολιτεία ως συστατικό στοιχείο της, και υποβιβάζεται σε χειραγωγούμενο άτομο. Και φυσικά, πλήττεται, βάνουσα, και η έννοια και το υπαρκτόν της Λαϊκής Κυριαρχίας, αφού πλέον η εξουσία δεν πηγάζει από το Λαό, αλλά εξουσιάζει το Λαό.

“Το μείζον πρόβλημα της σύγχρονης Δημοκρατίας”, επισημαίνει ο κ. Γ. Σωτηρέλης, “είναι η υποβάθμιση της λαϊκής κυριαρχίας, η οποία έχει συρρικνωθεί προ πολλού σε μια απλή και τυπική διαδικασία ανάδειξης αντιπροσώπων, με αποτέλεσμα την παθητικοποίηση των πολιτών και, εντέλει, την αποστασιοποίησή τους από τα κοινά” (ΕΨΙΛΟΝ, 11-1-98).

Τα κόμματα, σαν να μην είναι υπεύθυνα τα ίδια γι’ αυτήν την κρίση, την επισημαίνουν, αποφεύγοντας, όμως, επισταμένως τον καθορισμό των αιτιών της.

- Ο Πρωθυπουργός της Χώρας, αρκέστηκε, στη συζήτηση για την Αναθεώρηση στη Βουλή να επισημάνει την ελπιδοφόρο πορεία της Ελλάδας, εμμένοντας, προφανώς, σε παλιές του απόψεις, που είχε διατυπώσει σε άρθρο του, ότι το Σύνταγμα είναι άσχετο με την πολιτική κρίση.

“Είναι ένα σύνταγμα ξένο προς το πελατειακό κράτος, την αναξιοκρατία, την αδιαφάνεια, τη νομή της εξουσίας, τον κομματισμό, την κρίση αντιπροσώπευσης. Το Σύνταγμα διαβρώθηκε από τα χαρακτηριστικά του πολιτικού συστήματος που κληρονόμησε. Η ολοκληρωμένη αντίληψή του μιας αστικής δημοκρατίας που απέρρεε από τις διατάξεις και το πνεύμα του δεν επιβλήθηκε. Το πολιτικό σύστημα δεν πάσχει από λανθασμένες θεσμικές επιλογές ή θεσμικά κενά, αλλά από πολιτικές αντιλήψεις και πρακτικές που διέβρωσαν τη λειτουργία του. Πάσχει εκεί όπου η πολιτική πραγματικότητα υπονομεύει το πολιτικό σύστημα που απορρέει από τους κανόνες του συντάγματος.” (ΒΗΜΑ 5-2-95).

Είναι, προφανές, ότι για τον Πρωθυπουργό της χώρας, το καλό Σύνταγμα το διεμόρφωσαν οι πολυτευόμενοι ενώ την κακή πολιτική πραγματικότητα εμείς οι πολίτες.

Είναι η πάγια τακτική του Συστήματος που μοιραίως υπηρετεί κι εκείνος. Οι υπεύθυνοι του κακού πολιτικοί να απαλλάσσονται ως ανεύθυνοι και ο σχεδόν ανεύθυνος, έναντι της δικής τους μέγιστης ευθύνης, Λαός να θεωρείται, έμμεσα, ως η πηγή του κακού.

- Ο Αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης μίλησε στη Βουλή “για την απαλλαγή του τόπου από τα γνωστά σε όλους νοσηρά, παρακμιακά φαινόμενα”
- Ο εισηγητής του ΚΚΕ μίλησε για μια: “περιορισμένη λαϊκή κυριαρχία με αφυδατωμένα ατομικά, κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα και θεσμούς που απέχουν πολύ από το να έχουν ένα ουσιαστικό δημοκρατικό και λαϊκό περιεχόμενο.”

- Ο εισηγητής του Συνασπισμού είπε:

“Η ανατροπή των συσχετισμών υπέρ του Λαού συνδέεται άμεσα με τη βεβαιότητα ότι το πολιτικό σύστημα με τις συγκεκριμένες συγκεντρωτικές του δομές είναι ανίκανο να υπηρετήσει τον ουσιαστικό εκσυγχρονισμό της χώρας”

Όλα τα κόμματα της Αντιπολίτευσης, δηλαδή, αναγνωρίζουν την ύπαρξη σοβαρής πολιτικής κρίσης διαρκείας.

Μια παρατεταμένη θεμελιακή κρίση, ενός πολιτεύματος, όμως, επιφέρει και δυσάρεστες κοινωνικές απαιτήσεις. Οι διανοούμενοι της Χώρας, σχολιάζουν, μερικοί καυστικά, αυτή τη διχοτόμηση πολίτη – πολιτικής και καταγράφουν τις οδυνηρές για την ελληνική κοινωνία προεκτάσεις της.

- Ο Κ. Τσουκαλάς γράφει σε άρθρο του *“Μία κοινωνία που εξωθεί τα μέλη της στην πολιτική αδιαφορία και απάθεια, μια κοινωνία “ιδιωτών” όπου ο καθένας επιδιώκει κατ’ αποκλειστικότητα τα ατομικά του συμφέροντα, οχυρώνεται πίσω από την ατομική του ζωή και δρα απομονωμένος από τους άλλους στον αδιάβροχο ατομικό ηθικό του χώρο είναι μια κοινωνία που στερείται από οποιαδήποτε συλλογική αξιακή θεμελίωση.”* (ΤΟ ΒΗΜΑ, 23-1-00).
- Ο Μάριος Πλωρίτης κάνοντας ένα ιστορικό παραλληλισμό με μια συγκεκριμένη περίοδο της καθολικής εκκλησίας γράφει: *“Δεν είναι λιγότερο τραγική η “πορνοκρατία” της σήμερον Ελλάδος. Πορνοκρατία, με την έννοια της εκπόρνευσης θεσμών, δομών, ιδεών. Η χώρα μας έχει γίνει ένας απέραντος “οίκος ανοχής”, όπου ανεχόμαστε τα πάντα, επιχειρούμε τα πάντα, διαπράττουμε όλες τις ακολασίες εναντίον αλλήλων και όλες τις διαστροφές σκοπών και μέσων. Προαγωγοί, ιερόδουλοι και πελάτες ταυτόχρονα, επιδινώμαστε σ’ ένα σαδομαζοχιστικό όργιο, όπου όλοι (ή οι περισσότεροι) ηδονιζόμαστε αυτοκαταστρεφόμενοι.”*

(ΤΟ ΒΗΜΑ, 3-12-95)

Σκληρή περιγραφή, αλλά καθόλου υπερβολική έναντι της σκληρότητας της πραγματικότητας του Συστήματος.

- Ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος βιώνοντας την πραγματικότητα μερικών δεκαετιών πριν, η οποία σήμερα έχει αλλάξει περίβλημα, αλλά όχι ουσία, περιγράφει τις επιπτώσεις της κακής πολιτικής και του κοινωνικού δυναμικού.

“Ο “λαός” έχει συνηθίσει να τα περιμένει όλα από τον πολιτευόμενο. Τα ελληνικά χωριά είναι γεμάτα ρυπαρά καφενεία όπου άνθρωποι νέοι και άνθρωποι στην ακμή της ηλικίας τους χαρτοπαίζουν, παραδίνονται στο πιασί, συζητούν πολιτικά ή νυστάζουν, νυστάζουν από το πρωί ίσαμε το βράδι, σκοτώνουν τον καιρό τους άπραγοι και άβουλοι. Αγνοούν την αυτοβοήθεια. Δεν κάνουν τίποτε, αυτοί οι ίδιοι, για να καλυτερέψουν την τύχη τους. Τα περιμένουν όλα από το κράτος, δηλαδή από τον πολιτευόμενο. Για τη γενικότερη προκοπή μήτε νοιάζονται μήτε επιχειρούν τίποτε.”

Κι, όμως, διψά από τη φύση του ο Έλληνας για τα κοινά, διψά για την πολιτική, διψά για την προσέγγιση στην εξουσία.

Άνεμος εξατομίκευσης και όχι τάσεις μαζικοποίησης

Ο ουσιαστικός εκδημοκρατισμός στη χώρα μας δεν έχει εμπόδιο την άρνηση ή την ανωριμότητα των πολιτών, αλλά την εμμονή του Συστήματος να κυριαρχεί σε όλους και σε όλα. Υπάρχει, λοιπόν, πιεστική ανάγκη να καμφθούν, πλέον, οι αντιστάσεις του από την έγερση της λαϊκής συνείδησης, η οποία πρέπει να ξεφύγει από τη ρουτίνα της ανοχής και να περάσει στη φάση της διεκδίκησης, όχι πια ωφελημάτων από την εξουσία, αλλά συμμετοχής στην ίδια την εξουσία.

Ως Έλληνες έχουμε χρέος, ως πολίτες, αλλά και ως άτομα, να σταθούμε αδυσώπητοι αντίκρυ στο νεοελληνικό “δε βαριέσαι”, που έχει καταστεί το έμβλημα του καιρού μας.

Το πολιτικό συμπέρασμα του “όλοι ίδιοι είναι” πρέπει να μας οδηγήσει στο να αλλάξουμε την πολιτική συμπεριφορά μας και να επιλέγουμε τους “διαφορετικούς”. Εκείνους με την “άλλη” άποψη και όχι, πλέον, αυτούς, με την ξύλινη γλώσσα.

Να κυριαρχηθούμε από το πνεύμα της ανατροπής και όχι της παραίτησης.

Αν δεν αντιμετωπίσουμε την πολιτική αυτή αρρώστια, εκείνο που θα κακοφορμίζει δεν θα είναι το Σύστημα που την παράγει, αλλά το δικό μας Σώμα που την υφίσταται.

Το “δε βαριέσαι” δεν είναι απλώς αμεριμνησία, αλλά πορεία στην πολιτική εξουθένωση του Λαού απέναντι στο Σύστημα, της Πολιτείας απέναντι στους ιδιώτες ανταγωνιστές της, του Κράτους απέναντι στους εχθρούς μας.

Δεν σωζόμαστε με το να καταδικάζουμε την ανευθυνότητα των άλλων, πρέπει να αναλάβουμε κι εμείς τις δικές μας ευθύνες.

Έχουμε εθνική υποχρέωση να αποβάλλουμε την αδιαφορία για τα κοινά, και να επαναστοχαστούμε τη δική μας Δημοκρατία, με έντονη διάθεση ατομικής συμμετοχής. Να επιδιώξουμε τη βελτίωση, όχι πια των παθητικών και στατικών, αλλά των ενεργητικών πολιτικών μας δικαιωμάτων.

Ο Γ. Χάμπερμας σχολιάζοντας τη σύγχρονη πολιτική κακοδαιμονία και τους τρόπους απόρριψής της είπε: “Στον πρόλογο του βιβλίου μου “Δίκαιο και Δημοκρατία”, πέρα από κάθε εξύμνηση της αυτό – οργάνωσης, λέω ότι η δημοκρατία είναι διαδικασία που αναπτύσσει την ικανότητα των λαών για την αυτό – ανάπτυξή τους. Ο ρόλος που οι πολιτικοί δεν μπορούν σήμερα να παίξουν είναι να επεξεργαστούν ένα σχέδιο και έπειτα να δοκιμάσουν να σπρώξουν τον κόσμο προς αυτό. Στο εξής είναι ο μόνος δρόμος που δεν πρέπει να ακολουθηθεί. Ο κόσμος, οι λαοί πρέπει να πουν πως θέλουν να ζουν.”

Οι δυτικοευρωπαϊκοί λαοί, ίσως, φθάνει “να πουν πως θέλουν να ζουν”, διότι έχουν τη δυνατότητα από τα πολιτεύματά τους, και να το κάνουν. Εμείς, όμως, πρέπει να

αγωνιστούμε για να αποκτήσουμε πρώτα τη δυνατότητα να μπορούμε να το λέμε και την ευκαιρία να το επιδιώκουμε. Να μπορούμε να λέμε αυτό που σε κάθε περίπτωση φρονούμε ότι είναι το γενικό συμφέρον, αλλά και να ενεργούμε για την πραγμάτωσή του. Να μπορούμε όχι μόνο να λέμε κάθε 4 ετία ποιος θα διαχειρίζεται τα συμφέροντά μας, αλλά και να επηρεάζουμε ενδιάμεσα τα γεγονότα προς την κατεύθυνση την οποία, είναι τα συμφέροντά μας, κατά τη δική μας διαρκή άποψη.

Σχολιάζοντας την κατάσταση αυτή ο Θ. Γιαλκέτσης έγραψε :

“Ο πολίτης δεν είναι αληθινά ελεύθερος παρά μόνο στο βαθμό που συμμετέχει ουσιαστικά στην πολιτική ζωή. Η δημοκρατία νοσεί όταν απονεκρώνεται το Πάθος για τα κοινά, όταν υποχωρεί η συμμετοχή, όταν μειώνεται το ενδιαφέρον και η ευθύνη των πολιτών. Τα σύγχρονα πολιτικά συστήματα που υποβαθμίζουν τη δημοκρατία σε ανταγωνισμό μεταξύ των πολιτικών ελίτ και στηρίζονται στην παθητική συναίνεση και στην απουσία συμμετοχής είναι στην πραγματικότητα “φιλελεύθερες ολιγαρχίες” (Καστοριάδης), στις οποίες η εξουσία ασκείται από ένα ελάχιστο τμήμα της κοινωνίας. Δημοκρατία ωστόσο σήμαινε και θα σημαίνει πάντα την πραγματική δυνατότητα συμμετοχής όλων των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας.”

(Ελευθεροτυπία, 22-9-96)

“Ποτέ δεν πέρασε από το νου κανενός,” έχει γράψει ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, “πως χρειάζεται μια τίμια, στα σωστά της μέτρα και ασταμάτητη συνεργασία του πολίτη με το κράτος και του κράτους με τον πολίτη, για να μπορέσουμε, επιτέλους, να σταθούμε στα πόδια μας. Μια τίμια συνεργασία, αυτό πρέπει να το υπογραμμίσω.”

Ο Θ. Γιαλκέτσης προτείνει σε άρθρο του : *“Πρέπει να ανακαλύψουμε ξανά την πραγματική δημοκρατία όχι σε αντικατάσταση της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας (γνωρίζουμε καλά τις καταστροφές που θα μπορούσαν να προκύψουν αλλά σε διαλεκτική συμπληρωματικότητα μαζί της.”* (Ελευθεροτυπία , 5-9-97).

Οι δικές μας διεκδικήσεις δεν αποσκοπούν σε απελευθέρωση από την Αντιπροσωπευση, αλλά θέλουμε να οδηγήσουν στη διαρκή συνεννόηση και συνεργασία με τους Αντιπροσώπους μας.

Θέλουμε να αποβάλουν οι Αντιπρόσωποί μας την εντύπωση ότι είμαστε ένα σύνολο υπηκόων που εθιμοτυπικά μας επιτρέπουν να τους ψηφίζουμε ανά 4ετία και να αντιληφθούν ότι ο καθένας από μας είναι υποκείμενο πολιτικής και όχι αντικείμενο της πολιτικής.

Θέλουμε να κατανοήσουν ότι πολλά από αυτά που τους εξουσιοδοτούσαμε μέχρι τώρα να τα χειρίζονται μόνοι τους, ήρθε ο καιρός να γίνουν αντικείμενα συνδιαχείρισης.

Να κατανοήσουν ότι για όλα τα σημαντικά ζητήματα, για τα οποία θα εξακολουθούν να μας αντιπροσωπεύουν, όταν παίρνουν καθοριστικές για το μέλλον αποφάσεις πρέπει να συνεργάζονται μαζί μας και να λαμβάνουν υπόψη τους τη γνώμη μας.

Είναι ανόητο να θεωρούν ότι οι ίδιοι είναι ικανοί να προσαρμόζουν τις πολιτικές τακτικές και ενέργειές τους για σημαντικά θέματα σε κατευθύνσεις, οι οποίες στηρίζονται σε δημοσκοπήσεις 2.000 ατόμων, και να πιστεύουν ότι εμείς είμαστε ανώριμοι να διαχειριστούμε ασήμαντα θέματα της καθημερινότητάς μας.

Πέρασε ο καιρός που είμαστε η “μάζα”, της όποιας εκείνοι αποφάσιζαν τις προτιμήσεις. Είμαστε ένα άθροισμα αυτόβουλων μονάδων, ικανών και προτεραιότητες ορθά να καθορίσουμε και ορθές κρίσεις να εκφέρουμε για το καλό και το κακό, για το δίκαιο και το άδικο.

Η συμμετοχή του πολίτη, πρωταρχική επιταγή για ένα σύγχρονο δημοκρατικό Σύνταγμα

Το Σύνταγμα, βάσει του οποίου όλες οι εξουσίες πηγάζουν από εμάς και η επαγρύπνηση για την προστασία τους στηρίζεται στον πατριωτισμό μας, είναι καιρός να συμπεριλάβει και τη συμμετοχή μας ως πρωταρχική, διαδικασία διαμόρφωσής τους.

Δεν έχουμε αντίρρηση να αποδεχθούμε τον ισχυρισμό του Συστήματος, ότι μας λείπει η σχετική εμπειρία και ίσως να χρειαζόμαστε και λίγο περισσότερη πολιτική παιδεία. Πιστεύουμε, όμως, ότι δεν εμποδίζουν οι ελλείψεις μας στο να αρχίσουμε. Αντιθέτως, πρέπει να σπεύσουμε, ώστε να τις καλύψουμε το συντομότερο δυνατόν.

Και πρέπει να αρχίσουμε, όχι με το πνεύμα που εκφράζουν τα κόμματα μιλώντας για “μεταβίβαση εξουσιών από την κεντρική εξουσία στην κοινωνία”, αλλά ανάστροφα, με την πεποίθηση ότι οι εξουσίες πηγάζουν από μας. Εμείς παίρνουμε πίσω, λοιπόν, αυτές που μπορούμε να διαχειριστούμε μόνοι μας και αφήνουμε στους Αντιπροσώπους μας όλες εκείνες τις οποίες το εύρυθμο της λειτουργίας της Πολιτείας απαιτεί.

Γράφει ο Ν. Κοτζιάς: “Συμμετοχή, έλεγχος και καθημερινή ενεργοποίηση για τα κοινά σημαίνει εφαρμογή της άμεσης δημοκρατίας σε ένα πρώτο επίπεδο, και της αντιπροσωπευτικής στο επόμενο. Οι αντιπρόσωποι του “επόμενου” είναι ανακλητοί, ελεγχόμενοι και με υποχρέωση ενημέρωσής και αιτιολόγησής των πράξεών τους στους κάθε φορά εκλέκτορές τους.”

Η Δημοκρατία είναι τρόπος ζωής, στον οποίο είναι καιρός να αρχίσουμε να προσαρμοζόμαστε, πλέον, με την αίσθηση και το σκεπτικό του υποκειμένου και όχι του αντικειμένου.

Να συνειδητοποιήσουμε ότι η ροή της εξουσίας είναι ανάποδα από τη ροή του ποταμού.

Είναι ανάντι και όχι κατάντι. Η δημοκρατική νομιμοποίηση ξεκινά από εμάς και επομένως το βάθος της νομιμότητας των αντιπροσώπων μας αποτιμάται από το

μέγεθος της δικής μας συμμετοχής στις πολιτικές διαδικασίες. Η Δημοκρατία δεν ενδυναμώνεται, όπως προσπαθούν να μας πείσουν οι πολιτευόμενοι, με τη συμμετοχή των τεχνοκρατών σε νέους διοικητικούς φορείς, αλλά με την εξασφάλιση νέων θεσμών για την ουσιαστικότερη δική μας συμμετοχή.

Η μεταλλαγή και η πρόοδος της κοινωνίας συντελείται με την πλήρη δική μας πολιτική ενεργοποίηση, μέσα από νέους θεσμούς συμμετοχής και κοινωνικού ελέγχου, σε κάθε εξουσιαστική λειτουργία και όχι με την απλή ανάμειξη των τεχνοκρατών στους μηχανισμούς της εξουσίας.

“ Η έννοια κλειδί στο δημοκρατικό καθεστώς δεν είναι ούτε η επιβολή του αριθμού ούτε η αντιπροσώπευση, αλλά η συμμετοχή ... Είναι η πολιτική μορφή όπου κάθε πολίτης βλέπει να του αναγνωρίζεται το δικαίωμα να μετέχει στις δημόσιες υποθέσεις”, υποστηρίζει ο Αλ Ντε Μπενουά.”

Το δικαίωμα της συμμετοχής, το οποίο εμείς έχουμε στερηθεί ίδια βουλήσει, υπέρ των αντιπροσώπων μας, δεν πρόκειται να μας το αναγνωρίσουν οι ίδιοι με δική τους πρωτοβουλία. Θεωρούν ότι συναποτελούν, πλέον το Σύστημα της εξουσίας, ανεξαρτήτως αν εν τοις πράγμασι είναι και οι ίδιοι "επιταγμένοι". Η δική μας συμμετοχή τους φαντάζει, κατά την στενή αντίληψη που θεωρούν τα πράγματα, αποδυνάμωση της εξουσίας τους.

Η επί 156 χρόνια παραχώρηση των δικαιωμάτων μας, τους επέτρεψε να αισθάνονται ότι κατέχουν τίτλους κυριότητας της κρατικής εξουσίας λόγω μακροχρόνιας χρήσεως. Υπό το πνεύμα αυτό η επιστροφή των "κατεχομένων" παίρνει διάσταση αγώνα εξουσίας.

Έχουμε χρέος, λοιπόν, να επιβάλλουμε την παρουσία μας. Τώρα, πλέον, στο ασφυκτικό για τον πολίτη, πολιτικό περιβάλλον, η ανά 4ετία ψήφος δεν συνιστά παρά ένα ελάχιστο ίχνος πολιτικής ζωής. Η επιβολή της δικής μας ενεργούς συμμετοχής στην εξουσία θα της δώσει διάσταση και οντότητα και θα προσθέσει το καθατήριο εκείνο φίλτρο που θα απομακρύνει τους ρύπους της διαφθοράς της διαπλοκής και της αυθαιρεσίας. Θα αναιρέσει τον εφησυχασμό του πολίτη, την περιφρόνηση, την αποχή, την αδιαφορία, θα αποκαθάρει και θα αναζωογονήσει ποιοτικά τη Δημοκρατία.

Το μέτρο αυτής της ουσιαστικής συμμετοχής θα προσδιορίσει και το βαθμό της πραγματικής κυριαρχίας μας ως Λαού.

Η ενίσχυση αυτή της Λαϊκής Κυριαρχίας δεν σημαίνει, με κανένα τρόπο, υποτίμηση του ρόλου των αντιπροσώπων μας, αλλά τουναντίον βελτίωση της ποιότητας της εξουσίας τους και ενίσχυση εν τω συνόλω της, της κρατικής εξουσίας.

Οι επιδιώξεις μας δεν αποβλέπουν και δεν συντείνουν προς μια "ξεφούσκωτη", αλλά προς μια "ξεσκούφωτη, ενισχυμένη εξουσία.

Η ακτινοβολία του Αθηναϊκού πολιτισμού ήταν το ανταύγασμα του δημοκρατικού καθεστώτος της Αθήνας, ειδοποιός διαφορά του οποίου, από όλα τα άλλα καθεστώτα της εποχής εκείνης, απετέλεσε η ουσιαστική συμμετοχή του πολίτη στην άσκηση της εξουσίας.

Αυτή ήταν η πηγή της δημοκρατικής ουσίας, από την οποία προέκυψε το μεγαλείο του Νόμου. Του Νόμου ο οποίος ως αποπροσωποποιημένη εξουσία τοποθετήθηκε πάνω από τη δύναμη οποιουδήποτε ανθρώπου.

Η Ζακλίν ντε Ρομιγί γράφει: *“Ο Νόμος εμφανίζεται όταν με την μια ή την άλλη μορφή οι πολίτες αποκτούν πρόσβαση στην πολιτική ζωή”* και συνεχίζει:

“Η νεαρή Αθηναϊκή Δημοκρατία μοιάζει να υπάκουε στους νόμους της, όπως υπακούει κάποιος στις προσωπικές του αποφάσεις”.

Και αυτό ακριβώς ήταν το μεγάλο προσόν που έδωσε την ποιοτική δύναμη εκείνης της Δημοκρατίας. Η συμμετοχή του πολίτη καθιστούσε κάθε απόφαση της Πόλης, προσομοίωμα της δικής του άποψης, της δικής της γνώμης.

Στη δική μας εποχή, η μεγάλη υπερδύναμη που κυριαρχεί σ’ όλη την υφήλιο, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, την ίδια πηγή δύναμης χρησιμοποίησαν. Το λέει ο ίδιος ο J. Kennedy μιλώντας για τους Αμερικανούς ως εξής: *“Είναι πρακτικοί, επινοητικοί και δημιουργικοί, δημιουργούντες κατά τρόπον τόσον καλλίτερον, όσον μεγαλύτερον έργον καλούνται να εκτελέσουν. Κάμετέ τους να πιστεύσουν εις τους εαυτούς των, καθορίσατέ τους ένα σκοπόν εις τον όποιον να πιστεύουν, και θα εύρουν τα μέσα και τον τρόπον να τον επιτύχουν. Το γνώρισμα τούτο του χαρακτήρος των αποτελεί την μεγαλυτέραν μας δύναμιν.”*

Η πλατιά λαϊκή συμμετοχή είναι το βασικό γνώρισμα του πολιτεύματός της Πλανηταρχίας. Ψηφίζουν ανά 4ετία για την εκλογή 14 διαφορετικών αξιωματούχων και 100αδες φορές σε δημοψηφίσματα γνώμης και επικύρωσης αποφάσεων.

Οι δικοί μας πολιτικοί ηγέτες θεωρούν, προφανώς, τους εαυτούς τους σοφότερους και ικανότερους από τον Κένεντυ και εμάς ανωριμότερους από τους Αμερικανούς. Επιμένουν να αυτοθαυμάζονται και να ισχυρίζονται ότι δήθεν “μας προστατεύουν”, περιορίζοντας την πολιτική συμμετοχή μας σε μια ανά ψήφο ανά 4ετία.

Ο Γ. Κ. Βλάχος γράφει για την έννοια του πολίτη στην άμεση Δημοκρατία των πόλεων της ελληνικής αρχαιότητας:

“ο πολίτης είναι το άτομο που μετέχει στην διαχείριση των κοινών υποθέσεων της συγκεκριμένης πολιτικής κοινότητας στους κόλπους της οποίας ζει και κινείται. Η ιδέα αυτή του “μετέχειν” είναι το κρίσιμο σημείο που διακαθορίζει εφεξής και το περιεχόμενο της έννοιας πολίτης και την ιδιοσυσία του ίδιου του δημοκρατικού πολιτεύματος.

Η ελευθερία του πολίτη γίνεται αντιληπτή, όχι ως μια εξουσία του “πράττειν ότι αν τις βούλεται” σύμφωνα με την ιδιαίτερη φύση του, αλλ’ως η ενεργή συμμετοχή στις συλλογικές ευθύνες της κοινότητας.”

Είναι προφανές ότι στην έννοια του όρου Πολίτης προσέδιδαν την έννοια του αξιώματος και όχι απλώς την ιδιότητα του ατόμου, το οποίο από τη φύση του ως άνθρωπος είναι φορέας δικαιωμάτων στις σύγχρονες κοινωνίες.

Τα προνόμια και οι υποχρεώσεις του αξιώματος αυτού δεν εξαντλούνται με την ανά 4ετία ψήφο. Η άμεση συμμετοχή στη νομοθεσία της Πολιτείας είναι εκείνη που συνιστά το ουσιαστικό περιεχόμενο του και αποδίδει το μέγεθος του κύρους του.

Η Ζ. Ν. Ρομυγί επισημαίνει: *“Οι κοινοί όμως πολίτες, όταν πρότειναν ένα νόμο για μια ειδικότερη περίπτωση μέσα στο σύστημα που ήδη υπήρχε, επωμίζονταν κάπως το μεγαλείο αυτού του ρόλου, όπως επίσης και τις ευθύνες που τον ακολουθούν”*.

Ο σημερινός Πρωθυπουργός, αντιθέτως, σε παλαιό άρθρο του ως Υπουργός Βιομηχανίας, με αποκλειστικό θέμα την Αναθεώρηση, παρέκαμπε την έννοια της λαϊκής συμμετοχής, όπως την παρέκαμψε και στις αναθεωρηθείσες διατάξεις, και υποστήριζε ότι: *“η ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων του πολίτη απέναντι στην εξουσία και των δυνατοτήτων ανάπτυξης της προσωπικότητάς του μέσα στην κοινωνία είναι ζητήματα που εξαρτώνται κυρίως από την πολιτική βούληση των πολιτικών και όχι από τη μετάθεσή τους από το επίπεδο νόμων σε επίπεδο συνταγματικής διάταξης. Ότι ο εμπλουτισμός του Συντάγματος με μία διάταξη που θα δείχνει προς την κατεύθυνση της κοινωνίας των πολιτών μπορεί να ακολουθήσει, δεν χρειάζεται να προηγηθεί. Και ότι τα όποια αντίβαρα στις εξουσίες της κυβέρνησης και του πρωθυπουργού πρέπει να αναζητηθούν στην ενίσχυση των νομοθετικών και ελεγκτικών αρμοδιοτήτων του Κοινοβουλίου”*.

(ΤΟ ΒΗΜΑ, 5-2-95)

Υποστήριζε, ακόμη, ότι μόλις και έχουν ωριμάσει τα αιτήματα “για ένα Σύνταγμα που θα δείχνει εμπιστοσύνη στις δυνατότητες της κοινωνίας να αυτοοργανωθεί”.

Ούτε μια λέξη για τη συμμετοχή του πολίτη στην εξουσία. Όλα από την πολιτική βούληση των πολιτικών και από το Κοινοβούλιο. (Οι αντιπρόσωποι είναι τα “αστέρια”, οι αντιπροσωπευόμενοι είναι τα “ντουβάρια”. Όσο για την αυτοοργάνωση της κοινωνίας, μακάρι να έχαιρε και η εξουσία το βαθμό της δικής της αυτοοργάνωσης.)

Πως, όμως, ένας Λαός θα πάει μπροστά όταν ο ίδιος ο ηγέτης του δεν έχει καμιά εμπιστοσύνη στις δυνατότητές των ατόμων που τον συναποτελούν;

Η σύγκριση, με τα λόγια του Κέννεντυ, δείχνει το βαθμό της πολιτικής μιζέριας, η οποία μας διακατέχει και την έλλειψη δημοκρατικού φρονήματος εκείνων οι οποίοι αναλαμβάνουν την ευθύνη της πορείας του Λαού μας προς το μέλλον.

Ασφαλώς υπάρχουν πολλοί πνευματικοί άνθρωποι, της Ελλάδας, οι οποίοι έχουν διαφορετική άποψη. Ο Γ. Κ. Βλάχος π.χ. σχολιάζοντας την επιταγή του Συντάγματος *“καθένας έχει το δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει ελεύθερα στην οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας”* γράφει ότι : *“Είναι προφανές ότι στην Ελλάδα το δικαίωμα αυτό παραμένει κατά μεγάλο μέρος ανενεργό. Και*

αφού επισημαίνει τον υπαρκτό αλλά αδικαιολόγητο φόβο της διαδόσεως λαϊκών θεσμών άμεσης Δημοκρατίας προσθέτει: *“Η συμμετοχική ελευθερία, δικαίωμα και υποχρέωση μαζί του πολίτη, περιλαμβάνει φυσικά και τον εμπλουτισμό του δημοκρατικού πολιτεύματος με δοκιμασμένους σε άλλες χώρες θεσμούς άμεσης δημοκρατίας σε περιφερειακό ιδιαίτερα επίπεδο”*.

Θεσμοί λαϊκής συμμετοχής σε Ηνωμένες Πολιτείες , Ιταλία, Ελβετία

Τη συμμετοχή του πολίτη είναι προφανές ότι το Σύστημα στην Ελλάδα την περιορίζει στη δεδομένη άσκηση του εκλογικού του δικαιώματος, για την εκλογή των αντιπροσώπων του. Το εύρος, όμως, της συμμετοχής του πολίτη αφορά τόσο στα προκαταρκτικά αυτής της εκλογής, όσο και στο πολιτικό γίνεσθαι κατά τη διάρκεια της τετραετούς θητείας της Βουλής, ακόμη δε, και στη διασφάλιση της δημοκρατικής λειτουργίας κάθε συλλογικού φορέως.

Ο Ντέιβιντ Χελντ, το όγδοο, από τα οκτώ μοντέλα Δημοκρατίας που παρουσιάζει, το χαρακτηρίζει ως “Συμμετοχική Δημοκρατία”, και διευκρινίζει ότι συντάχθηκε βάσει κεντρικών σημείων από το έργο του Πουλαντζά, του Μάκφερσον και της Πάτεμαν και το περιγράφει συνοπτικά στον Πίνακα Α:

Πίνακας Α.

.....

Προς ενημέρωση παραθέτουμε και τον πίνακα Β στον οποίο αποτυπώνει τη λειτουργία της άμεσης Δημοκρατίας της κλασικής Αθήνας:

Πίνακας Β

.....

Στις δυτικές Δημοκρατίες έχουν καθιερωθεί ήδη συνταγματικοί θεσμοί οι οποίοι τείνουν προς αυτή την κατεύθυνση.

Στηρίζονται κυρίως στις έννοιες του Δημοψηφίσματος, της Λαϊκής Πρωτοβουλίας και των Ενδιάμεσων Σωμάτων.

Κατ’ εξοχήν συμμετοχικές Δημοκρατίες είναι αυτές των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ελβετίας.

Χαρακτηριστικά σχετικά στοιχεία αντλούμε για μεν της Η.Π.Α. και την Ιταλία από τον Yves Meny για δε την Ελβετία από το Ν. Καλογερόπουλο και τα παραθέτουμε, με πολλή ζήλια, αναλογιζόμενοι την φτώχεια του δικού μας Συντάγματος σε αντίστοιχους θεσμούς.

I. Ηνωμένες Πολιτείες

Από τις αρχές του περασμένου αιώνα η αμιγής αντιπροσωπευτική Δημοκρατία αμφισβητήθηκε και κυριάρχησε ένα ρεύμα υιοθέτησης στοιχείων άμεσης Δημοκρατίας, με σύνθημα "Επιστροφή της διακυβέρνησης στο Λαό".

''το 1977, η νομοθεσία 39 πολιτειών επέτρεπε την προσφυγή στο δημοψήφισμα, σε επίπεδο είτε πολιτείας είτε τοπικό, 21 από αυτές αποδέχονταν τη λαϊκή πρωτοβουλία και 13 την ανάκληση των αιρετών αντιπροσώπων. Το ισχυρό ρεύμα που αναπτύχθηκε μετά το 1890 διήρκεσε μέχρι το Β' παγκόσμιο πόλεμο (μετά το 1945 μόνο η Αλάσκα αποδέχτηκε τη λαϊκή πρωτοβουλία''.

(Στην Ελλάδα, ακόμη και μετά από 180 χρόνια, έχουμε μείνει να ακούμε στο σύνθημα ''το κόμμα στην Κυβέρνηση ο Λαός στην εξουσία'' και δυστυχώς να το πιστεύουν πολλοί ακόμη.)

Υπάρχει δυνατότητα να προταθεί ένας Νόμος με λαϊκή πρωτοβουλία. Οι απαιτούμενες υπογραφές που πρέπει να συγκεντρωθούν ποικίλουν πολύ από Πολιτεία σε Πολιτεία.

''Στη Βόρεια Ντακότα χρειάζονται μόνο 1.000 υπογραφές, στο Οχάϊο οι υπογραφές του 3% των εγγεγραμμένων ψηφοφόρων, στη Νεβάδα το 10% των ψηφισάντων στις τελευταίες γενικές εκλογές και στο Γουϊόμινγκ το 15% των ψηφισάντων στις τελευταίες εκλογές, που να καλύπτουν όμως γεωγραφικά τα δύο τρίτα, τουλάχιστον, της πολιτείας.''

Όταν συγκεντρωθούν οι υπογραφές η πρόταση είτε τίθεται απ' ευθείας στην κρίση των ψηφοφόρων με δημοψήφισμα, είτε υπόψη των αρμοδίων αρχών.

Οι αρχές είτε την υιοθετούν μέσα σε χρονικό διάστημα περίπου δύο μηνών, είτε την παραπέμπουν σε δημοψήφισμα.

Αντιστρόφως, όταν ψηφίζεται ένας Νόμος από τις αρχές υπάρχει ένα διάστημα δύο περίπου μηνών μέχρι να ισχύσει, μέσα στο οποίο εάν υπάρξει πρωτοβουλία με τον ανάλογο αριθμό πολιτών, η οποία τον αμφισβητεί, ή εάν οι ίδιες οι αρχές το κρίνουν σκόπιμο, παραπέμπεται η απόφαση σε Δημοψήφισμα..

Με πρωτοβουλία πολιτών, οι οποίοι πρέπει να συναθροίζονται σε ένα ποσοστό 20 με 30%, είναι δυνατή η ανάκληση του αξιώματος εκλεγμένου πριν τη λήξη της θητείας του, εάν αποδειχθεί ανίκανος ή επιδείξει ανάρμοστη συμπεριφορά.

Στην Καλιφόρνια π.χ. διενεργούνται κάθε 4 ετία περίπου 20 δημοψηφίσματα, εκτός από τις 100αδες των τοπικών.

Ο αριθμός των δημοψηφισμάτων σε τοπικό επίπεδο εκτιμάται σε 10.000 – 15.000 ετησίως.

Τα θέματα των δημοψηφισμάτων ποικίλλουν από την ευθανασία μέχρι την ανέγερση ενός δημοσίου κτιρίου.

Στόχο των δημοψηφισμάτων αυτών αποτελεί η διαμόρφωση της νομοθεσίας σύμφωνα με τη διαρκή θέληση του Λαού, η απαλλαγή από αποτυχημένους αξιωματούχους και η περιστολή της δημόσιας οικονομικής σπατάλης.

Άμεσο και εμφανές συνεπιγιγνόμενο είναι η άμβλυνση του μονοπωλίου των αιρετών Αντιπροσώπων στη διαχείριση της εξουσίας.

Όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων ο Yves Meny γράφει:

“Τελικά όμως τα δημοψηφίσματα, παρά τα εγγενή όριά τους, αποτελούν “συστήματα συναγερμού” και πληροφόρησης των κυβερνώντων εγκυρότερα από τις δημοσκοπήσεις. Είναι, για παράδειγμα, αξιοσημείωτο ότι το 1988 οι κάτοικοι του Μάρυ – λαντ ψήφισαν υπέρ του περιορισμού της πώλησης κάποιων τύπων όπλων, καταφέροντας ένα πλήγμα στο λόμπυ της Εθνικής Ένωσης Εμπόρων Όπλων, ενώ δύο μήνες νωρίτερα το Κογκρέσο είχε υποκύψει στις πιέσεις των εμπόρων όπλων.”

Χαρακτηριστικό παράδειγμα δημοψηφίσματος, σε τοπικό επίπεδο, αναφέρει η Ελευθεροτυπία (6-11-98) για την πόλη Νιούπορτ, όπου οι κάτοικοι της έκριναν με ψήφους 775 έναντι 283 ότι *“κάθε κυρία έχει δικαίωμα να “μαυρίζει στο επάνω μέρος του σώματος της (γυμνόστηθη) ενώ κόβει το χορτάρι (του κήπου της)”*”

Αναφέρει ακόμη ότι συνολικά έγιναν 240 δημοψηφίσματα σε επίπεδο Πολιτείας.

II. Ιταλία

Το ιταλικό Σύνταγμα προβλέπει διάφορους τύπους άμεσης συμμετοχής των πολιτών.

Στο άρθρο 38 θεσπίζεται ένα προαιρετικό δημοψήφισμα σχετικά με τον τρόπο αναθεώρησης του. Η προσφυγή στο δημοψήφισμα είναι δυνατή όταν το σχετικό κείμενο δεν εγκρίνεται στο δεύτερο γύρο από τη βουλή και τη γερουσία και με πλειοψηφία δύο τρίτων.

Στο άρθρο 71 προβλέπεται η ψήφιση νόμων, μέσω της κατάθεσης πρότασης νόμου που συντάσσεται με τη μορφή άρθρων και υπογράφεται τουλάχιστον από πενήντα χιλιάδες ψηφοφόρους. Από το 1971, όταν η προσφυγή στα δημοψηφίσματα λαϊκής πρωτοβουλίας κατέστη ευχερέστερη χάρη στην ψήφιση διαφόρων προτάσεων στη βουλή, κατατέθηκαν περίπου τριάντα προτάσεις,...

Σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο 132), η συγχώνευση ή η οργάνωση των περιφερειών υπόκειται σε δημοψήφισμα που οργανώνεται στις ενδιαφερόμενες περιοχές (άρθρα 123 και 133).

Τέλος, στο άρθρο 75 προβλέπεται *“η μερική ή η ολική κατάργηση ενός νόμου”*, με την πρωτοβουλία 500.000 ψηφοφόρων ή πέντε περιφερειακών συμβουλίων. (Σημ. Η Ιταλία έχει πληθυσμό 49.000.000 κατοίκων.)

Δεν μπορούν να καταργηθούν με δημοψήφισμα νόμοι σχετικοί με τη φορολογία, τον προϋπολογισμό, την αμνηστία, τη μείωση των ποινών και την επικύρωση

συμφωνιών. Το δημοψήφισμα είναι έγκυρο, όταν συμμετέχει η πλειοψηφία του εκλογικού σώματος. Αν η υποβαλλόμενη πρόταση συγκεντρώνει την πλειοψηφία των ψήφων, ο νόμος καταργείται. ``

Οι προτάσεις για τα δημοψηφίσματα υποβάλλονται στη γραμματεία του Ανώτατου - Ειδικού Δικαστηρίου, το οποίο εξετάζει τη συμβατικότητα των αιτημάτων με το σχετικό νόμο, αποφαινεται για την εγκυρότητα της αιτήσεως και τη μεταβιβάζει στην Προεδρία της Δημοκρατίας.

Παραθέτουμε από το βιβλίο του Yves Meny τον πίνακα Γ με το θεματολόγιο, τη συμμετοχή, και το αποτέλεσμα των δημοψηφισμάτων.

Πίνακας Γ.

III. Ελβετία

Η ιστορική προέλευση και η εδαφική ιδιαιτερότητα διατηρούν ακόμη σε ομοσπονδία τα 23 καντόνια με τα 5 περίπου εκατομμύρια Ελβετών.

Το κάθε ένα από τα καντόνια χαίρει πλήρους αυτονομίας με κοινή αναφορά όλων μόνο στο ίδιο Σύνταγμα.

Παρ' όλον ότι το Υπουργικό Συμβούλιο συντίθεται από όλα τα κόμματα και επομένως η αντιπολίτευση ευρίσκεται ``εντός των τειχών `` όλοι οι Νόμοι του Κοινοβουλίου και οι αποφάσεις της Κυβέρνησης υπόκεινται, μέσω δημοψηφισμάτων, στο συνεχή έλεγχο ολόκληρου του Λαού. Γράφει ο Ν. Καλογερόπουλος. :

`` Οποιαδήποτε αναθεώρηση, μερική ή ολική, του Συντάγματος, είτε του καντονίου είτε της Ομοσπονδίας, υποβάλλεται σε δημοψήφισμα που καλείται "υποχρεωτικό". Πέραν όμως τούτου, και αυτό αποτελεί την πιο σημαντικήν ελβετικήν ιδιορρυθμία, οποιοσδήποτε νόμος που έχει ψηφισθεί από το Κοινοβούλιο (της Ομοσπονδίας ή του καντονίου), μπορεί να υποβληθεί σε δημοψήφισμα που καλείται "προαιρετικόν", εφ' όσον ζητήσει τούτο ένας ωρισμένος αριθμός πολιτών.

300 – 15.000 υπογραφές (ανάλογα με το μέγεθος του καντονίου) για τους νόμους σε επίπεδο καντονίου και 50.000 υπογραφές για τους νόμους σε ομοσπονδιακό επίπεδο. Απαιτούνται 100.000 υπογραφές σε περίπτωση αναθεωρήσεως του Συντάγματος. Ας σημειωθεί ότι από το μέτρο αυτό εξαιρούνται οι νόμοι τους οποίους η Βουλή έχει χαρακτηρίσει "επείγοντες". Τούτο δίνει στην εξουσία την δυνατότητα να ψηφίσει νόμους για θέματα εκτάκτου ανάγκης που δεν δέχονται καθυστέρηση. Η ρήτρα όμως του "επείγοντος" απαιτεί πλειοψηφία και των δύο Βουλών, έχει δε μόνο προσωρινή εφαρμογή με τακτική προθεσμία λήξεως, εκτός εάν στο διάστημα αυτό ο νόμος έχει εγκριθεί από τον λαό και τα καντόνια με δημοψήφισμα.

Παράλληλα, ο κάθε πολίτης, εφ' όσον συγκεντρώσει μετά από την πρωτοβουλία του (initiative), ωρισμένον αριθμόν υπογραφών, μπορεί να προτείνει οποιαδήποτε συνταγματική διάταξη κρίνει αυτός απαραίτητη. Έτσι, τόσο το δημοψήφισμα όσο και η πρωτοβουλία αποτελούν την σύγχρονη έκφραση και προσαρμογή της αμέσου δημοκρατίας κατά το πρότυπο

της αθηναϊκής πολιτείας. Τούτο ισχύει τόσο σε ομοσπονδιακό επίπεδο όσο και στο επίπεδο του κάθε χωριστού καντονίου. Εξασφαλίζει την άμεση και συνεχή συμμετοχή του πολίτου στα κοινά. Παράλληλα όμως αποτρέπει την αυθαίρετη διακυβέρνηση από βουλευτές που εκλέγονται μια φορά για ολόκληρη τετραετία καθώς και αποκλείει την μονοκρατορία του κομματικού Αρχηγού. Έτσι, αυτός δεν μπορεί πλέον να εκμεταλλεύεται ούτε την ψήφο που του εδόθη μια φορά ούτε τη βούληση βουλευτών που είναι στην πράξη απόλυτα υποταγμένοι στις θελήσεις του χωρίς δική τους οντότητα, όπως παρατηρείται σε άλλες χώρες.

Ποια είναι τα πρακτικά αποτελέσματα εφαρμογής του συστήματος αυτού στην Ελβετία; Κατά μέσον όρον ο λαός καλείται στις κάλπες τρεις φορές κάθε χρόνο. Κατά την 25 ετία 1945 –1969 υπεβλήθησαν στη λαϊκή ψήφο 46 πρωτοβουλίες. ... Μεταξύ 1970 και 1976 υπεβλήθησαν 32 πρωτοβουλίες... Το ενδεχόμενο δημοψήφισμα που θα ακολουθήσει την πρωτοβουλία αποτελεί συνεχή απειλή για την εξουσία, μίαν “ σπάθη του Δαμοκλέους”, όπως έχει λεχθεί, η οποία αναγκάζει συνεχώς την Κυβέρνηση να ενεργεί σε αρμονία με την κοινή γνώμη.

Επειδή το νομοσχέδιο που προτείνεται κάθε φορά από την πρωτοβουλία υποβάλλεται σε έλεγχο και μελέτη από την Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο που έχουν τη δυνατότητα να προτείνουν ένα “αντισχέδιο” (contre –projet) ή να προτείνουν την απόρριψή της, η κάθε πρωτοβουλία γίνεται αντικείμενο προσεκτικής μελέτης, σε συνεργασία με τους κυριώτερους ενδιαφερόμενους. Αυτό ακριβώς αποτελεί τέλειο σύστημα διαλόγου και λαϊκής συμμετοχής όταν υφίσταται επικρεμάμενος ο κίνδυνος του δημοψηφίσματος! Αν και ελάχιστες πρωτοβουλίες έχουν γίνει δεκτές από το λαό, εν τούτοις, και αυτό είναι χαρακτηριστικό της βαθύτατης δημοκρατικής συνειδήσεως, οι αρχές έχουν πάντοτε αποδείξει σταθερή τάση να λαμβάνουν υπο’ όψιν τις απόψεις της μειοψηφίας. Τούτο αποτελεί το κύριο γνώρισμα του παγκοσμίως γνωστού “ελβετικού συμβιβασμού” που είναι αποτέλεσμα ενός μακραιώνος δημοκρατικού βιώματος.

Έτσι λοιπόν, η πρωτοβουλία καθίσταται παράγων εμπνεύσεως του κυβερνητικού έργου και αποτελεί υγιές μέσο πίεσεως. Διότι αποκλείει κάθε δικαιολογία για ανώμαλη εξέγερση, διαδηλώσεις ή ταραχές. Για κάθε μεγάλο πρόβλημα εναπόκειται στον κυρίαρχο λαό να αποφασίσει κατ’ απόλυτη πλειοψηφία – αφού όμως έχει προηγουμένως σαφώς καθοδηγηθεί από το υπεύθυνο συλλογικό σώμα των επαϊόντων. Στην Ελβετίαν ισχύει η αρχή: “η ολιγαρχία διαβουλεύεται, νουθετεί και καθοδηγεί και ο δήμος αποφασίζει”!

... Η Ελβετία η οποία κατόρθωσε να διατηρήσει, καθ’ όσον επιτρέπουν οι σημερινές συνθήκες, τις βασικές αρχές της αθηναϊκής αμέσου δημοκρατίας είναι η μόνη χώρα του δυτικού κόσμου όπου ο λαός παραμένει συνεχώς. κυρίαρχος των τυχόν του. Αυτό είναι το πραγματικό νόημα της “λαϊκής κυριαρχίας”. Η διαδικασία ελέγχου και μελέτης της εκάστοτε πρωτοβουλίας και ο χρόνος ο οποίος απαιτείται αποτελεί εγγύηση ότι καμία απόφαση δεν είναι δυνατόν να ληφθεί κάτω από την πίεση στιγμιαίας εξάψεως ή δημαγωγίας.

Η εγγύηση αυτή ισοσταθμίζει στο έπακρον τυχόν μειονέκτημα από την σχετική καθυστέρηση της νομοθετικής διαδικασίας η οποία είναι αναπόφευκτη. Αυτοί είναι οι λόγοι για την έλλειψη πολιτικών παθών και την παντελή ανυπαρξία δημαγωγών στον ελβετικό χώρο.”

Οι Ελβετοί κατενόησαν έγκαιρα ότι η κοινοβουλευτική Δημοκρατία οδηγεί στην απολυταρχία των πολιτικών και γι' αυτό φρόντισαν να κρατήσουν στο πολίτευμά τους στοιχεία της άμεσης Δημοκρατίας που "παράγει την εξουσία των πολιτών" ώστε η "γενική βούληση" να είναι πραγματικά βούληση των πολλών για κάθε κυβερνητική απόφαση.

Οι απόψεις των ελληνικών κομμάτων για τους θεσμούς λαϊκής συμμετοχής

Στην Ελληνική πραγματικότητα το Δημοψήφισμα έχει πάρει διαστάσεις ακραίου πολιτειακού γεγονότος. Το Σύστημα έχει φροντίσει να παγιώσει την ιερότητα της ανά τετραετία ψήφου μας και την "αποστολικότητα" του έργου των Αντιπροσώπων μας, ώστε να θεωρείται περιττός κάθε άλλος τρόπος έκφρασης της πολιτικής μας βούλησης. Έτσι, όχι μόνο το δημοψήφισμα μετράται ως "παρενόχληση" της δημοκρατικής λειτουργίας και εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη αλλά ακόμη και το ενδεχόμενο κάποιας επί πλέον εθνικής εκλογής.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο τρόπος αντιμετώπισης της περίπτωσης εκλογών για την ανάδειξη Προέδρου Δημοκρατίας.

Ο βασικότερος ισχυρισμός του εισηγητού της Κυβέρνησης ήταν:

''Η προβλεπόμενη προσφυγή στις εκλογές σε περίπτωση αδυναμίας της Βουλής να αποδείξει Πρόεδρο Δημοκρατίας είναι βλαπτική για την ομαλή πορεία της οικονομίας

...Παράγει εντάσεις, οδηγεί σε καταστροφικές, δυσκολεύει τη λειτουργία του Πολιτεύματος, και φέρνει σε δύσκολη θέση κυρίως την αξιωματική αντιπολίτευση, αλλά φυσικά και την κυβέρνηση η οποία μπορεί να βρεθεί αντιμέτωπη με την απειλή πρόωγων εκλογών, για λόγους άσχετους με την πορεία εφαρμογής του κυβερνητικού της προγράμματος

... Η διάταξη του άρθρου 32, όσες φορές εφαρμόστηκε ήταν μήτρα πολιτικής έντασης, δημιούργησε προβλήματα και στην πλειοψηφία και στην αντιπολίτευση, προκάλεσε συγκρούσεις.

... Η εκλογή αυτή δεν νομίζω ότι τελικά προσέδωσε κύρος και αξιοπιστία στα πολιτικά κόμματα και στο πολιτικό σύστημα συνολικά ''.

Είναι καταφανής η αντίληψη ότι όχι μόνο το δημοψήφισμα αλλά οι όποιες άλλες εκλογές, πλην αυτών της τετραετίας με τις οποίες "τους παραδίνουμε "τα κλειδιά του μαγαζιού", προκαλούν τρόπο στο Σύστημα.

Είναι αδιανόητο και όμως πραγματικό γεγονός, ο εκπρόσωπος της κυβερνώσης Πλειοψηφίας να χαρακτηρίζει τη μόνη έγκυρη έκφραση της θέλησης του Λαού ως "απειλή", "βλαπτική", και "δυσκολία του πολιτεύματος".

Είναι δε ανατριχιαστική, για κάθε συνειδητό δημοκράτη, η τεχνοκρατική αντίληψη ότι είναι προτιμότερη η άμβλυνση της Δημοκρατίας έναντι μιας μικρής προσωρινής αναστάτωσης της οικονομίας.

Διότι οι εκλογές ή θα αναδείξουν την ίδια πλειοψηφία, οπότε συνεχίζει όχι μόνο απρόσκοπτα αλλά και ενισχυμένη την εφαρμογή του προγράμματος της, ή θα αναδείξουν άλλη πλειοψηφία, διότι η θητεύουσα προφανώς δεν εκφράζει, πλέον, τη λαϊκή θέληση και καλώς διακόπτει τη θητεία της ο Λαός.

Το ενδεχόμενο αυτής της αλλαγής, της σύνθεσης της πλειοψηφίας, είναι που προκαλεί, προφανώς, την όλη εναντίωση κατά των εκλογών. Ο φόβος της απώλειας της καρέκλας της εξουσίας είναι που τρομάζει και όχι η πορεία της οικονομίας, η οποία κατά τεκμήριον δεν είναι ούτε ελπιδοφόρα, ούτε καλή, αφού αποφασίζει να την αλλάξει ο Λαός.

Είναι γεγονός ότι η όλη ευρωπαϊκή εμπειρία δείχνει την απარέσκεια των κομμάτων για την πρακτική των δημοψηφισμάτων, αλλά σε κανένα δημοκρατικό κοινοβούλιο δεν κατατέθησαν αντίστοιχοι όχι απλώς αντιδημοκρατικοί, αλλά σχεδόν ολοκληρωτικής χροιάς ισχυρισμοί.

Αντιθέτως, υμνούνται οι όποιες και οι όσες εκλογές (βλέπε π.χ. Ιταλία) ως κραταίωση της Δημοκρατίας και αποδέχονται ότι το δημοψήφισμα είναι πολιτικά λειτουργικό και ότι σε αρκετές περιπτώσεις συνάδει ακόμη και με τα πολιτικά συμφέροντα των ίδιων των κομμάτων, όπως π.χ. της μετάθεσης της επιλογής, σε δύσκολα διλήμματα, στον ίδιο το Λαό.

Η εισαγωγή και η επέκταση της ιδέας του δημοψηφίσματος και των άλλων θεσμών μορφής άμεσης Δημοκρατίας, είναι σαφώς, αποτέλεσμα της κρίσης, της αντιπροσώπευσης και έχει τις ρίζες της στην εχθρότητα των πολιτών εναντίον των πολιτικάντηδων, οι οποίοι πολλαπλασιάζονται με την προϊούσα παρακμή της αντιπροσώπευσης.

Στην Ελλάδα, της διαρρηγμένης σχέσης αντιπροσωπευομένων και αντιπροσώπων, είναι σαφές ότι ο εμπλουτισμός του πολιτεύματος με θεσμούς άμεσης Δημοκρατίας, οι οποίες ήδη έχουν δοκιμαστεί στις δυτικές δημοκρατίες, αποτελεί πρώτης προτεραιότητας αναγκαιότητα.

Η τελευταία Αναθεώρηση έδωσε την ευκαιρία για τη μεγάλη αλλαγή, όμως, το Σύστημα δεν επέτρεψε την αξιοποίησή της. Κατά την πάγια τακτική του, η θητεύουσα αξιωματική αντιπολίτευση κατέθεσε τις “καλές προτάσεις”, τα μικρά κόμματα τις υπερακόντισαν και η κυβερνώσα πλειοψηφία τις ... απέρριψε. Έτσι και “ο σκύλος είναι χορτάτος”, εμείς δηλαδή, από το ενδιαφέρον της αντιπολίτευσης και “η πίτα γερή” δηλαδή όλη η εξουσία παραμένει στο Σύστημα.

- Ο εισηγητής της Ν. Δ. είπε στην Επιτροπή Αναθεώρισης:

“Θα πρέπει κάποτε να φθάσουμε στο σημείο όπου η άμεση δημοκρατία θα λειτουργήσει και στην Ελλάδα – δεν λέω να λειτουργήσει όπως λειτουργεί στην Ελβετία, όπου οι κάτοικοι αποφασίζουν για το αν και που θα τοποθετηθεί σηματοδότης σε κάποιο δρόμο – αλλά πάντως

να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις, ώστε να υπάρχει η συμμετοχή του λαού στην επίλυση τοπικών προβλημάτων

...Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, η οποία δεν έγινε δεκτή από την κυβερνητική πλειοψηφία – και αυτό μαρτυρεί, αν θέλετε, κατά τη γνώμη μας μια έλλειψη δημοκρατικής ευαισθησίας – προέβλεπε τη δυνατότητα διενέργειας τοπικών δημοψηφισμάτων ως στοιχείο άμεσης δημοκρατίας. Έλεγε μάλιστα η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ότι θα είναι μείζονος σημασίας τα τοπικά ζητήματα, τα οποία θα τίθενται υπό την κρίση του Λαού

...Δυστυχώς το βήμα αυτό, το περιορισμένο για τα τοπικά δημοψηφίσματα, σε θέματα μείζονος σημασίας, το απέρριψε η κυβερνητική πλειοψηφία. ``

Προσέθεσε δε στη Βουλή:

``Είναι αδιανόητο στην εποχή που ζούμε ο πολίτης να μην έχει αποφασιστική γνώμη για το τι θα συμβεί στη γειτονιά του. Είναι αδιανόητο να μην εκδηλώνει με την ψήφο του έμπρακτα το ενδιαφέρον του για τα συμβάντα στον τόπο της κατοικίας του, στον τόπο της επαγγελματικής του δραστηριότητας.

Αν θέλουμε να δραστηριοποιήσουμε και να ευαισθητοποιήσουμε περισσότερο τον πολίτη πρέπει να αποδεχθούμε τη δυνατότητα διενέργειας των τοπικών δημοψηφισμάτων``.

- Ο Πρόεδρος της Ν.Δ, αρκετά φειδωλός λόγω του ρόλου του στο Σύστημα, ασχολήθηκε ακροθιγώς με το θέμα, στη Βουλή.

``Να προβλεφθεί δυνατότητα άμεσης συμμετοχής των τοπικών κοινωνιών στις αποφάσεις τοπικού χαρακτήρα με το θεσμό των τοπικών δημοψηφισμάτων``

- Ο εισηγητής του ΚΚΕ στην Επιτροπή Αναθεώρησης κατέθεσε:

``Ένα άλλο κεφάλαιο περιλαμβάνει όσα έχουν σχέση με την προσφυγή στη γνώμη και τη συμμετοχή του λαού. Δημοψηφίσματα: Γιατί σε άλλες χώρες υπάρχει το δικαίωμα γενικών δημοψηφισμάτων με υποχρεωτικό χαρακτήρα, όταν συγκεντρώνεται ορισμένος αριθμός υπογραφών και εδώ εξαρτάται από την κυβερνητική πλειοψηφία; Το ίδιο, θα έπρεπε να συμβαίνει για τα τοπικά δημοψηφίσματα και για τη λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία. Αν συγκεντρώνεται, δηλαδή, π.χ., ένας αριθμός πενήντα χιλιάδων υπογραφών, να είναι δυνατόν να κατατεθεί πρόταση νόμου στη Βουλή``.

Στη δε συζήτηση στη Βουλή προσέθεσε:

``Αρνήθηκε η Κυβέρνηση κάθε πρόταση, οι αποφάσεις να παίρνονται από το Λαό. Άμεση Δημοκρατία, ενίσχυση της λαϊκής κυριαρχίας. Αρνήθηκε τα δημοψηφίσματα με το μάζεμα υπογραφών, αρνήθηκε τη λαϊκή πρωτοβουλία, για να κατατίθενται από πολίτες νομοσχέδια στη Βουλή``.

- Ο εισηγητής του Συνασπισμού πρότεινε προς την Επιτροπή Αναθεώρησης:

``Έπρεπε να υπάρξουν ρυθμίσεις για να προκύψουν αποτελεσματικοί κοινωνικοί έλεγχοι της πολιτικής, αλλά και συμμετοχή των πολιτών στην ασκούμενη πολιτική μέσω αντιπροσωπευτικών θεσμών.

... Υποστηρίζουμε την αναθεώρηση του άρθρου 44 του Συντάγματος, προκειμένου να θεσμοθετηθεί η δυνατότητα των Ελλήνων πολιτών να προκαλούν δημοψηφίσματα για

μείζονα εθνικά και κοινωνικά ζητήματα. Πρόκειται για τα λεγόμενα λαϊκά δημοψηφίσματα που προκαλούνται και προκηρύσσονται μετά από αίτημα ορισμένου, μεγάλου, αριθμού πολιτών.

... Το λαϊκό δημοψήφισμά θα φέρει τον πολίτη πλησιέστερα στην πολιτική και θα του δώσει τη δυνατότητα να εκφρασθεί για τα μεγάλα ζητήματα του τόπου με τον πρωτογενή τρόπο. Και αν όλοι διαπιστώνουμε την απόσταση των πολιτών από την οργανωμένη πολιτική ζωή το ερώτημα είναι, πώς αντιμετωπίζουμε αυτό το ζήτημα και πως θα εξασφαλίσουμε αναβάθμιση και αντιμετώπιση της ήδη εξασθενημένης λαϊκής κυριαρχίας. Διαφορετικά, θα μένουμε στη διαπίστωση ότι οι πολίτες απέχουν της πολιτικής, απέχουν από την οργανωμένη συλλογική δράση''.

Στη Βουλή, δε, προσέθεσε:

''Επρεπε να υπάρξουν ρυθμίσεις για να προκύψουν αποτελεσματικοί κοινωνικοί έλεγχοι της πολιτικής – αλλά για να προκύψει και η συμμετοχή, των πολιτών στην ασκούμενη πολιτική μέσα από αντιπροσωπευτικούς θεσμούς.

- Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ, ετήρησε "σιγήν ιχθύος " όσον αφορά στην κατ' ευθείαν τοποθέτηση επί του θέματος. Του ταιριάζει ο εκκλησιαστικός στοίχος "άλαλοι οι εύλαλοι". Έμμεσα, όμως, από τις τοποθετήσεις του για την τοπική αυτοδιοίκηση, συνάγεται ότι βάσει των πολιτικών του πεποιθήσεων η λαϊκή συμμετοχή πρέπει να είναι διοικούμενη. Είπε, λοιπόν, στην αρχή: ''Η τοπική αυτοδιοίκηση έτσι όπως έχει διαμορφωθεί στη χώρα μας αλλά και διεθνώς είναι ένας από τους θεμελιώδεις θεσμούς πολιτικής συμμετοχής.''

Σπεύδει όμως να ξεκαθαρίσει:

''Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι διοίκηση, είναι μια από τις πολύ συγκεκριμένες και απτές όψεις του κρατικού φαινομένου στο σύνολό του...Λειτουργεί ταυτόχρονα ως φορέας πολιτικών δικαιωμάτων και ως φορέας πολιτικής και διοικητικής εξουσίας''.

Για το Σύστημα δεν υπάρχει η λαϊκή συμμετοχή που αποφασίζει, αλλά η πολιτική συμμετοχή που διοικείται.

Εξ άλλου η αντίληψη αυτή αποδείχθηκε πεντακάθαρα στο θέμα της αναγραφής του θρησκευματος επί των ταυτοτήτων. Όχι μόνο δεν προχώρησαν στο να διενεργήσουν ένα δημοψήφισμα οι ίδιοι, αλλά κατήγγειλαν ως παράνομη τη συγκέντρωση 3.000.000 υπογραφών Ελλήνων πολιτών από την εκκλησία.

Ο επί της Δικαιοσύνης υπουργός, μάλιστα, ισχυρίστηκε ότι '' δεν υπάρχουν εγγυήσεις για το ανεπηρέαστο της "ψήφου" του πολίτη, αφού δεν υπάρχει μυστικότητα'' στη συγκέντρωση των υπογραφών.

Και εμείς οι αδαείς, μπροστά στις δικές τους γνώσεις διερωτώμεθα '' όταν 50.000 από τα 49.000.000 Ιταλών έχουν δικαίωμα να προκαλέσουν δημοψήφισμα, δηλαδή το ένα χιλιοστό του πληθυσμού, τα 3.000.000 από τα 10.000.000 των Ελλήνων,

δηλαδή τα 300 χιλιοστά του πληθυσμού, δεν είναι αρκετά για να το απαιτήσουν; Τόσο πια κουτοί είμαστε εμείς έναντι των Ιταλών; Τριακόσιες φορές και παραπάνω;

Όσον αφορά στη μυστικότητα, γνωρίζουν καλά ότι επιβάλλεται για να μας προστατεύει από την πίεση των ισχυρών. Στην περίπτωση αυτή οι ισχυροί είναι οι εκπρόσωποι της Πολιτείας και όχι της Εκκλησίας. Εφ' όσον, λοιπόν εμείς αψηφούμε τις υποδείξεις τους και κάποιες απειλές τους, η έννοια και της υπογραφής μας και της ψήφου μας δεν αποδυναμώνει το αποτέλεσμα όπως ισχυρίζεται ο επί της Δικαιοσύνης Υπουργός, αλλά αντιθέτως το καθιστά εξαιρετικά ισχυρό.

Οι ολιγαρχικές αντιλήψεις τους αποκαλύπτονται σε μια άλλη περικοπή της συνέντευξης του Υπουργού επί της Δικαιοσύνης στην Ελευθεροτυπία (17-9-00).

*Δήλωσε ότι "το ερώτημα που θέτουν στον πολίτη είναι αν θέλει να **εξαναγκάσει** την Πολιτεία να τον εξετάζει για το θρήσκευμα του, είτε αυτό χρειάζεται, είτε όχι στην Πολιτεία. Επιβολή περιττών βαρών στην Πολιτεία δεν εξυπηρετεί τον πολίτη".*

Αγανάκτηση και θυμό μας προκαλεί η απάντηση αυτή του επίσημου εκφραστή της Λαϊκής Κυριαρχίας, και ταυτόχρονα εγγυητή της, ως πολιτικού υπευθύνου της Δικαιοσύνης.

Εμείς δεν "εξαναγκάζουμε" την Πολιτεία, ούτε εκείνη μπορεί να μας "εξετάσει" διότι απλούστατα μας ανήκει. Γι' αυτό είμαστε και οι μόνοι που μπορούμε να κρίνουμε ποια είναι τα "περιττά βάρη" που δεν μας εξυπηρετούν. Σίγουρα, πάντως, στο προκείμενο παράδειγμα το περιττό βάρος δεν είναι ούτε η Εκκλησία, ούτε η έκφραση του θρησκευτικού συναισθήματος μας. Και ακόμη, αυτοί που δεν ανήκουν στην Εκκλησία δεν είναι, προφανώς, αρμόδιοι ούτε να καθορίσουν το ρόλο της, ούτε να υποδείξουν τις ενέργειές της. Είναι υπόθεση όλων των πολιτών, όσων είμαστε ενσωματωμένοι σ' αυτήν και όσων δεν είναι. Είναι υπόθεση του ίδιου του Λαού και όχι της όποιας κομματικής προσωρινής πλειοψηφίας αντιπροσώπων του.

Τους ενημερώνουμε, λοιπόν, ότι το μεγάλο, ασήκωτο και εντελώς περιττό βάρος, που πέφτει στις πλάτες μας, είναι η καταπίεση της εξουσίας του Συστήματος, που προκύπτει από τις δηλώσεις των εκπροσώπων του και δήθεν αντιπροσώπων μας, κοινοβουλευτικών ή εξωκοινοβουλευτικών. Δηλώσεις που δεν αντιπροσωπεύουν, ούτε προστατεύουν, αλλά αρνούνται τη Λαϊκή κυριαρχία.

Είναι προφανές ότι οι επιστημονικές γνώσεις τους δεν έχουν μετουσιωθεί στη Γνώση εκείνη που θα τους βοηθούσε να συνειδητοποιήσουν ότι άλλο διδασκόμενοι φοιτητές σε ένα πανεπιστήμιο, άλλο υπήκοοι μιας σατραπείας, και άλλο κυριαρχούντες πολίτες σε μια Δημοκρατία.

Έλληνες υποστηρικτές του κινήματος της λαϊκής συμμετοχής

Οι ισχυρισμοί που προβάλλουν οι Αντιπρόσωποί μας για να αρνηθούν το δημοκρατικό δικαίωμά μας να εκφράζουμε άμεσα τη θέλησή μας, όπου και όποτε εμείς κρίνουμε αναγκαίο, αποδεικνύουν την απολυταρχική δομή του Συστήματος και τις ολιγαρχικές αντιλήψεις των εκπροσώπων του.

Ευτυχώς, μέσα στον πολιτικό κόσμο και στους πνευματικούς κύκλους της Χώρας διστακτικά και περιορισμένα μεν, αλλά εν πάσει περιπτώσει υπαρκτά, έχει αρχίσει να πνέει ένα ρεύμα αποδοχής της ανάγκης της άμεσης συμμετοχής μας στη διαχείριση της εξουσίας.

Άρχισε να γίνεται παραδεκτό ότι για την επαναπροσέγγιση πολίτη – πολιτικής μόνη γέφυρα παραμένει η συμμετοχή του πολίτη στο πολιτικό γίγνεσθαι.

- Στο βιβλίο του ο Ι. Μ. Βαρβιτσιώτης με τίτλο “Η Ελλάδα μπροστά στο 2000” πραγματεύεται θετικά την ανάγκη εγκαθίδρυσης θεσμού λαϊκής πρωτοβουλίας και ιδιαίτερα νομοθετικού περιεχομένου, και μεταξύ των άλλων γράφει:

“Ιδιαίτερα σημαντική είναι η συμμετοχή του λαού στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, αφού ο νόμος είναι το κατ’ εξοχήν μέσο διά του οποίου οι σύγχρονες, πολιτειακά συντεταγμένες κοινωνίες καθορίζουν τους κανόνες σύμφωνα με τους οποίους τα άτομα που ζουν στους κόλπους τους μπορούν να υπάρξουν και να συνυπάρξουν, να δράσουν και να συναλλάγουν, ενώ αντίστοιχα απαγορεύουν εκείνες τις συμπεριφορές που κρίνουν ως επικίνδυνες, αθέμιτες για την υπόστασή και την συνοχή τους.

Αυτός είναι ο λόγος που πολλές σύγχρονες ευρωπαϊκές έννομες τάξεις σπεύδουν πλέον να καθιερώσουν την άμεση λαϊκή συμμετοχή στη νομοθεσία ως στοιχείο και έκφανση της λαϊκής κυριαρχίας, είτε σε επίπεδο απλώς διακηρυκτικό είτε σε επίπεδο συγκεκριμένων θεσμών που επιτρέπουν την άμεση συμμετοχή του λαού στην νομοθέτηση μέσω δημοψηφισμάτων, κυρίως διά της επεκτάσεως της νομοθετικής πρωτοβουλίας σε ορισμένο αριθμό πολιτών κ.λ.π.”.

- Στις αρχικές συνταγματικές μεταρρυθμίσεις, τις οποίες είχε προτείνει ο Ν. Κωνσταντόπουλος περιελαμβάνοντο (Ελευθεροτυπία, 31-10-94):

- *“Δυνατότητα θεσμική για διενέργεια δημοψηφισμάτων με πρόταση αριθμού βουλευτών, αλλά και λαϊκή πρωτοβουλία, ανεξαρτήτως κυβερνητικών διαθέσεων.*

- *Νέοι θεσμοί κοινωνικής συμμετοχής, αλλά και κοινωνικού ελέγχου, σε κρίσιμους τομείς ανάπτυξης, διαχείρισης πόρων και εφαρμογής πολιτικών*

- *Θεσμοί εκδημοκρατισμού της λειτουργίας των κομμάτων και ελέγχου των οικονομικών τους.*

- *Κατοχύρωση εσωκομματικής αντιπολίτευσης*

- *Αντιπροσωπευτική ανάδειξη υποψηφίων”*

- Στους επτά στόχους του ΔΗΚΚΙ, για την Αναθεώρηση, ο Δημ. Τσοβόλας είχε θέσει ως πρώτο *“την ενίσχυση της λαϊκής κυριαρχίας με την εισαγωγή θεσμών λαϊκής πρωτοβουλίας όπως είναι τα δημοψηφίσματα και οι προτάσεις νόμου από ικανό αριθμό πολιτών”.*

- Ο Λουκάς Αποστολίδης, στη συζήτηση στη Βουλή για την Αναθεώρηση είπε : *“Εγώ, πραγματικά θα ήθελα να “περπατήσουν” τα τοπικά δημοψηφίσματα, θεωρώ ότι είναι μια προοδευτική στάση, με τις όποιες ενδεχομένως αρνητικές υποψίες μπορεί να έχει κάποιος για την όποια ενδεχόμενη κατάχρηση. Δεν παύουν όμως να αποτελούν μία συμμετοχική διαδικασία που βάζει τον πολίτη να σταθεί ενεργητικά και να πάρει στα χέρια του τις εξελίξεις.”*

- Ο Νίκος Σιφουνάκης σε άρθρο του στην Ελευθεροτυπία 17-6-97 έγραψε: *“Είναι ανάγκη να τονισθεί ότι οι σύγχρονες δημοκρατίες, χρειάζεται επιτακτικά να ενδυναμώσουν και να ενθαρρύνουν την ενεργότερη συμμετοχή των πολιτών στις αποφάσεις, με δεδομένο το φαινόμενο της πολιτικής απάθειας και την επικράτηση της γραφειοκρατίας που πολλές φορές αποδυναμώνει την έκφραση των πολιτών.*

Προς αυτήν την κατεύθυνση πρέπει να ενισχυθεί ο θεσμός των δημοψηφισμάτων, να αποσαφηνιστούν οι όροι διεξαγωγής τους και να ενδυναμωθεί ο θεσμός αυτός με την ταυτόχρονη καθιέρωση ενός πλαφόν υπογραφών από πολίτες, ως αναγκαία προϋπόθεση για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για συγκεκριμένο θέμα.

- Σε ανάλογο άρθρο του στην Απογευματινή 19-2-95 ο Δημήτρης Σιούφας πρότεινε:

- *“Αν συγκεντρωθεί ένας ικανός αριθμός υπογραφών π.χ. 50.000 υπογραφές, οποιοσδήποτε νόμος που προτείνεται από την κυβέρνηση, υπόκειται σε έγκριση σε δημοψήφισμα.*

- *Με ακόμα μεγαλύτερο αριθμό υπογραφών π.χ. 100.000 υπογραφές μια νέα ιδέα για νόμο μπορεί να τεθεί προς έγκριση σε δημοψήφισμα, ακόμη και αν η Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο αντιτίθενται σ’ αυτήν.*

- Η Ένωση Ενεργών Πολιτών προτείνει τη δυνατότητα διενέργειας δημοψηφίσματος για εθνικά θέματα αν το ζητήσουν 100.000 πολίτες και συναινέσουν 120 βουλευτές τουλάχιστον. Για κοινωνικά θέματα, μετά από πρόταση 100.000 πολιτών. Προτείνει ακόμη τη δυνατότητα εισαγωγής προς συζήτηση στη Βουλή σχεδίου Νόμου, το οποίο υπογράφεται από 20.000 πολίτες. Διάλυση της Βουλής από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας μετά από δημοψήφισμα, το οποίο προτείνεται από 150.000 πολίτες. Αναθεώρηση του Συντάγματος με απόφαση του εκλογικού σώματος, η οποία λαμβάνεται ύστερα από πρόταση 200.000 εκλογέων.

- Ο Γ. Σωτηρέλλης προτείνει (Έψιλον, Ιός της Κυριακής) : *“Να απονεμηθεί από το σύνταγμα η πρωτοβουλία για την προκήρυξη δημοψηφίσματος σε όλους τους φορείς του δημοκρατικού πολιτεύματος και συγκεκριμένα:*

1. *Στον ίδιο το λαό, ως κατεχόμενη φορέα της λαϊκής κυριαρχίας, με την προϋπόθεση της συλλογής ενός μεγάλου αριθμού υπογραφών (όχι κάτω από το 10% του εκλογικού σώματος).*
2. *Στον πρόεδρο, όπως ίσχυε υπό το σύνταγμα του 1975.*
3. *Στην κυβέρνηση, όπως ισχύει σήμερα.*

4. Στην ίδια τη Βουλή, είτε με πρόταση μεγάλου αριθμού βουλευτών (όχι κάτω των 140) είτε με πρόταση του συνόλου των κοινοβουλευτικών κομμάτων της αντιπολίτευσης”.

- Ο Ν. Καλογερόπουλος υπερτονίζει την ανάγκη συνολικής αναδιαμόρφωσης του πολιτεύματος μας με βάση τους θεσμούς της άμεσης Δημοκρατίας και υπαραμύνεται, της ικανότητας του Ελληνικού λαού να ανταπεξέλθει στις πολιτικές ευθύνες που θα εναποθέτουν στην κρίση του.

Ανατρέπει το επιχείρημα ότι ο λαός δεν είναι ώριμος για δημοψήφισμα με την επισήμανση ότι τότε είναι ανώριμος και για εκλογές. Άρα, γράφει, όσοι αρνούνται το δημοψήφισμα λόγω ανωριμότητας του Λαού, αρνούνται τη Δημοκρατία. Και συνεχίζει: “Στο κάτω – κάτω, ή είμεθα δημοκράτες ή δεν είμεθα. Και εδώ ισχύει η αιώνια φράσις του Ρουσσώ: “εάν ο λαός θέλει να βγάλει τα μάτια του είναι δικαίωμά του” (βλ. το βιβλίο μου “Η Διαμόρφωσις...” σελ. 557) στην οποία προσθέτω: “και είναι προτιμώτερο από του να του τα βγάζουν οι άλλοι “ ! Διότι ο λαός, αφού μετρήσει τα επιχειρήματα των μεν και αυτά των δε (στην Ελβετία αυτά τυπώνονται σε φυλλάδια από το κράτος και διανέμονται στους ψηφοφόρους ένα μήνα προ του δημοψηφίσματος), τότε ο λαός θα έχει μετρήσει τα συμφέροντά τα δικά του, σαν ήσυχος οικογενειάρχης. Δεν θα έχει παρασυρθεί με κραυγές και συνθήματα σαν “μαζάνθρωπος” από τα συμφέροντα του “κομματάρχη” ή μιας ξένης δυνάμεως της οποίας τυχόν είναι πράκτωρ” (Πολιτικά Θέματα 13-1-95).

Οι προτάσεις μας για ένα ελπιδοφόρο ξεκίνημα λαϊκής συμμετοχής

Ο Γιάννης Μπούτος είχε πει σε μια συνεδρίαση επιφανών στελεχών της Ν. Δ. το 1982: “Εμείς οι Έλληνες συνηθίζουμε να ανατρέπουμε μεσαιές καταστάσεις με ακραία παραδείγματα”. Αυτό πιστεύουμε ότι συμβαίνει και με το θέμα της λαϊκής συμμετοχής. Τη διογκώνουν για να την απορρίψουν.

Ασφαλώς και δεν ζητούμε, εμείς, από τη μια μέρα στην άλλη, να αποφασίζουμε για κρίσιμα εθνικά θέματα ή για τη δημοσιονομική πολιτική, ή για θέματα εξωτερικής πολιτικής ή άμυνας της Χώρας. Αντιλαμβανόμεθα, απολύτως, ότι απαιτείται χρόνος προσαρμογής και εκπαίδευση έως ότου αναλάβουμε πλήρως τις ευθύνες των πολιτικών μας επιλογών, στα δημοψηφίσματα και στις άλλες λαϊκές πρωτοβουλίες. Όμως πρέπει κάποτε να αρχίσουμε.

Στα μαθηματικά εκείνος που συνθέτει τους τύπους τηλεκατεύθυνσης των δορυφόρων ξεκινά τη μάθησή του με το $1+1=2$. Μπορούμε, λοιπόν κι εμείς να αρχίσουμε να λειτουργούμε ως πραγματικοί πολίτες με τοπικά δημοψηφίσματα, των οποίων τις συνέπειες των αποφάσεών τους θα τις υποστούμε μόνοι οι ίδιοι. Οι τυχόν κακές συνέπειες θα μας δείξουν το δρόμο να γίνουμε πιο υπεύθυνοι, πιο σοβαροί, πιο σθεναροί στις αντιστάσεις μας κατά των διαφόρων “γραμμών”. Όπως λέει και ο Λαός μας “ο παθός, μαθός”.

Στη συνέχεια, με την πάροδο του χρόνου και τη σταδιακή αύξηση της εμπειρίας, ή άμεση συμμετοχή μας, θα μπορούσε να επεκταθεί σε νομαρχιακό σε περιφερειακό και τέλος σε εθνικό επίπεδο, εξαιρουμένων πάντα των τομέων εξωτερικής πολιτικής, οικονομίας, άμυνας, ασφάλειας, ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων.

Κάποιοι ίσως να πιστεύουν ότι το αμερικανικό και ελβετικό οικονομικό θαύμα στηρίζεται στις ιδιαίτερες ικανότητες του αμερικανικού και ελβετικού Λαού και στις πλουτοπαραγωγικές πηγές των χωρών τους.

Για μας η επιτυχία τους είναι αποτέλεσμα της βαθιά συμμετοχικής υφής των πολιτευμάτων τους. Ο δικτάτωρ Καντάφι, εφαρμόζοντας στη Λιβύη ένα βαθιά και πλατιά συμμετοχικό καθεστώς, κατάφερε να αυξήσει τον πληθυσμό της Χώρας του από 2.000.000 το 1970 σε 5.000.000 σήμερα και να πολλαπλασιάσει το ετήσιο εισόδημα των κατοίκων της στο ίδιο διάστημα, εξαφανίζοντας τον αναλφαβητισμό (Γιώργος Δελαστίκ, Καθημερινή, 26-9-99).

Εξ άλλου η επέκταση της συμμετοχής και της εξατομικευμένης ευθύνης, είναι πλέον κανόνας και στις επιχειρήσεις.

Ο Δημ. Κοπανίτσας επισημαίνει :

''Η συμμετοχή των εργαζομένων και του ευρύτερου κοινού στις επιχειρήσεις που αναφέρονται παραπάνω δεν μπορεί παρά να μειώσει τις αντιθέσεις και να διευκολύνει στο να ανοίξει ο κλοιός ανάμεσα στο κόστος παραγωγής και τη ζήτηση εργασίας και να ενθαρρυνθούν η παραγωγή και οι επενδύσεις...

Η πολιτική της συμμετοχής, η άσκηση και η προβολή της χρειάζεται να είναι προσγειωμένη, πρακτική και να ασκείται με διάκριση, τακτ, γιατί αλλιώς θα προκαλέσει έντονες αντιδράσεις ή ειρωνικά σχόλια ως ρομαντική και ανεδαφική μυθοπλασία. Το κράτος δεν τη θέλει γιατί περιορίζει τη διακριτική ευχέρεια ή την αυθαιρεσία κάθε κόμματος που νέμεται την εξουσία''.

(ΕΞΠΡΕΣ, 27-8-9):

Οι Έλληνες, δηλαδή, επιχειρηματίες, οι αποδεδειγμένα επιτυχημένοι, έχουν αποδεχθεί ως πρόσφορο μέσο επιτυχίας τη συμμετοχή των υπαλλήλων τους και δέχονται και να εμπιστευθούν τους Έλληνες υπαλλήλους τους και να αυτοπεριορίσουν την ελευθερία της δικής τους δράσης.

Το Σύστημα, καίτοι αποτυχημένο, εξακολουθεί να αντιδρά και να κατακρατά εξουσίες οι οποίες δεν του ανήκουν. Και έτσι πλέον, να δηλώνει ότι δεν εμπιστεύεται το Λαό να πάρει τη τύχη του στα χέρια του, ακόμη και για τα θέματα τα οποία ο ίδιος αισθάνεται ικανός να τα διαχειρισθεί.

Πολύ σύντομα, οι εκπρόσωποι του Συστήματος θα βρεθούν μπροστά σε μια σκληρή πραγματικότητα, όχι μόνο εθνικής διάστασης, αλλά και ευρωπαϊκού εύρους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο βρίσκεται σε διαδικασία επεξεργασίας ενός χάρτη δικαιωμάτων ως πρώτο στάδιο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος.

Το κυρίαρχο θέμα το οποίο τους απασχολεί είναι το πώς δεν θα αποδυναμωθεί η σημερινή συμμετοχή των πολιτών στην άσκηση και τον έλεγχό της εξουσίας στο υπερκράτος των 250.000.000 κατοίκων που θα δημιουργηθεί.

Το Σύστημα της ελληνικής πρωθυπουργοκρατίας, εντεταγμένο στην ευρωπαϊκή πραγματικότητα, θα υποχρεωθεί επομένως να επιτρέψει τη δυνατότητα στους Έλληνες, του να γευθούν τη χαρά της συμμετοχής στην εξουσία και του δικαιώματος να ελέγχουν τους διαχειριστές της, ενδιάμεσως της ανά τετραετία ψήφου τους.

Είναι ντροπή για την Ελλάδα, η οποία χάρισε το Δημοκρατικό Πολίτευμα στις άλλες χώρες, να της επιβάλλουν εκείνες δημοκρατικούς θεσμούς. Δυστυχώς, όμως, είναι μια αναπόφευκτη υποτιμητική πραγματικότητα, στην οποία μας οδηγούν οι Αντιπρόσωποί μας.

Για να αποφύγουμε αυτήν την απαξίωση του ιστορικού μας ρόλου, ο μόνος ανοιχτός δρόμος είναι να σπεύσουμε να αναβαθμίσουμε με θεσμούς λαϊκής συμμετοχής τη δημοκρατικότητα του πολιτεύματός μας. Να ενισχύσουμε τη δημοκρατική του ουσία με μεταρρυθμίσεις, οι οποίες δεν θα απορρέουν από τη λογική της βελτίωσης της αξιοπιστίας των πολιτικών, αλλά από εκείνη της εμπιστοσύνης στην υπευθυνότητα των πολιτών.

Να πάψουμε να ασχολούμεθα με το τι πρέπει να κάνουν οι πολιτικοί για μας και να εξαντλήσουμε το ενδιαφέρον μας στο πως μπορούμε εμείς οι ίδιοι να αξιοποιήσουμε την υπευθυνότητά μας για το κοινό συμφέρον.

Είναι η ώρα μιας μεγάλης σταυροφορίας για την ενσωμάτωση στο Σύνταγμα θεσμών Άμεσης Λαϊκής Συμμετοχής. Όπως οι σταυροφορίες του 12^{ου} αιώνα συνέδεσαν την ασφαλή προσπέλαση των Αγίων Τόπων, και την απαλλαγή του εξουσίαστικού συστήματος της Δύσης από την αντιπαραγωγική τάξη των Ιπποτών και των Στρατιωτών, έτσι και τώρα, με τη σταυροφορία της συμμετοχής, θα αποκτήσει ουσία η Δημοκρατία μας και θα απαλλαγεί από το άχρηστο είδος των πολιτικάντηδων. Μια σταυροφορία με πραγματικό στόχο και όχι απλώς σύνθημα, “το κόμμα στην Κυβέρνηση, ο Λαός στην εξουσία”.

Είναι η ώρα της επιστροφής ενός μέρους της διακυβέρνησης, από τους Αντιπροσώπους και τα κόμματα, άμεσα στο Λαό.

Η δική μας πρόταση περιλαμβάνει τους παρακάτω θεσμούς, η συνταγματική κατοχύρωση των οποίων πιστεύουμε ότι θα εδραιώσει την ουσιαστική συμμετοχή μας στην εξουσία και θα καταστήσει πράξη τη Λαϊκή Κυριαρχία.

α. Εκλογή Προέδρου Δημοκρατίας από το Λαό

β. Ίδρυση Γενικής Γραμματείας “Λαϊκής Συμμετοχής” η οποία θα λειτουργεί στα πλαίσια της Προεδρίας της Δημοκρατίας με Γενικό Γραμματέα διοριζόμενο και ελεγχόμενο απ’ ευθείας από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Θα έχει τις κατάλληλες

δομή και συγκρότηση, ώστε να μπορεί να δέχεται, να επεξεργάζεται και να ελέγχει τις προτάσεις των πολιτών για νομοθετικές παρεμβάσεις και διενέργεια δημοψηφισμάτων.

γ. Πρωτοβουλίες Πολιτών

- Άρση ισχύος Νόμου, με πρόταση των 3% του Εκλογικού Σώματος (Ε.Σ.)
- Κατάθεση νομοσχεδίου με πρόταση των 0,3% του Ε. Σ.
- Αίτημα διενέργειας δημοψηφίσματος αναθεωρητικού με πρόταση 5% του Ε.Σ.
Νομοθετικού με πρόταση 3% του Ε.Σ.
Τοπικού αποφασιστικού με πρόταση 5% του Ε.Σ.
- Αίτημα ανάκλησης εκλεγμένου αξιωματούχου με πρόταση πολιτών ίσων σε πλήθος με το 1/3 του αριθμού των ψηφοφόρων που τον εξέλεξαν.

δ. Παρεμβάσεις Ενώσεων Πολιτών, εγκεκριμένων από τη Γραμματεία Λαϊκής Συμμετοχής, όσον αφορά στο σκοπό τον οποίον υποστηρίζουν, με τη δημοκρατική συγκρότηση και λειτουργία τους, και σε ανάλογο με τη δικτύωσή τους επίπεδο (Δημοτικό, Επαρχιακό, Νομαρχιακό, Περιφερειακό Συμβούλιο και Βουλή).

ε. Δημοκρατική λειτουργία των Κομμάτων

- Μέγιστος χρόνος θητείας Προέδρου 4 χρόνια
- Μη επανεκλογή αξιωματούχων πέραν 3 θητειών στο ίδιο κομματικό αξίωμα.
- Σταθερές ημερομηνίες λειτουργίας οργάνων
- Ετήσια συνέδρια λογοδοσίας ηγεσιών τακτής ημερομηνίας
- Ελευθερία κριτικής πεπραγμένων τακτικών των ηγεσιών
- Θεσμική διασφάλιση εσωκομματικών εκλογών ηγεσιών των κομματικών οργάνων
- Δημοσιοποίηση σαφούς προεκλογικού προγράμματος
- Προεκλογική ανακοίνωση ονομάτων βασικών υπουργών μελλοντικής Κυβέρνησης
- Προκριματικές εκλογές επιλογής υποψηφίων βουλευτών με παρουσία δικαστικών αντιπροσώπων

στ. Ανεξάρτητες υποψηφιότητες βουλευτών, δημοτικών και νομαρχιακών Συμβούλων, με πρόταση του 2% των ψηφισάντων στις αντίστοιχες προηγούμενες εκλογές.

ζ. Ενιαίο ψηφοδέλτιο εκλογικών συνδυασμών, και ανεξαρτήτων υποψηφίων

η. Σταθερή ημερομηνία διενέργειας εθνικών εκλογών.

θ. Ετήσια λογοδοσία αιρετών αξιωματούχων σε προκαθορισμένη ημερομηνία

ι. Συνεδρίες της Βουλής για προτάσεις πολιτών. Ανά 15ημερο με υποχρεωτική παρουσία του αρμόδιου υπουργού να συζητούνται θέματα που θα εισάγονται με πρόταση 10.000 πολιτών.

ια . Κοινός Κώδικας λειτουργίας Ενώσεων Πολιτών αντίστοιχος με το δημοτικό κώδικα.

ιβ. Ίδρυση γνωμοδοτικών οργάνων, των “Πρυτανείων”, παρά τον ηγέτη κάθε συλλογικού οργάνου, αποτελούμενων εκ των πρώην που εθήτευσαν εις το ίδιο αξίωμα. (Πρόεδρος Ένωσης Πολιτών, Δήμαρχος, Έπαρχος, Νομάρχης, Βουλευτής, Πρόεδρος Βουλής, Πρωθυπουργός, Πρόεδρος Δημοκρατίας)

Στην Ελλάδα, έπρεπε να έχουν θεσμοθετηθεί οι πλείστοι των παραπάνω θεσμών, οι οποίοι έχουν δοκιμαστεί και έχουν αποδώσει σε άλλες δημοκρατικές χώρες, από το 1975. Τότε που ήταν πικρή ακόμη η γεύση της δικτατορίας και επεδιώκετο η θωράκιση της Δημοκρατίας. Δεν θέλησαν, όμως, να δεχθούν οι τότε ηγήτορες ότι μόνο η πλατιά και βαθιά συμμετοχή του Λαού στην εξουσία, την προστατεύει με την ακαταμάχητη ασπίδα της ουσιαστικής Λαϊκής Κυριαρχίας. Η λαϊκή συμμετοχή είναι εκείνη η οποία εμποδίζει την ανάπτυξη εξουσιαστικών κέντρων, των οποίων η κατάληψή από επίδοξους σωτήρες παραλύει την Πολιτεία, ακυρώνει τη Δημοκρατία και μετατρέπει τους πολίτες σε υπήκοους.

Μόνο η συνεχής συμμετοχή του Λαού, εξ` άλλου, τον προετοιμάζει ψυχικά και οργανωτικά για να λειτουργήσει πατριωτικά, όπως επιβάλλει το άρθρο 120 του Συντάγματος, στην περίπτωση επιβουλής εναντίον των ελευθεριών του.

Όμως, το επιζητούμενο, τότε, δεν ήταν το βάθαιμα της Δημοκρατίας με την πλατιά συμμετοχή των πολιτών, αλλά το βάθαιμα της εξουσίας των πολιτικών με περιθωριοποίηση των πολιτών.

Είναι καιρός, όμως, έστω και τόσο καθυστερημένα, η συμμετοχή να γίνει η ραχοκοκαλιά του δημοκρατικού μας πολιτεύματος, για να κατακτήσει ο Λαός μας τη θέση που του ανήκει στη διεθνή κοινότητα.

Η ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΙΑ ΩΣ ΠΡΟΑΙΩΝΙΑ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΚΑΙ ΩΣ ΘΕΜΕΛΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι ο μόνος θεσμός ο οποίος παρείχε, διαχρονικά, σε μας τους Έλληνες, το δικαίωμα να διαχειριζόμαστε οι ίδιοι την εξουσία που περιέχει.

Είναι ο θεσμός που ανέπτυξαν οι πρόγονοί μας και ίδρυσαν την πόλη – κράτος.

Είναι ο θεσμός που στους αιώνες της κατακτημένης Ελλάδας, καλλιέργησαν οι επόμενες γενεές των προγόνων μας, για να διατηρήσουν την εθνική συνοχή τους απέναντι στην επικυριαρχική εξουσία των κατακτητών.

Είναι ο θεσμός από τον οποίο κρατήθηκε η ελληνική συνείδηση και εδραιώθηκε η παρουσία του Ελληνισμού σε κάθε γωνιά της γης.

Η επαλληλία του κοινοτισμού και του ενοριτισμού επέτρεψαν τη διάσωση της Ελληνικής ταυτότητας στην υποδουλωμένη Ελλάδα και στον κόσμο ολόκληρο. Να τι γράφει ο Ίων Δραγούμης:

“Όπου δέκα Έλληνες, εκεί και κοινότητα. Κυβερνούνε τα ιδιαίτερά τους μοναχοί τους, και υποτάσσονται κατά τα άλλα στους νόμους του κράτους όπου βρίσκονται. Δηλαδή τι κάνουν οι δέκα Έλληνες που βρέθηκαν μαζί; Πρώτα φέρνουν τις γυναίκες τους ή παίρνουν γυναίκες. Έπειτα χτίζουν το σπίτι τους, μια καλύβα. Ύστερα κάνουν παιδιά και παράδες και μαζεύουν χρήματα και για το κοινό, και χτίζουν πρώτα ένα εκκλησιδάκι, και τέλος φτειάνουν και το σκολειό για τα παιδιά τους, δηλαδή φέρνουν ένα κουτσοδάσκαλο. Τις μικροδιαφορές που έχουν αναμεταξύ τους, μοναχοί τους τις ξεδιαλύνουν. Και ποτέ δεν αμφισβητούν την πολιτική κυριαρχία του κράτους όπου βρέθηκαν. Κυβερνούν μονάχα τα δικά τους, όσα μεταξύ τους, έξω από ξένους, ταιριάζει να γίνονται. Και αυτό το ξέρουν καλά οι Έλληνες, όσο και να τρώγονται αναμεταξύ τους.”

“Η κοινότητα η ελληνική μπορεί και καταφέρνει μοναχή της τα ακόλουθα:

α’ Χτίζει εκκλησίες και τις διατηρεί, με παπάδες, καντηναλάφτες κλπ.

β’ Χτίζει σκολειά (με τα χρήματα που δίνουν είτε οι πλούσιοι του τόπου, είτε ο κοσμάκης στους δίσκους της εκκλησίας – γι’ αυτό δά πρέπει να υπάρχει η εκκλησία – ή με τακτικές συνεισφορές, πληρώνει δασκάλους για την κατώτερη, κάποτε και για τη μέση παιδεία.

γ’ Φυλάγει με δραγάτες και δασοφύλακες κοινούς αμπέλια, χωράφια, βοσκές και δάση, και φυλάγει με τσοπάνηδες κοινούς και αγελαραίους γιδοπρόβατα, αγελάδες, βόδια και άλογα των ανθρώπων.

δ’ Κάνει και νοσοκομεία με το χρήμα του πλούσιου που το συμπληρώνει με συνεισφορές, ή από την κοινοτική περιουσία που διαχειρίζεται.

ε’ Κάνει και συντηρεί νεκροταφεία, τοπικούς δρόμους μέσα στην πολιτεία και στα περίχωρα, υδραγωγεία, βρύσες και μικρά γεφύρια.

στ’ Με τη δημογεροντία της συμβιβάζει ή δικάζει ιδιωτικές μικροδιαφορές και τιμωρεί μικροκλοπιές, δαρσίματα και τέτοια.

ζ' Έχει τοπικούς ταχυδρόμους για την πολιτεία μέσα και για τα τριγυρινά χωριά (μπορεί να έχει και τοπικά τηλέφωνα κτλ).

η' Βαστά ληξιαρχικά βιβλία.

...Φυσική διοίκηση στο Ρωμαϊκό από τότε που φανερώθηκε στον κόσμο είναι η τοπική αυτοδιοίκηση. Οι αρχαίοι ζούσαν σε πολιτείες, που η κάθε μια με τα τριγυρινά χωριά της ήταν και κράτος ιδιαίτερο με πολιτική αυθυπαρξία, η Αθήνα, η Σπάρτη, η Θήβα, τα Μέγαρα, η Κόρινθος, η Κέρκυρα, η Αίγινα, η Συρακούσα, κτλ. Ύστερα παρουσιάστηκε ένας βασιλιάς Αλέξανδρος, Έλληνας εξαιρετικός και μοναδικός, και υπόταξε τις πολιτείες αυτές, μαζί με τόσους άλλους λαούς. Αυτός πήρε από τις πολιτείες την πολιτική τους ανεξαρτησία, αλλά τους άφησε την αυτονομία, δηλαδή τοπική αυτοδιοίκηση.

Έπειτα οι Ρωμαίοι, πολιτικοί ανοιχτομάτες, που δεν παν να αφανίσουν εκείνο που σε κάθε τόπο υπάρχει, παρά το μεταχειρίζονται για τους δικούς των τους πολιτικούς σκοπούς, οι Ρωμαίοι, σαν τον Αλέξανδρο, άφησαν τις ελληνικές πολιτείες να κυβερνιούνται μοναχές τους, και αυτοί κράτησαν την πολιτική κυριαρχία. Ας σηκονόταν η Σπάρτη να χτυπήσει τις ρωμαϊκές λεγεώνες!

Το βυζαντινό κράτος ήταν συνέχεια του ρωμαϊκού και άφησε κι αυτό τοπική αυτοδιοίκηση στις ελληνικές πολιτείες.

Οι Βενετσάνοι, άλλοι πάλε τετραπερασμένοι πολιτικοί κι αυτοί, όταν κατάχτησαν τα νησιά και τις παραθαλάσσιες πολιτείες τις ελληνικές, έκαναν γραφτές συνθήκες μαζί τους και τις άφησαν κι αυτοί να διοικούνται οι ίδιες, προσκυνώντας μονάχα το βενετσιάνικο λεοντάρι.

Οι Φράγκοι, όπου πέρασαν, τα ίδια έκαναν, χωρίς συνθήκες όμως.

Οι Τούρκοι, πιο βάρβαροι, μα όχι λιγότερο πολιτικοί, αναγνώρισαν την τοπική αυτοδιοίκηση στους ελληνικούς τόπους, μην μπορώντας μήτε να κάνουν τους χριστιανούς μουσουλμάνους, μήτε να τους κόψουν τη γλώσσα (όπως σκόπευαν), μήτε να μπουν στο νόημα της χριστιανικής διοίκησης, μη θέλοντας κιόλας να φορτωθούν ξένες έννοιες. Κάθονται ήσυχα οι χριστιανοί, κάνουν τις διάφορες αγγαρείες, πληρώνουν τους φόρους, κανονικούς και ακανόνιστους; Τι άλλο ήθελε ο κυρίαρχος;

Αυτά γίνονταν αιώνες, και ως τα τώρα.

Τώρα ήλθε το ελλαδικό το κράτος, και μ' ένα βαυαρέζικο νόμο αποκεφάλισε τη φυσική ελληνική διοίκηση, ισοπέδωσε τάχα τις πολιτείες, τα χωριά και τους ανθρώπους, κατάστρεψε δηλαδή τις κοινότητες, και έχωσε τους ισοπεδωμένους Έλληνες σ' ένα στενό παπούτσι, που είναι μονάχα η τελευταία διοικητική διαίρεση του κράτους και λέγεται δήμος. Δηλαδή τι έκανε το κράτος; Όχι μόνον αφαίρεσε τα 9/10 από τα δικαιώματα και τα χρέη που είχαν οι πολιτείες και τα χωριά, αλλά και αναποδογύρισε τον οργανισμό τους. Ο Καποδίστριας, πιο έξυπνος, είχε αφήσει τις κοινότητες, γιατί δεν πάει ένας κυβερνήτης να αφανίζει τη βάση που στέκεται επάνω ο λαός του. Όταν πάω να φορέσω ένα ρούχο, δεν του αλλάζω τα φάδια του!"

Αυτά τα έγραφε ο Ίων Δραγούμης το 1905, πριν δηλαδή ο Ε. Βενιζέλος επαναφέρει τις κοινότητες.

Οι συντάκτες του ισχύοντος ελληνικού Συντάγματος υιοθετώντας τη διαχρονική ισχύ και την ελληνική φύση της Αυτοδιοίκησης όρισαν στο άρθρο 102 ότι:

- Η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης έχουν διοικητική αυτοτέλεια.
- Το Κράτος ασκεί στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης εποπτεία που να μην εμποδίζει την πρωτοβουλία και την ελεύθερη δράση τους.

Οι Συνταγματικές αυτές επιταγές καθορίζουν, σαφώς ότι η τοπική αυτοδιοίκηση είναι θεσμική, εξουσία, παράλληλη της κεντρικής.

Εποπτεύεται μεν από την Κεντρική Αρχή, δεν έχει όμως κάθετη ιεραρχική σχέση μαζί της.

Είναι δύο παράλληλες εξουσίες, η μια ενιαία στο Εθνικό Κοινοβούλιο, διαχειρίζεται τα κοινά, τα οποία αφορούν στο σύνολο της Επικράτειας, η άλλη, διασπαρμένη σε τοπικά συμβούλια, έχει τη φροντίδα της διοίκησης των τοπικών υποθέσεων.

Οι συνταγματικές αυτές επιταγές δεν προσφέρουν χάριτες ούτε γεννούν νέα δικαιώματα στις τοπικές κοινωνίες. Απλώς αποτυπώνουν θεσμικά μια συγκεκριμένη και παγιωμένη σχέση μεταξύ τοπικής και Κεντρικής Διοίκησης η οποία γεννήθηκε πριν τη Δημοκρατία στη χώρα μας και άντεξε ακόμη και όταν ως κεντρική Διοίκηση λειτουργούσε ξένος κατακτητής.

Επαναλαμβάνουν το ενυπάρχον δικαίωμα αυτονομίας κάθε αυθύπαρκτης, ιστορικά τοπικής κοινωνίας. Δικαίωμα, το οποίο δεν μπορεί να τεθεί στην κρίση οποιασδήποτε κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Το ιστορικό αυτό δικαίωμα δεν έχει καμία σχέση με τη δοτή αυτοδιοίκηση μιας κατασκευασμένης υποδιαίρεσης, η οποία αίρεται οποτεδήποτε, από τη δότρια εξουσία''

(Από το βιβλίο του Ι.Γ. Δημητροκάλλη "Οι Κοινότητες των Ελλήνων")

Κι' όμως, 90 χρόνια μετά όχι πια οι Βαυαροί, αλλά ένας Έλληνας υπουργός μιας ευκαιριακής πλειοψηφίας επαναφέρει το καθεστώς των νόθων Δήμων διαλύοντας τις κοινότητες, όπως ακριβώς έκαναν οι Βούλγαροι για να αφανίσουν το ελληνικό στοιχείο στη Βουλγαρία.

''Οι Βούλγαροι, οι έξυπνοι, ένοιωσαν ποια είναι η δύναμη του Ρωμιού, η κοινότητά του. Και επειδή είναι στην τωρινή Βουλγαρία λιγοστοί Ρωμιοί (καμιά εκατοστή χιλιάδες), και αποφάσισαν να τους βγάλουν από τη μέση ή να τους αφομοιώσουν, σοφίστηκαν, τι νομίζετε; Ό, τι σοφίστηκε και το ελλαδικό κράτος. Να αφανίσουν δηλαδή τις ελληνικές κοινότητες. Χωρίς κανένα νόμο βαυαρέζικο αυτοί, έσβησαν μια μέρα τις κοινότητες, άρπαξαν εκκλησίες, σκολειά, κοινοτικές περιουσίες, έκαψαν χωριά, έδιωξαν τους δεσποτάδες, εμπόδισαν τους δασκάλους, τους παπάδες, τους εφόρους, και παν και οι κοινότητες και η ελληνική ζωή!''

Την ίδια ακριβώς, τακτική, εφάρμοσε η Πολιτεία, του μεταπολιτευτικού Συστήματος απέναντι στην Τοπική Αυτοδιοίκηση. Αντί να την τιμήσει ως θεσμό και να την προσέξει ως "κόρη οφθαλμού" την αποψίλωσε, την υπέταξε και της αφήρεσε το αυτοδύναμό της.

Η υψηλή εποπτεία που έγινε ολοσχερής υποταγή

Όσο περισσότερη δύναμη αποκτούσε η Πολιτεία και όσο περισσότερο συγκεντρωνόταν η κρατική εξουσία στα χέρια των λίγων, των εκλεκτών των ΜΜΕ,

τόσο περισσότερο έχανε την πρωτογενή εξουσία της η Τοπική Αυτοδιοίκηση, τόσο περισσότερο απαξιωνόταν η ιδέα του τοπικού άρχοντα.

Εγκλωβισμένη σε ένα πλέγμα ανούσιων προστατευτισμών, δόθηκεν του δημοσίου συμφέροντος, έφθασε στο σημείο, να παρατυπεί, να παρανομεί, να απειλεί, ακόμη και να “αυτοδικεί” προκειμένου να ανταποκριθεί στην κάλυψη στοιχειωδών τοπικών αναγκών.

Η εξουσιαστικότητα του Συστήματος επέβαλε μια θολή σχέση της με την εκτελεστική εξουσία, παρά τη διαφάνεια της συνταγματικής επιταγής. Το αποτέλεσμα ήταν να υφίσταται, όλο και περισσότερο τα δεινά της χειραγώγησης του πανίσχυρου Κέντρου, όλο και περισσότερο να χάνει ο θεσμός το αυτοδιοίκητό του.

Η συνταγματική επιταγή περί εποπτείας χωρίς παρεμπόδιση των πρωτοβουλιών της, μετεβλήθη σε “χαλινάρι” καθοδήγησης των δραστηριοτήτων της.

Καταργήθηκε, μεν, ο αποικιοκρατικός έλεγχος της σκοπιμότητας, παρέμεινε, όμως, στη θέση του ο έλεγχος της νομιμότητας, από την εκτελεστική εξουσία. Φαντάζει βέβαια, αρκετά παράξενα, η “νομιμότητα” να μην ελέγχεται από τη Δικαιοσύνη, αλλά από τη Διοίκηση. Απλώς είναι ένας κατ’ ευφημισμόν χαρακτηρισμός του διοικητικού ελέγχου που ασκείται ουσιαστικά, για να καλύπτεται η υποταγή στην οποία την υποχρεώνει το Σύστημα.

Φαντάζει, ακόμη πιο παράξενη, αν όχι εξοργιστική, σε ένα συνειδητοποιημένο δημοκράτη, η έλλειψη εμπιστοσύνης προς το εκλεγόμενο από τις τοπικές κοινωνίες Δημοτικό Συμβούλιο, απέναντι στη σιγουριά που δείχνει η Πολιτεία προς τα διοικητικά Συμβούλια Ανεξαρτήτων, Διοικητικών Αρχών, τα οποία είναι διορισμένα.

Δεν εμπιστεύεται η Πολιτεία δημοκρατικά νομιμοποιημένους αξιωματούχους για να διαχειρισθούν κάποιες ασήμαντες τοπικές υποθέσεις, εμπιστεύεται όμως, με συνταγματική κατοχύρωση, διορισμένα άτομα, για να διαχειρίζονται τους πιο ευαίσθητους τομείς της ζωής μας.

Δεν εμπιστεύεται η Πολιτεία ένα καταξιωμένο από τους συμπολίτες τους Δήμαρχο για τρεχούσης φύσεως έργα, εμπιστεύεται, όμως ένα Υπουργό, πολλές φορές μη εκλεγμένο, να υποθηκεύει το μέλλον μας με στρατηγικής φύσεως έργα.

Δεν εμπιστεύεται ανθρώπους γνωστούς από το βάθος του χρόνου, καθημερινά ελεγχόμενης δραστηριότητας, και εμπιστεύεται τεχνοκράτες, ως Διοικητές οργανισμών, αγνώστους στο πλατύ κοινό, και ίσως εξαρτημένους από κέντρα, να πρωταγωνιστούν σε καίριους τομείς της ζωής μας.

Δεν εμπιστεύεται τους δημότες να τους δώσει το δικαίωμα να κάνουν ανάκληση του τοπικού τους άρχοντα, εμπιστεύεται, όμως, ένα διορισμένο υπάλληλο να παραπέμπει ή να επιβάλλει αργία και έκπτωση από το αξίωμά του σε έναν εκλεκτό του Λαού.

Αν στην Αθηναϊκή Δημοκρατία των 25.000 πολιτών, ο πολίτης μπορούσε να νομοθετεί, να συμμετέχει, να αποφασίζει, να ελέγχει όλο το φάσμα της εξουσίας της Πόλης του, γιατί ο κάτοικος ενός αντίστοιχου σημερινού Δήμου, εντατικά πληροφορημένος από ραδιόφωνα, έντυπα και τηλεόραση για τα τοπικά του θέματα, στερείται οποιουδήποτε δικαιώματος άμεσης αποφασιστικής συμμετοχής στα της πόλης του.

Όταν οι Ιταλοί τροποποιούν το Σύνταγμά τους για να γράψουν “Η Δημοκρατία αποτελείται από Δήμους, Επαρχίες, Περιοχές και Κράτος, τονίζοντας εις το έπακρον την “ισοδυναμία” Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Κεντρικής Εξουσίας, πως πρέπει να αισθανθούμε εμείς οι Έλληνες πολίτες όταν ένας Υπουργός διαλύει αυτοδιοικούμενα σύνολα υπαρκτής ιστορίας 2.500 ετών, για να τα ανασυνθέσει κατά βούληση του ίδιου και των συμβούλων του.

Τι πρέπει να σκεφτούμε όταν αυτός ο ίδιος Υπουργός, επιμένει να κατοχυρωθεί στο Σύνταγμα η δομή της περιφερειακής συγκρότησης του κράτους, προφανώς όπως ο ίδιος τη χάραξε, προκειμένου να μη επιτρέπεται σε μια άλλη πλειοψηφία, να την αλλάξει. (Αυτό κι’ αν είναι δείγμα περιφρόνησης της Λαϊκής Κυριαρχίας. Αντί να απαιτεί ο Λαός να κατοχυρωθούν τα από αιώνων όρια των χωριών και πόλεων του να απαιτεί ο Υπουργός να συνταγματοποιηθεί το κατασκευάσμά του.)

Τι πρέπει να πούμε όταν ο ίδιος Υπουργός επιμένει ότι πρέπει να δοθεί “χρίσμα” στους Υποψηφίους Δημάρχους που θα υποστηρίξει το κόμμα του, επιδεικνύοντας την περιφρόνησή του για το αδέσμευτο της Τ.Α., αλλά και αποκαλύπτοντας την εμπιστοσύνη του στο κομματικό τους πλεονέκτημα για το οποίο και κατασκεύασε τους ψευτοδήμους.

Για μας οι καταστάσεις και οι συμπεριφορές αυτές μπορεί να ταιριάζουν σε μια σατραπεία, αλλά είναι απαράδεκτες για μια δημοκρατική Πολιτεία, που εκ της φύσεώς της οφείλει να σέβεται και τους αιρετούς άρχοντες και τους πολίτες της.

Μόνο σε μια σατραπεία ταιριάζει ο Άρχων να έχει το απόλυτο δικαίωμα, να αλλάζει το χάρτη της χώρας, να διαμορφώνει ελεύθερα τις Περιφέρειες, τους Νομούς, τους Δήμους, χωρίς τη συγκατάθεση των κατοίκων.

Μόνο σε μια σατραπεία το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει την αυτοδιοίκησιν των υπαρχόντων δημοκρατικών συνόλων, αλλά κατοχυρώνει το ανεξέλεγκτον των αποφάσεων των διορισμένων ανεξαρτήτων αρχών.

Μόνο σε μια σατραπεία, όπως αυτή που μας έχει επιβάλλει το Σύστημα, ένας λαϊκός θεσμός φουσκώνει και ξεφουσκώνει σαν μπαλόνι, από κάθε κυβερνητική πλειοψηφία, ως γεωγραφικός χώρος, ως πληθυσμιακό μέγεθος, ως περιεχόμενο αρμοδιοτήτων.

Η μεταχείριση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα είναι για μας η πιο προκλητική, και συγχρόνως η πιο θλιβερή, απόδειξη ότι ζούμε σε μια αποστεωμένη Δημοκρατία, σε ένα αφυδατωμένο, από ουσία και πνεύμα Δημοκρατίας, πολίτευμα.

Η σύγκριση με άλλα Ευρωπαϊκά Συντάγματα εξοργίζει κάθε ευαίσθητο δημοκράτη που πιστεύει στην κρίση του Λαού και όχι στο αλάνθαστο της αυθεντίας του Υπουργού. Διαβάζουμε π.χ. στο Ιταλικό Σύνταγμα:

“Άρθρο 132 – Είναι δυνατό με συνταγματικό νόμο, **αφού πρωτύτερα ακουστούν τα νομαρχιακά συμβούλια**, να αποφασιστεί η συγχώνευση υπαρχόντων νομών και η ίδρυση νέων νομών με πληθυσμό κατοίκων τουλάχιστον ένα εκατομμύριο, αν η αίτηση υποβληθεί από ορισμένο αριθμό δημοτικών συμβουλίων που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστο το ένα τρίτο των ενδιαφερομένων πληθυσμών **και αν η πρόταση εγκριθεί με δημοψήφισμα από την πλειοψηφία των πληθυσμών αυτών.**

Είναι δυνατό με δημοψήφισμα και νόμο της Δημοκρατίας, **αφού προτύτερα ακουστούν τα νομαρχιακά συμβούλια**, να επιτραπεί να χωριστούν από ένα νομό και να προστεθούν σε άλλο, **οι επαρχίες και οι δήμοι που θα το ζητούσαν.**

Άρθρο 133 – Μεταβολές των επαρχιακών περιφερειών και ίδρυση νέων επαρχιών μέσα στην περιφέρεια του νομού ορίζονται με τον νόμο της Δημοκρατίας με πρωτοβουλία των δήμων και αφού ακουστεί ο ενδιαφερόμενος νομός.

Ο νομός μπορεί με νόμους του, αφού ακουστούν οι ενδιαφερόμενοι πληθυσμοί να ιδρύει μέσα στην περιφέρειά του νέους δήμους, να μεταβάλει τις περιφέρειες και τις ονομασίες τους.”

Τα εκλεγμένα Νομαρχιακά Συμβούλια, τα εκλεγμένα Δημοτικά Συμβούλια, τους πολίτες, είναι αυτούς που ορίζουν τα Ευρωπαϊκά Συντάγματα να μεταβάλλουν με Δημοψήφισμα τα όρια των οργανισμών της Αυτοδιοίκησης. Τους δημότες και τους οργανισμούς τους, δηλαδή, και όχι τους Υπουργούς, της όποιας κυβερνητικής πλειοψηφίας με τις όποιες καταπιεσμένες προσωπικότητες έχουν για συμβούλους, που βρίσκουν ευκαιρία να βγάλουν τα απωθημένα τους περιφρονώντας τη γνώμη του Λαού.

Στην Ελλάδα, δυστυχώς, ο εκμηδενισμός της Τ.Α συνετελέσθη, από Υπουργούς και τα περιβάλλοντά τους, με την επίσημη προσάρτησή της στην εκτελεστική λειτουργία ως τέταρτο βαθμό διοίκησης. Με την επίσημη κατάργηση των δημοκρατικών τοπικών συνόλων και τη μετατροπή τους σε διοικητικά διαμερίσματα.

Η κατάκτηση των πολιτών έγινε κτήμα των πολιτικών

Το κατακτημένο, μέσα από αιώνων δεινά, δικαίωμα αυτοδιοίκησης του Ελληνικού Λαού έγινε μια ακόμη “κατάκτηση” των Αντιπροσώπων μας, με Νόμο μιας περαστικής πλειοψηφίας της Βουλής.

Ένα ακόμη χτύπημα “κάτω από τη μέση”, των Αντιπροσώπων μας, εις βάρος της Δημοκρατίας. Ένα, ακόμη, βήμα πολιτικής απομόνωσης, που μας επέβαλαν τα κόμματα, από την εξουσία που πηγάζει από εμάς το Λαό, η οποία βεβαίως, με σοφίσματα μεταμφέστηκε, στις συζητήσεις για την Αναθεώρηση, σε προστασία δική μας.

Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ αφού απεδέχθη ότι η Τ.Α. είναι *“ένας από τους θεμελιώδεις θεσμούς πολιτικής συμμετοχής”* στη συνέχεια είπε ότι *“ταυτόχρονα είναι διοίκηση, είναι μια από τις πολύ συγκεκριμένες και απτές όψεις του κρατικού φαινομένου στο σύνολό του”*. Ασφαλώς η Τ.Α. αποτελεί Όψη του κρατικού φαινομένου, όχι όμως, του “Κυβερνητικού”, το οποίο προφανώς εννοεί εκείνος.

Το πρώτο, λοιπόν, σόφισμά του είναι ότι η Τ.Α. *“έχει διπλή φύση και λειτουργεί ταυτόχρονα ως φορέας πολιτικών δικαιωμάτων και ως φορέας πολιτικής και διοικητικής εξουσίας”*. Κατά τους ισχυρισμούς του, δηλαδή, επειδή η Τ.Α. αναλαμβάνει να εξυπηρετεί σε τοπικό επίπεδο την κεντρική διοίκηση, αποκτά “διπλή φύση”.

Ο Ίων Δραγούμης, όμως, διεκήρυξε από το 1916 ότι: *“Η κοινότης ή ο Δήμος δεν πρέπει να έχει τον χαρακτήρα διφυούς οργανισμού, ήτοι αφ’ ενός μεν του τελευταίου κρίκου της διοικήσεως του κράτους, αφ’ ετέρου δε του οργάνου της τοπικής αυτοδιοικήσεως”*.

Η αυτοδιοίκησία, όπως π.χ. η παρθενία, υπάρχει ή δεν υπάρχει. Μια γυναίκα δεν μπορεί να είναι “ολίγον έγκυος”. Είναι ή δεν είναι. Και ένας πολίτης δεν γίνεται να είναι και αυτοδιοικούμενος και διοικούμενος στον ίδιο τομέα. Στην κοινωνία μπορεί να έχουμε gay άτομα, στη Δημοκρατία δεν χωρούν οι gay πολίτες.

Αυτό που προσπαθεί να επιβάλλει ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ με το “σοφιστικέ” όρο “διπλή φύση” είναι μια “τραβεστί” κατάσταση που δεν έχει σχέση με την Αυτοδιοίκηση. Απλούστατα καταργεί την Αυτοδιοίκηση και στη θέση της τοποθετεί μια Αντι-διοίκηση, σε αναπλήρωση της Διοίκησης. Αναπλήρωση χωρίς σταθερές αρμοδιότητες, αφού όποιες ασκεί τις ορίζει και κατ’ ακολουθίαν μπορεί να τις αναιρεί, η Διοίκηση κατά βούλησή της.

Δεν αρκείται, όμως, ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ στο να μας προσφέρει το ξινό για γλυκό. Ισχυρίζεται, επί πλέον, ότι το κάνει για να μας προστατεύσει. Συνεχίζει, λοιπόν, τους “γλυκόξινους” ισχυρισμούς με τη δικανική δεινότητά του:

“Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αναπόσπαστο στοιχείο της σύγχρονης αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας, λειτουργεί παράλληλα προς το αντιπροσωπευτικό σύστημα διακυβέρνησης. Αυτό όμως δεν την εξιλεώνει, γιατί σε σχέση με τον πολίτη – δημότη ο οποίος είναι ταυτόχρονα και διοικούμενος, η Τοπική Αυτοδιοίκηση εμφανίζεται ως φορέας εξουσίας.

Μας απασχολεί λοιπόν ταυτόχρονα και το να κατοχυρώσουμε τη συμμετοχή του πολίτη – δημότη και την ενεργό άσκηση των πολιτικών του δικαιωμάτων, αλλά και το να διασφαλίσουμε τα δικαιώματα του πολίτη – δημότη ως διοικούμενου έναντι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Οι ρυθμίσεις του άρθρου 102 αναφέρονται στη σχέση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κρατικής εξουσίας, έχουν όμως πάντοτε κατά νου τον πολίτη χάριν του οποίου και καταστρώνονται οι διατάξεις αυτές. **Το γεγονός ότι τα όργανα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι όργανα αιρετά, είναι όργανα δημοκρατικά νομιμοποιημένα στο επίπεδο της τοπικής κοινωνίας, δεν καθιστά εξ ορισμού τις πράξεις τους ούτε νόμιμες ούτε σωστές.**

Άρα έχει πολύ μεγάλη σημασία να διασφαλίσουμε τη θεσμική υπόσταση και λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης σε σχέση με την κρατική εξουσία, αλλά ταυτόχρονα να διασφαλίσουμε την ποιότητα της διοίκησης που παρέχει η Τοπική Αυτοδιοίκηση στον πολίτη, στην ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει στο δημότη.

Η συλλογιστική του οδηγεί με άνεση ακόμη και στον τετραγωνισμό του κύκλου, αφού "εναρμονίζει" κατά τη γνώμη του, τις πλέον αντίθετες καταστάσεις:

- Η Τ.Α. λειτουργεί μεν "παράλληλα" προς την Κυβέρνηση, ταυτόχρονα, όμως, τέμνεται από την εξουσία της
- Η Τ.Α. είναι παράλληλο επίπεδο με το Κυβερνητικό, αλλά επειδή ο δημότης είναι και πολίτης, ταυτόχρονα βρίσκεται και κάτω από το κυβερνητικό επίπεδο
- Ο πολίτης έχει το δικαίωμα να εκλέγει τα τοπικά αιρετά όργανα, άλλοι όμως αποφασίζουν αν οι πράξεις τους είναι σωστές
- Ο πολίτης έχει το δικαίωμα να αυτοδιοικείται, αλλά ταυτόχρονα ως διοικούμενος είναι και προστατευόμενος του μεγάλου αδελφού. Χειραφετημένος, αλλά και χειραγωγούμενος για τις επιλογές του.

Εμείς, οι απλοί πολίτες, αισθανόμαστε κατάπληξη μπροστά σ' αυτές τις γεμάτες υποκρισία προκλητικές αντιφάσεις, ακόμη και όταν εκφέρονται από εκπροσώπους του Συστήματος, από τους οποίους μάθαμε να τα περιμένουμε όλα.

Περίτεχνα λόγια για να μας πείσουν ότι είμαστε ένας ανώριμος Λαός ο οποίος χρειάζεται την προστασία τους και η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι "ανεξιλέωτος" θεσμός, που θέλει και αυτή τον προστάτη της. (Λογικό, είναι είτε ένας αθυρόστομος πολίτης, αφού θέλουν Αυτοδιοίκηση τραβεστί, να θέλουν να είναι αυτοί οι "νταβατζήδες" της.)

Περίτεχνα λόγια, που στοχεύουν στο να μας επιβάλουν "γλυκά" την "προστασία" τους ώστε να συνεχίσουν απρόσκοπτα να εκμεταλλεύονται την Αντιπροσώπευση που τους αναθέτουμε εκόντες άκοντες.

Περίτεχνα λόγια για να μας πείσουν ότι σ' αυτούς πρέπει να έχουμε εμπιστοσύνη και όχι στους εαυτούς μας, ούτε στις τοπικές επιλογές μας.

Είναι εκπληκτικό ότι ενώ έχουν μετρήσει πως το 75% του Λαού δεν τους εμπιστεύεται δεν εννοούν να παραιτηθούν από την τακτική της συνεχούς παραπλάνησης. Δεν εννοούν, να παραιτηθούν από την αίσθηση της απόλυτης εξουσίας.

Να κατανοήσουν ότι από την ίδια πηγή που αντλούν τη δημοκρατική τους νομιμοποίηση, την αντλούν και οι τοπικοί άρχοντες και έχει την ίδια ισχύ και ποιότητα, ασχέτως αν είναι διαφορετικό και πιο περιορισμένο το περιεχόμενό της.

Να κατανοήσουν ότι αν η εκλογή των τοπικών αρχόντων "δεν καθιστά εξ ορισμού τις πράξεις τους ούτε νόμιμες ούτε σωστές", το ίδιο τότε συμβαίνει και με τις δικές τους πράξεις.

Εμείς οι ίδιοι είμαστε που ψηφίζουμε και ως δημότες και ως πολίτες. Και εμείς είμαστε που ως Λαός έχουμε ορίσει στο Σύνταγμά μας τη Δικαιοσύνη να κρίνει τι είναι νόμιμο. Ας φροντίσουν οι ίδιοι λοιπόν να μην παραβιάζουν το Σύνταγμα. Ας σταματήσουν να διαπλέκονται για να μην αυτοαναιρούνται ως εξουσία. Ας νοικοκυρέψουν τη δημόσια διοίκηση, στην οποία ο χρηματισμός έχει πάρει διαστάσεις γάγγραινας βαριάς μορφής, και ας αφήσουν εμάς "στα του οίκου μας". Μόνοι μας, χωρίς την προστασία τους, και ποιότητα υπηρεσιών απολαμβάνουμε από τους Δήμους και ελάχιστα μικρά σκάνδαλα συμβαίνουν μπροστά στα πολλά και τεράστια δικά τους.

Ασφαλώς, σε κάθε κέντρο εξουσίας υπάρχει διαφθορά, όμως εμείς, ως δημότες, ελέγχουμε κάθε μέρα τη ζωή ο ένας του άλλου και προφανώς και των τοπικών αρχόντων μας.

Τα τεράστια κονδύλια των Δημοσίων έργων και προμηθειών, όμως, τα διαχειρίζονται κάποιοι Υπουργοί, με τους συμβούλους τους, οι οποίοι δεν δέχονται ούτε τη Δικαιοσύνη να ελέγξει τη διαχείρισή τους, ακόμα και όταν υπάρχουν συγκεκριμένες καταγγελίες απιστίας τους.

Είναι οι "λύκοι" και είμαστε τα "πρόβατα". Δεν μπορούν να μας πείσουν, λοιπόν, ότι θα μας "προστατέψουν".

Απλώς θέλουν να είναι κατοχυρωμένο και συνταγματικά ότι θα μπορούν να συνεχίζουν να μας "κατασπαράσσουν", όποτε και όπως μας χρειάζονται.

Ο εισηγητής της Ν.Δ. επεσήμανε, κατά τα καθιερωμένα, την "ανάγκη της επίλυσης των τοπικών προβλημάτων σε περιφερειακό επίπεδο". Έσπευσε να δηλώσει ότι "η κοινή γνώμη δεν είναι ικανοποιημένη από την αποτελεσματικότητα της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως", αλλά και να δικαιολογήσει το "γεγονός" προσθέτοντας ότι αυτό συμβαίνει διότι "τελεί κάτω από τον ασφυκτικό έλεγχο της κεντρικής διοικήσεως".

Σχολίασε, ανάλογα, και την κατάσταση στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

"Αλλά για ποια νομαρχιακή αυτοδιοίκηση μιλάμε όταν ο εκλεγμένος νομάρχης "καπελλώνεται" συνεχώς από το διορισμένο από την Κυβέρνηση περιφερειάρχη, όταν η οποιαδήποτε ενέργεια του εκλεγμένου νομάρχη εξαρτάται από τη βούληση και την απόφαση του περιφερειάρχη; Είναι δυνατόν να δεχθούμε ότι μπορεί να λειτουργήσει έτσι η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση; Και είναι δυνατόν να δεχθούμε ότι ο περιφερειάρχης θα κατανέμει τους πόρους στους επι μέρους

νομάρχες της περιφέρειάς του ανάλογα με το αν πρόκειται ή δεν πρόκειται στο κυβερνών κόμμα;”

Υπεραμύνθηκε της ανάγκης να έχει η Τ.Α. “ουσιαστικές αρμοδιότητες”:

“Η κεντρική διοίκηση κρατάει κάτω από τον ασφυκτικό της έλεγχο την τοπική αυτοδιοίκηση, χωρίς να έχει γνώση ούτε των πραγματικών αναγκών ούτε των τοπικών συνθηκών και οχυρώνεται πίσω από ένα – θα έλεγα – μυωπικό και αρτηριοσκληρωτικό οργανισμό και εξουθενώνει την τοπική αυτοδιοίκηση. Έχουμε παραστεί μάρτυρες του γεγονότος ότι διάφορες αρμοδιότητες κατά καιρούς μετακινήθηκαν από την κεντρική διοίκηση στην τοπική αυτοδιοίκηση. Ύστερα από λίγο, όμως, καιρό οι αρμοδιότητες αυτές ανακλήθηκαν.”

Προχώρησε σε παρακίνηση της Πλειοψηφίας να είναι πιο τολμηρή στο “να έχει τη δυνατότητα η Τ.Α. να επιβάλλει τοπικές φορολογίες”.

“Και βεβαίως, ως πιστός εκφραστής του Συστήματος, όταν ήλθε η ώρα της αλήθειας παραμέρισε το χιτώνα της μεταμφίεσης και δήλωσε: “Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να ελέγχεται η αυτοδιοίκηση. Πρέπει να ελέγχεται, αλλά να μην υπάρχει έλεγχος σκοπιμότητας των αποφάσεών της, αλλά μόνον έλεγχος νομιμότητας.”

“Τα ίδια Παντελάκη μου, τα ίδια Παντελή, μου” όπως λέει ο Λαός μας για τις έωλες προφάσεις και “όποιος δεν θέλει να ζυμώσει, δέκα μέρες κοσκινίζει” όπως λέει για τις αρνητικές προθέσεις που καλύπτονται από δήθεν συγκαταβάσεις.

Η πραγματικότητα είναι, και την έχει δείξει με το κυβερνητικό της παρελθόν, ότι ούτε η Ν.Δ., το άλλο μεγάλο κόμμα, πιστεύει στο αδέσμευτο της Τ.Α., αν και το είχε κάνει σύνθημα, αν και συνάδει με τη φιλελεύθερη ιδεολογία της.

Με τον αστείο ισχυρισμό του ελέγχου της νομιμότητας θέλουν να την έχουν υπό την εξουσία τους. Οι Ιταλοί δίνουν στην Αυτοδιοίκηση το δικαίωμα, να νομοθετεί. Το ελληνικό Σύστημα, όμως, δεν εμπιστεύεται ούτε καν τη Δικαιοσύνη για να την ελέγχει. Κρατά για την εκάστοτε κομματική πλειοψηφία αυτή την “αρμοδιότητα” ως άλλο ένα “χαλκά υποταγής” του ελληνικού Λαού.

Ο εισηγητής του ΚΚΕ, ως μη εκπρόσωπος κόμματος εξουσίας, είπε με απλά λόγια την αλήθεια. “Ζητούμε, όχι μόνο να μην υπάρχει ο έλεγχος σκοπιμότητας, αλλά να καταργηθεί και ο έλεγχος νομιμότητας. Υπάρχουν τα δικαστήρια. Γιατί να τιμωρούνται με ποινές οι αιρετοί; Ποιος είναι ο Περιφερειάρχης που θα τιμωρήσει; Πρέπει να διατεθούν πόροι από τον κρατικό προϋπολογισμό και αυτό να γίνει με συνταγματική κατοχύρωση.”

Η Γραμματέας του ΚΚΕ είπε στη Βουλή ότι: “Η μόνη σύνδεση που έχει με το λαό σήμερα η τοπική αυτοδιοίκηση ως επίσημα καθιερωμένος θεσμός είναι οι εκλογές, η ψήφος, ή κάποιες εκδηλώσεις που γίνονται κυρίως για το “μακιγιάζ” της πολιτικής.

Ο εκπρόσωπος του Συνασπισμού, με την άνεση που δίνει το μη ενδεχόμενο διαχείρισης της εξουσίας, στήριξε τη σωστή υπόσταση της Τ.Α. “Σε ό, τι αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση, το Σύνταγμα πρέπει να διακηρύξει ότι η τοπική αυτοδιοίκηση είναι βασικό μέγεθος και στοιχείο του πολιτεύματος της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας.

...Είναι γεγονός ότι ιδιαίτερα η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση με τον τρόπο που λειτουργεί και πορεύεται, με την ανυπαρξία σαφών και οριοθετημένων εξουσιών και αρμοδιοτήτων, κινδυνεύει να ευτελιστεί. Κατά συνέπεια, το μεγάλο ζήτημα είναι η πραγματική εκχώρηση ουσιαστικών αρμοδιοτήτων και εξουσιών στη νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, αν θέλουμε, πράγματι, να μπορεί να επιτελεί το έργο της...

...Υπάρχει το ζήτημα του ελέγχου της νομιμότητας των οργάνων της τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Σύνταγμα πρέπει με σαφήνεια να αποκλείσει τον οποιονδήποτε άλλο έλεγχο, πλην του ελέγχου της δικαιοσύνης."

Όσον αφορά, όμως, την περίπτωση να έχει το δικαίωμα η Τ.Α. να επιβάλλει φόρους είπε: "Η αυτοδιοίκηση να επιβάλει φόρους; Προσωπικά είμαι αντίθετος. Και είμαι αντίθετος, όχι γενικώς και αορίστως, στο όνομά του ότι δεν αντέχουν πια οι πολίτες άλλους φόρους. Αυτό ενδεχομένως θα ήταν και λαϊκισμός. Δεν θέλω να έχει τη δυνατότητα αυτοτελούς επιβολής φόρων η τοπική αυτοδιοίκηση, διότι σκεφθείτε το ενδεχόμενο ένας οργανισμός τοπικής αυτοδιοίκησης να επιβάλει φόρους, ένας άλλος να μην επιβάλει φόρους και κάποιος τρίτος να επιβάλει πολύ μεγαλύτερους φόρους."

Εμείς, όμως, αυτήν την εξέλιξη της ύπαρξης διαφορετικής φορολογίας από Δήμο σε Δήμο δεν τη σκεπτόμεθα ως απευκταίο ενδεχόμενο, αλλά αντιθέτως πιστεύουμε ότι και θα συμβεί και ότι είναι καλό που θα συμβεί και ότι αυτό είναι, το μεγάλο πλεονέκτημά της αυτοδιοικησίας. Το δικαίωμα του κάθε τοπικού δημοκρατικού συνόλου να αποφασίζει για το είδος και τους ρυθμούς της ανάπτυξής του και της ποιότητας της ζωής του.

Αυτή είναι η Τάξη, που εμείς θεωρούμε δημοκρατική και θέλουμε να εγκατασταθεί στο Πολίτευμά μας, για να αποκτήσει δημοκρατική ουσία και ποιότητα. Η ελεύθερη, μέσα στα πλαίσια του Νόμου πάντα, αυτοργάνωση των τοπικών κοινωνιών, με τα βάρη, τις δεσμεύσεις, τις ελευθερίες, την πρόοδο ή τη στασιμότητα, που οι ίδιες επιλέγουν, χωρίς τον ειλικρινή, ή υποκριτικό, προστατευτισμό των αντιπροσώπων μας.

Θέλουμε να έχουμε εμείς την ευθύνη της καθημερινής μας ζωής περιορίζοντας την αντιπροσώπευση μας και καθιερώνοντας μια πολλαπλώς εκτεταμένη, νέας μορφής, αυτοδιοικησία ανάλογη με αυτή των άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Είναι ο "άλλος" δρόμος και η "άλλη" εφικτή και αποτελεσματική λύση, για να λυτρωθούμε από την πρωθυπουργική μοναρχία, την οποία βιώνουμε ως πολίτευμα.

Θα απαλλαγούμε από το ψευδεπίγραφο και θα εμβαθύνουμε τη Δημοκρατία μας, μόνο όταν αμβλυνθεί η συγκέντρωση των εξουσιών από τους πολιτικούς και μεταβιβασθεί το "διάφορο" στους αιρετούς τοπικούς άρχοντες.

Οι άλλοι ευρωπαϊκοί λαοί, προόδευσαν κρατώντας, για τον πολίτη και τους αυτοδιοικούμενους φορείς του, ουσιαστικές εξουσίες. Μεταφέρω απόσπασμα του Ιταλικού Συντάγματος, από το βιβλίο του Π. Γιαννακούρου που αφορά στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση,

''Άρθρο 114 – Το Ιταλικό Κράτος διαιρείται σε νομούς, επαρχίες και δήμους.

Άρθρο 115 – Οι νομοί οργανώνονται σε αυτόνομους οργανισμούς, με ιδιαίτερες εξουσίες και λειτουργίες σύμφωνα με τις αρχές που καθορίζονται στο Σύνταγμα.

Άρθρο 117 – Ο νομός θεσπίζει, μέσα στα όρια των παραδεγμένων θεμελιωδών αρχών, από τους νόμους του Κράτους, νομικούς κανόνες, με τον όρο ότι δεν θα είναι αντίθετοι στο εθνικό συμφέρον και το συμφέρον άλλων νομών, σχετικούς με:

Την οργάνωση των υπηρεσιών και των διοικητικών οργανισμών που εξαρτώνται από τον νομό'

Την οριοθέτηση των δήμων

Την τοπική αστυνομία και αγροφυλακή

Τα πανηγύρια και τις αγορές

Την δημόσια αγαθοεργία, την υγειονομική και νοσοκομειακή αντίληψη

Την τεχνική και επαγγελματική μόρφωση και σχολική πρόνοια

Τα μουσεία και τις βιβλιοθήκες τοπικών οργανισμών

Την πολεοδομία

Τον τουρισμό και τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις

Τους τροchioδρόμους και τις γραμμές λεωφορείων με τοπικό ενδιαφέρον

Τους δρόμους, τα υδραγωγεία και τα δημόσια έργα με τοπικό ενδιαφέρον

Την ναυτιλία και τα λιμάνια των λιμνών

Τα μεταλλικά και ιαματικά νερά

Τα μεταλλεία και ανθρακωρυχεία

Το κυνήγι

Το ψάρεμα στα εσωτερικά νερά

Την γεωργία και τα δάση

Την βιοτεχνία

Άλλα θέματα που προβλέπονται από τους συνταγματικούς νόμους

Οι νόμοι της Δημοκρατίας μπορούν να παραχωρήσουν στους νομούς την εξουσία να εκδίδουν σχετικές εκτελεστικές διατάξεις

Άρθρο 118 – Ο νομός ασκεί τις διοικητικές αρμοδιότητες σχετικά με τα θέματα που μνημονεύονται στο προηγούμενο άρθρο, εκτός από εκείνα που έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα και που μπορούν με νόμους της Δημοκρατίας να υπαχθούν στις επαρχίες, τους δήμους ή άλλους τοπικούς οργανισμούς.

Το Κράτος μπορεί με νόμο να παραχωρήσει στον νομό την άσκηση και άλλων διοικητικών αρμοδιοτήτων

Ο νομός ασκεί κανονικά τις διοικητικές τους αρμοδιότητες, στις επαρχίες, τους δήμους ή άλλους τοπικούς οργανισμούς ή χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες τους.

Άρθρο 119 – Οι νομοί έχουν οικονομική αυτονομία με τους όρους και τους περιορισμούς που ορίζονται από τους νομούς της Δημοκρατίας οι οποίοι την προσαρμόζουν με τα οικονομικά του Κράτους, των επαρχιών και των δήμων.

Στους νομούς μεταβιβάζονται ιδιαίτερα έσοδα και μέρος από τα έσοδα του δημοσίου ταμείου ανάλογα με τις ανάγκες τους για τις απαραίτητες δαπάνες τις σχετικές μ' εκπλήρωση των τακτικών καθηκόντων τους.

Με στόχο την επιτυχία ορισμένων σκοπών και ιδιαίτερα την αξιοποίηση της Νότιας Ιταλίας και των νησιών, το Κράτος καθορίζει με νόμο για κάθε νομό ειδικά έσοδα.

Ο νομός έχει ακίνητη ιδιοκτησία και δική του περιουσία σύμφωνα με τα οριζόμενα από τον νόμον της Δημοκρατίας''.

Ας ψάξει ο αναγνώστης να βρει έστω και ένα άρθρο στο Ελληνικό Σύνταγμα, έναντι των 20 άρθρων του Ιταλικού Συντάγματος, προσδιορισμού των αρμοδιοτήτων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης.

Οι οργανωτικές βάσεις του πολιτεύματός μας, θα έπρεπε να αναδεικνύουν σε όλες τις εκφάνσεις τους την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως “άμεσο τοπικό κρατικό και όχι κυβερνητικό όργανο”, με καθορισμένες εκτελεστικές αρμοδιότητες. Αρμοδιότητες που θα έπρεπε να μπορεί να ασκεί απαλλαγμένη, εντελώς, από την κυβερνητική γραφειοκρατία.

Το περιεχόμενο της Αναθεώρησης στον τομέα αυτό έπρεπε να περιλαμβάνει σαφή συνταγματική επιταγή, με την οποία να καθιερώνει την Τοπική Αυτοδιοίκηση ως θεσμό τοπικής διασταύρωσης των λειτουργιών της εξουσίας. Να της αναγνωρίσει τη δυνατότητα θέσπισης, από την ίδια, τοπικών λειτουργικών κανόνων δικαίου και τοπικής εισοδηματικής πολιτικής.

Έπρεπε να αποτυπωθεί ξεκάθαρα στις συνταγματικές επιταγές ότι η Τοπική Αυτοδιοίκηση δεν είναι επίπεδο διοίκησης, είναι χώρος και τρόπος αυθύπαρκτης εξουσίας. Δεν έχει ούτε προϊσταμένους ούτε υφισταμένους.

Αποτελεί τμήμα του κρατικού δικτύου εξουσίας και όχι του διοικητικού δικτύου της Κυβέρνησης. Να διευκρινισθεί σαφώς ότι είναι ένας “άλλος” τρόπος διοίκησης και μια “άλλη” διαδικασία λαϊκής αντιπροσώπευσης, στα στενά όρια των τοπικών κοινωνιών. Να ερμηνευθεί σαφώς αυτό που η παγκόσμια πραγματικότητα επιβάλλει, ανεξάρτητα αν κανένα αυταρχικό σύστημα κεντρικής εξουσίας δεν θέλει να το παραδεχθεί.

Ο Αλεξάντερ Σολζενίτσιν, διαπιστώνοντας την κατάρρευση του ρωσικού κράτους είπε σε μια ομιλία του, στην κάτω Βουλή της Μόσχας (Δούμα) στις 28-10-1994, την οποία δημοσίευσε ολόκληρη, ως ιστορικό ντοκουμέντο, το ΠΟΝΤΙΚΙ.

''ΣΗΜΕΡΑ γίνεται ένας ζωντανός διάλογος για το μέλλον των τοπικών εκλογών: για το αν θα πρέπει οι επικεφαλής των δήμων, των πόλεων και των περιφερειών να εκλέγονται ή όχι.

ΚΑΤΑ τη γνώμη μου το ερώτημα δεν είναι απλό. Πρόσφατα ο πρόεδρος εξέδωσε διάταγμα σύμφωνα με το οποίο θα έπρεπε να υπάρχουν κυβερνήτες, αλλά διορισμένοι. Η χώρα μας

είναι μεγάλη και ο πληθυσμός της διαφοροποιημένος. Για το λόγο αυτό χρειαζόμαστε μια ισχυρή κεντρική εξουσία, με κάθετη ιεραρχία, και ένα ευρείας βάσης σύστημα λαϊκής συμμετοχής με κάθετη ιεραρχία.

ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ λέει: οι μορφές τοπικής αυτοδιοίκησης θα επιλέγονται από τους ίδιους του πολίτες. Γι' αυτό ας αφήσουμε τους πολίτες να επιλέξουν τη μορφή εξουσίας που επιθυμούν και να την ασκήσουν. Αυτό είναι το μονοπάτι που πρέπει να ανοίξει προς τη λαϊκή εξουσία.

ΞΕΡΩ ότι στη Δούμα έχει ξεκινήσει η διαδικασία για την κατάρτιση ενός πολύ σημαντικού νόμου για την αυτοδιοίκηση. Βρίσκομαι σε επικοινωνία με την αρμόδια επιτροπή και οι διαβουλεύσεις μας θα συνεχιστούν για κάποιο διάστημα. Όμως πιστεύω ότι ο όρος "τοπική αυτοδιοίκηση" είναι πολύ ρηχός, γιατί περιορίζει την αυτοδιοίκηση από τα επάνω – την αποκαλεί απλώς "τοπική" και αυτό είναι όλο.

Κατά τη γνώμη μου ο όρος "Ζέμσμπο" (σ.τ.μ.: τοπικό διοικητικό συμβούλιο) είναι πιο κατάλληλος. "Ζέμσμπο" είναι ένας παλιός ρωσικός όρος που υπήρχε για πολλούς αιώνες. Είναι η κοινότητα όλων των ανθρώπων που ζουν σε μια δεδομένη περιοχή.

- Το "Ζέμσμπο" είναι μια μορφή τοπικής αυτοοργάνωσης
- Ήταν το "Ζέμσμπο" που έσωσε τη Ρωσία σε μια περίοδο προβλημάτων τον 17^ο αιώνα όταν ο τσάροι είχαν ανατραπεί και αυτοί που τους ανέτρεψαν έφυγαν προς διάφορες κατευθύνσεις.

ΑΚΟΜΑ και χωρίς μια ανώτατη εξουσία η Ρωσία επέζησε, αυτοδιοικούμενη χρησιμοποιώντας τα "Ζέμσμπο". Σχημάτισε εθελοντικό στρατό, έδιωξε τους εισβολείς, έσωσε τη Μόσχα και εγκαθίδρυσε ένα σταθερό κράτος.

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ είναι ότι οι άνθρωποι ξοδεύουν το 80 ή και το 85% της ζωής τους, στον τόπο όπου ζουν. Αυτό είναι φυσικό. Σήμερα η ίδια εικόνα επικρατεί στη Σουηδία ή τις ΗΠΑ.

Το 80 ή 85% των προβλημάτων επιλύεται σε τοπικό επίπεδο, από τοπικές κοινωνικές οργανώσεις με τοπικά αυτοδιοικούμενα σώματα χωρίς κανείς να περιμένει τη λύση να έλθει από την Ουάσινγκτον.

ΕΤΣΙ ΗΤΑΝ κάποτε τα πράγματα και εδώ: τα "Ζέμσμπο" θα μπορούσαν να δουλεύουν κατά τον ίδιο τρόπο. Όμως οι μπολσεβίκοι κατέστρεψαν τα "Ζέμσμπο" καθώς τα θεώρησαν το μεγαλύτερο εχθρό τους.

ΠΡΙΝ από ένα χρόνο το "Ζέμσμπο" επανιδρύθηκε επισήμως στη χώρα μας, και άρχισε να επανέρχεται αργά σε ορισμένες περιοχές. Όμως παράλληλα έχουν αρχίσει οι προσπάθειες – αλλού όχι πολύ έντονα και αλλού ιδιαίτερα δραστήρια – να στραγγαλιστεί το "Ζέμσμπο" ως δυνητικός εχθρός. Παρ' ότι λοιπόν ως θεσμός έχει μέλλον, χρειάζεται νομικό πλαίσιο, δικαστικά δικαιώματα και πόρους.

ΣΕ ΚΑΤΩΤΕΡΟ επίπεδο, σε κατώτερα στρώματα το "Ζέμσμπο" θα πρέπει να ασχοληθεί με τα βασικά ζητήματα της ζωής, να τα πάρει μακριά από την κάθετη δομή της τελευταίας θα πρέπει να παραμείνει. Μια ισχυρή προεδρία είναι απαραίτητη. Όμως καθώς η κάθετη εξουσία από το κέντρο πηγαίνει προς τα κάτω χάνει σε ικανότητες και αποτελεσματικότητα.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ του "Ζέμσμπο" είναι διαφορετική. Η αποτελεσματικότητά του "Ζέμσμπο" είναι μεγαλύτερη σε τοπικό επίπεδο και φθάνει σε ομοσπονδιακό επίπεδο με την

αποτελεσματικότητά του όμως μειώνεται όσο γίνεται η πορεία προς τα επάνω. Σε όλα τα επίπεδα η κεντρική κυβέρνηση θα πρέπει να ελέγχει τα “Ζέμστβο” ώστε αυτά να σέβονται τους νόμους του κράτους, αλλά παράλληλα να γίνεται και το αντίστροφο ώστε να ελέγχεται η κρατική διαφάνεια και εντιμότητα. Έτσι μόνο μπορεί να αντιμετωπιστεί η διαφθορά.

Στην κατάσταση που βρισκόμαστε τα “Ζέμστβο” είναι μόνη μας ελπίδα αν θέλουμε να αξιοποιήσουμε την ενέργεια, τη συνείδηση και τη δύναμη του λαού. Δεν υπάρχει χρόνος για χάσιμο.

ΜΕ ΔΕΔΟΜΕΝΟ το υπερτροφικό, διεφθαρμένο και δίχως ζωή στελεχικό δυναμικό του σήμερα δεν βλέπω άλλο δρόμο για να ξεφύγουμε από το βάρος της κομμουνιστικής νομενκλατούρας που έχουμε κληρονομήσει. Αυτό το στελεχικό δυναμικό με τις υπάρχουσες γραφειοκρατικές δομές δεν πρόκειται να κάνει κάτι καλό με τη θέλησή του. Δεν πρόκειται να μας οδηγήσει πουθενά με τη θέλησή του.

Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ των “Ζέμσβο” αντιστοιχεί στην παραδοχή του γεγονότος – της παγκόσμιας αλήθειας – ότι η κρατική εξουσία δεν μπορεί σε καμιά περίπτωση να αποτελέσει πηγή πραγματικής ζωής. Μπορεί να τη βοηθήσει ή να της προκαλέσει ζημιά.

ΔΙΩΧΝΟΝΤΑΣ τη σοβιετική νοοτροπία της στασιμότητας, ας αναλογιστούμε επιτέλους ότι η κρατική εξουσία δεν θα πρέπει να διαχέεται σε σφαίρες: αναπνέει ελεύθερα και απολαμβάνει το δικαίωμα του αυτοκαθορισμού. Οι δραστηριότητες του “Ζέμστβο” θα συμπεριλάβουν πολλούς, που σήμερα είναι αποκλεισμένοι από κάθε εξουσία, στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για μια σειρά σημαντικά προβλήματα. Θα βοηθήσουν επίσης στην απελευθέρωση δυνάμεων του λαού και στην κατανόηση από αυτούς των νόμων του κράτους.

Ο λαός μας κατανοεί ελάχιστα τους νόμους αυτούς και η κατάσταση δεν πρόκειται να βελτιωθεί παρά μόνο αν κληθεί να τους εφαρμόσει στην πράξη.”

Είναι παγκόσμια αλήθεια, λέει ο Σολζενίτσιν ότι η Αυτοδιοίκηση είναι πηγή ζωής, για τους Λαούς. Δεν είναι δυνατόν, λοιπόν, να είναι αντικείμενο διαπραγμάτευσης της κάθε κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Η Αυτοδιοίκηση δεν είναι παραχώρηση της κεντρικής εξουσίας προς τους υπηκόους της. Είναι κατακτημένο πολιτικό δικαίωμα αυτοοργάνωσης κάθε τοπικής κοινωνίας. Υπό το πρίσμα αυτό, οι σχέσεις κεντρικής Κυβέρνησης και Αυτοδιοίκησης δεν είναι σχέσεις Κέντρου – Περιφέρειας. Η γεωγραφική αντίληψη περί Τοπικής Αυτοδιοίκησης είναι και πολιτικά και επιστημονικά λανθασμένη. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση έχει πρωτογενή βασική κοινωνική αποστολή την στήριξη του δυναμικού των τοπικών κοινωνιών και του δικαιώματος να αποφασίζουν για θέματα που τις αφορούν. Αυτή η αποστολή πρέπει να προκύπτει μέσα από τις συνταγματικές επιταγές και να εδραιωθεί ως άξονας νέων αντιλήψεων για το ρόλο της.

Νέες αντιλήψεις πρέπει να διαμορφώσουν και οι εκπρόσωποι της ίδιας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Πρέπει οι Δήμαρχοι να συνειδητοποιήσουν ότι δεν είναι μόνο για την υποδοχή μελών της Κυβέρνησης, ούτε μόνο για την αποδοχή κομματικών εντολών, αλλά πρέπει να γίνουν παραγωγοί τοπικής πολιτικής.

Πρέπει να γίνουν οι σημαιοφόροι στον αγώνα πολλαπλασιασμού των ευκαιριών εκδήλωσης της λαϊκής κυριαρχίας.

Ως άμεσο συνεπιγινόμενο αγαθό θα προκύψει η χωρίς κωλυσιεργίες της κεντρικής διοίκησης άσκηση των αρμοδιοτήτων τους, και η αντίστοιχη ανακούφιση της λειτουργίας της κεντρικής κρατικής μηχανής.

Θα πρέπει, ακόμη, να αντιληφθούν ότι είναι επιφορτισμένοι με ένα πρόσθετο καθήκον, την εφαρμογή της Αρχής της Επικουρικότητας μεταξύ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των τοπικών κοινωνικών φορέων, και των δραστηριοποιούμενων ιδιωτών εθελοντών, ώστε να φθάσει η Δημοκρατία στις ρίζες της.

Για λόγους ιστορικής ενημέρωσης, και όχι, βέβαια, σύγκρισης μεταφέρω μερικά αποσπάσματα από άρθρο του Δ. Νικήτα για τις αρμοδιότητες του Δημάρχου στην αρχαία Ρώμη :

''Κατ' αρχήν ο δήμαρχος (*tribunus plebis*) ήταν ένας κεντρικός θεσμός της *res publica Romana*. Η καρδιά του απέραντου ρωμαϊκού κράτους, η Πόλη (*Urbs*), ανεδείκνυε κάθε χρόνο δέκα δημάρχους, που ανελάμβαναν καθήκοντα στις 10 Δεκεμβρίου. Ο θεσμός λειτουργούσε κυρίως ως προστατευτική ασπίδα του μεγάλου και ανώνυμου πλήθους έναντι της αυθαιρεσίας των πολιτικών και στρατιωτικών αρχόντων και των "ευγενών".

Το γεγονός της εκλογής του δημάρχου από ευρύτατη λαϊκή βάση περιέβαλλε το αξίωμα με τεράστια ισχύ. Ο δήμαρχος ήταν πρόσωπο ιερό και απαραβίαστο (*potestas sacrosancta*) και όποιος τολμούσε να βιαιοπραγήσει εναντίον του ή να τον προσβάλει διέπραττε ιεροσυλία και επέσυρε σοβαρές κυρώσεις. Εκτός από το απαραβίαστο (που χωρίς άλλο θυμίζει τη σημερινή βουλευτική ασυλία) είχε σεβαστά προνόμια και εξουσίες. Όταν μιλούσε στις δημοτικές συγκεντρώσεις, απαγορευόταν να διακόπτεται ή να προβάλλονται αντιρρήσεις.

Απ' όπου περνούσε, όλοι σηκώνονταν και, όταν πήγαινε κάπου, του παραχωρούσαν την πρωτοκαθεδρία.

Ειδικά στις γιορτές οι δήμαρχοι και η συνοδεία τους είχαν τιμητική θέση. Οι δικαιοδοσίες του αξιώματος αυτού ήταν ευρύτατες. Περίφημο ήταν το δικαίωμά τους να αναστέλλουν εν ονόματι και προς όφελος του λαού νομικές, δικαστικές, πολιτικές και κοινωνικές διαδικασίες προφέροντας τη μαγική λέξη *Veto* ("απαγορεύω") ή *Intercedo* ("παρεμβαίνω") (Το "δικαίωμα ασκήσεως *Veto*" διατηρείται μέχρι σήμερα στο πλαίσιο ποικίλων νομικών διαδικασιών και προσώπων, λ.χ. στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών). Ο δήμαρχος είχε το δικαίωμα να παρακολουθεί τις συνεδρίες του ανώτατου κυβερνητικού οργάνου, της συγκλήτου (*senatus*), να ασκεί κριτική και να προβάλλει αντιρρήσεις. Κάθε απόφαση της συγκλήτου έπρεπε να φέρει γραπτή και τη δική του συναίνεση [με τη συντομογραφία "c" (= *censuere*): "είμαστε σύμφωνοι"]. Στις αρμοδιότητές του υπαγόταν ο έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων, ο έλεγχος των προσόντων υποψηφίων για δημόσια αξιώματα, η συντήρηση της πόλης, η διοργάνωση αγώνων, η ανέγερση δημοτικών κτιρίων και πλήθος άλλων καθηκόντων, που κατοχυρώθηκαν με νόμους, όπως τη *Lex Hortensia* (287 π.χ.).

Από τις κυριότερες μέριμνες του δημάρχου ήταν η αποτελεσματικότερη προστασία του δημότη, που δικαιούνταν σε κάθε περίπτωση να επικαλεστεί την παρέμβαση και τη βοήθειά του. Αυτό ήταν το περίφημο *ius auxilii*. Για το λόγο αυτό δεν επιτρεπόταν στους δημάρχους να απουσιάζουν από την πόλη περισσότερο από μία μέρα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η πόρτα τους παρέμενε ανοιχτή για τους πολίτες νύχτα – μέρα: ουκ της οικίας αυτού (δηλ. του δημάρχου) κλείεσθαι νενόμισται θύραν, αλλά και νύκτωρ ανέωγε και μεθ' ημέραν ώσπερ λιμήν και καταφυγή τοις δεομένοις (Πλούταρχος, Αιτία Ρωμαϊκαί 81). Η συνέλευση των δημοτών ψήφιζε τους νόμους που εισηγούνταν οι δήμαρχοι (*plebiscita*), των οποίων η εφαρμογή ήταν υποχρεωτική για όλους. Όλα αυτά καθιστούσαν το αξίωμα του δημάρχου ιδιαίτερα ισχυρό και περιζήτητο. Γι' αυτό είχε θεσπιστεί να μην μπορεί να το διεκδικήσει Ρωμαίος πολίτης νεότερος των 31 ετών.” (ΤΟ ΒΗΜΑ , 16-10-94)

Κάθε “μη σύμπτωση” της ατμόσφαιρας της στρατιωτικής Ρώμης, με αυτήν της σημερινής δημοκρατικής Ελλάδας, δίνει την ένταση της δυσοσμίας της δήθεν Δημοκρατίας μας. Οι Δήμαρχοι, όμως, έχουν υποχρέωση να δώσουν ευοσμία στη Δημοκρατία μας.

Οι δικές μας προτάσεις

Προς την κατεύθυνση επίτευξης του στόχου, της θεσμοθέτησης μιας αναγεννώμενης αυθεντικής Τοπικής Αυτοδιοίκησης, καταθέτουμε τις δικές μας προτάσεις. Προτάσεις που ασφαλώς είναι δυνατόν να βελτιωθούν από τους ειδικούς και από τους γνωρίζοντες το τι συμβαίνει στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

- Καθορισμός τοπικών υποθέσεων που θα χειρίζεται τελεσίδικα, χωρίς κανένα έλεγχο από την Κεντρική Διοίκηση.
- Καθορισμός υποθέσεων που θα χειρίζεται μέσα στα πλαίσια της Κυβερνητικής πολιτικής, υπό την εποπτεία περιφερειακής κυβερνητικής αρχής.
- Συγκρότηση ειδικού σώματος δικαστών, κατάλληλα επιμορφωμένων και πανελλαδικά δικτυωμένου, στο οποίο η εκτελεστική εξουσία θα προσβάλλει τυχόν παράνομες αποφάσεις της και ο πολίτης θα καταφεύγει για να υπερασπιστεί τα θιγόμενα από ενέργειές της συμφέροντά του.
- Σαφή αναφορά στη δυνατότητά της να ορίζει, να εισπράττει και να διαθέτει τοπικούς φόρους, περιορισμένης χρονικής διάρκειας, για εκτέλεση έργων και προσφορά υπηρεσιών.
- Ουσιαστική διοικητική αυτοτέλεια, με αποκλειστική ευθύνη συγκρότησης οργανογράμματος και στελέχωσης υπηρεσιών, με βάση τους νόμους, χωρίς ειδική υποχρέωση κυβερνητικής έγκρισης.

- Συγκρότηση σώματος επιβλεπόντων μηχανικών από το Τ.Ε.Ε., ειδικής εμπειρίας και γνώσης για δημοτικά έργα, από το οποίο θα αντλεί επιβλέποντες με προσωρινή σύμβαση.
- Καθιέρωση τριών βαθμών Αυτοδιοίκησης:
 πρώτου βαθμού άμεσου, για τη λειτουργία της Δημοκρατίας σε επίπεδο (εθελοντικού) Δήμου,
 δεύτερου και τρίτου βαθμού έμμεσων με συμβούλια εκλεγόμενα μεταξύ των εκλεγμένων του πρώτου βαθμού, ένα σε επίπεδο Επαρχίας, για την προώθηση της τεχνικής στήριξης και ένα σε επίπεδο Περιφέρειας, για προγραμματικό σχεδιασμό σε συνεργασία με τις κυβερνητικές υπηρεσίες. (Περισσότερα στη δεύτερη ενότητα του έβδομου μέρους του βιβλίου του Ι.Γ. Δημητροκάλλη “Οι Κοινότητες των Ελλήνων”)
- Αποκλειστική ευθύνη των Ο.Τ.Α. για την οικονομική αυτοδυναμία τους, με ετήσιο τακτικό έλεγχο της διαχείρισής τους από το Ελεγκτικό Συνέδριο. (στελεχιακά αναδομημένο και περιφερειακά δικτυωμένο)
- Καθιέρωση ενιαίου ψηφοδελτίου για όλους τους συνδυασμούς και δυνατότητα ελεύθερης επιλογής του δημότη στη σταυροδοσία
- Σαφής συνταγματική επιταγή ότι τα όρια κάθε Δήμου καθορίζονται από τις τοπικές κοινωνίες και όχι από την εκάστοτε πλειοψηφία της Βουλής.

Οι παραπάνω προτάσεις είναι απλώς ενδεικτικές για τη διαμόρφωση της κατεύθυνσης προς την οποία πρέπει να διατυπωθούν οι συνταγματικές επιταγές, ώστε να καθοριστούν σωστά τα πλαίσια της λειτουργίας, μιας νέων αντιλήψεων Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Νέων αντιλήψεων, που από πολύ παλιά κάποιοι προσπάθησαν, επί ματαίω, να φέρουν.

Μεταφέρουμε απόσπασμα από κείμενο του Ίωνα Δραγούμη με τίτλο “Προγραμματικοί πολιτικοί στοχασμοί” που δημοσιεύθηκε για πρώτη φορά το 1916.

“Όσον αφορά την τοπική διοίκησην, απαραίτητον είναι την σημερινήν αποκέντρωσιν ν’ αντικαταστήση πραγματική περιφερειακή αποκέντρωσις. ... Έκαστος νομός να γίνη κέντρον όλων των διοικητικών υπηρεσιών συγκεντρουμένων εις τα χείρας του νομάρχου και ενός τοπικού αιρετού συμβουλίου. Ο νομός θα είναι νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου με ιδίας περιουσιακάς σχέσεις και ίδιον ταμείον, όπου θα εισέρχωνται οι τοπικοί φόροι και εκ των δημοσίων προσόδων αι απαραίτητοι διά την τοπική διοίκησην, του πλεονάσματος τούτων αποστελλομένου εις το δημόσιον ταμείον. Ούτω θα λυτρωθή το κέντρον της πρωτευούσης των τοπικών ζητημάτων και των μικροῦποθέσεων των επαρχιών και θα δύναται ανετώτερα να ασχολήται εις γενικώτερα συμφέροντα του κράτους, ενώ αι τοπικαί υπηρεσίαι και καλύτερα και ταχύτερα θα διεξάγωνται από τα τοπικά κέντρα.

Αλλά, παρεκτός των νομών, θα ιδρυθούν και ανώτεροι διοικητικοί περιφέρειαι, αι γενικάί διοικήσεις, εξυπηρετικάί και των βαθύτερον και καλώς νοουμένων συμφερόντων του Κράτους και της πλέον αβιάστου αναδείξεως ελληνικού πολιτισμού διά της αναπτύξεως εφαμίλλων τοπικών πολιτισμών. Αι ευρύτεραι αυτά διαιρέσεις θα στηρίζονται εις τας οικονομικάς, γεωγραφικάς ή ιστορικάς περιφερείας της Ελλάδος. Θα υπάρξη Επτανησιακή γενική διοίκησις, Πελοποννησιακή, Νησιωτική, Κρητική, Στερεάς Ελλάδος, Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ηπείρου. Εις τας ανωτέρας ταύτας διοικήσεις, αι οποίαι θα έχουν και ανάλογον διοικητικό συμβούλιον αιρετόν, θα γίνεται και δοκιμαστική εφαρμογή οργανικών νόμων και υπηρεσιακών κανονισμών και χρήσις διοικητικών εφαρμογών, που θα επιτρέπουν αργότερα γενίκευσιν και επέκτασιν και εις άλλας περιφερείας, εάν και εφ' όσον επέτυχον.

Εκτός δε της τοιαύτης αποκεντρώσεως θα υπάρχη και η κοινοτική αυτοδιοίκησις. Το γνησιώτερον κύτταρον της ελληνικής κοινωνίας μετά την οικογένειαν είναι η κοινότης ή ο δήμος. Επί της κοινότητος ως θεμελίου έπρεπεν εξ αρχής να κτισθή το οικοδόμημα του κράτους και τότε μόνον θα ήτο φυσιολογικώς οργανωμένον το κράτος. Κάτωθεν έπρεπε να αρχίση η οικοδόμησις και ήρχισεν άνωθεν. **Αλλ' η κοινότης ή ο δήμος δεν πρέπει να έχη τον χαρακτήρα διφυούς οργανισμού,** ήτοι αφ' ενός μεν του τελευταίου κρίκου της διοικήσεως του κράτους, αφ' ετέρου δε του οργάνου της τοπικής αυτοδιοικήσεως. "

Κείμενο ξεκάθαρο, γεμάτο πίστη για τον πολίτη, γεμάτο εμπιστοσύνη, για τον Έλληνα, γεμάτο σεβασμό για την ιδέα της Δημοκρατίας. (Οι "εκσυγχρονιστές" πολιτευόμενοι, όμως, επιμένουν, ακόμη, στην ανάγκη "διπλής φύσης" της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.)

Δεν έγιναν, όμως, τα πράγματα έτσι. Η Πολιτεία, έγινε "Κράτος" που θέριψε και τα κυρίεψε όλα. Απορρόφησε τα πάντα και προκύπτει, τώρα, νέος κίνδυνος να τα εκχωρήσει, περαιτέρω, στους στυγνούς μηχανισμούς της Παγκοσμιοποίησης.

Καθώς περιορίζεται, όλο και περισσότερο, η αυτονομία της Πολιτείας, από την ενδυνάμωση υπερεθνικών πολιτικών αμυντικών και οικονομικών κέντρων, (Ε.Ε., Ν.Α.Τ.Ο., Δ.Ν.Ε., Ε.Κ.Τ. κλπ), χάριν της παγκοσμιοποίησης, προβάλλει ως απαραίτητη ανάγκη η ανάληψη εκ μέρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ευθύνης ακόμη ευρύτερων υποθέσεων. Μόνο με αυτή τη διεύρυνση αρμοδιοτήτων οι πολίτες θα διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους, έστω στα τοπικά θέματα, και θα διαφυλάξουν την ταυτότητά τους, μέσα στο αχανές της παγκοσμιοποίησης.

Ο πολιτικός κόσμος είναι πολλαπλά απαραίτητο να συνειδητοποιήσει ότι είναι πολύ σημαντικότερη η εμβάθυνσή της Δημοκρατίας μας, με την προώθηση της αυτοδιοικήσις των Δήμων και των Κοινοτήτων, παρά η αρτιότερη τεχνική τους υποστήριξη, με αντίστοιχη άμβλυνσή της.

Η τεχνολογία, χωρίς Δημοκρατία, είναι επικίνδυνη για την ύπαρξη της Κοινωνίας, ενώ η Δημοκρατία και χωρίς τεχνολογία, προάγει την Κοινωνία.

Ο Ελληνισμός, χωρίς τεχνολογία αλλά με ζωντανές κοινότητες, πορεύθηκε ασφαλώς μέσα στην Ιστορία.

Με προηγμένη τεχνολογία, αλλά χωρίς κοινότητες, η πορεία μας θα είναι να μεταβληθούμε σε εξομειωμένους παγκόσμιους πολίτες.

Ο Ίων Δραγούμης έχει γράψει:

“Ο Ελληνισμός είναι μια οικογένεια από ελληνικές κοινότητες. Άμα ζωντανεύουν και δυναμώνουν αυτές, θα θεριεύει το Έθνος. Το Έθνος μας ολάκερο πάλι με κοινότητες θα προκόψει”

(Είναι προφανές ότι τον όρο κοινότητες χρησιμοποιεί με την ευρύτερη έννοια που εμείς σήμερα χαρακτηρίζουμε ως Αυτοδιοίκηση).

Οι σημερινοί Αρχηγοί, όμως, των κομμάτων ούτε καν ασχολήθηκαν στις ομιλίες τους για την Αναθεώρηση με την Αυτοδιοίκηση. Προφανώς είναι ένας θεσμός που δεν ταιριάζει στο Σύστημα. Εφαρμόζει τη διαπλοκή ως πιο προσοδοφόρο θεσμό, έστω και εάν βυθίζεται, αντί να “προκόβει”, το Έθνος.

ΚΡΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

Η άσκηση κριτικής σε μια Αναθεώρηση του Συντάγματος απαιτεί υπευθυνότητα και ειδικές γνώσεις. Εμείς καταθέσαμε, στα κείμενα που προηγήθηκαν, τις απόψεις μας, για τα θέματα που μας ενδιαφέρουν άμεσα, κυρίως για την ανύπαρκτη συμμετοχή μας στην άσκηση της εξουσίας, με όση υπευθυνότητα διαθέτουμε. Δεν επιχειρήσαμε να διεισδύσουμε σε άλλους τομείς, φρονώντας ότι δεν είμαστε εφοδιασμένοι με τις απαιτούμενες γνώσεις για μια ευρύτερη τεκμηριωμένη κριτική. Το κενό αυτό προσπαθήσαμε να το καλύψουμε με την παρουσίαση κάποιων αποσπασμάτων από κριτικές τις οποίες δημοσιοποίησαν γνωστοί συνταγματολόγοι και πολιτικοί, το περιεχόμενο των οποίων είναι σχετικό και ανάλογο, με τους δικούς μας προβληματισμούς.

Ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ, πέρα από τους ύμνους, με τους οποίους εγκωμίασε την Αναθεώρηση, είπε, εν παρόδω, και μερικές τρανταχτές αλήθειες για το περιεχόμενό της. Ασχολούμενος στην εισήγησή του π.χ. με την προστασία του πολίτη, από δημοσιεύματα που τον θίγουν, είπε:

“Πρώτον, προστατεύουμε τον πολίτη με τον οποίο έχουμε πολύ λίγο ασχοληθεί εδώ, λιγότερο από ότι ασχολούμαστε με τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος, δηλαδή, με τα θέματα που ενδιαφέρουν το πολιτικό προσωπικό της Χώρας”

Είπε για τη νέα οργάνωση των εργασιών της Βουλής ότι:

“Η Βουλή δεν πρέπει να είναι και πάντως να παραμένει ένας τυπικός μηχανισμός “συμβολαιογραφικής” καταγραφής νομοσχεδίων που εισάγονται από την εκάστοτε κυβέρνηση... τώρα το Κοινοβούλιο είναι ο χώρος που μπορεί να δώσει την αίσθηση του πολίτη ότι οι αποφάσεις συζητούνται και λαμβάνονται κάτω από προϋποθέσεις, οι οποίες δεν του αποκόπτουν, τον ίδιο το Λαό, από τον πυρήνα της εξουσίας”.

Παραδέχτηκε, δηλαδή, έμμεσα αλλά σαφώς, τρεις μεγάλες αλήθειες:

- Η Αναθεώρηση ασχολήθηκε πολύ λίγο με τον πολίτη.
- Η Βουλή είναι ένας τυπικός μηχανισμός επικύρωσης νομοσχεδίων και όχι ο χώρος που γονιμοποιείται η Λαϊκή Κυριαρχία.
- Ο Λαός είναι αποκομμένος από τον πυρήνα της εξουσίας.

Παραδέχτηκε, ακόμη, ότι:

“Η αναθεώρηση λειτουργεί επιβεβαιωτικά, επιστεγάζει και οριστικοποιεί θεσμικές μεταβολές που ήδη έχουν επέλθει στο επίπεδο της κοινής νομοθεσίας και του Κανονισμού της Βουλής”.

Ούτε λίγο, ούτε πολύ, δηλαδή, θεωρεί κατόρθωμα ότι καταστάσεις και κανόνες που έπρεπε να έχουν πηγάσει από την καθοδηγητική λειτουργία του Συντάγματος, έρχονται εκ των υστέρων να τα θεσμοθετήσουν συνταγματικά. 2 Έτσι, όμως, το Σύνταγμα όχι μόνο δεν “στέλνει μηνύματα”, όπως ισχυρίστηκε στην εισήγησή του, αλλά “αφουγκράζεται” πολύ καθυστερημένα, αυτά που έρχονται από την κοινωνία.

Είπε, ακόμη, ότι με τις αλλαγές της οργάνωσης των συζητήσεων, της Βουλής επιτυγχάνεται “η μετατροπή της σε ένα κορυφαίο πολιτικό forum” και ότι το σύστημα αυτό “μπορεί να την κάνει το κέντρο, σε καθημερινή βάση, του πολιτικού και δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος του εκλογικού σώματος, του ενδιαφέροντος της κοινωνίας, του ενδιαφέροντος του ελληνικού λαού”.

Επιχειρηματολογεί, δηλαδή, για να αποδείξει το αληθές της ομολογίας του ότι οι συζητήσεις στη Βουλή είναι μια τυπική διαδικασία, άνευ οιοδήποτε ενδιαφέροντος. Αυτό, όμως, αποτελεί αναμφισβήτητο κοινό τόπο όλων μας. Εμείς συμπληρώνουμε, αυτό που εκείνος απέφυγε να διευκρινίσει, ότι δηλαδή, οι διαδικασίες της Βουλής απλώς νομιμοποιούν τις συμφωνίες, οι οποίες σε άλλα κέντρα λαμβάνονται καταλύοντας κάθε έννοια Λαϊκής Κυριαρχίας.

Πέρα από αυτές τις πικρές αλήθειες που κατέθεσε, με αφορμή την Αναθεώρηση, ο εισηγητής του ΠΑΣΟΚ ισχυρίστηκε ότι:

“ νέες θεσμικές τομές επέρχονται, εκεί που αυτό είναι αναγκαίο να γίνει σε επίπεδο συνταγματικών διατάξεων ”.

Νέες τομές που υποτίθεται ότι εκσυγχρονίζουν το Σύνταγμά μας, και για τις οποίες όταν τον ερώτησε ο σημερινός Υπουργός Παιδείας, συντάκτης του Βήματος τότε, (ΤΟ ΒΗΜΑ, 19-10-97), απάντησε:

“ Κατ’ αρχάς να διευκρινίσω ότι εκσυγχρονισμός του πολιτικού συστήματος μπορεί να είναι και η εμμονή σε ορισμένες εγγυήσεις, οι οποίες τώρα πια δεν θεωρούνται αυτονόητες. Για παράδειγμα, η εμμονή στο κράτος δικαίου είναι εκσυγχρονιστική στάση. Το γεγονός, δηλαδή, ότι δεν διολισθαίνουμε από τις θέσεις αυτές και ότι συσπειρώνουμε στις θέσεις αυτές την ευρύτατη πλειοψηφία του Κοινοβουλίου είναι σημαντικό. ”

Είναι πραγματικά εξόχως αποκαλυπτική απάντηση για τις κυριαρχούσες πολιτικές "αντιλήψεις" στο πολιτικό μας στερέωμα. Είναι ίσως λάθος να τις χαρακτηρίζουμε αντιλήψεις, διότι είναι εμφανές ότι πρόκειται απλώς για τακτική πολιτικής υποκρισίας.

Τακτική η οποία αποβλέπει στην αποφυγή κάθε παραδοχής η οποία θα κλονίσει την εγκατεστημένη πεποίθηση ότι: *“ Το Σύνταγμά μας περιλαμβάνει ότι πιο σύγχρονο έχει εφαρμοσθεί παγκόσμια ”.*

Υπερβαίνουν όμως κάθε όριο ανεκτής υποκρισίας ισχυρισμοί όπως:

- η εμμονή σε ρυθμίσεις, που όπως είπε ο Σ. Κούβελας: *“ έχουν λυθεί για όλους εδώ και 200 χρόνια και έχουν κατοχυρωθεί με διεθνείς συμβάσεις ”* αποτελεί εκσυγχρονιστική στάση.
- η επίτευξη συσπείρωσης της πλειοψηφίας του Κοινοβουλίου, διότι συμφωνούν για τα αυτονόητα και παγκόσμια παραδεδεγμένα, είναι σημαντικό γεγονός.

3

- η αναζήτηση νέων επιτυχημένων θεσμών σε άλλες χώρες αποτελεί δείγμα ανωριμότητας, ενώ η αποφυγή αμφισβήτησης αποτυχημένου πολιτειακού συστήματος, αποδεικνύει επαινεταίο αυτοέλεγχο.

Είναι ακόμη πιο ενοχλητική η υποκρισία με την οποία υποστηρίζουν τη “λογική” του Συντάγματος. Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος π.χ. της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης δήλωσε στη Βουλή:

“ δεν αντιλαμβάνομαι αυτούς που λένε ότι η αναθεώρηση είναι άτολμη. Αν έπρεπε να είναι τολμηρή η αναθεώρηση θα έπρεπε να ανατρέψει τη λογική του Συντάγματος. Μα αν είναι επιτυχημένο το Σύνταγμα γιατί αν ανατρέψουμε τη λογική του; ”

Λησμονούν ότι στο ερώτημα “πόσο επιτυχημένο είναι ένα Σύνταγμα”, η απάντηση σχηματοποιείται με άλλα κριτήρια εάν δίνεται από τους εξουσιαστές ή από τους εξουσιαζόμενους. Δεν είναι απλώς διαφορετική, αλλά σχεδόν

αντίθετη. Και δυστυχώς για την Ελλάδα και τον Ελληνικό Λαό, οι μόνες απαντήσεις που δημοσιοποιούνται και επικρατούν είναι αυτές των εκπροσώπων του Συστήματος που μας κυβερνά. Το ποια είναι η γνώμη του Λαού κανένας δεν ρωτά και κανένας δεν ασχολείται. Είναι υποχρεωμένος εκ του Συστήματος να ακούει και να υπακούει και όχι να μιλά και να ακούγεται. Είμαστε, λοιπόν, υποχρεωμένοι να ανεχόμαστε να ακούμε τους κυβερνώντες να μας διαβεβαιώνουν ότι όλα τα πολιτικά δεινά του τόπου, όλη αυτή η βαθιά κρίση που μαστίζει την πολιτική μας ζωή, δεν προέρχονται από την αναχρονιστική, πλέον, λογική του Συντάγματος, η οποία καθιστά τους αντιπροσώπους μας κυρίαρχους μας, αλλά από τη δική μας ανώριμη πολιτική συμπεριφορά.

Όταν, όμως, ένα σύστημα επαναπαύεται ότι μπορεί να κρατά ισορροπίες με "ανισόρροπους" μηχανισμούς και να διατηρεί οριζόντια την πορεία της συλλογικής προσπάθειας σε κατηφορική οδό με απηρχαιωμένο όχημα, είναι μαθηματικώς βέβαιον ότι οδηγεί τον Λαό στον κρημνό.

Η φύση δεν επιτρέπει το οριζόντιο ως αυτονόητο αποτέλεσμα. Ή καταβάλλεις προσπάθεια προς τη σωστή κατεύθυνση και νικώντας τη βαρύτητα των κρίσιμων καταστάσεων ανεβαίνεις, ή σε συμπαρασύρουν και κατεβαίνεις προς το χάος.

Καλό, λοιπόν, είναι να λες ότι η λογική μιας λειτουργίας είναι σωστή όταν τα πράγματα εξελίσσονται καλά. Όταν στέκεσαι ψηλά και σε οδηγεί ακόμη υψηλότερα.

Όταν, όμως, υπάρχει κρίση και την αρνείσαι τότε είσαι βαθιά και οδηγείσαι στα βαθύτερα που πάντα υπάρχουν. Τότε, εάν ασκείς εξουσίας, γίνεσαι επικίνδυνος για το κοινωνικό σύνολο, διότι η άρνηση της πραγματικότητας είναι το προοίμιο της καταστροφής. 4

Το Σύνταγμα θα ήταν πράγματι, επιτυχημένο, εάν είχε συντελέσει στη δημιουργία έντιμου δημόσιου βίου, στην εύρυθμη λειτουργία της Πολιτείας, και σε αποτελεσματικές διακυβερνήσεις της Χώρας.

Ένα Σύνταγμα όμως που οδήγησε σε καταστάσεις όπως:

- να ευτελισθεί ο πολιτικός κόσμος της Χώρας.
- να καταστεί ο Πολίτης εχθρικός προς την Πολιτεία.
- να ακυρωθεί η διάκριση των λειτουργιών της κρατικής εξουσίας.
- να εκπέσουν οι Νόμοι, ένεκα της Πολυνομίας, από στήριγμα σε δεσμά της Ελευθερίας.
- να θεωρείται η συνεπής εφαρμογή του Νόμου, η ευπείθεια ως απαξία.
- να αντιμετωπίζεται η παρρησία της κατάθεσης της άποψης ως πολιτική θρασύτητα.
- να προάγεται η τυφλή κομματική υποταγή σε μείζον πολιτικό προτέρημα.
- να καταδικάζεται η θαρρετή επίκριση λαθεμένων κομματικών πρακτικών σαν προδοσία.

και γενικότερα προσέφερε το έδαφος για την ανάπτυξη αντιδημοκρατικών συμπεριφορών και πρακτικών, οι οποίες υποθήκευσαν τις ελπίδες του Λαού στα κέντρα συμφερόντων όχι μόνο δεν μπορεί να θεωρείται, πλέον, επιτυχημένο, αλλά ούτε καν ανεκτό. Είναι ένα Σύνταγμα που το πνεύμα της δομής του ξεπεράστηκε από την πρόοδο και την πολιτική εξέλιξη του Λαού και σχεδόν δεν έχει, πλέον, λόγο ύπαρξης όπως είναι.

Ένα Σύνταγμα που δεν εξασφαλίζει συνθήκες συμμετοχής του σημερινού ώριμου πολίτη στις λειτουργίες του πολίτη σε αυτόνομο άτομο που πασχίζει

να εξασφαλίσει την τροφή, τη στέγη και την άμυνά του, όπως μπορεί μόνο του απέχοντας από τη συλλογική προσπάθεια περιφρονώντας του δημοκρατικούς κανόνες και αγνοώντας την Πολιτεία. Οδηγεί δηλαδή με απλά λόγια στη λογική της “αρπαχτής” και του εξυπνακισμού.

Ο Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος περιγράφει γλαφυρά τον “κόσμο” αυτής της “λογικής” ως εξής:

“Οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν, πώς όποιος δεν είναι “Έλληνας” είναι βάρβαρος” (παίρνω τις λέξεις με τη σημασία που κοινά τους έχει αποδοθεί). Οι νεότεροι Έλληνες πιστεύουν πώς όποιος δεν είναι “ασιίδας” (ας μου συγχωρηθεί και πάλι η χυδαιολογία) είναι “κόπανος”. Η νεοελληνική κοινωνία αποτελείται από δύο ομάδες: τις ασιίδες και τους κόπανους’ οι ασιίδες είναι οι πατρίκιοι’ οι κόπανοι είναι οι πληβείοι. ...

Ο έξυπνος δεν φροντίζει ν’ αποκτήσει προσόντα, φροντίζει ν’ αποκτήσει μέσα. Αν δεν αξίζεις τίποτε, κερδίζεις πολλά. Αν αξίζεις κάτι, γίνεσαι πολύ περισσότερο από το κάτι. Αν αξίζεις πολύ, είσαι χαμένος.” 5

Η λογική του Συντάγματος, λοιπόν, μπορεί να θεωρηθεί επιτυχημένη μόνο από εκείνους που υπηρετούν το Σύστημα. Από εκείνους που θέλουν να έχουν απέναντί τους υπηκόους και όχι στο πλάι τους πολίτες.

Εμείς, παρά τις διαβεβαιώσεις των εκπροσώπων του Συστήματος τα βλέπουμε να πηγαίνουν όλα άσχημα και γι’ αυτό πιστεύουμε ότι απαιτούνται όχι μόνο αλλαγές, όχι μόνο βαθιές τομές, αλλά πλήρης ανατροπή της υπάρχουσας λογικής του Συντάγματος. Ανατροπή και μάλιστα καθ’ υπερβολήν, έως ότου αποκατασταθεί η δημοκρατική λειτουργία της Πολιτείας και το δημοκρατικό πνεύμα στην άρχουσα τάξη των πολιτικών. Μέχρις ότου αναδειχθούν νέα πρότυπα πολιτικών, τα οποία θα τυγχάνουν του δέοντος σεβασμού από τους πολίτες και θα διαθέτουν το ανάλογο κύρος στην κοινωνία μας.

Σχόλια των κομμάτων για την Αναθεώρηση του 2001

Έγραψε ΤΟ ΒΗΜΑ (19-10-97), ότι:

“Πρόθεση του κ. Σημίτη είναι η συζήτηση για την αναθεώρηση να γενικευθεί στην κοινωνία, όσο αυτό είναι δυνατόν. Βέβαιον είναι πάντως ότι θα επιδιωχθεί ένας ευρύς δημόσιος διάλογος, στον οποίο θα κληθούν να διαδραματίσουν ιδιαίτερο ρόλο κυρίως οι επιστημονικές ενώσεις, εταιρείες κλπ., ώστε να αντληθούν γόνιμα συμπεράσματα και από προβληματισμούς εκτός Κοινοβουλίου”

Και αυτό θα έπρεπε να ήταν το βασικό μέλημα του πολιτικού κόσμου κατά την Αναθεώρηση, ώστε να συμβαδίζει με το κοινό αίσθημα και να ανταποκρίνεται στην απαιτούμενη διαφάνεια, αφού το κακό το οποίο έπρεπε να απαλειφθεί, ή τουλάχιστον να καταπραυνθεί, προήρχετο από τη μέγιστη αμφισβήτηση των πολιτών για το πολιτικό γίγνεσθαι της Χώρας μας.

Έλειψαν, όμως, παντελώς οι διαδικασίες σε Δήμους, σωματεία, επιμελητήρια, συνεταιρισμούς, ιδρύματα, για να ζυμωθούν ιδέες και να εισφερθούν στους συντάκτες της Αναθεώρησης. Και έλειψαν σκόπιμα ακόμη και ως συζητήσεις διότι δεν ήθελαν να διαμορφωθούν νέες ιδέες θεωρούμενες ως “αιρετικές”, από τους υπερασπιστές της δεσποτικής εξουσίας, οι οποίοι υποβλέπουν το κάθε τι.

Στόχος τους ήταν να διατηρήσουν την υπάρχουσα “επιτυχημένη λογική” του Συντάγματος η οποία φθάνει και περισσεύει για να κατοχυρώνουν το εξουσιαστικό μονοπώλιό τους.

Επειδή, δε, σε κάθε πολιτευματική μεταβολή, η οποία γίνεται ερήμην του Λαού, η ανασφάλειά του θάλλει, οι πολίτες λειτούργησαν, κατά τη διάρκεια της Αναθεώρησης, ακόμη περισσότερο ως άτομα. Αδιαφόρησαν παντελώς, μια και αφ' ενός κανείς δεν

τους ρώτησε και αφ' ετέρου δεν αισθάνθηκαν οι ίδιοι ότι κάτι από τα συζητούμενα θα αλλάξει προς το καλύτερο τα πολιτικά τους δικαιώματα και τις παρεμβατικές τους δυνατότητες.

Έτσι, η αναθεώρηση όχι μόνο δεν καταπράυνε, αλλά αντιθέτως ενίσχυσε την αίσθηση της ατομικότητας και επομένως μας κατέστησε ακόμη πιο ευάλωτους στις εξουσιαστικές διαθέσεις του Συστήματος. Ενίσχυσε το μονοπώλιό του. Δυστυχώς, όμως, όταν "χλωμιάζει" ο μύθος της συλλογικής προσπάθειας, χλωμιάζουν και οι ελπίδες για ένα καλύτερο μέλλον του Λαού.

Οι υπόλοιπες πολιτικές δυνάμεις με βάση τους ρόλους που τους έχει μοιράσει το Σύστημα, επιτέθηκαν στην Αναθεώρηση τόσο πιο έντονα, όσο ασθενέστερη αισθάνονταν την πιθανότητα να ασκήσουν τη διακυβέρνηση της Χώρας.

Ο εισηγητής της Ν.Δ. μίλησε για "ατολμίες" και συνόψισε στα εξής:

''Η ελληνική ιστορία είναι γεμάτη από χαμένες ευκαιρίες. Η παρούσα προσπάθεια αναθεωρήσεως της συνταγματικής βάσεως της ελληνικής πολιτείας δεν μπορούσε να διαφέρει. Και τούτο γιατί, αν και είναι η πρώτη αναθεώρηση που γίνεται με νηφαλιότητα και σε ήρεμο πολιτικό κλίμα, δεν μπορέσαμε ή δεν μπόρεσαν ορισμένοι κομματικοί μηχανισμοί ή σχηματισμοί να υπερβούν ξεπερασμένα ιδεολογικά συμπλέγματα και ξεπερασμένες προκαταλήψεις.''

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος της Ν.Δ. σε άρθρο του (Καθημερινή, 1-3-98) κατηγόρησε το ΠΑΣΟΚ ότι *''προτίμησε την εύκολη οδό της διατύπωσης ορισμένων αξόνων και μόνον, οι οποίοι του επέτρεψαν κατά τη διάρκεια των σχετικών συζητήσεων και ανάλογα με την πολιτική και κυρίως την εσωκομματική του συγκυρία, να επιλέξει την οδό των πρωτεϊκών μεταβολών και των οβιδιανών μεταμορφώσεων''*.

Ο πρώην Πρωθυπουργός Κ. Μητσοτάκης επεσήμανε το χρονοβόρο της διαδικασίας της αναθεώρησης του Συντάγματος και είπε:

''Στην εποχή της κοσμογονίας, όταν έπεφτε το παραπέτασμα, όταν έπεφτε το διαχωριστικό τείχος του Βερολίνου και όταν άλλαζε η όψη της Ευρώπης με την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού, παρακολούθησα από πολύ κοντά τις εξελίξεις στις Βαλκανικές χώρες, τις γειτονικές. Ήμουν τότε Πρωθυπουργός, αλλά και ως Αρχηγός της Νέας Δημοκρατίας είχαμε επαφές κρατικές και κομματικές με τις Κυβερνήσεις αυτές. Έβλεπα λοιπόν ότι εκεί δεν είχαν εμπόδια, άλλαζαν το Σύνταγμά τους μέσα σε λίγες εβδομάδες.

Εμείς θέλαμε μερικές δεκαετίες, τόσες δεκαετίες όσες εβδομάδες αυτοί ήθελαν να αλλάξουν το Σύνταγμα. Το πολύ σκληρό Σύνταγμα, που δύσκολα αλλάζει, είναι και κέρδος, είναι και ζημιά, διότι ο καιρός περνά γρήγορα. Βλέπετε το Σύνταγμα το αμερικάνικο. Υπό πολύ δύσκολες συνθήκες μπορεί, οψέποτε η ανάγκη να το απαιτήσει, να αλλάξει.

Στην Ελλάδα σήμερα, όπως έχουμε αυτό το Σύνταγμα κι αν ακόμα κάποτε θεωρητικά συμφωνήσουν οι τριακόσιοι Βουλευτές και το σύνολο των δέκα εκατομμυρίων Ελλήνων δεν μπορούν να αλλάξουν το Σύνταγμά τους. ''

(Βουλή, 17-1-01) 7

Η Γραμματέας του Κ.Κ.Ε., αφού επεσήμανε την έλλειψη ουσιαστικών τομών, μας υπέμνησε την παροδικότητα της Αναθεωρήσεως και είπε:

“Ο Λαός δεν πρέπει να περιβάλλει με δέος και κύρος το νέο Σύνταγμα και να βλέπει τη δύναμή του σαν μια δύναμη που επιβάλλεται από τα πάνω. Πρέπει να ξέρει και το εξής: Τα Συντάγματα αλλάζουν

.....Επομένως ο λαός πρέπει να καταλάβει τι Σύνταγμα έχει και πρέπει με την πάλη του να μπορεί να ακυρώσει άρθρα του και να το ανατρέψει στην πορεία”.

Ο εισηγητής του Συνασπισμού έκρινε ότι:

“Η προτεινόμενη από το ΠΑ.ΣΟ.Κ και τη Νέα Δημοκρατία αναθεώρηση είναι περιορισμένη και δειλή. Δεν θίγει τον πυρήνα του πολιτικού συστήματος διακυβέρνησης, που με τις συγκεντρωτικές του δομές τροφοδοτεί συνεχώς την κρατική εξουσία και εκείνους που την ασκούν σε μια ζεύξη, που έχω τη γνώμη ότι καθιστά πολλές φορές δυσδιάκριτα τα μεγέθη της κρατικής εξουσίας και των φορέων της.

...Δεν προωθεί η αναθεώρηση ριζικές τομές στο πολιτικό σύστημα και συντηρεί δομές που με τον συγκεντρωτισμό τους, επαναλαμβάνω, καθηλώνουν την κοινωνία και απομακρύνουν ζωντανές δυνάμεις από την οργανωμένη συλλογική δράση. Μια τέτοια αναθεώρηση, έχω τη γνώμη ότι δικαιολογεί, σε σημαντικό βαθμό, την πολιτική άποψη ότι δεν είναι αναγκαία.”

Ο Πρόεδρος του Συνασπισμού, σχολίασε τι υπηρετεί, κατά τη γνώμη του, η αναθεώρηση πολύ επιθετικότερα (Καθημερινή, 11-2-01):

“Είναι μια αναθεώρηση υστερόβουλη, φλύαρη, κουτοπόνηρη που σε όλους αυτούς τους τομείς πηγαίνει προς τα πίσω. Η υστεροβουλία συνίσταται στο να μείνουν οι δομές που υπάρχουν στο κράτος και το πολιτικό σύστημα ως έχουν, προκειμένου ο καθένας από τα δύο μεγάλα κόμματα να τις διαχειρίζεται για λογαριασμό του. Ενισχύεται μ’ αυτή την αναθεώρηση και το πελατειακό σύστημα και ο κομματικός κυβερνητισμός και το πρωθυπουργικοκεντρικό μοντέλο του συστήματος και η περιθωριοποίηση της Βουλής αλλά και της κοινωνίας. Αυτό είναι πιο κουτοπόνηρο αλλά και το πιο επικίνδυνο στοιχείο, διότι ουσιαστικά η αναθεώρηση αυτή διαιώνίζει αυτό που λέμε πλειοψηφικό κοινοβουλευτισμό, κάτι το οποίο όμως αποτελεί στρέβλωση. Σημαίνει, δηλαδή, στην πράξη ότι ένας διεκδικεί για λογαριασμό του την αυτοδυναμία και όταν την κατακτήσει είναι ο επικυρίαρχος των πάντων. Της νομοθετικής εξουσίας, της δικαστικής εξουσίας, της διακυβέρνησης, τους κράτους, των ταμείων, των πόρων, του περιβάλλοντος, της κοινωνίας.”

Οφείλουν, λοιπόν, οι πνευματικοί ηγέτες της Ελλάδας να εγερθούν ομόθυμα και συνολικά, ή καθ’ ομάδες τους πολιτικοπολιτισμική επανάσταση, και να ανταποκριθούν στο αγωνιστικό αίτημα του Λαού και των καιρών για μια συμμετοχικότερη Δημοκρατία. 8

Μέγιστο το χρέος των επιφανών πολιτών να προετοιμάσουν μία Αναθεώρηση με δημοκρατική ουσία

Ο Γ. Κουμάντος γράφει στην Καθημερινή:

“Ο απλός πολίτης μένει με την αίσθηση ότι κάτι λείπει: οι καινούργιες ιδέες που θα έβγαζαν τον δημόσιο βίο της χώρας από το τέλμα όπου βρίσκεται. Η πολιτική βουλιάζει στη μετριότητα και στα διαπλεκόμενα συμφέροντα – κάτι πρέπει να γίνει ώστε να ανανεώσει τις δυνάμεις της και να ανακτήσει την αίγλη της.”

Δεν υπάρχει τίποτα χειρότερο σε ένα δημοκρατικό πολίτευμα από το αίσθημα του Λαού ότι στέρησε και αφυδατώθηκε ο δημόσιος βίος και ότι η εξουσία λειτουργεί μόνο για τους επιτήδειους της πολιτικής.

Έχει χρέος ο πνευματικός κόσμος της χώρας να μην ενδίδει στις υλικές προσφορές του Συστήματος, να μη συμπεριφέρεται δουλικά σ' εκείνους που ισχυρίζονται ότι τα συμφέροντα του Λαού, ενώ ουσιαστικά τα παραδίδουν στους κάπηλους της Λαϊκής Κυριαρχίας.

Οφείλουν, λοιπόν, οι πνευματικοί ηγέτες της Ελλάδας να εγερθούν ομόθυμα και συνολικά, ή καθ' ομάδες τους πολιτικοπολιτισμική επανάσταση, και να ανταποκριθούν στο αγωνιστικό αίτημα του Λαού και των καιρών για μια συμμετοχικότερη Δημοκρατία.

Είναι πολιτιστικά χρεωκοπημένη η χώρα *“όπου πανεπιστημιακοί καθηγητές και αντιπρυτάνεις προετοιμάζουν ασύστολα τη μετέλιξή τους σε πολιτικούς “λείχοντες” από τηλεοράσεως μέχρι κορεσμού κομματικούς δελφίνους... (προφανώς λησμονούν ότι, η πνευματική τους εξουσία μόνο ως “αντιεξουσία”, ως δύναμη κριτικής, ανατροπής και αμφισβήτησης μπορεί να υπάρξει)”* (Θ. Διαμαντόπουλος, ΝΕΑ 1-12-94).

Έχουν υποχρέωση αυτοί που θεωρούν ότι απέκτησαν σοφία να μην αφομοιώνονται, ούτε να αποσπώνται από τον πολιτικό βίο.

Ούτε δικαιολογείται η συνθηκολόγησή τους με τη διαφθαρμένη πολιτική εξουσία, ιδιαίτερα όταν αναλαμβάνουν κρατικά αξιώματα ή προσφέρουν υπηρεσίες, επ' αμοιβή, αποδεχόμενοι την ευνοιοκρατική και όχι αξιοκρατική επιλογή τους. Είναι μια διακριτική, αλλά σαφώς υποτιμητική υποχώρηση του πνεύματος απέναντι στην υλική ευδαιμονία.

Αντιθέτως, έχουν χρέος να λειτουργούν ως πνευματικοί πολέμαρχοι, ανατάσσοντας της σοφία τους στην παραπλάνηση, προσφέροντας το κύρος τους ως στήριγμα στο Λαό για μια νέα πολιτική ενατένιση.

Αλλιώς, όλο αυτό που ονομάζεται πνευματικότητα δεν θα είναι τίποτα άλλο από το κοινό χαρακτηριστικό μιας άχρηστης για την κοινωνία κάστας. Η σοφία δεν μπορεί να είναι στείρα, ούτε να εκδηλώνεται ως αυτοοικανοποίηση. Η σοφία ωφείλει να 9

ακτινοβολεί προς τα έξω ως συνεχής προσφορά πνευματικής γονιμοποίησης του Λαού.

Η δημοκρατική αναβάθμιση του Συντάγματος, για την έξοδο από την κρίση της πολιτικής αδράνειας του Λαού, δεν είναι δυνατόν να αφήνεται στα χέρια μόνο εκείνων οι οποίοι συστηματικά και συνειδητά την προκάλεσαν, για να κατηλεύονται ανενόχλητοι μια εξουσία που δεν τους ανήκει.

Οι πρακτικοί λόγοι για τους οποίους τους αναθέταμε το σύνολο της διαχείρισης έχουν εκλείψει. Προσδοκούσαμε ότι με νέες συνταγματικές επιταγές θα μπορούσαμε να παρεμβαίνουμε στη λήψη των αποφάσεων, οι οποίες καθορίζουν τόσο τη σημερινή ζωή μας, όσο και την μελλοντική πορεία ολόκληρου του Έθνους. Αν οι πολιτικοί περιφρονούν τη δική μας γνώμη, είναι σαφές ότι περιφρονούν πολλαπλάσια τη συμβολή των σημαντικών και των ειδικών εκ των πολιτών. Των ανθρώπων του πνεύματος, των επιστημών, των επιχειρήσεων.

Ας αντισταθεί, λοιπόν, η κοινωνική μας ηγεσία αναλαμβάνοντας δράση διεκδίκησης της επιταγμένης εξουσίας μας. Ας διδάξουν οι πανεπιστημιακοί την ανάγκη και την αξία της συμμετοχής στις καινούργιες γενεές φοιτητών. Ας αποτολμήσουν οι επιχειρηματίες δημοκρατικά συστήματα διαχείρισης των εταιριών τους. (Η επιστήμη τα θεωρεί, ήδη, αποδοτικότερα). Ας γράψουν και ας μιλήσουν οι διανοούμενοι τι συμβαίνει στις άλλες χώρες. Σ' αυτές που η Δημοκρατία τις έχει οδηγήσει σε πρόοδο, αφού οι Λαοί τους σέβονται και καλλιεργούν την εξελικτικότητά της.

Η Δημοκρατία δεν είναι μορφή Πολιτεύματος που μόνο ακολουθεί τις κοινωνικές εξελίξεις, αλλά πρέπει και να τις προετοιμάζει και να τις οργανώνει. Τότε ολοκληρώνεται η έκφανση της Πολιτευματικής της αξίας. Και η προετοιμασία αυτή πρέπει να είναι έργο του πνευματικού κόσμου. Ισχυρίζονται οι εκπρόσωποι του Συστήματος ότι η αναθεώρηση του Συντάγματος "αποτελεί εκδήλωση και πραγμάτωση πολιτικής βούλησης και όχι επιστημονικής τοποθέτησης. Είναι έργο των πολιτικών και δη των κρατούντων...".

Δηλαδή στη χώρα μας οι επιστήμονες, οι τεχνοκράτες και οι πνευματικοί άνθρωποι στερούνται πολιτικής σκέψης; Δεν έχουν δικαίωμα να συμβάλλουν στο πολιτικό γίγνεσθαι;

Τι πιο ρατσιστικό και αναξιοκρατικό θα μπορούσε να ειπωθεί στη γενέθλια χώρα της Δημοκρατίας;

Ποιοι είναι, τότε, εκείνοι οι οποίοι θα μπορούσαν να δώσουν μια ελπιδοφόρο κατεύθυνση, ένα ζωογόνο πνεύμα, στο αναθεωρητικό εγχείρημα; Αυτοί που επί δεκαετίες υπηρετώντας το Σύστημα χαλκεύουν τα δεσμά του Ελληνικού Λαού; 10

Εμείς πιστεύουμε ότι η νέα πολιτική σκέψη μπορεί να επέλθει μόνο από εκείνους που κατέχουν τη Γνώση, ανεξάρτητα εάν οι πολιτικοί είναι πάντα απαραίτητοι για να την κάνουν πράξη. Από εκείνους που διαθέτουν ελεύθερο πνεύμα και όχι τους συντηρητές του κατεστημένου και τους υποτακτικούς του Συστήματος.

Θα αισθανόμαστε υπερήφανοι, ως Έλληνες, για τους διανοούμενους της Ελλάδας, αν διαπιστώναμε ότι εκπληρώνουν αυτό το καθήκον απέναντι στη Δημοκρατία. Αν βλέπαμε στα Μ.Μ.Ε. ένα καταιγισμό από δηλώσεις, άρθρα, ημερίδες που να διεκδικούν ποιότητα για τη Δημοκρατία μας. Αν διαβάζαμε ενυπόγραφες διαμαρτυρίες που να καταδικάζουν την πολιτική πενία, της ανά 4ετία ψήφου μας, το απαράδεκτο του σταυρού σε προεπιλεγμένα από άλλους πρόσωπα, για την εκλογή των αντιπροσώπων μας.

Εκτός εάν, η εκτίμηση δεν είναι αμοιβαία. Εμείς, μεν, τους θεωρούμε άξιους και είμαστε υπερήφανοι γι' αυτούς, εκείνοι, όμως, μας θεωρούν, όπως και οι πολιτικοί, ανώριμους πολιτικά και ντρέπονται για μας, ντρέπονται να υπερασπιστούν την πολιτική μας επάρκεια για μια συμμετοχική Δημοκρατία. Εμείς, πιστεύουμε ότι μπορούν και ελπίζουμε πως θα το θελήσουν, να καταπολεμήσουν τον εθισμό της υποταγής μας στον αρχηγισμό, και να καλλιεργήσουν το πνεύμα της συμμετοχής και της συλλογικής προσπάθειας, οι οποίες θα αλλάξουν επί τα βελτίω το πολιτικό μας σκηνικό.

Στις διαδικασίες της επόμενης Αναθεώρησης, δεν θα αποτελεί, πλέον, επαρκή δικαιολογία μη άμεσης ανάμειξής τους το ότι δεν θα κληθούν να πουν τη γνώμη τους. Πέρα από το ηθικοπνευματικό έχουν και πολιτικό χρέος να παρέμβουν μόνοι τους ως πολίτες. Το μερίδιο της ευθύνης τους είναι πολύ μεγαλύτερο, διότι είναι διακεκριμένοι πολίτες.

Είναι βέβαιον, έγραφε ο Τζ. Φ. Κένεντυ ότι

"Οι διανοούμενοι επί μακρόν χρόνον εθεωρούντο υπόπτως, και μετ' εχθρότητος ακόμη, από τους πλείστους των πολιτικών ανδρών. Και ούτω πως, απεμακρύνθησαν η μεν από την δε, η πρακτική πολιτική από την επιστημονικήν μελέτην. Επί τούτοις, έγραφε προς τίνος μία μητέρα εις τον διευθυντήν ενός εκ των μεγαλυτέρων κολλεγίων τους: "Περιπτόν να διδάξετε εις τον υιόν μου τι είναι η ποίησις" προτίθεται να θέη υποψηφιότητα εις τας εκλογάς". "

Είναι επιτρεπτό, όμως, στη χώρα που η γονιμοποίηση Φιλοσοφίας και Δημοκρατίας γέννησαν τον πιο ανθρώπινο κλασσικό πολιτισμό, οι Πνευματικοί άνθρωποι να αρκούνται στην κριτική, να κρατούν αμυντική και αδιάφορη στάση μπροστά σε μια αναθεώρηση, η οποία είναι άτολμη, μίζερη, μικροκομματική, όπως τη χαρακτήρισε ο Α. Καρκαγιάννης (Καθημερινή, 21-1-01).

Μπροστά σε μια αναθεώρηση, η οποία αν και συντελείται μέσα σε ένα επικίνδυνο νοσηρό πολιτικό περιβάλλον, επιδιώκει όχι να ακυρώσει τις αιτίες του κακού, αλλά να 11

αποκρύψει, με κενές περιεχομένου δήθεν προστασίες, ακόμη και τα συμπτώματα τα οποία αποδεικνύουν τη βαριά ασθένεια της Δημοκρατίας μας; Μπροστά σε "προστασίες" που αφήνουν απροστάτευτο τον πολίτη από τη βουλιμία της διαπλοκής, από την ασυδοσία της κρατικής μηχανής, από την άμεση και έμμεση συνεχή προσβολή της αξιοπρέπειας του από τα ΜΜΕ, από την κατάχρηση της εξουσίας εκ μέρους των αντιπροσώπων του, από τη συστηματική αποτίμηση κάθε αξίας και αρετής από τη δημόσια εκπαίδευση; Οι πνευματικοί άνθρωποι, ανήκοντας στην κατηγορία των ισχυρών του κοινωνικού συνόλου, έχοντας κατανοήσει πολύ περισσότερο, από τους απλούς πολίτες, τις αλλαγές που έχουν επέλθει (του Λαού προς τα πάνω και των πολιτευόμενων προς τα κάτω), και έχοντας τις γνώσεις που απαιτούνται, είναι οι μόνοι που μπορούν να υποδείξουν την κατεύθυνση και να διευκολύνουν τη μετάβαση σε ένα φωτεινότερο πολιτικό αύριο για τις παρούσες και τις μέλλουσες γενεές των Ελλήνων.

Στην πανηγυρική συνεδρίαση της Βουλής για την ολοκλήρωση των εργασιών της Αναθεώρησης την 1-6-1911, ο Ελευθέριος Βενιζέλος στην αγόρευσή του μεταξύ των άλλων είπε και τα εξής:

“Πέποιθα ότι ο Ελληνικός λαός, διαπαιδαγωγούμενος επί τη βάσει νέων αρχών, νέου καθεστώτος, προς το παρελθόν θα πασβέλη μόνον διά να εμπνέηται και φρονηματίζεται, όπως δυνήθι να αφοσιωθεί εις την προαγωγήν του παρόντος, εις παρασκευήν αισιωτέρου μέλλοντος”.

Η διαπαιδαγώγηση, όμως, αυτή δεν μπορεί να επιτευχθεί από τους Πολιτευόμενους οι οποίοι υπηρετούν τον συμβιβασμό και εθίζουν το Λαό στην υποταγή. Από εκείνους που εισηγούμενοι την Αναθεώρηση αναφέρθηκαν 85 φορές στο Κράτος και καμία στην Πολιτεία, υπενθυμίζοντας μονότονα και πιεστικά την κραταιότητά τους. (Ο Κ. Πόπερ χαρακτήρισε τον πολιτισμό ως “πάλη ενάντια στη βία”, εμείς όμως έχουμε Υπουργό επί του πολιτισμού που περιφρονεί την ηπιότητά της Πολιτείας και πιστεύει στη δυναμική, ίσως και στη βία, του Κράτους).

Οι καλές εξαιρέσεις μάλλον επιτείνουν το κακό. Και τούτο διότι, γράφει ο Κ. Διακογιάννης, *“οι ελάχιστοι καθαροί, εκ των πολιτικών μας, οι ελάχιστοι τίμιοι, τολμηροί, πατριώτες, ενάρετοι, με την τιμιότητά τους, με την τόλμη και τον πατριωτισμό τους, με το ήθος και την αρετή τους, μας δίνουν φρούδες ελπίδες, άθελά τους φυσικά, ότι δεν είναι ανάξιοι της πατρίδος “ευτυχώς όλοι”, ότι και οι υπόλοιποι θα βελτιωθούν κι έτσι πειθόμεθα ελπίζοντας, πλανώμεθα και υποτασσόμεθα στην παγιδευτική σκέψη πως “όλα θα φτιάξουν””*

Η προετοιμασία και η παρακίνηση για ένα λαμπρό μέλλον, μπορεί να προέλθει μόνο από αυτούς που είναι ταγμένοι στους μεγάλους σκοπούς, στα οράματα, στις μεγάλες ιδέες, στους “μύθους”. 12

“Ο μύθος ανάβει τα αίματα, προσδίδει ένταση στις ιδέες και επιτυγχάνει εσωτερική αίσθηση του οραματισμού ως αδιάσπαστου όλου. Εναίσθηση του

μέλλοντος και όχι προκατάληψί του'' γράφει ο Σ. Ράμφος στην Καθημερινή (3-12-2000):

''Όπου δεν υπάρχει ο μύθος η πολιτική τρέπεται σε διαχείριση''.

Περιορίζεται στα στενά πλαίσια της τέχνης του εφικτού, αντί να εξικνεΐται στην επιδίωξη του ιδανικού τρόπου της συνεχούς βελτίωσης, της αέναης αναγέννησης, της αειφόρου ανάπτυξης.

Ο Τζων Κένεντυ κάνοντας κριτική στην πρόσφατη πολιτική ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών στο βιβλίο του ''Στρατηγική της Ειρήνης'' γράφει:

''''Ενας λαός ουδέποτε υπήρξε μέγας εάν οι ηγέται του δεν τον προσεκάλουν εις το μεγαλείον'', είπε ο Έντουαρντ Ρ. Μάρροου. Και επειδή δεν μας προσεκάλουν εις το μεγαλείον, επειδή δεν μας καθώριζαν τους μεγάλους αντικειμενικούς σκοπούς τους οποίους έπρεπε να επιτύχωμεν, ούτε τας μεγάλας καθ' ημών υφισταμένας απειλάς, κατέστημεν, ως έθνος, μαλθακοί. Μαλθακοί φυσικώς, διανοητικώς, πνευματικώς. Και ιδού, λοιπόν, ημεΐς τώρα απέναντι στο να προδώσωμεν τας εθνικάς μας παραδόσεις, οφείλομεν να τροποποιήσωμεν την κλίμακα των εθνικών μας αξιών''.

Η μεγάλη ευθύνη για τη συνταγματική μεταρρύθμιση που είναι αναγκαΐα στο δικό μας πολιτικό σύστημα, ανήκει στους πνευματικούς ηγέτες του τόπου.

Ο Λαός, χωρίς τη δική τους πρωτοπορία χωρίς τη δική τους έπαρση της σημαΐας του αγώνα, αγανακτεί αλλά αντιστέκεται, μόνο παθητικά. Την ευθύνη της ενεργητικής αντίστασης και της αντεπίθεσης στο Σύστημα φέρουν εξ ολοκλήρου οι διανοούμενοι, είτε ασχολούνται είτε όχι με τα κοινά.

Τη γενικότερη ευθύνη των διανοουμένων επισημαΐνει ο Τζον Κένεντυ στο ίδιο βιβλίο του: ''οι διανοούμενοι οφείλουν να προσφέρουν εις την πολιτικήν ζωήν της χώρας το ευεργέτημα των ταλάντων των. Πρόκειται να αποφασίσουν, όπως έλεγεν ο Γκαΐτε, να εκλέξουν μεταξύ του ρόλου της σφύρας και του ρόλου του άκμονος, με άλλους λόγους, αφού προηγουμένως υποστούν τον κόσμον, να αποφασίσουν κατόπιν να ενεργήσουν κατά τρόπον ώστε ο κόσμος ο οποίος τους ανέθρεψε και τους εμόρφωσε να επωφεληθεί από τα αγαθά των γνώσεών του.'''

Οι Έλληνες διανοούμενοι έχουν ένα επιπλέον χρέος. Πέρα από τις γνώσεις τους οφείλουν να προσφέρουν το κύρος της προσωπικότητάς τους για την ανατροπή αυτού του κλίματος υποτέλειας που χαρακτηρίζει την πολιτική μας ζωή.

Πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι ο προστατευτικός μηχανισμός, το Σύστημα που προέκυψε από τα πρώτα βήματα της νεώτερης ιστορίας μας και λειτουργεί επί 160 χρόνια συνεχώς είχε έντονες αρνητικές συνέπειες για το πολιτικό ανάστημα των Ελλήνων. Η δογματικά προστατευτική λειτουργία του παγίωσε, ως μόνιμο φαινόμενο 13

ένα προϋπάρχον τα επιφανειακό εθελοδοουλισμό επιβίωσης απέναντι στην κυρίαρχη εξουσία των κατακτητών.

Ο Φ. Σατελέ γράφει ότι:

''Η επιστήμη του εξομολογητή είναι να ενσταλάζει τον φόβο και συνακόλουθα να επιβάλλει απαγορεύσεις που λειτουργούν σαν εγγυητήριο ευτυχίας και καθορίζουν μια γενικευμένη και συναινετική υποταγή''.

Αυτή τη σκυτάλη πήραν οι πολιτευόμενοι στην Ελλάδα και οδήγησαν το Λαό μας στο νιρβάνα του προστατευτισμού, από τον οποίο η έγερση είναι καθήκον των διανοουμένων της χώρας μας.

Εΐναι δική τους η ευθύνη για τη βελτίωση της ποιότητας της Δημοκρατίας μας. Ποιότητα που είναι τόσο χαμηλή, ώστε να μην έχουμε γνωρίσει, ακόμη,

θεσμούς συμμετοχής, τους οποίους οι δυτικοευρωπαίοι προσπερνούν ήδη ως παροχημένους. Εκείνοι προχωρούν στην υστεροκοινοβουλευτισμό της άμεσης συμμετοχής, και το δικό μας Σύστημα επιμένει στον πρωτοκοινοβουλευτισμό της προστασίας.

Ως Λαός εφεύραμε την άμεση Δημοκρατία, καθιερώσαμε την ελευθερία της συνείδησης, προσφέραμε τις βάσεις του ευρωπαϊκού πολιτισμού, και τώρα εκτιθέμεθα σε υποχρεωτικές προσαρμογές και αναγκαίες μιμήσεις, αντί να λαμπρυνόμαστε πρωτοπορούντες με θεσμούς νέας πολιτισμένης πολιτικής σκέψης με θεσμούς νέου συμμετοχικού πολιτισμού στην πολιτική.